

Jaarstukken 2024

Gemeente
Hengelo

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Leeswijzer	10
Raadsadvies en raadsbesluit	12
Jaarverslag	18
4 De financiën van de gemeente Hengelo	19
4.1 Saldo Jaarrekening	20
4.2 Structurele effecten	21
4.3 Bestemmingsvoorstel	22
4.4 Ontwikkeling weerstandsvermogen en reserves	23
4.5 Ontwikkeling Overige Reserves	26
5 Programma realisatie	27
5.1 Hengelo in verbinding	28
5.2 Beleidsprogramma's	34
5.2.1 Veiligheid	34
5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat	40
5.2.3 Economie	46
5.2.4 Onderwijs	50
5.2.5 Sport, cultuur & recreatie	56
5.2.6 Sociaal domein	65
5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	82
5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	92
5.2.9 Bestuur en ondersteuning	101
6 Paragrafen	115
6.1 Lokale heffingen	116
6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	124
6.3 Onderhoud kapitaalgoederen	131
6.4 Grondbeleid	138
6.5 Financiering	144
6.6 Verbonden partijen	147
6.7 Bedrijfsvoering	163
6.8 Subsidies	175
6.9 Wet open overheid (Woo)	178
7 Jaarrekening	181
7.1 Balans	182
7.2 Het overzicht van baten en lasten	186
7.3 Toelichtingen	189
7.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	189
7.3.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de Jaarrekening	189
7.3.3 Toelichting op de balans	194
7.3.4 Toelichting op de staat van baten en lasten	219
7.4 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	224
7.5 WNT-verantwoording 2024	232
7.6 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	233
8 Overig	235
8.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	236

9 Bijlagen	247
9.1 Staat van activa onderhanden complexen	248
9.2 Verbonden partijen en vertegenwoordiging	254
9.3 Verdeling taakvelden over programma's	256
9.4 Verplichte kengetallen	258
10 Overige bijlagen	261
10.1 Overzicht investeringsprojecten	262
10.2 Transformatieplan sociaal domein	271
10.3 Declaratiegedrag college (Motie Raad)	279
10.4 Overzicht subsidies 2024 (Motie Raad)	280

Inleiding

Beste Hengeloër,

Voor u ligt het Jaarverslag van 2024 van de gemeente Hengelo. Met dit Jaarverslag leggen wij, het college van burgemeester en wethouders, verantwoording af over de behaalde inhoudelijke resultaten en de besteding van de bijbehorende middelen.

2024 was het jaar van werk in uitvoering

In een landelijk onderzoek naar Brede Welvaart, scoorde Hengelo van de 50 grootste gemeenten van Nederland het beste. Een opsteker voor de jarenlange inzet op diverse onderwerpen zoals arbeidsmarkt, gezondheid en woonplezier. Maar we zien het ook als een opdracht om ons prettige woon- en leefklimaat in de toekomst te behouden en waar nodig verder te versterken.

In 2024 hebben we daar, samen met onze partners, gestaag aan gewerkt door het realiseren van de doelen die we ons hebben gesteld in de beleidsbegroting. Langs de lijn van de strategische opgaven uit die begroting hebben we op vele vlakken mooie stappen vooruit gezet naar een toekomstbestendige gemeente. We werken daarbij ook veel samen in de regio, omdat we zien dat gezamenlijke daadkracht een groot goed is en we elkaar kunnen versterken. Het aantrekken en binden van talenten is één van de belangrijkste strategische opgaven voor Hengelo en Twente. Samen met Enschede, Almelo, de andere Twentse gemeenten en Twenteboard zetten we onze groene technologische topregio op de kaart. We ontwikkelen dynamische stedelijke woon-, werk- en leefmilieus om de talenten dát te geven wat ze zoeken en blijven behouden wat goed is.

Een prachtig voorbeeld van de opgave toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling is de ontwikkeling van de locatie van de Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS) aan het Industrieplein. Het definitieve Omgevingsprogramma KMS-locatie is in het najaar van 2024 vastgesteld en met ontwikkelaar Trebbe is een Akkoord op hoofdlijnen gesloten. We willen een sterke, betrokken en veerkrachtige gemeenschap bouwen op de KMS; de KMS-community. Het is hét vliegwiel van Hart van Hengelo, waarbij een levendig publiekshart ontstaat met een binnen- en buitenprogrammering.

De transformatie van de binnenstad gaat door, dit resulteert in een verlaging van de leegstand in de binnenstad. Dit was ook één van de doelen uit het actieplan vitale binnenstad, dat zichtbaar zijn vruchten afwerpt. Het Wetplein is inmiddels opgeleverd en de bouw van de horecawand is in 2024 gestart. Daarnaast is de bioscoop aan de Beekstraat aangekocht. Deze aankoop geeft ons de kans om nu het totale gebied rondom de oude V&D te ontwikkelen tot een aantrekkelijk woongebied in het centrum.

Onze inwoner staat centraal. We schrijven in duidelijke taal naar inwoners, zetten stappen in digitale dienstverlening en geven inhoud aan inwonersbetrokkenheid. We luisteren naar en geven gehoor aan de geluiden in onze gemeenschap via diverse participatietrajecten. Het is fijn dat de waardering hiervoor door onze inwoners groeiende is. We zien ook dat inwoners het niet altijd eens zijn met besluiten van de gemeente. Daar staan we ook voor open. Ondanks het goede gesprek met elkaar kunnen we niet altijd iedereen tevreden stellen. Met onder meer de komst van een klachtencoördinator willen we dit goede gesprek met de inwoner beter voeren en leren van elkaar. Waarbij we oog hebben voor de verhouding van individuele belangen versus het maatschappelijk belang.

We zetten in op sociale samenhang en elkaar leren kennen. We kijken tevreden terug op de eerste edities van Hartelijk Hengelo. Nieuwe inwoners van Hengelo konden daar kennismaken met de gemeente, onze partners en elkaar.

Het onderwijsveld is actief in zijn deelname aan de programma's rondom kindinclusie zoals het jaarlijkse Baas boven Baas festival, dat kinderen bekend maakt met (lokale) democratie. En in 2024 is het eerste jeugdlintje uitgereikt. Maar liefst vijf jeugdlintjes zijn uitgereikt aan jongeren vanwege hun belangeloze inzet in onze samenleving. Voorbeelden voor ons allemaal.

Een belangrijke mijlpaal voor de opgave toekomstbestendig sociaal domein in 2024 was de gunning van de basisondersteuning in het sociaal domein. Onder de naam Wijkkracht Hengelo is een nieuw samenwerkingsverband opgericht, dat de ondersteuning in de wijken organiseert. Waar mogelijk dicht bij de inwoners in hun wijk. In het najaar hebben we samen hard gewerkt om vanaf 1 januari 2025 klaar te staan voor de inwoners die ondersteuning nodig

hebben. We beseffen dat deze verandering impact heeft op inwoners, maar dat deze noodzakelijk is voor het blijvend beschikbaar houden van passende ondersteuning voor al onze inwoners.

We hebben ook besloten om het podium voor beeldende kunst in het pand Markt 8 te huisvesten. Een prachtige kans om bezoekers van de binnenstad op een laagdrempelige manier binnen te laten komen en in contact te brengen met de wereld van beeldende kunst. Dit draagt bij aan de sociale basis in Hengelo, omdat kunst en cultuur mensen verbindt en zorgt voor ontmoeting en inspiratie. Daarnaast was 2024 het laatste jaar dat Coronamiddelen beschikbaar waren voor de versterking en vernieuwing van amateurverenigingen en culturele organisaties. Deze regeling heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de instandhouding van belangrijke activiteiten op dit vlak.

Met de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs, dat samen met de onderwijsbesturen is opgesteld, is financiële ruimte vrijgemaakt om te investeren in duurzame huisvesting. Met dit kader wordt de komende jaren stapsgewijs gewerkt aan het verbouwen en vernieuwen van onderwijslocaties in Hengelo.

In lijn met de opgave duurzame inrichting is in oktober '24 gestart met de aanleg van ons zonneveld Boeldershoek. Het zonneveld beslaat 12 hectare en omvat ca. 22.000 zonnepanelen. Het zonneveld levert een belangrijke bijdrage aan de doelstelling dat in 2030 veertig procent van het totale energieverbruik moet worden opgewekt uit zon en wind.

Inmiddels is ook het eerste Hengelose wijkuitvoeringsplan (WUP) in de maak. Een WUP geeft aan hoe de buurt in de toekomst verwarmd wordt zonder aardgas; de wijk Wilderinkshoek is de eerste wijk waarvoor een WUP wordt opgesteld.

Naast deze lange termijn ontwikkelingen zijn we in 2024 verder gegaan met het stimuleren van inwoners om nu al zelf bij te dragen aan een duurzame toekomst. Dit deden we met subsidies, maar de FIX-brigade biedt ook praktische hulp bij het verduurzamen van woningen.

Het inzamelen van verpakkingen en papier is sinds september 2024 aangepast. Bovengrondse containers zijn verwijderd. Daarnaast zijn inzamellocaties voor verpakkingen gerealiseerd. We zien dat dit gevolgen heeft voor het afval op straat. Hierover hebben we veel meldingen van inwoners ontvangen en waren we genooddaakt om meer capaciteit in te zetten op het toezicht van afvaldump. Dit vraagt van ons extra inspanning om samen met inwoners het inzamelen van afval weer onder controle te krijgen.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, die een groot aantal wetten en regels over de fysieke leefomgeving bundelt in één wet. We kunnen inmiddels constateren dat de goede voorbereidingen hun vruchten afwerpen en zien dat, los van de verwachte gewenningsperiode, we onze dienstverlening goed hebben geborgd.

We hebben in 2024 netto 346 woningen toegevoegd aan onze woningvoorraad. Een aantal van deze bouwprojecten heeft een impuls gekregen vanuit rijkssubsidies.

Als regio Twente hebben we ons verder gepositioneerd als regio met groeipotentieel, wat is vastgelegd in het position paper ROS Twente 2050. Op basis hiervan heeft het Rijk in november het startsein gegeven om samen met Twente een verstedelijkingsstrategie op te stellen voor de groei van de regio.

Onrust in de wereld raakt ook Hengelo. Zichtbaar, zoals bij het opvangen van vluchtelingen en het huisvesten van statushouders in onze stad. Maar soms ook onzichtbaar, want we weten dat inwoners zich zorgen maken over de ontwikkelingen rondom oorlog en vrede, handel en partnerschap in de wereld. Wij willen het voorbeeld geven door solidariteit te tonen. De aankoop van het pand aan de Hazenweg is daar een voorbeeld van. Zodat we langjarig een plek houden om nieuwkomers onder waardige omstandigheden opvang te bieden.

Afgelopen november heeft Jacqueline Freriksen haar taken als wethouder neergelegd. Vanwege persoonlijke overwegingen heeft ze besloten om te stoppen. We zijn haar zeer erkentelijk voor haar inzet voor Hengelo.

Investeren is niet vanzelfsprekend

De ontwikkelingen, inspanningen en investeringen die hiervoor staan beschreven, zijn niet vanzelfsprekend. Het vraagt veel van ons op financieel gebied. Het financiële ravijn, vanaf het jaar 2026, komt met rasse schreden dichterbij en het nieuwe kabinet heeft nog onvoldoende handreiking gedaan om dit voor gemeenten te dempen, al onze gezamenlijke bestuurlijke inspanningen ten spijt. De Voorjaarsnota heeft enige verlichting gebracht, maar de structurele financiële situatie blijft onzeker. We blijven ons daarvoor, samen met andere gemeenten en verenigd in de

VNG inzetten. De ingezette Koers voor Hengelo is noodzaak om een leefbare gemeente te blijven, waar iedereen zijn plek heeft. We kunnen een beroep doen op onze reserves, maar structureel investeren wordt voor ons steeds lastiger.

De ontwikkelingen rondom stikstof en netcongestie werken beperkend bij onze opgaven om woningbouw, voorzieningen en infrastructuur te realiseren. Binnen onze eigen invloedssfeer doen we er alles aan om de juiste keuzes te maken.

Tot slot hebben wij blijvende zorg over de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. Dit is een van de belangrijkste oorzaken waardoor het niet altijd gelukt is om alle in de begroting geformuleerde inspanningen daadwerkelijk uit te voeren. Waar dat niet of in mindere mate is gelukt, rapporteren wij daarover in de betreffende programma's. Het is niet eenvoudig om in onze organisatie te voorzien in alle vacatures, ondanks onze toenemende inzet op recruitment. Maar we zien dat ook bij onze partners en bedrijven, die een rol hebben in de samenwerking; ook zij lopen regelmatig tegen dezelfde uitvoeringsproblemen aan.

Financiële positie

Dan de cijfers: we sluiten het jaar af met een positief resultaat van € 1,7 miljoen voor verwerking van voorgestelde resultaatbestemming. We zien dat dit vooral komt door incidentele voordelen en grilligheid in inkomsten die we ontvangen van het Rijk maar ook als gevolg van het minder kunnen invullen van capaciteit bij onze taken en projecten. De reservepositie van de gemeente is goed te noemen. Wel hebben we, net als andere gemeenten, nog grote financiële uitdagingen voor ons liggen op de lange termijn, en in het bijzonder vanaf 2026. De druk op onze structurele begroting blijft hoog.

Eind 2024 is de werkelijke stand van de algemene reserve, exclusief te bestemmen resultaat 2024, bijna € 63,4 miljoen, wat boven het gewenste minimale niveau is op basis van onze Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023-2027. We blijven alert op onze financiële positie, want er liggen nog grote uitdagingen voor ons die veel vragen van ons én onze inwoners.

In 2025 gaan we verder op de ingeslagen weg. We blijven vanuit een realistisch en verantwoord perspectief investeren in een duurzame, sociale, economisch veerkrachtige en aantrekkelijke stad.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo

Gemeente
Hengelo

Hengelo in verbinding

De inwoner centraal | Wijkgericht | Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling
Transformatie sociaal domein | Draagvlak voor duurzame inrichting

Publieksversie

Jaarstukken 2024

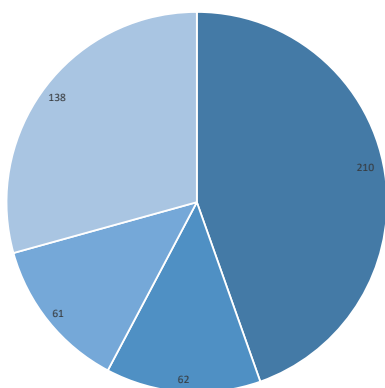
Inkomsten en uitgaven van de gemeente Hengelo

De Jaarstukken 2024 van de gemeente Hengelo bestaan uit het Jaarverslag en de Jaarrekening. De Jaarstukken geven een beeld van de inkomsten en uitgaven over het jaar 2024. Daarnaast is beschreven welke taken de gemeente heeft uitgevoerd en welke bedragen daarbij horen. In de Jaarstukken 2024 blikken we terug op het afgelopen jaar en laten we zien of we op koers liggen met de plannen uit de Beleidsbegroting. Per programmaonderdeel leest u wat we willen bereiken. En wat we daarvoor in 2024 hebben gedaan. Deze publieksversie is een samenvatting van de volledige Jaarstukken.

Inkomsten en uitgaven

Inkomsten

Waar komt het geld vandaan

Inkomsten 2024

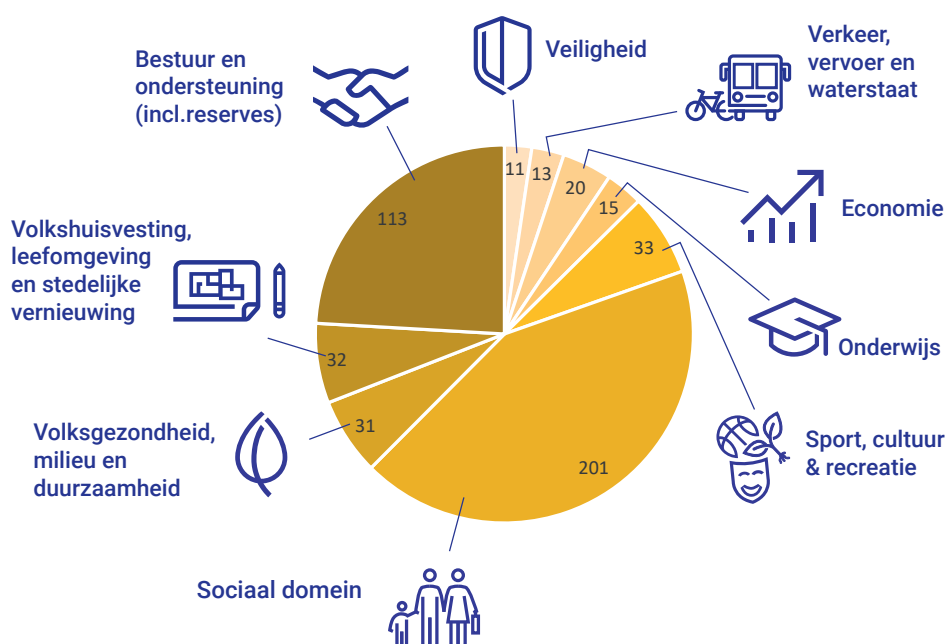
(x € 1 miljoen)

Gemeentefondsuitkering	210
Specifieke uikeringen van het Rijk	62
Lokale heffingen	61
Overige inkomsten	138

Totaal inkomsten: 471 miljoen

Uitgaven Waar gaat het geld naar toe

(x € 1 miljoen)

Totaal uitgaven: 469 miljoen

Wat willen we bereiken?

In de Beleidsbegroting van de gemeente Hengelo staan 9 programma's. Hieronder leest u per programma de belangrijkste doelen en opgaven. En wat we hier in 2024 voor hebben gedaan.

Veiligheid

- Minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.
- Minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.
- Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo.
- Inwoners ervaren minder overlast in hun wijk of buurt.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- Aandacht voor digitale weerbaarheid blijft belangrijk. Specifiek voor de doelgroepen ouderen, jongeren en ondernemers.

We doen dat door bewustzijn te stimuleren en ondersteuning te organiseren. Zo is het programma Hackshield ingezet op basisscholen en werden voor ouderen bijeenkomsten georganiseerd.

- De Boa's vergrootten hun zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in 2024 door zich te richten op een eigen werkgebied om bij te dragen aan de versterking van de wijknetwerken.
- Met betrekking tot jeugd en veiligheid is een overleg opgestart met als doel problemen zo vroeg mogelijk te signaleren. Ook zijn er afspraken gemaakt met het onderwijs over Veilig Opgroeien en de Veilige School. Samen met jeugdprofessionals (zoals jongerenwerk, Halt, Tactus en de politie) hebben we gezamenlijke trainingen gevolgd over de aanpak van jeugdgroepen.

Verkeer, vervoer en waterstaat

- Hengelo is beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer.
- De wegen en fietspaden in Hengelo zijn heel en veilig.
- De openbare ruimte in Hengelo is schoon.
- Fietzers kunnen hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- In 2024 zijn de herinrichting van de Bankastraat en de aanleg van de rotonde Laan van Driene - P.C. Hooftlaan afgerond. In de Bankastraat is de F35 fietssnelweg gerealiseerd. Ook werd de snelheid verlaagd van 50 naar 30 kilometer per uur, waardoor de straat veiliger is geworden en de leefbaarheid vergroot.
- Het aantal meldingen van inwoners over netheid was heel hoog. Alle oranje en blauwe bovengrondse containers voor verpakkingen (plastic, blik en drinkpakken) en papier zijn in 2024 weggehaald. Deze bovengrondse containers werden vaak niet goed gebruikt. De inhoud was erg vervuild, waardoor het materiaal niet meer opnieuw te gebruiken is. In plaats van containers haalt Twente Milieu het verpakkingsafval nu op in doorzichtige zakken. Dit leidde tot veel afvaldumpingen en zwerfafval.
- Het project De Wetplein werd afgerond. Het plein is niet alleen veel groener geworden. Ook kwam er ruimte voor een (gratis) bewaakte fietsenstalling die in de september in gebruik werd genomen. In september werd een definitief besluit genomen over parkeerregulering in de schil van Hart van Zuid ten noorden van het Esrein.

Onderwijs

- Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand.
- Meer jongeren behalen een startkwalificatie.
- Schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen.
- Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2023?

- In 2024 is de lokale educatieve agenda (LEA) vastgesteld en werd begonnen met de uitvoering hiervan. Vanuit de LEA werken we als gemeente, kinderopvang en onderwijs samen om de kansengelijkheid voor Hengelose kinderen en jongeren van 0 tot 27 jaar te vergroten. In de LEA staat waar we de komende jaren op het gebied van educatie aan willen en moeten werken.
- In 2024 hebben we uitvoering gegeven aan de motie 'tegengaan pesten op school'. Het tegengaan van pesten is een onderdeel van ons Integraal Veiligheidsbeleid en de LEA. Het afgelopen jaar werden diverse activiteiten gestart. Deze gaan over het stimuleren van weerbaarheid van kinderen en jongeren en het tegengaan van (digitaal) pesten op scholen.
- Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Hengelo (IHP) vastgesteld. Een plan waarin staat hoe schoolgebouwen in Hengelo en Beckum klaargemaakt worden voor de toekomst. Per (school)project (in totaal 14) wordt er een studie gedaan naar de meest wenselijke locatie, soort huisvesting en financiële consequenties.

Economie

- Meer banen in Hengelo, ook voor eigen inwoners.
- Meer groei uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- In 2024 hebben we samen met de Twente Board en andere betrokkenen in Twente gewerkt aan het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven. We maakten regionale afspraken voor flexibele en duurzame bedrijventerreinen.

- Voor Hengelo is vastgesteld wat de speerpunten van de lokale economie zijn en welke behoefte er is aan ruimte voor bedrijven. De vraag naar bedrijfskavels is in Hengelo groter dan het aanbod. Dit leidde tot een onderzoek naar uitbreiding van bedrijfskavels en het opnieuw ontwikkelen van bestaande terreinen. Net als de ontwikkeling van Businesspark XL 2 in Almelo.
- In 2023 is een aanvraag vanuit de Twente Board voor de Regio Deal toegekend met € 25 miljoen. Voor de bedrijventerreinen Twentekanaal en Westermaat is gewerkt aan concrete projectaanvragen voor deze Regio Deal. Deze aanvragen worden in 2025 ingediend.

Sport, cultuur en recreatie

- Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en spelen.
- Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger.
- Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.
- Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte.
- Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en spelen.
- Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger.
- Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.
- Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- *Het programma van het Twentebad is aangepast zodat dat er meer ruimte is voor mensen die komen om te sporten of aan hun gezondheid te werken. We zien dat dit een positief effect heeft op het aantal bezoekers, zowel voor sport als voor*

recreatie. In het FBK-stadion zijn nieuwe stoeltjes geplaatst, mede bepaald door onze inwoners. En het NK Atletiek komt in 2025 en 2026 weer naar FBK.

- *Vanuit de talentopgave (Het aantrekken en binden van talenten) zijn twee subsidieregelingen opgezet. De prijsvraag cultuur waarmee we initiatieven steunen die zorgen voor een levendige stad, waar mensen samenkomen en ideeën uitwisselen. Met de subsidie broedplaatsen zorgen we voor een financiële bijdrage voor creatieve of culturele plekken waar ruimte is voor experiment, samenwerking en talentontwikkeling. Ook werd besloten om de locatie van het kunstopodium aan de Markt 8 te vestigen.*
- *In 2024 werden er in totaal 86.520 tegels gewipt in Hengelo. Dat was goed voor de winst in de Twentse Wipperspoule van het NK Tegelwippen. Op veel plekken is Hengelo dus groener geworden. Gemeentelijke voorbeelden hiervan: winkelcentrum Groot Driene en de herinrichting van het De Wetplein. Ook zagen we veel meldingen op groenonderhoud. Door de hevige neerslag groeide er erg veel onkruid en waren gazons in bepaalde perioden niet of nauwelijks te maaien. Dat hebben bewoners dus ook gemerkt.*

Sociaal Domein

- Meer inwoners zetten zich in voor de (lokale) samenleving.
- Minder inwoners zijn eenzaam.
- Minder inwoners hebben problematische schulden.
- Meer inwoners maken optimaal gebruik van ons armoedebeleid.
- Meer inwoners met weinig kans op regulier werk hebben een (zo nodig aangepaste) baan.
- Meer inwoners weten de algemene voorzieningen te vinden.
- Minder inwoners zijn aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun leefsituatie.
- Inwoners zijn tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- *Vanaf 2025 is de ondersteuning meer in de wijken georganiseerd, dichterbij huis. In 2024 hebben we bepaald welke organisaties vanaf 1 januari 2025 de hulp en ondersteuning gaan bieden aan inwoners die dat nodig hebben via de Wmo of jeugdhulp. Dat is Wijkkracht Hengelo geworden. Wijkkracht Hengelo is een samenwerking van zeven zorgorganisaties en organisaties voor sociaal werk en welzijn. Dit doen wij samen met 14 onderaannemers. Het jaar 2025 is een overgangsjaar, om de overstap naar de basisondersteuning zo soepel mogelijk te maken voor mensen die begeleiding en/of dagbesteding kregen vanuit de gemeente.*
- *Het Actieplan Eenzaamheid is vastgesteld, als onderdeel van het gezondheidsbeleid. Het plan richt zich op het voorkomen van eenzaamheid in Hengelo en het doorbreken van het taboe, onder andere via activiteiten in wijkcentra.*
- *Het Geldinformatiepunt aan de Mozartlaan werd geopend. Een initiatief, speciaal opgericht om inwoners te helpen met vragen en zorgen over geldzaken. Eind 2024 is ook de pilot Jongerenperspectieffonds gestart. Hiermee bieden we jongeren perspectief op een schuldenvrije toekomst.*

Bestuur en ondersteuning

- Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.
- Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.
- De gemeente Hengelo blijft financieel gezond waarbij we ambities blijven realiseren vanuit de logica van de Hengeloër.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- *We betrekken inwoners of andere betrokkenen steeds bewuster bij ontwikkelingen. Dat zien we ook terug in de cijfers: meer inwoners voelen zich betrokken bij ontwikkelingen (48,1% 2024 ten opzichte van 42% 2023). Daarnaast geven meer inwoners (via het Hengelo Panel) aan dat er voldoende geluisterd wordt naar hun mening (32,7% 2024 ten opzichte van 28,4% 2023).*
- *Bij het ontwikkelen van onze dienstverlening hebben we ons gericht op het herschrijven van brieven in heldere taal. Het verbeteren van onze digitale dienstverlening door steeds meer digitale aanvragen mogelijk te maken en dat op een manier te doen dat iedereen dat kan (digitale toegankelijkheid). Het cijfer voor dienstverlening in 2024 (6,6) bleef gelijk aan het cijfer in 2023 (6,6).*
- *We zorgen ervoor dat onze begroting in balans blijft. Tegelijkertijd bleven we ons sterk maken richting het Rijk om genoeg geld te krijgen voor alle taken die we als gemeente moeten uitvoeren.*

Volksgezondheid, milieu en duurzaam

- Huishoudens en organisaties verbruiken minder (fossiele en niet-fossiele) energie.
- Huishoudens en organisaties wekken meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen.
- Er is minder afval en grondstoffen worden meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie).
- Hengelo heeft meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag.
- Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl.
- Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- De bouw van zonneveld Boeldershoek startte. We namen deel aan de pilot Duurzaamheidsroute A35. Een idee om langs de A35 en A1 te benutten voor opwek van elektriciteit. Ook ondersteunen we de ontwikkeling van rijden zonder uitstoot met ruim 350 openbare en semi-openbare laadlocaties. We maakten ook het aanleggen van kabelgoten mogelijk. Zo kunnen meer inwoners hun elektrische auto laden met zelf opgewerkte stroom.
- We voeren het Warmteprogramma uit met subsidies, leningen en hulp van energiecoaches en de FIXbrigade. Samen met Welbions werken we aan de Renovatideal Twente, waarmee tot 2030 zo'n 7.000 woningen worden verduurzaamd en energiearmoede wordt aangepakt.
- We hebben op vele manieren gewerkt om onze gemeente klaar te maken voor het veranderende klimaat. Concrete voorbeelden hiervan zijn projecten als het De Wetplein, de herinrichting van de Bankastraat en de herinrichting van een deel van de Drienerbeek. Op alle plekken is meer ruimte gemaakt voor water. We doen dit veel in samenwerking met Waterschap Vechtstromen. Gezamenlijk werken we de komende jaren verder aan een verdere duurzame inrichting van de beken in Hengelo.

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

- Hengelo kent een groter aanbod van koop- en huurwoningen.
- Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning.
- Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo.
- Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur.
- Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer.
- We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied.
- Er wonen meer mensen in de binnenstad.
- Er wonen, werken en leren meer mensen in Hart van Zuid

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2024?

- We werken voortdurend aan de ontwikkeling van onze binnenstad en Hart van Zuid. In totaal zijn er 517 woningen in Hengelo gebouwd, door de sloop van diverse woningen is het totaal aantal woningen gestegen met 346. Samen met Enschede werken we aan de Spoorzone Hengelo-Enschede. In 2024 zijn we begonnen met een gezamenlijk plan om dit gebied te ontwikkelen. Dat moet in 2025 klaar zijn.
- Het omgevingsprogramma voor de locatie van de Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS locatie) is afgerond en vastgesteld. Hierin staat wat we met deze plek willen bereiken. De KMS locatie draagt bij aan een gebied waar wonen, werken en leren samenkomen. Dat in een aantrekkelijke dynamische en stedelijke omgeving die aantrekkelijk is voor onder andere een nieuwe doelgroep.
- Bezoekers wisten de binnenstad van Hengelo weer beter te vinden. Het aantal bezoekers is steeg met ongeveer 25% (in vergelijking met 2023). Daar hebben het nieuwe marktplein en de ontwikkeling van verschillende projecten flink aan bijgedragen. Zo is een rondje om de Lambertusbasiliek weer mogelijk. Ook werd het gebied 'achter de Hema' volledig opnieuw ingericht. De bouw van de Horecawand startte aan het Burgemeester Jansenplein. Daarnaast kreeg ook het wonen in de binnenstad steeds meer vorm (Marktstraat en de Bataafse kamp).

Gemeente
Hengelo

Leeswijzer

De Jaarstukken zijn het sluitstuk van de Planning en Control cyclus. Het college legt er – na in de Zomernota (Kadernota en 1e Beleidsrapportage) en de 2e Beleidsrapportage tussentijds te hebben gerapporteerd – verantwoording mee af over de afspraken tussen college en raad, die in de Beleidsbegroting zijn vastgelegd.

De Jaarstukken beginnen met het formele raadsvoorstel en -besluit (in hoofdstuk 3), gevolgd door een schets van de financiële situatie van de gemeente Hengelo in hoofdstuk 4. Vanaf hoofdstuk 5 start de verantwoording, die tweeledig van aard is: beleidsinhoudelijk en financieel.

Daarna vindt u in de programmarealisatie de beleidsinhoudelijke en financiële verantwoording. De Jaarstukken kennen de volgende programma's: 1. Veiligheid, 2. Verkeer, vervoer en waterstaat, 3. Economie, 4. Onderwijs, 5. Sport, cultuur en recreatie, 6. Sociaal domein, 7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid, 8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing en 9. Bestuur en ondersteuning.

Met ingang van de Beleidsbegroting 2022-2025 zijn de doelen per begrotingsprogramma geconcretiseerd en zijn er nieuwe beleidsindicatoren aan de doelen gekoppeld. Deze opzet bent u van ons gewend sinds de Jaarstukken van 2022. U vindt per programma de volgende punten terug:

- Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we voor 2024?
- Relevante beleidsnota's
- Verbonden partijen
- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat zijn we blijven doen?
- Wat heeft het gekost?

Bij 'Wat hebben we bereikt?' zijn de doelen per programma terug te vinden met daaraan gekoppeld de beleidsindicatoren. De doelen zijn meerjarig. Door de beleidsindicatoren kunnen we volgen in welke mate we de doelen gaan behalen. De meeste peilwaarden van de beleidsindicatoren halen we (jaarlijks) op middels uitvraag bij het HengeloPanel. De uitkomst van 2024 is nog niet bij alle beleidsindicatoren bekend. We geven een toelichting als een beleidsindicator in grote mate afwijkt van wat we hadden verwacht. Bij een aantal indicatoren zien we ook dat de indicator niet meer aansluit op wat we willen meten en ontbreekt soms ook de informatie om de indicator in te kunnen vullen. Bij het opstellen van nieuw beleid zijn we kritisch op de bestaande beleidsindicatoren voor dat beleidsveld en zullen we waar nodig uw raad voorstellen de indicatoren te vervangen voor nieuwe indicatoren die aansluiten bij de actualiteit.

Bij 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' zijn de acties die we in 2024 hebben uitgevoerd gekoppeld aan de doelen.

Bij 'Wat zijn we blijven doen?' wordt een beschrijving gegeven van de activiteiten, die de gemeente Hengelo al jaarlijks uitvoert.

In 'Wat heeft het gekost?' geven we, op taakveldniveau, een financiële toelichting op afwijkingen groter dan € 50.000 of > 10% ten opzichte van de laatst bijgestelde begroting. Verschillen kleiner dan € 50.000 binnen een taakveld worden niet nader toegelicht, ook al zijn deze gezamenlijk groter dan € 50.000.

Hoofdstuk 6 bevat de wettelijk voorgeschreven paragrafen, waarin als een dwarsdoorsnede van de totale verantwoording afzonderlijke aspecten worden toegelicht: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, grondbeleid, financiering, verbonden partijen, bedrijfsvoering. Ook vindt u hier de door onszelf toegevoegde paragraaf voor subsidies en Wet Open Overheid (WOO).

In hoofdstuk 7 Jaarrekening treft u de financiële verantwoording op hoofdlijnen aan bestaande uit de balans, het overzicht van baten en lasten en de toelichtingen daarop. Tevens bevat het de controleverklaring van de door de raad aangestelde externe accountant.

Een aantal toelichtende bijlagen maken het geheel compleet. Twee bijlagen vinden hun oorsprong in door de gemeenteraad aanvaarde moties na aanleiding van het jaarverslag 2010. Dit betreft de motie Overzicht subsidies 2022 (Motie Raad)" en de motie Declaratiegedrag college (Motie Raad), beide aanvaard in de raadsvergadering van 19 juli 2011. Daarnaast zijn wettelijk voorgeschreven bijlagen opgenomen. Ook hebben we, met ingang van de Beleidsbegroting 2022-2025, de (landelijk) verplichte kengetallen opgenomen in de bijlage.

Raadsadvies en raadsbesluit

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3908188	Bal, Corné	FAC-FIN	
ONDERWERP			
3908188 - Jaarstukken 2024 gemeente Hengelo			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

- 1. De Jaarstukken 2024 vast te stellen en de daarin opgenomen inhoudelijke toelichting en financiële analyses te aanvaarden als verantwoording van het college over het gevoerde beleid en beheer in 2024;*
- 2. Het batige resultaat te bestemmen zoals opgenomen in hoofdstuk 4.3 van de Jaarstukken 2024;*
- 3. Op basis van de herijking van de voorzieningen die bij de jaarstukken wordt uitgevoerd, de voorziening Onderhoud Haven (nr 537) in stand te houden.*

INLEIDING

Op grond van artikel 197 van de Gemeentewet legt het college jaarlijks verantwoording af over het gevoerde bestuur door middel van de jaarstukken (het jaarverslag en de jaarrekening). Het college moet ieder jaar de jaarstukken voor 15 juli aan Gedeputeerde Staten van Overijssel sturen.

De Jaarstukken 2024 bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag gaan we in op de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen in 2024. Ook is een publieksvriendelijke versie opgenomen.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31-12-2024
- Het overzicht van baten en lasten
- De toelichting op bovenstaande punten

Ook geeft de jaarrekening inzicht in de financiële ontwikkeling in het verslagjaar en zijn in de jaarrekening ook de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa) en de WNT-verantwoording 2024 opgenomen.

2024 was het jaar van werk in uitvoering

In een landelijk onderzoek naar Brede Welvaart, scoorde Hengelo van de 50 grootste gemeenten van Nederland het beste. Een opsteker voor de jarenlange inzet op diverse onderwerpen zoals arbeidsmarkt, gezondheid en woonplezier. Maar we zien het ook als een opdracht om ons prettige woon- en leefklimaat in de toekomst te behouden en waar nodig verder te versterken.

In 2024 hebben we daar, samen met onze partners, gestaag aan gewerkt door het realiseren van de doelen die we ons hebben gesteld in de beleidsbegroting. Langs de lijn van de strategische opgaven uit die begroting hebben we op vele vlakken mooie stappen vooruit gezet naar een toekomstbestendige gemeente. We werken daarbij ook veel samen in de regio, omdat we zien dat gezamenlijke daadkracht een groot goed is en we elkaar kunnen versterken. Het aantrekken en binden van talenten is één van de belangrijkste strategische opgaven voor Hengelo en Twente. Samen met Enschede, Almelo, de andere Twentse gemeenten en Twenteboard zetten we onze groene technologische topregio op de kaart. We ontwikkelen dynamische stedelijke woon-, werk- en leefmilieus om de talenten dát te geven wat ze zoeken en blijven behouden wat goed is.

Investeren is niet vanzelfsprekend

De ontwikkelingen, inspanningen en investeringen die in het jaarverslag staan beschreven, zijn niet vanzelfsprekend. Het vraagt veel van ons op financieel gebied. Het financiële ravijn, vanaf het jaar 2026, komt met rasse schreden dichterbij en het nieuwe kabinet heeft nog onvoldoende handreiking gedaan om dit voor gemeenten te dempen, al onze gezamenlijke bestuurlijke inspanningen ten spijt. We blijven ons daarvoor, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG inzetten. De ingezette Koers voor Hengelo is noodzaak om een leefbare gemeente te blijven, waar iedereen zijn plek heeft. We kunnen een beroep doen op onze reserves, maar structureel investeren wordt voor ons steeds lastiger.

Financiële positie

We sluiten het jaar af met een positief resultaat van € 1,7 miljoen voor verwerking van voorgestelde resultaatbestemming. We zien dat dit vooral komt door incidentele voordelen en grilligheid in inkomsten die we ontvangen van het Rijk maar ook als gevolg van het minder kunnen invullen van capaciteit bij onze taken en projecten. De reservepositie van de gemeente is goed te noemen. Wel hebben we, net als andere

gemeenten, nog grote financiële uitdagingen voor ons liggen op de lange termijn, en in het bijzonder vanaf 2026. De druk op onze structurele begroting blijft hoog.

Resultaatbestemming

In de 2e Beleidsrapportage is er een besluit genomen voor budgetoverheveling van 2024 naar 2025. Na het opstellen van de 2e Beleidsrapportage zijn er nog ontwikkelingen geweest waardoor er alsnog een beroep op overheveling middels resultaatbestemming wordt gedaan. Deze voorstellen voldoen aan de voorwaarden van budgetoverheveling, namelijk dat het budget incidenteel moet zijn, groter dan € 25.000, het niet leidt tot een overschrijding op het taakveld en gelden worden besteed overeenkomstig het doel van de bestemming dat hieraan een plan ten grondslag ligt. Het betreffen de volgende voorstellen:

Programma	Budget	Bedrag
5	Recreatieschap Twente	194.000
6	Opvang van vluchtelingen	525.000
6	Transformatieplan Jeugdhulp	173.000
9	Vervanging mobiele telefoons	375.000
Totaal		1.267.000

Decembercirculaire gemeentefonds

Voor 2024 is de totale gemeentefondsuitkering ruim € 0,9 miljoen hoger dan begroot op basis van de septembercirculaire 2024. Door het moment van beschikbaar komen van de decembercirculaire is het voor Hengelo voor een deel hiervan niet meer mogelijk dit bedrag ook in 2024 te besteden. Daarom wordt voorgesteld € 180.000 beschikbaar te houden in 2025.

Bij de 1e Beleidsrapportage is € 7,9 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve, bij de 2e Beleidsrapportage was dit € 6,1 miljoen en is dit verwerkt in onze Begroting. We stellen voor het restant van het saldo (€ 267.000), na bovenstaande bestemming voor budgetoverheveling en middelen van de decembercirculaire, ook toe te voegen aan de algemene reserve.

ARGUMENTEN

1.1 Het oordeel van de accountant bij de jaarstukken 2024 is goedkeurend op zowel getrouwheid als rechtmatigheid

De controle van de jaarrekening 2024 door onze accountant, PricewaterhouseCoopers (PwC), is afgerond. De accountant verstrekt een goedkeurende controleverklaring op het aspect getrouwheid en geeft een goedkeurend oordeel over de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen. Op basis van de controlewerkzaamheden heeft de accountant geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen door het college zijn nageleefd. Ook concludeert zij dat zowel de baten als lasten over 2024 en de balansmutaties 2024 rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit met uitzondering van enkele onzekerheden en bevindingen zoals deze staan beschreven in het accountantsverslag. In de Jaarstukken 2024 heeft het college verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid (rechtmatigheidsverantwoording). De accountant heeft aangegeven dat deze rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

De geconstateerde onrechtmatigheden in de jaarrekening zijn lager dan de verantwoordingsgrens. Daarmee heeft het college gehandeld binnen de kaders van de raad

1.2 Wij herkennen ons in de kernboodschappen en belangrijkste bevindingen

Ook voor 2024 is de controle weer uitgevoerd door PwC. Het proces is op een constructieve wijze verlopen en ervaringen uit voorgaande jaren zorgen ook voor een verbetering van het proces. Het college is trots op de kwaliteit die door de organisatie is geleverd.

Op enkele bevindingen in het verslag van de accountant gaan we graag nader in, omdat we het van belang vinden uw raad te informeren over enkele afwegingen en geconstateerde verbetermogelijkheden.

- De onzekerheden in het sociaal domein bedragen € 5,5 miljoen. Dit bestaat uit productieverantwoordingen van zorgleveranciers die nog niet zijn ontvangen en de onzekerheid die voortvloeit uit de PGB's. Door de wijzigingen in de materialiteit vanaf 2025 is het van belang dat hier actie op ondernomen wordt. Dit jaar wordt dit door de organisatie ook opgepakt.
- Ten aanzien van de parameters voor de berekening van de grondexploitaties concludeert PwC dat deze over het algemeen evenwichtig zijn ingeschat en vallen binnen de bandbreedtes die zij definiëren. Hierop zijn twee uitzonderingen: de kostenstijging GWW is aan de optimistische

kant en de opbrengstenstijging voor woningbouw is voorzichtig geraamd. Beide ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd.

- In de rechtmatigheidsverantwoording zijn de fouten als gevolg van het niet-naleven van Europese aanbestedingsrichtlijnen gedaald naar € 0,9 miljoen (2023: € 6,8 miljoen). Ook de afwijkingen ten opzichte van het eigen inkoopbeleid zijn afgenomen, van € 0,9 miljoen in 2023 naar € 0,2 miljoen in 2024. In verhouding met andere gemeenten scoort Hengelo hier relatief goed! Geconcludeerd is dat binnen de gemeente Hengelo de aanbestedingen in basis op orde zijn. Ook dit blijft onze aandacht houden.
- De kwaliteit van het jaarverslag is voldoende, maar kan op bepaalde vlakken verbeterd worden. Het gaat hier om het concreter reflecteren op de bestaande risico's en deze te kwantificeren. Ook zijn de toelichtingen omtrent het fraudepreventieprogramma op dit moment generiek van aard en kunnen dus specifiek. In 2025 gaan we aan de slag met deze bevinding.

2.1 Toevoeging op de budgetoverheveling die was opgenomen bij de tweede Beleidsrapportage

Op 6 november 2024 heeft uw raad de tweede Beleidsrapportage vastgesteld en daarmee ook de budgetoverhevelingen van 2024 naar 2025. Er zijn nog een aantal budgetten niet (volledig) besteed in de periode na de tweede Beleidsrapportage waarvan de middelen voor 2025 beschikbaar moeten blijven. Deze hebben wij alsnog opgenomen bij de resultaatbestemming in deze jaarstukken. U kunt in hoofdstuk 4 lezen waarom deze middelen alsnog moeten worden overgeheveld. Conform bestaand beleid stellen we voor het restant van het saldo, waar niet direct bestemming voor is, toe te voegen aan de Algemene Reserve.

3.1 Ondanks dat er geen geheel nieuw beheerplan is, is op basis van de jaarlijkse actualisatie het bedrag in de voorziening naar verwachting wel nodig voor toekomstig onderhoud

Op basis van de regelgeving vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) mag een beheerplan wat ten grondslag ligt aan een voorziening maximaal 5 jaar oud zijn, tenzij er gemotiveerd wordt afgeweken en dit door de raad is besloten. Het beheerplan voor de haven is opgesteld in 2016. Van dit plan vindt een jaarlijkse actualisatie plaats, maar stellen we een nieuw beheerplan pas op nadat enkele grote investeringen zijn gedaan. Op die manier sluit het beheerplan aan bij de nieuwe situatie. Deze investeringen zijn de afgelopen jaren door diverse omstandigheden uitgesteld, zoals u in voorgaande jaarverslagen heeft kunnen teruglezen. Wij vinden het verantwoord om de voorziening in stand te houden op basis van het huidige beheerplan en deze niet vrij te laten vallen in het rekeningresultaat. Een toelichting hierop is opgenomen in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.

KANTTEKENINGEN

3.1 Het is op dit moment niet duidelijk of het gehele bedrag in de voorziening toekomstig nodig is

Ondanks dat we het beheerplan jaarlijks actualiseren, blijft dit een inschatting met de kennis van dit moment. Het kan zijn dat het benodigde bedrag voor onderhoud van de haven na de investeringen hoger of lager uitvalt. We vinden het verstandig om pas op dat moment, en bij een nieuw onderhoudsplan, een deel te laten vrijvallen of bijstorten. Daarom stellen wij nu voor om geen aanpassing te doen in de gevormde voorziening.

VERVOLG

In het besluitvormingstraject zijn de volgende bijeenkomsten opgenomen:

- 2 juni: Technisch beraad
- 5 juni: Werkgroep accountancy
- 10 juni: Politieke markt
- 25 juni: Raadsvergadering

Wij vragen uw raad de Jaarstukken 2024 vast te stellen. Dit staat gepland in de raadsvergadering van 25 juni 2025. Het college moet de Jaarstukken 2024 in ieder geval voor 15 juli 2025 aan Gedeputeerde Staten van Overijssel sturen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Jaarstukken 2024 gemeente Hengelo

Bijlage 2: Controleverklaring gemeente Hengelo 2024

Bijlage 3: Accountantsverslag gemeente Hengelo 2024

HENGEL

HENGSTLER

Jaarverslag

4

De financiën van de gemeente Hengelo

4.1	Saldo Jaarrekening	20
4.2	Structurele effecten	21
4.3	Bestemmingsvoorstel	22
4.4	Ontwikkeling weerstandsvermogen en reserves	23
4.5	Ontwikkeling Overige Reserves	26

Inleiding

In dit hoofdstuk vindt u de financiële positie van gemeente Hengelo. De Jaarrekening sluit dit jaar met een positief saldo na bestemming van ruim € 1,7 miljoen. In paragraaf 4.1 staat een samenvatting van de grootste afwijkingen die leiden tot dit saldo. In de programmaverantwoording in hoofdstuk 5 leest u vervolgens alle voor- en nadelen per taakveld ten opzichte van de aangepaste Begroting 2024.

In paragraaf 4.2 lichten we toe hoe we met structurele effecten vanuit deze Jaarrekening omgaan en in paragraaf 4.3 staat het bestemmingsvoorstel. Dit is een voorstel hoe het voordelige saldo van 2024 bestemd wordt.

De laatste twee paragrafen van dit hoofdstuk (4.4 en 4.5) gaan in op hoe het weerstandsvermogen, de algemene reserve en de overige reserves zich hebben ontwikkeld in 2024.

4.1 Saldo Jaarrekening

Exploitatieresultaat (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil tussen begroting na wizj. en rekening	V/N
Baten	363.592	433.667	420.549	-13.117	N
Lasten	368.339	413.271	405.859	7.411	V
Saldo van baten en lasten	-4.747	20.396	14.690	-5.706	N
Ontrekkingen aan reserves	15.402	54.134	50.253	-3.880	V
Toevoegingen aan reserves	10.184	74.530	63.230	11.300	V
Mutaties reserves	5.218	-20.396	-12.976	7.420	V
Gerealiseerd resultaat	471	-	1.714	1.714	V

De Jaarrekening, zoals deze in hoofdstuk 7 is opgenomen, sluit met een totaal saldo van baten en lasten van € 1,7 miljoen voordelig. Dit is voor het aan de raad voorgestelde bestemmingsvoorstel, zoals opgenomen in hoofdstuk 4.4.

Het afgelopen jaar hebben wij op een aantal momenten gerapporteerd over het saldo van baten en lasten en het verwachte resultaat. In de Zomernota (waarin de 1e Beleidsrapportage verwerkt zat) presenteerden wij u een begrotingsresultaat van € 7,9 miljoen. In de 2e Beleidsrapportage presenteerden we een begrotingsresultaat van € 6,1 miljoen daar bovenop. Dit overschot hebben we in onze algemene reserve gestort en verwerkt in onze begroting. Na de laatste begrotingswijziging in 2024 waren de verwachte baten en lasten in evenwicht.

Programma (bedragen x € 1.000)	Vershil tussen begroot en jaarrekening
1 Veiligheid	520
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	58
3 Economie	165
4 Onderwijs	-236
5 Sport, cultuur en recreatie	264
6 Sociaal domein	134
7 Volksgezondheid en milieu	273
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-7.545
9 Bestuur en ondersteuning	8.081
Eindtotaal	1.714

In bovenstaande tabel staan de verschillen tussen begroot en werkelijk per programma vermeld. Hierna volgt een samenvatting van de verschillen op hoofdlijnen en grote afwijkingen. Dit doen we voor afwijkingen op programmaniveau van meer dan € 0,5 miljoen. Opgeteld kunnen de verschillen die we samenvatten afwijken van de totale financiële afwijking van het programma. Dit komt doordat we hier alleen de grote afwijkingen benoemen. Een meer uitgebreide toelichting op alle verschillen vindt u dan ook in hoofdstuk 5.2 - Toelichting op de beleidsprogramma's.

Programma 1

Werkzaamheden voor openbare orde en veiligheid zijn verantwoord op Programma 8. Samen met lagere kosten als gevolg van langdurige ziekte en niet ingevulde vacatureruimte levert dit hier een voordeel op van ruim € 0,5 miljoen.

Programma 8

In dit programma komen de grootste afwijkingen vaak uit de grondexploitaties (€ 6,2 miljoen nadeel). Dit zorgt voor een voordeel in programma 9 van bijna gelijke omvang, omdat dit verrekend wordt met de reserve grondexploitatie. Daarnaast is er een nadeel van € 0,5 miljoen op loonkosten en inhuurkosten op dit programma.

Programma 9

Programma 9 bestaat uit een diversiteit aan activiteiten. Het totaal aan saldo is € 8 miljoen voordelig. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een voordeel op de mutaties van reserves (vooral reserve grondexploitatie). De totale dotaties vanuit de reserves is € 4 miljoen lager dan geraamd terwijl de onttrekkingen bijna € 2,5 miljoen hoger zijn. Per saldo betekend dit voor de exploitatie een voordeel van € 6,5 miljoen. De grootste financiële afwijkingen zijn verder:

- Hogere uitkering gemeentefonds als gevolg van de decembercirculaire (€ 0,9 miljoen).
- De opbrengsten uit de OZB vielen € 0,6 miljoen hoger uit door hogere WOZ-waarden dan bij de begroting rekening mee gehouden kon worden.
- Door renteherzieningen op leningen en doordat er minder rente doorberekend kon worden aan activiteiten laat treasury een nadeel zien van € 0,7 miljoen.
- De kosten van personeel die doorberekend konden worden aan activiteiten vielen lager uit. Dit levert hier een nadeel op van ruim € 0,8 miljoen.
- Er is nauwelijks beroep gedaan op de budgetten van onvoorziene uitgaven en opties nieuwbeleid (€ 0,2 miljoen voordeel).

4.2 Structurele effecten

Financiële afwijkingen kunnen incidenteel of structureel zijn. Afwijkingen met een incidenteel karakter zijn uiteraard niet van invloed op het financieel meerjarenperspectief. In deze Jaarstukken zien we bijvoorbeeld incidentele afwijkingen vanuit nagekomen of meer inkomsten, maar zien we ook dat we om verschillende redenen minder hebben kunnen uitgeven. We hebben in de financiële toelichtingen zo expliciet mogelijk aangegeven waar het effect incidenteel is, en waar het potentieel structureel is.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen die wel structureel zijn, maar al zijn verwerkt in de lopende begroting of het meerjarenperspectief. De overige structurele afwijkingen worden bij de Zomernota 2025-2029 verwerkt op basis van nieuwe prognoses die we, onder meer op basis van de leereffecten uit deze Jaarrekening, opstellen. De bedragen kunnen daarbij door actualisering van prognoses afwijken van de in het Jaarverslag genoemde bedragen.

4.3 Bestemmingsvoorstel

Het saldo van baten en lasten laat een voordelig saldo zien van € 1.714.000. Wij willen u voorstellen dit saldo als volgt te bestemmen.

Resultaatbestemming (€ 1.267.000)

In de 2e Beleidsrapportage is er een besluit genomen voor budgetoverheveling van 2024 naar 2025. Na het opstellen van de 2e Beleidsrapportage zijn er nog ontwikkelingen geweest waardoor er alsnog een beroep op overheveling middels resultaatbestemming wordt gedaan. Deze voorstellen voldoen aan de voorwaarden van budgetoverheveling, namelijk dat het budget incidenteel moet zijn, groter dan € 25.000, het niet leidt tot een overschrijding op het taakveld en gelden worden besteed overeenkomstig het doel van de bestemming dat hieraan een plan ten grondslag ligt. Het betreffen de volgende voorstellen:

- In de Zomernota 2024-2028 is een incidentele bijdrage beschikbaar gesteld aan het Recreatieschap voor de investering van beschoeiing bij het Rutbeek (24-FP-5.1). Aangezien deze bijdrage pas in 2025 wordt uitgekeerd, leidt dit tot een voordeel van € 194.000 in 2024. Wij stellen voor om deze bijdrage toe te voegen aan de reserve dekking kapitaallasten aangezien deze bijdrage geactiveerd moet worden conform regelgeving.
- Het voordelige resultaat van de afdeling I&T kent een variatie aan oorzaken. Een van de belangrijkste oorzaken is dat er in 2024 is gekozen om de vervanging van een groot aantal devices uit te stellen. Dit omdat de gewenste modellen niet beschikbaar waren. De aanschaf van wat op dit moment wel beschikbaar was, zou betekenen dat de ondersteuning tijdens de economische levensduur verloopt. We verwachten de aanschaf nu in 2025 te doen. Wij stellen daarom voor de middelen hiervoor in 2024 toe te voegen aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. (€ 375.000)
- Voor de groep nieuwkomers en de huidige mensen die we hebben opgevangen is ook in 2025 en daarna inzet nodig. We moeten ervoor zorgen dat de diverse doelgroepen (asielzoekers, statushouders en Oekraïners) niet alleen fysiek worden opgevangen, maar ook daadwerkelijk kunnen landen in de gemeente met de toegang tot voorzieningen die daarbij horen. Financieel gezien blijft er onzekerheid over de geldstromen die we ontvangen van het Rijk, ondanks de forse opgave die we de komende jaren zien. Daarom stellen wij voor de niet bestede gelden te storten in de reserve vluchtelingen (€ 525.000).
- Zoals in de Tweede Beleidsrapportage 2024 aangegeven kan het nodig zijn om in 2025 incidenteel extra te investeren in de basisondersteuning om het gewenste effect van de transformatie Jeugdhulp te bereiken. In 2024 is hiervoor incidenteel geld beschikbaar gesteld, waarvan € 173.000 niet is uitgegeven. Wij stellen voor dit toe te voegen aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten.

Programma	Budget	Bedrag
5	Recreatieschap Twente	194.000
6	Opvang van vluchtelingen	525.000
6	Transformatieplan Jeugdhulp	173.000
9	Vervanging ICT	375.000
Totaal		1.267.000

Decembercirculaire Gemeentefonds (€ 180.000)

Voor 2024 is de totale gemeentefondsuitkering ruim € 0,9 miljoen hoger dan begroot op basis van de septembercirculaire 2024. Door het moment van beschikbaar komen van de decembercirculaire is het voor Hengelo voor een deel hiervan niet meer mogelijk dit bedrag ook in 2024 te besteden. Daarom wordt voorgesteld € 180.000 beschikbaar te houden in 2025. In programma 9 is een nadere toelichting opgenomen.

Voor een deel van de middelen geldt dat er concrete plannen worden uitgewerkt om deze in 2025 te besteden. Voorgesteld wordt om deze middelen door middel van bestemming van het resultaat voor onderstaande specifieke doelen te reserveren:

	Gemeentefondsuitkering	Bedrag	Toevoegen aan Reserve
6	Opvang vluchtelingen / spreidingswet	147.000	Reserve vluchtelingen
8	Wet betaalbare huur	7.000	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten
8	Beëindigingsregeling veehouderij	26.000	Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten
Totaal		180.000	

In de raadsbrief over de decembercirculaire 2024 (zaaknummer 3853103) bent u geïnformeerd over de afzonderlijke mutaties.

Algemene reserve (€ 267.000)

Bij de 1e Beleidsrapportage is € 7,9 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve, bij de 2e Beleidsrapportage was dit € 6,1 miljoen en is dit verwerkt in onze Begroting. We stellen voor het restant van het saldo (€ 267.000), na bovenstaande bestemming voor budgetoverheveling en middelen van de decembercirculaire, ook toe te voegen aan de algemene reserve.

4.4 Ontwikkeling weerstandsvermogen en reserves

Kader en ontwikkeling weerstandsvermogen

Het kader voor het weerstandsvermogen is in de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027 door de gemeenteraad op 1 februari 2023 vastgesteld.

Op basis van deze nota bestaat het *beschikbaar weerstandsvermogen* uit de algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. Het beschikbaar weerstandsvermogen was € 68,8 miljoen eind 2024. Het benodigd weerstandsvermogen, op basis van de laatste risico-inventarisatie, is € 25,7 miljoen.

De weerstandsratio is eind 2024:

$$\frac{\text{Beschikbaar weerstandsvermogen (€ 68,8 miljoen)}}{\text{Benodigd weerstandsvermogen (€ 25,7 miljoen)}} = \text{ratio weerstandsvermogen (2,7)}$$

Dit ratio is uitstekend volgens onze eigen beleidsnorm. Voor een gedetailleerde onderbouwing van de indicatoren verwijzen wij naar paragraaf 6.2.3.

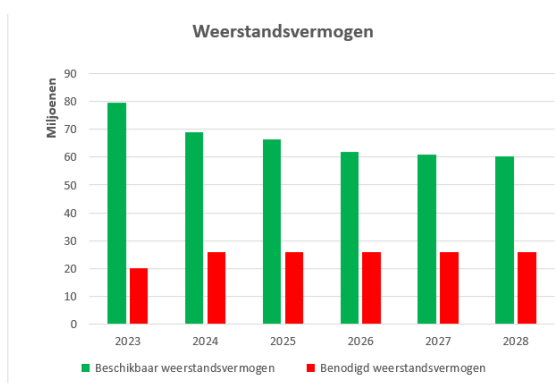
In vergelijking met de Beleidsbegroting 2025-2028 is dit ratio verslechterd van 3,2 naar 2,7. Dit heeft te maken met een lager beschikbaar weerstandsvermogen en een hoger benodigd weerstandsvermogen.

Ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028 zijn er twee ontwikkelingen die grotendeels het beschikbaar weerstandsvermogen hebben beïnvloed, namelijk:

- een onttrekking uit de algemene reserve voor de gebiedsontwikkeling van de locatie Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS);
- een toevoeging aan de algemene reserve door het positieve resultaat van de 2e Beleidsrapportage 2024.

Ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028 is de benodigde weerstandscapaciteit nu hoger. Dit komt met name door het toegenomen risicoprofiel in de grondexploitaties. Er zijn in 2024 drie nieuwe grondexploitaties gestart (de Beekstraat en omgeving, Campus Driene en de woonwagenlocaties) ten opzichte van de vorige herziening van de grondexploitaties. Daarnaast is er een nieuw risico toegevoegd die betrekking heeft op de disconteringsvoet (een percentage waarmee verwachte kosten en baten in de toekomst worden teruggerekend naar het basisjaar van het project). Het overzicht met de belangrijkste risico's kunt u lezen in paragraaf 6.2.4.

De ontwikkeling van het beschikbaar en benodigd weerstandsvermogen leidt tot het volgende beeld:

Het beschikbaar weerstandsvermogen was eind 2024 € 68,8 miljoen en neemt af tot € 60,0 miljoen eind 2028. De afname is het gevolg van de inzet van de algemene reserve voor met name de incidentele dekking van:

- de incidentele lasten in de Zomernota 2023-2027, Zomernota 2024-2028 en de Beleidsbegroting 2025-2028;
- het ingroeipad en het transformatiebudget sociaal domein (zie Transformatieplan sociaal domein);
- de gebiedsontwikkeling van de KMS-locatie;
- de incidentele storting in de reserve onderwijshuisvesting.

Door deze inzet van de algemene reserve komt de verwachte ratio weerstandsvermogen eind 2028 uit op 2,3. Dit is nog steeds uitstekend. In de toekomst zal de inzet van het bovenmatige deel van de algemene reserve, met inachtneming van (ruim) voldoende weerstandsratio, worden betrokken bij de verdere uitwerking van de strategische agenda. Eventueel zullen we een deel van de algemene reserve inzetten bij de (nog op te stellen) Zomernota 2025-2029.

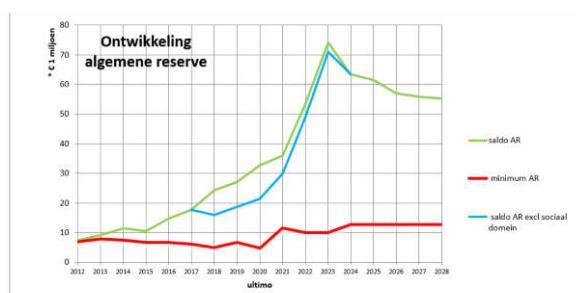
Ontwikkeling algemene reserves

Onder de algemene reserves vallen de algemene reserve ('sec') en de algemene reserve grondexploitatie. De ontwikkelingen van beide reserves worden hieronder toegelicht.

Ontwikkeling algemene reserve ('sec')

Volgens de beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023-2027 is het minimale niveau van de algemene reserve 50% van het risicoprofiel, dat wil zeggen afgerond € 12,9 miljoen (=50% van € 25,7 miljoen).

Op basis van de voorliggende Jaarstukken 2024, exclusief het uiteindelijk te bestemmen jaarresultaat 2024, ziet de ontwikkeling van de algemene reserve er als volgt uit:

Uit de grafiek blijkt dat de algemene reserve ruim boven het minimale niveau ligt. Eind 2024 is de werkelijke stand van de algemene reserve 'sec' € 63,3 miljoen (exclusief het te bestemmen jaarresultaat 2024). Eind 2028 is de verwachte stand van de algemene reserve € 55,2 miljoen. Deze standen zijn dus exclusief het bestemmingsvoorstel van de Jaarstukken 2024, waarvan de toevoeging aan de algemene reserve een onderdeel is (zie paragraaf 4.3). Hierover moet eerst besluitvorming door de gemeenteraad plaatsvinden.

Ontwikkeling algemene reserve grondexploitatie

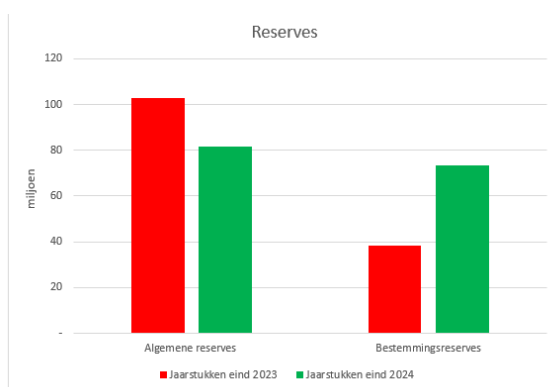
De algemene reserve grondexploitatie was eind 2024 € 18,3 miljoen. Dit is een verslechtering van € 3,2 miljoen ten opzichte van eind 2023 en een verslechtering van € 6,1 miljoen t.o.v. de verwachte reserve eind 2024. Met name de (deel)afsluiting van Dalmeden veroorzaakte deze verslechtering in de reserve (- € 5,2 miljoen). Dat zit met name in het verschil tussen de verplichte methode van tussentijdse winstneming en de nu daadwerkelijk berekende winst van het afgesloten deel van Dalmeden. Voor een uitgebreide toelichting zie paragraaf 6.4 Grondbeleid. Daarnaast zijn er vele mutaties geweest in de grondexploitaties door bijvoorbeeld de verlaagde rente en de nieuw opgestarte grondexploitaties in 2024.

In de komende jaren wordt een sterke stijging van de algemene reserve grondexploitatie voorzien. Deze wordt met name veroorzaakt door de verplichte tussentijdse winstnemingen.

In 2025 wordt er naar verwachting € 5,0 miljoen aan tussentijdse winst bijgeschreven, met name door de verwachte verkoop van kavels op het Walkatenplein en Dalmeden. Daarnaast wordt er een dotatie in 2026 verwacht van € 1,3 miljoen voor de bodemsanering bij Hart van Zuid voor de Oude Ketelmakerij. Jaarlijks wordt de algemene reserve grondexploitatie met circa € 0,9 miljoen aangevuld door erfpachtresultaten en huuropbrengsten. De stand van de algemene reserve grondexploitatie is eind 2028 € 38,1 miljoen.

Ontwikkeling reserves

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de algemene reserves¹ en bestemmingsreserves weergegeven:

De algemene reserves dalen in 2024 ten opzichte van eind 2023 met € 21,3 miljoen. Voor de grote mutaties verwijzen we naar de verklaringen, zoals hiervoor zijn aangegeven.

De stijging van de bestemmingsreserves met bijna € 35,3 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- toevoegingen aan de reserves: dekking kapitaallasten, gebiedsontwikkeling KMS, aanjaagbudget talentopgave, vluchtelingen en nog uit te voeren werken/activiteiten;
- onttrekkingen uit de reserves: vluchtelingen en nog uit te voeren werken/activiteiten.

Voor verdere specificaties en toelichtingen verwijzen wij u naar het totaaloverzicht van alle reserves: 7.3.3 Toelichting op de balans.

¹ De algemene reserves eind 2023 zijn: algemene reserve 'sec', algemene reserve saldobestemming 2023 en algemene reserve grondexploitatie; de algemene reserves eind 2024 is exclusief het te bestemmen jaarrekeningresultaat 2024.

4.5 Ontwikkeling Overige Reserves

De evaluatie van de reserves is, op basis van de Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo, verankerd in de Planning & Control cyclus. Dat betekent dat we jaarlijks bij de Jaarstukken onder andere beoordelen of de (bestemmings-)reserves nog nodig zijn voor het doel waarvoor ze zijn ingesteld. Indien dat niet het geval is, stellen we voor de (bestemmings-)reserve(s) op te heffen. Dit wordt dan als beslispunt opgenomen in het raadsadvies.

Voor een omschrijving van de aard en reden voor de aangehouden reserves wordt verwezen naar Paragraaf 7.3. Toelichting op de balans per 31 december 2024 (Eigen Vermogen & Toelichting reserves).

Per ultimo 2024 stellen we voor geen reserves op te heffen.

5

Programma realisatie

5.1	Hengelo in verbinding	28
5.2	Beleidsprogramma's	34

5.1 Hengelo in verbinding

Inleiding

In de Zomerbrief 2022 (juli 2022) is de vorming van een 'strategische agenda' voor het eerst vastgesteld. Daarbij hebben wij aangegeven dat zo'n strategische agenda 'dynamisch' van aard zal zijn en blijven; vooral omdat we leven in tijden van grote inhoudelijke transities, maar ook de onzekere financiële kaders en randvoorwaarden veroorzaken een grote dynamiek. Het financieel perspectief verandert voortdurend substantieel en alleen met een stevig kompas, lees strategische agenda, kunnen we inhoudelijk en ook financieel voor Hengelo de juiste keuzes maken.

In de begroting 2024-2027 vindt u, via de inmiddels bekende vijf strategische opgaven, een verdere vertaling van onze langjarige koers en van het collegeprogramma. Het is dus belangrijk om ons te realiseren dat het bouwen aan een strategische agenda een dynamisch proces blijft, dat geen einddatum heeft en geen blauwdruk kent. Onderdelen van de strategische agenda kennen hun eigen (participatieve) proces en doorlopen verschillende snelheden.

1. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

Het ontwikkelen van de stad is een continu proces en de Hengelose ambities voor 2040 zijn groot. We willen de kwaliteit van leven voor onze inwoners (brede welvaart/bruto Twents geluk/voorzieningsniveau) verder vergroten en op peil houden. Dat doen we door te focussen op onze twee sterkste kanten: onze aantrekkelijke bruisende stad en de groene technologische topregio. Voortdurend werken we onder meer via de realisatie van bedrijventerreinen, transformatie van de binnenstad, vele woningbouwprojecten en initiatieven op het gebied van mobiliteit aan een toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad. Op verschillende plaatsen hebben college en raad zich uitgesproken voor een ambitieus programma in de komende jaren voor wat betreft de groei van Hengelo om zo bij te dragen aan het in stand houden en verbeteren van de leefbaarheid van Twente in het algemeen en Hengelo in het bijzonder. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking is het namelijk niet meer vanzelfsprekend dat wij onze manier van leven vast kunnen houden bij de huidige bevolkingssamenstelling.

Rond de Talentopgave hebben we daarom de eerste stappen gezet voor een gedegen aanpak die we in 2025 willen uitvoeren. We zijn daarvoor in gesprek gegaan met Almelo, Enschede en Twenteboard en gestart met een gezamenlijke aanpak. Het in wording zijnde programmaplan wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2025 aan de raad aangeboden.

Daarnaast spelen huishoudensverdunding, veranderingen in mobiliteitsbehoeftes, technologische ontwikkelingen, klimaatadaptie en duurzaamheidsopgaven een belangrijke rol in het vormgeven van onze stad. Zo biedt onder meer de omgevingsvisie Hart van Hengelo, de Visie Spoorzone Hengelo Enschede en het in 2023 vastgestelde Mobiliteitsplan 2040 'Heel Hengelo in Beweging' een duidelijke richting voor de ontwikkeling van Hengelo in de komende jaren/decennia. Daarbij is leefbaarheid een belangrijke pijler waarbij fysieke investeringen ook bijdragen aan onze sociale opgave. Denk daarbij aan een stevige sociale basis met toekomstbestendige passende voorzieningen en een gezonde groene leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag, ontmoeting en sociale binding.

Ook vanuit het Rijk wordt steeds nadrukkelijker gekeken naar de regio's buiten de randstad voor het bijdragen aan de grote Nationale opgaven. In maart 2023 kwamen drie belangrijke adviesraden met het rapport Elke Regio Telt. Het rapport constateerde onwenselijke verschillen tussen regio's en onderstreept de noodzaak van integrale benaderingen en maatwerkoplossingen om regionale uitdagingen aan te pakken. In 2024 heeft Twente zich verder gepositioneerd als een regio met groeipotentieel. Het Rijk benoemde Twente in meerdere beleidsdocumenten als gebied waar na 2030 verstedelijking mogelijk is. Dit is een belangrijke erkenning van de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) die in 2023 werd opgesteld door Enschede, Hengelo en Almelo, samen met de provincie. In 2024 is de focus verbreed naar een investeringsagenda voor heel Twente in de vorm van het position paper ROS Twente 2050, waarin de gezamenlijke uitdagingen en ambities van de veertien Twentse gemeenten zijn vastgelegd. De ROS vormt een verdere uitwerking van de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (2023), het Position Paper Twente 2050 (2024), de Visie Twente 2050 (2024) én de ambities van de gemeente Hengelo, zoals vastgelegd in de Koers 2040, de omgevingsvisie en de visie voor de spoorzone Hengelo – Enschede. Het behouden en aantrekken van talent wordt daarmee niet alleen als doel, maar ook als middel verbonden aan de ROS en onze strategische agenda, gericht op toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling, een veerkrachtig sociaal domein en duurzame inrichting van de leefomgeving.

In de komende periode worden de RSIA en de Positionpaper in een nauwe samenwerking tussen Rijk en regio verder uitgewerkt in de verstedelijkingsstrategie onder de noemer Ruimtelijke OntwikkelStrategie Twente (ROS Twente). Hiertoe is in 2024 in het BOL (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving) door de ministers van VRO, I&M en de staatssecretaris van I&W besloten.

Wat hebben we bereikt/gedaan in 2024?

Zoals in de omgevingsvisie Hart van Hengelo wordt aangegeven ontwikkelen we dynamische stedelijke woon-, werk- en leefmilieus om talenten en jonge starters een voor hen aantrekkelijk leefomgeving te bieden. Samen met de gemeente Enschede geven we vorm aan dezelfde doelstellingen in de Spoorzone Hengelo-Enschede. In 2024 is een start gemaakt met een samenwerking om tot één gezamenlijk ontwikkelperspectief te komen dat naar verwachting in 2025 zal worden voltooid. De Hengelose magneet, met de voorzieningen die de Hengelose Binnenstad en Hart van Zuid verbinden, is een belangrijk element van deze spoorzone.

Binnen Hart van Zuid is gewerkt aan een continue bouwstroom. Het omgevingsprogramma voor de locatie van de Koninklijke Machinefabriek Stork (KMS locatie) is afgerond en vastgesteld. De vaststelling vormde het startschot voor de verdere ontwikkeling van KMS met als doel tot een bruisende community te komen. Zo vormt de KMS locatie een bijdrage aan een gebied waar wonen, werken en leren samenkomen in een aantrekkelijke dynamische stedelijke omgeving die aantrekkelijk is voor onder andere een nieuwe doelgroep. In dat kader zijn afspraken gemaakt met de ontwikkelaar over organisatie en financiële inzet en heeft de gemeenteraad in oktober besloten een bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling KMS in te stellen voor de verdere ontwikkeling van de KMS. Als onderdeel van de ontwikkeling van de KMS is gewerkt aan een verdere verkenning van de centrale mobiliteitshub Hart van Zuid.

Ook in de tweede pijler van de Hengelose Magneet, de Binnenstad, zijn belangrijke stappen gemaakt die bijdragen aan de beter functionerende, aantrekkelijke binnenstad. In 2024 is gebleken dat de bezoekers de binnenstad van Hengelo weer beter weten te vinden. Het aantal bezoekers ten opzichte van 2023 is met ongeveer 25% gestegen en zit nagenoeg op het niveau van voor de corona periode. We schrijven dit toe aan de realisatie van het marktplein en de realisatie van verschillende projecten daarnaast. Zo staat inmiddels de Lambertusbasiliek weer vrij en is het gebied van de Wemenstraat, de Wetstraat en het Wetplein met een vriendelijker karakter opnieuw ingericht. Ook is inmiddels gestart met de bouw van de Horecawand aan het Burgemeester Jansenplein en krijgt ook het wonen in de Binnenstad, o.a. met de Marktstraat en de Bataafse kamp, steeds meer vorm.

Daarnaast zijn ook buiten de Binnenstad en Hart van Zuid meer woningen gerealiseerd. In totaal was in 2024 een (bruto) bouwproductie van 517 woningen. De hoge nieuwbouwproductie uit 2023 is daarmee in 2024 gecontinueerd. We zullen echter alle zeilen bij moeten zetten om deze productie in alle jaren die voor ons liggen te halen. Dit vraagt veel van onze gemeente en ons organisatie.

Een aantrekkelijke dynamische stedelijke cultuur is een belangrijke pijler om de koers van Hengelo verder te brengen. We hebben de samenwerking met de samenwerkende culturele instellingen in en rond Hart van Zuid, die in september onder meer het Hart van Zuid festival organiseerden, gecontinueerd. Ook in relatie tot een aantrekkelijke stedelijke cultuur zijn in een convenant Landsdeel Oost regio-specifieke afspraken gemaakt over talentontwikkeling, versterking van de culturele infrastructuur en verbreding en vernieuwing van het aanbod.

Ook hebben we in 2024 samen met de Twente Board en stakeholders in Twente verder gewerkt aan het versterken van het vestigingsklimaat voor bedrijven en hebben we regionaal afspraken gemaakt over programmering van bedrijventerreinen. Op Hengelo's niveau hebben we verder gewerkt aan het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB).

Tot slot is in 2024 ook de derde fase van de omgevingsvisie, de omgevingsvisie voor het stedelijk gebied, met inspraak van inwoners en ondernemers in concept gereed gekomen en door ons college ter visie gelegd om in 2025 vastgesteld te worden.

2. Toekomstbestendig sociaal domein

De gemeente Hengelo wil er altijd zijn voor inwoners die het zonder ondersteuning niet redden. Daarbij helpen wij de mensen de regie over hun leven (terug) te nemen. Om de zorg voor inwoners die het moeilijk hebben ook in de toekomst te kunnen waarborgen, organiseren wij de ondersteuning in Hengelo op een andere wijze. Dit doen wij door te investeren in een stevige basis met meer voorzieningen in de wijk, dichterbij de Hengeloërs. Wij zorgen ervoor dat de ondersteuning aansluit op bestaande netwerken én maken het gemakkelijk bereikbaar, op een manier die past

bij wat inwoners logisch vinden. Want een goed netwerk in de wijk voorkomt veel problemen. Wij verwachten dat dit leidt tot het verbeteren van de door de inwoners ervaren kwaliteit van hulp en ondersteuning. En dat er op die manier minder mensen een beroep hoeven te doen op (dure) maatwerkondersteuning. Daardoor kunnen wij de zorg voor kwetsbare Hengeloërs ook in de toekomst waarborgen. Dit doen we niet alleen met professionals. De inzet van vele vrijwilligers is hierin onmisbaar.

Het anders organiseren van het sociaal domein hebben wij vastgelegd in het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'. 2024 was het tweede uitvoeringsjaar van dit transformatieplan.

Wat hebben we bereikt/gedaan in 2024?

In 2024 zijn wij voortvarend aan de slag gegaan met de uitvoering van de projecten van de Uitvoeringsagenda Transformatieplan sociaal 2024. De projecten zijn erop gericht dat meer inwoners zich redden in de sociale basis. Waar dat niet lukt voorzien wij in (lichte) ondersteuning en traploos op- en afschalen van en naar de sociale basis en waar nodig naar geïndiceerd maatwerk. Enkele projecten zijn erop gericht dat inwoners minder geïndiceerd maatwerk nodig hebben.

Wij zien in 2024 op onderdelen merkbare effecten van de uitvoering van het transformatieplan. Wat betreft het versterken van de sociale basis in de wijken, hebben wij meer inzicht gekregen door wijkanalyses te maken. Wij gebruiken deze analyses onder andere voor het inrichten van de basisondersteuning (passend bij de wijken). Ook hebben wij ingezet op samenwerking in de wijk tussen professionals en inwoners en professionals onderling. En wij hebben de uitvoeringsregeling 'Inwonersfonds leefbare wijken' vastgesteld. Met betrekking tot het voorkomen en verminderen van gebruik van maatwerkvoorzieningen (uitstroom vergroten en instroom beperken), weten wij de positieve lijn vast te houden. Dit levert financiële effecten op. Onder andere bij de huishoudelijke ondersteuning, waar wij met aanbieders de afspraak hebben gemaakt dat zoveel mogelijk gekeken wordt naar zelfredzaamheid. En bij de dagbesteding zien wij dat er meer doorverwezen wordt naar voorliggende activiteiten in de Wijkhuizen. Bij de projecten 'Wonen met toekomstplannen' (verblijf) en 'Aanmodderen is stoppen' hebben wij een verdere kostenuitzetting voorkomen. Het is goed om te zien dat wij op de verschillende onderdelen ook met kwalitatieve en passende ondersteuning de beweging kunnen maken naar normaliseren en daarmee ook geld besparen.

In financieel opzicht hebben wij het besparingspotentieel voor 2024 volledig kunnen invullen. Zie bijlage 10.2 voor verdere (financiële) informatie.

Binnen jeugdzorg zien we dat de inzet vanuit het Transformatieplan nodig blijft om de kostenontwikkelingen zoveel mogelijk terug te dringen. Desondanks hebben wij in 2024 moeten constateren dat de projecten en pilots van de afgelopen jaren nog niet geresulteerd hebben in (financiële) beheersbaarheid van de inzet van jeugdhulp. Dit is niet alleen in Hengelo zo, maar een landelijk beeld, getuige ook het meest recente rapport van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (zie ook beleidsmatige ontwikkelingen in paragraaf 5.2.6). Het goed organiseren van zorg voor kinderen met de meest complexe problemen heeft daarbij de hoogste prioriteit en dat vraagt om meer regie en professionele ruimte. Daarom hebben wij met het vaststellen van de Zomernota 2024-2028 besloten extra in te zetten op jeugd(hulp). Deze jaarstukken bevestigen wederom de noodzaak daarvoor. In algemene zin zien wij dat het aantal cliënten binnen jeugdzorg stabiliseert, maar dat de zorginzet per cliënt is toegenomen (zie financiële toelichting in paragraaf 5.2.6).

De nadruk heeft in 2024 met name gelegen op de werving van de basisondersteuning en op de inkoop van de regionale jeugdhulp. Op 18 september hebben wij de opdracht voor het 'realiseren en doorontwikkelen van de basisondersteuning' gegund aan Stichting Wijkkracht. Direct daarna is de implementatie van de gemaakte afspraken (inclusief de vormgeving van het overgangsjaar) gestart. Inwoners met een ondersteuningsvraag en (latende) aanbieders zijn geïnformeerd over de veranderingen en wat dit voor hen betekent. Ook hebben wij samen met Stichting Wijkkracht de informatiecampagne over de start van de basisondersteuning opgezet en uitgerold. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd via een tweetal brieven (zaaknummers 3771016 en 3821109). In september 2024 zijn ook de verschillende vormen van jeugdhulp gegund. Het gaat daarbij om advies en expertise, ambulante jeugdhulp, wonen en verblijf en crisiszorg.

Daarnaast hebben wij in 2024 vanuit de Twentse Koers samen met de veertien Twentse gemeenten, Menzis, SamenTwente en de provincie Overijssel de koers verder uitgezet om de zorg en ondersteuning in Twente kwalitatief goed, beschikbaar, toegankelijk en betaalbaar houden. Met meer dan 300 partners in het werkveld versterken wij de samenwerking tussen het publieke, medische en sociale domein. Dit doen wij vanuit vier themalijnen (bestaanszekerheid, preventie & gezondheid, mentale gezondheid en ouderen) met 24 projecten. De uitvoering is altijd lokaal, dicht bij de inwoners (zie paragraaf 5.2.6 en 5.2.7).

Een toekomstbestendig sociaal domein staat niet los van de ontwikkelingen binnen andere domeinen. Wij werken bijvoorbeeld samen aan de ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo - Enschede (SHE). Dat betekent dus een verbinding tussen sport, cultuur, gezondheid, zorg, welzijn, jeugd, werk en inkomen met het fysieke domein. De week van de SHE heeft naast een fijne en effectieve samenwerking geresulteerd in veel inzichten en doorbraken voor de programmatische contour van de Spoorzone en in een groot enthousiasme en een breed gedeelde urgentie vanuit publieke en private stakeholders.

3. Duurzame inrichting

In de Zomernota 2023-2027 stelden wij dat de komende jaren vooral in het teken zullen staan van uitvoering. De gevolgen van de klimaatverandering zijn steeds vaker merkbaar, ook in onze stad en we intensiveren onze inspanningen om die te beperken. Ook voor de energietransitie heeft dat grote gevolgen. De ongewenste afhankelijkheid van fossiele bronnen en de kwetsbaarheid van de beschikbaarheid daarvan zijn nog duidelijker geworden. De transitie naar een energie neutrale en klimaatbestendige stad is een complexe en veelomvattende opgave die zich uitstrekt over de komende decennia. We zijn daarom volop bezig met de uitvoering van de plannen die de afgelopen periode vastgesteld zijn. Zo werken we hard aan de energietransitie, de omschakeling naar duurzame energiebronnen voor elektriciteit en warmte. Daarvoor werken we samen met de netbeheerders aan het oplossen van problemen rond het overvolle elektriciteitsnetwerk (netcongestie). En we verkennen in regionale samenwerking (Energie Strategie Twente) de mogelijkheden voor een integraal decentraal energiesysteem. Met de provincie maakten we programmeringsafspraken over de realisatie van windturbines. En met Enschede en Borne maakten we samen een visie op voor de totstandkoming van collectieve warmte-oplossingen in onze gemeenten.

Ook werkten we intensief aan het klimaatbestendig maken van de stad, door maatregelen te nemen tegen droogte, hitte(stress) en wateroverlast.

Hiermee geven we invulling aan het Programma Duurzaam Hengelo 2050 en dragen we bij aan de koers voor een toekomstbestendige stad.

Wat hebben we bereikt/gedaan in 2024?

Met de bouw van het zonneveld Boeldershoek leveren we een belangrijke bijdrage aan de doelen voor duurzame opwekking van elektriciteit. We verkennen de mogelijkheden voor de realisatie van een zonneveld op aangrenzende gronden door de energiecoöperatie Energie van Hengelo

Het overbelaste elektriciteitsnet (netcongestie) werkt belemmerend voor de energietransitie en de ontwikkelingsmogelijkheden van de stad. Met de netbeheerders (verantwoordelijk voor de netverzwaren) onderzoeken we hoe we kunnen zorgen dat de benodigde energie-infrastructuur zo snel mogelijk beschikbaar komt. Regionaal werken we samen aan de Energiestrategie Twente (EST). Hierin verkennen we de mogelijkheden voor een integraal decentraal energiesysteem, dat kan bijdragen aan een oplossing voor netcongestie. Daarnaast werkten wij met diverse partners aan de Duurzaamheidsroute A35, een project om langs de A35 en A1, gronden te benutten voor de realisatie van zonnevelden. En voor de realisatie van windturbines maakten we samen met Hof van Twente en Haaksbergen programmeringsafspraken met de provincie.

We geven uitvoering aan het Warmteprogramma. Dat doen we door het beschikbaar stellen van verschillende lokale subsidieregelingen en landelijke leenvormen van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN). We werken daarbij samen met Energie van Hengelo voor de inzet van energiecoaches en de FIXbrigade. Ook gaven we samen met Welbions uitvoering aan de Renovatiedeal Twente, een collectieve verduurzamingsaanpak waarmee tot 2030 zeventienduizend huur- en koopwoningen worden verduurzaamd en wij bijdragen aan het terugdringen van energiearmoede. Van het Rijk ontvingen we ruim 4 miljoen Euro uit de landelijke aanpak isolatie (LAI), voor het isoleren van bestaande woningen. Deze isolatiehulp moet eraan bijdragen dat ook mensen met lagere inkomens hun woning energievriendelijker kunnen maken.

Met Borne en Enschede maakten we het *Koersdocument regionaal warmtebedrijf Twente*. Daarin stellen we voor om de ontwikkeling van een regionaal publiek warmtebedrijf in de 3 gemeenten te verkennen. Deze verkenning voeren we uit in 2025. Ook voerden wij verkennende gesprekken met partijen die in beeld zijn voor de oprichting van een regionaal warmtebedrijf.

Op basis van door de raad vastgestelde kaders werken we aan het eerste Wijkuitvoeringsplan (WUP) voor het aardgasvrij maken van de Wilderinkshoek. Wij organiseerden wijkbijeenkomsten, om inwoners te informeren over de stand van zaken en te verwachten ontwikkelingen.

We zijn gestart met het *Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen* en samen met ondernemers(verenigingen) onderzochten we onder meer mogelijke (collectieve) oplossingen voor netcongestie (Smart Energy Hub). Verder werkten we aan een energiebesparingsaanpak voor bedrijven.

De raad stelde de *Routekaart verduurzamen maatschappelijk vastgoed* en een bijbehorende uitvoeringskrediet van 10 miljoen Euro voor de periode 2024-2027 vast. Hiermee geven we als gemeente het goede voorbeeld en leveren we een belangrijke bijdrage aan de CO₂-reductie. We zijn gestart met de voorbereidingen voor het aardgas vrijmaken van het Twentebad. Hiermee behalen we een reductie van circa 34% van de geschatte totale CO₂-uitstoot van de onderzochte vastgoedportefeuille. Met de tot en met 2027 geplande maatregelen reduceren we in totaal 65% van de CO₂-uitstoot van onze vastgoedportefeuille.

We ondersteunen de ontwikkeling van emissieloos rijden met ruim 350 openbare en semi-openbare laadlocaties en een geplande uitbreiding met nog eens 140 voorzieningen. Door de aanleg van kabelgoten mogelijk te maken kunnen meer inwoners hun elektrische auto laden met zelf opgewerkte stroom. En met de komst van elektrische bussen werd het stads- en regionaal openbaar vervoer emissievrij.

De druk op beschermde diersoorten neemt toe, mede door isolatie- en renovatiewerkzaamheden aan woningen (en gebouwen) en gebiedsontwikkelingen. Om de biodiversiteit te beschermen, te verstevigen én om de isolatie- en renovatiewerkzaamheden niet te vertragen, voerden we een marktverkenning uit als voorbereiding op de aanbestedingsprocedure voor een soortenmanagementplan (SMP).

Daarnaast hebben wij samen met onze regiopartners op vele manieren gewerkt aan het klimaatbestendiger maken van onze gemeente. Zowel bij herinrichtingsprojecten als planologische ontwikkelingen maakt klimaatadaptatie een vast onderdeel uit van de inrichting en beoordeling. Door (bovengrondse) waterberging en infiltratievoorzieningen, die zo veel mogelijk in combinatie met ontstening en vergroening worden uitgevoerd, zijn grote stappen gemaakt om onze fysieke leefomgeving leefbaarder en weerbaarder te maken. Het Programma Water en Riolerings 2023-2027 zorgt voor duidelijke en uniforme beleidsuitgangspunten en een gedegen uitvoeringsagenda voor water, riolering en klimaatadaptatie. Dit gaat hand in hand met de gezondheidsopgave. In 2024 is de nota Gezondheid vastgesteld. Daarin stellen we ons als doel om een gezonde stad te zijn waar het prettig wonen is en gezondheid voor iedereen binnen bereik is. We zetten onder meer in op gezondheid beschermende maatregelen en investeren in gezondheidsbevordering door een aantrekkelijke en groene leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

4. Dwarsthema: Wijkgerichte aanpak

Vanuit de koers voor 2040 richten wij ons de komende jaren op het behouden en versterken van leefbare wijken. Hierbij staan ontmoeten en goede voorzieningen centraal, zoals wonen, zorg, welzijn, veiligheid en de fysieke leefomgeving. Ons doel is om elke wijk veilig, leefbaar en vitaal te houden. Door wijkgericht te investeren en samen te werken met bewoners, partners en ondernemers, sluiten ontwikkelingen beter aan op de leefwereld en behoeften van onze inwoners.

Wat hebben we bereikt/gedaan in 2024?

De gemeente Hengelo heeft in 2024 belangrijke stappen gezet in het wijkgericht werken. In het voorjaar startte de eerste wijk aanpak in Wijk Noord, met de focus op buurt De Noork. Daarin hebben wij samen met inwoners en partners vraagstukken in de wijk aangepakt. Het doel van de eerste fase was het opstellen van een gezamenlijke wijkambitie, door middel van een belevingsonderzoek, een nulmeting en partnerbijeenkomsten. Beoogd wordt deze af te ronden in maart 2025.

Wij zijn ook direct aan de slag gegaan. Wij hebben gesprekken gevoerd met inwoners die willen bijdragen, bijvoorbeeld via een bewonerscommissie. Ook begonnen wij een renovatiedeal, gericht op de verduurzaming van particulier bezit en hebben wij, samen met Welbions, een geldinformatiepunt en een samenwerkingslocatie voor partners in De Noork geopend. Daarnaast richtten wij een tijdelijke woonkamer in voor inwoners die door woningrenovaties niet prettig thuis kunnen verblijven.

In samenwerking met Wijkkracht Hengelo, Politie en Welbions is gekozen de tweede wijkaanpak te starten in Groot-Driene.

We bereikten in 2024 eveneens belangrijke mijlpalen. De wijk- en buurtmonitor werd vernieuwd tot de Buurtbarometer, een tool die wij samen met andere Twentse gemeenten en Kennispunt Twente doorontwikkelen. Daarnaast zijn wij gestart met de evaluatie van de bewonersbudgetten en de gebiedsgerichte aanpak in Beckum. Tot slot is een plan van aanpak vastgesteld voor het borgen van wijkgericht werken in de organisatie.

5. Dwarsthema: De inwoner centraal

De snel veranderende samenleving vraagt om een flexibele en communicatieve organisatie die in kan spelen op die veranderingen. We moeten tussen (en naast) de inwoners, ondernemers en organisaties in onze stad staan. We werken aan het vertrouwen en relatie tussen inwoner en de gemeente door inwoners centraal te stellen in ons werk. Dat doen we onder andere door participatie en verbetering van onze dienstverlening. In 2024 zagen we een stijging in de cijfers over het gevoel van betrokkenheid van inwoners bij ontwikkelingen in onze gemeente (48,1% 2024 t.o.v. 42% 2023).

Wat hebben we bereikt/gedaan in 2024?

Eerder stelden wij in het kader van onze dienstverlening de vier leidende motieven Persoonlijk, Duidelijk, Betrouwbaar en Respectvol vast. Om vanuit dit thema stappen in onze dienstverlening te kunnen maken investeren we in een doelmatige, flexibele en communicatieve organisatie. Daarvoor hebben wij met de leidende motieven als vertrekpunt uitgangspunten geformuleerd voor de dienstverlening door onze organisatie. In het kader van de Zomernota 2023-2027 is gekozen voor een basisscenario dienstverlening met een incidentele investeringsimpuls en lichte structurele inzet vanaf 2024. In 2024 hebben we de basis verder verstevigd. Zo is onder andere intern ingezet op bewustwording van het belang van dienstverlening, op het schrijven van heldere teksten en het maken van schrijfafspraken, op het verbeteren van processen van dienstverlening, het uitvoeren van een pilot over het gebruik van beeldtaal op de gemeentelijke website en webformulieren en het verbeteren van het meldingenapp voor de openbare ruimte. We realiseren ons dat het op onderdelen nog verbeterd moet worden.

Daarnaast stond de borging van het thema participatie en het gebruik van het 'Denkkader participatie' centraal en hebben we het denkkader op verschillende onderwerpen toegepast, waaronder de derde fase van de omgevingsvisie, De Brink, het Prins Bernard Plantsoen, de wijkgerichte aanpak De Noork en het thema aardgasvrij. Ook de kindinclusie heeft aandacht gehad. Daarnaast is in het derde Baas boven Baas festival het bespreken van verschillende thema's met de doelgroep aan de orde geweest en is meegedacht over ontwikkelingen, waaronder de ontwikkelingen van de Lange Wemen via Minecraft.

Verder hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden over structurele invulling van samenwerking met de Raad voor Kinderen.

Tot slot hebben we in het kader van het programma digitale transformatie 2024 verschillende innovatieve pilots uitgevoerd. Zo hebben we onze brieven aan inwoners beter begrijpelijk gemaakt door AI toe te passen en hebben we AI ingezet om keukentafelgesprekken met inwoners efficiënter samen te vatten. Daarnaast is een Digital Twin ontwikkeld voor delen van Hengelo die het mogelijk maken om delen van Hengelo op een andere wijze te visualiseren waardoor toekomstige ontwikkelingen en scenario's beter kunnen worden begrepen en effecten beter inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Concreet is dit gebeurd bij de herinrichting van de Breemarsweg.

5.2 Beleidsprogramma's

5.2.1 Veiligheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg

Aanspreekpunt ambtelijk

J. Logtenberg en J-P. Boutkan

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Net als vorige jaren hebben wij in 2024 ons ingezet om Hengelo een aantrekkelijke en bruisende stad te laten zijn, maar ook een stad die veilig en weerbaar is. Het aantal misdrijven daalt, maar het gevoel van veiligheid bij inwoners daalt ook. Het is belangrijk om het veiligheidsgevoel te blijven vergroten. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, werken wij continue aan een veilige omgeving. Daarbij streven wij pro-actief en repressief naar zo min mogelijk (georganiseerde) criminaliteit in samenspraak met de ketenpartners. Tevens moet hierbij de fysieke en sociale veiligheid op orde. Door de mondiale ontwikkelingen moeten we als gemeente voorbereid zijn op een crisis. De gemeente kan dit niet alleen en werkt in de uitvoering samen met de inwoners, maatschappelijke instanties en ketenpartners in de veiligheidsketen. Hierbij is een structurele, integrale aanpak op verschillende veiligheidsgebieden noodzakelijk.

Crisisbeheer en brandweer

De brandweertzorg en de voorbereiding op het bestrijden van rampen en crisissen voor Hengelo en Twente is ondergebracht bij de Veiligheidsregio.

Op 4 oktober 2024 vond er een grootschalige rampenoefening plaats waarbij de veiligheidsregio Twente samen heeft gewerkt met de Duitse Hulpdiensten. Deze oefening was gericht op het verbeteren van de (internationale) samenwerking en communicatie bij grensoverschrijdende incidenten. Hieraan deden Nederlandse en Duitse hulpdiensten mee. De oefening vond plaats op de Twente Safety Campus in Enschede.

Deze oefening heeft aangetoond hoe belangrijk het is dat we voortdurend onderlinge uitwisselingen blijven organiseren en de samenwerking blijven uitbreiden en elkaar effectief en snel ondersteunen bij een grootschalig incident.

In 2024 was de paraatheid van de brandweer Twente 24/7 geborgd en kwam de brandweer in Hengelo 472 keer in actie. Dit is 43 keer minder dan in 2023.

Er was vanuit de brandweer meer inzet op stormschades en wateroverlast. Door het natte weer waren er minder natuur- en bermbranden.

	2023	2024
Ongevallen	57	31
Brand	180	182
Leefmilieu	105	99
Dienstverlening	106	113
Alarm	67	47
Totaal	515	472

Voorlichting, preventie en toezicht

De Risk Factory Twente (onderdeel van de Twentse Safety Campus) werd bezocht door 37 scholen. In totaal volgden 962 kinderen het speciaal opgezette lesprogramma. In 2024 gaf de Brandweer 157 keer advies in Hengelo (119 ruimtelijke veiligheid, 14 veilig bouwen en 24 evenementen). In hetzelfde jaar voerde de brandweer 88 keer controles uit (74 gebruiksfase en 10 realisatiefase en 4 evenementen).

Uitvoeringsplan veiligheid

In 2024 is een belangrijke stap gezet door te komen tot een concretisering van de vastgestelde prioriteiten van het integraal veiligheidsbeleid door middel van een uitvoeringsplan veiligheid 2024. De activiteiten en maatregelen zijn hierin opgenomen. Veel activiteiten en maatregelen lopen door in 2025.

In 2024 hebben we een doorontwikkeling gehad in de interne organisatie en samenwerking. Dit ging gepaard met enige personele wisselingen en de vaste invulling van cruciale vacatures. Daarnaast blijft het op peil houden van de personele bezetting van de BOA's een uitdaging waardoor er vacaturebudget resteert.

Relevante beleidsnota's

- [Veiligheid in actie, Samen werken aan de toekomst van Hengelo 2024-2026](#)
- [Uitvoeringsplan Veiligheid 2024](#)
- Bibobbeleid 2024
- [Algemene Plaatselijke Verordening 2024](#)
- [VTH-beleid Omgevingswet Gemeente Hengelo](#)
- Toetsingskader evenementenvergunningen 2024

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente draagt bij aan het behalen van de hoofddoelstelling van het programma door in regionaal verband de crisisorganisatie in Twente op te leiden en op verschillende situaties te trainen. Hierdoor zijn en blijven we ook als Hengelo in staat om een (dreigende) crisis of incident zo snel en effectief mogelijk aan te pakken. De Veiligheidsregio Twente stelt onder andere de volgende plannen vast: regionaal risicoprofiel, regionaal beleidsplan en regionaal crisisplan. Deze gelden ook voor de gemeente Hengelo.

Op 18 juli 2024 is de regeling die de juridische basis vormt voor de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten, op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing vernieuwd.

Wat hebben we bereikt

1.1 Hengelo kent minder misdaad

1.1.1 In 2024 vinden in Hengelo minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.

In afwijking van vorig jaar zijn de gevraagde indicatoren afkomstig van de politie Hengelo. Hierdoor gaat een vergelijking met de cijfers uit 2023 niet op. De landelijke trend is een daling van traditionele criminaliteit. In Hengelo valt een flinke daling van fietsendiefstal op.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal geregistreerde misdrijven (aantal)	3.657	2.678	2.328

1.1.2 In 2024 kent Hengelo minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
(1)Waardering van partners die betrokken zijn bij de bestrijding van ondermijning(2) voor: het veiligheidsbeleid, de uitvoering hiervan en de samenwerking met de gemeente. (cijfer 1-10). ¹	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
1 (1) Uit onderzoek blijkt dat samenwerking tussen ketenpartners cruciaal is in de aanpak van (georganiseerde) misdaad. Vandaar dat we een indicator opnemen over die samenwerking, conform het Veiligheids beleidsplan. Samenwerking is echter geen doel op zich. (2) Partners die betrokken zijn bij bestrijding ondermijning: Politie (diverse organisatieonderdelen), Openbaar Ministerie, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Belastingdienst en Douane.			
1.2 Inwoners van Hengelo voelen zich veiliger en ervaren minder overlast			
1.2.1 In 2024 voelen inwoners zich veiliger in Hengelo			

De werkelijke cijfers 2024 zijn een uitkomst van het Hengeloos panel oktober 2023. Deelname aan de CBS Veiligheidsmonitor geeft meer informatie. Dit gebeurt voor het eerst in 2024.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt (%)	17,1% (2021)	17,0%	33,0%
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de eigen buurt (cijfer 1-10)	7,3 (2021)	7,5	7,0
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de binnenstad (cijfer 1-10)	7,0 (2021)	7,5	6,5

1.2.2 In 2024 ervaren inwoners van Hengelo minder overlast in hun wijk of buurt

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Score voor de totale ervaren overlast door Hengeloërs (score 0-10)(1)(2) ¹	2,2 (2021)	1,7	2,3

- 1 (1) Kennispunt Twente stelt de 'schaalscore totale overlast' samen op basis van dertien vormen van overlast/buurtproblemen te weten: te hard rijden; mensen die op straat worden lastiggevallend; dronken mensen op straat; hinder van horeca; agressief gedrag in het verkeer; straatmeubilair dat vernield is; rondhangende jongeren; drugsgebruik of drugshandel; bekladderde muren/ gebouwen; overlast door buurtbewoners; rommel op straat; hondenpoep; parkeerproblemen
- (2) Kanttekening: Dit cijfer is verwarrend vanwege de afwijkende telling ten opzichte van de voorgaande indicatoren:
- 0 tot 10 ipv 1- tot 10, omdat het een score is en geen rapportcijfer, vergelijkbaar met de landelijke veiligheidsmonitor.
 - Lager is beter ipv hoger is beter

Wat hebben we daarvoor gedaan

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling plaats

- Er is ingezet op de digitale weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen zoals ouderen, jongeren en ondernemers. Dat doen we door bewustzijn te stimuleren en ondersteuning te organiseren. Hiervoor is Hackshield ingezet, een digitale voorlichting met het doel om bij basisschoolleerlingen bewustwording te creëren door spelenderwijs een kennismaking aan te bieden met digitale veiligheid. Vanuit LOES opvoedondersteuning zijn ouder- en thema-avonden georganiseerd over digitale veiligheid en cyberweerbaarheid. Het jongerenwerk Skillz en Halt hebben voorlichting gegeven aan jongeren over de digitale verleidingen en gevaren. We hebben het programma Hackshield ingezet op de basisscholen. Er zijn voor ouderen drie bijeenkomsten geweest.
- Er is in 2024 een aanvang gemaakt met het actualiseren van preventie- en handhavingsplan middelengebruik, hetgeen een wettelijke taak is, om vanuit het perspectief gezondheid en overlast, het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren te remmen.

1.1.2 Hengelo kent minder(georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast(ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen

- We actualiseerden de afspraken met interne en externe partners om de informatie over georganiseerde misdaad optimaal uit te wisselen en mogelijke barrières in de samenwerking weg te nemen. Er is een privacyprotocol opgesteld en vastgesteld. Dat gebruiken we als basis bij de (interne) informatiedeling

binnen de lokale aanpak van ondermijning. Daarnaast is een start gemaakt met een verkenning over verbetermogelijkheden in het bundelen van informatie binnen diezelfde aanpak.

- De aanpak van ondermijning start bij bewustwording. Daarom zijn we in 2023 gestart met de voorbereiding van een ondermijningsdag in onze organisatie en deze is ook in 2024 georganiseerd. We laten de collega's zien hoe zij ondermijning kunnen herkennen binnen hun eigen werkgebied. Ook leren ze wat ze hiermee kunnen doen.
- We zorgen ervoor dat ondermijning een terugkerend thema is. Dat doen we door trainingen en overleggen op zowel ambtelijk, bestuurlijk als politiek niveau. Tijdens het maandelijkse Ondermijningsoverleg worden naar aanleiding van signalen integraal en in afstemming met externe partners interventies ingezet.
- In 2024 is gestart met de evaluatie van het huidige Bibob beleid en met een onderzoek naar de mogelijkheden voor het vergroten van het bereik in de toepassing van de Wet Bibob. Het nieuwe Bibobbeleid is vastgesteld in 2024 met daarin opgenomen de ondermijningsartikelen.
- Het Districtelijk Veiligheidsoverleg van Twente heeft in 2023 het Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC) Oost Nederland gevraagd om op basis van alle individuele weerbaarheidsscans in Twente een rode-dradenbeeld op te stellen. Dit is gebeurd in 2023. Dit overzicht werd afgerond en opgeleverd in januari 2023 en een 'basis op orde' vastgesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat de Twentse gemeente voor de zomer van 2024 hun basis op orde hebben. Hieraan hebben we voldaan eind 2024.
- We structureren het proces "van signaal naar interventie" waarmee we sneller en nauwkeuriger aan de slag gaan met meldingen die via verschillende kanalen onze organisatie binnenkomen. In het bovengenoemde privacy protocol is een werkproces opgenomen. Dat geeft richting aan het proces 'van signaal naar interventie'. We hebben een intern meldpunt voor het melden van signalen over ondermijning.
- Er is een lokaal plan van aanpak mensenhandel opgesteld, waaraan reeds in 2024 uitvoering is gegeven. Er zijn binnen de gemeente twee aandachtsfunctionarissen aangewezen, vanuit veiligheids- en sociaal domein.
- Er zijn meer bestuurlijke maatregelen ingezet in 2024, waaronder Damoclessluitingen, gebiedsontzeggingen, en maatregelen ingevolge de Wet aanpak woonoverlast.

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo

- Het plan van aanpak voor straatintimidatie is opgesteld en vastgesteld in 2024. Hieraan wordt uitvoering gegeven in 2025.
- De Boa's vergrootten hun zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in 2024 door zich te richten op een eigen werkgebied om bij te dragen aan de versterking van de wijknetwerken. Zij dragen bij aan het wijkgerichte werken.
- Wij hebben gezorgd voor veilige evenementen, door samenwerking met de brandweer, politie, Veiligheidsregio Twente, evenementenorganisatoren en binnenstadondernemers. Door toegenomen risico's tijdens evenementen is het een landelijke ontwikkeling dat van organisatoren meer wordt gevraagd met betrekking tot de aan te leveren plannen en tekeningen. Om dit proces voor veelal vrijwillige organisatoren te vereenvoudigen is in 2024 ingezet op het begeleiden en coachen van organisatoren. Dit is gedaan door het organiseren van bijeenkomsten om kennis en informatie te delen.
- Sinds 2017 is er in de binnenstad van Hengelo cameratoezicht op grond van artikel 151c van de Gemeentewet ten behoeve van de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Sinds 2020 werden de camerabeelden live uitgekeken en opgeslagen bij de Regionale Toezichtruimte van de Veiligheidsregio Twente. Door de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo is besloten in 2024 het live uitkijken van de beelden vanaf 2025 te laten uitvoeren door Boa's van de gemeente Enschede. De belangrijkste reden hiervoor is dat daardoor beter informatie kan worden uitgewisseld met de politie.

1.2.2 Inwoners van Hengelo ervaren minder overlast in hun wijk of buurt

Net als in de jaren daarvoor, werd dit jaar de problematiek rondom kwetsbare personen door middel van een integrale aanpak benaderd. In de meeste gevallen is de interventie gericht op het gebied van zorg, straf- en bestuursrechtelijke maatregelen. Deze maatregelen bestonden in enkele gevallen uit een omgevings-, persoons- of groepsgerichte aanpak. Bij de aanpak van deze complexe problematiek waren relevante partners betrokken zoals: het Zorg- en Veiligheidshuis, politie, zorg- en welzijnspartijen. Om de toename van overlast door personen met onbegrepen gedrag terug te dringen, zocht de gemeente de samenwerking met partners als: Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD), bemoeizorg, ervaringsdeskundigen en het Regionaal meldpunt Zorgwekkend gedrag. Er is een intensieve integrale samenwerking sociaal domein met het veiligheidsdomein. Casuïstiek wordt integraal en voortvarend opgepakt.

Met betrekking tot jeugd en veiligheid hebben we het vroegsignaleringsoverleg opgestart. Binnen de Lokale Educatieve Agenda hebben we afspraken gemaakt met het onderwijs over Veilig Opgroeien en de Veilige School. Samen met jeugdprofessionals zoals jongerenwerk, Halt, Tactus en de politie hebben we gezamenlijke trainingen gevolgd over de aanpak van jeugdgroepen en hebben we een regulier overleg over jeugd en jeugdgroepen.

In 2024 hebben medewerkers van het sociaal domein samen met collega's vanuit Veiligheid en externe partners deelgenomen aan trainingen, (regionale) werkgroepen en heeft de integrale samenwerking verder vorm gekregen.

Wat zijn we blijven doen

Crisisbeheersing en brandweer

De Veiligheidsregio, brandweer en de gemeente blijven aandacht besteden aan het opleiden, trainen en oefenen. In 2024 zijn er multidisciplinaire systeem oefeningen gehouden en in de voorbereiding daarop is gezorgd voor actuele kennis en vaardigheden van de betrokken functionarissen in de verschillende crisisteam. Op dat gebied vindt ook regionale samenwerking plaats.

Openbare orde en veiligheid

De gemeente Hengelo zet zich in om alle wettelijke taken, die behoren tot de openbare orde, leefbaarheid en veiligheid uit te voeren. Om dit goed te kunnen doen wordt het beleid doorontwikkeld op deze thema's. De uitvoering van het veiligheidsbeleid vindt plaats in samenwerking met politie en maatschappelijke partners op de thema's ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid en maatschappelijke stabiliteit. We blijven continu werken aan de verbetering van ons beleid en de samenwerking met partners om dit mogelijk te maken.

In 2024 zijn de nodige interventies uitgevoerd om de openbare orde en veiligheid te waarborgen: Er is verschillende keren opvolging gegeven aan bestuurlijke rapportages van de Politie, dit heeft er onder meer toe geleid dat we panden tijdelijk hebben gesloten. Tevens zijn er gebiedsverboden opgelegd. Er is in samenwerking met ketenpartners gewerkt aan complexe casuïstiek. De ondermijningsartikelen zijn opgenomen in de aangepaste APV, cruciaal in het kader van de aanpak ondermijning.

Wat heeft het gekost

1 Veiligheid	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Verschil
Baten	-	-	-	-
Lasten	7.633	7.608	7.607	1
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.633	-7.608	-7.607	1
Baten	98	82	47	-35
Lasten	3.311	3.503	2.949	554
1.2 Openbare orde en veiligheid	-3.213	-3.421	-2.902	519
Saldo 1 Veiligheid	-10.846	-11.029	-10.509	520

Financiële toelichting

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen op dit taakveld.

1.2 Openbare orde en veiligheid (€ 519.000 voordeel)

Op dit taakveld is een onderbesteding verantwoord van € 519.000. Een bedrag van € 352.000 aan personeelskosten is ten onrechte verantwoord onder programma 8 en hoort op dit taakveld. De werkelijke onderschrijving is daarmee € 167.000. Door langdurige ziekte is voor € 83.000 niet verantwoord op dit taakveld. Het overige deel is hoofdzakelijk niet ingevulde vacatureruimte voor Boa's.

Risico's

Nieuwe en minder goed zichtbare (ondermijnende) veiligheidsvraagstukken

De aanpak van ondermijning start bij bewustwording. Daarom zijn we in 2023 gestart met de voorbereiding van een ondermijningsdag in onze organisatie en deze is ook in 2024 georganiseerd. We laten de collega's zien hoe zij ondermijning kunnen herkennen binnen hun eigen werkgebied. Ook leren ze wat ze hiermee kunnen doen.

Georganiseerde en ondermijnende misdaad

We actualiseerden de afspraken met interne en externe partners om de informatie over georganiseerde misdaad optimaal uit te wisselen en mogelijke barrières in de samenwerking weg te nemen. Er is een privacyprotocol opgesteld en vastgesteld. Dat gebruiken we als basis bij de (interne) informatiedeling binnen de lokale aanpak van ondermijning. Daarnaast is een start gemaakt met een verkenning over verbetermogelijkheden in het bundelen van informatie binnen diezelfde aanpak.

De toenemende complexiteit vraagt om een integrale aanpak

Waar mogelijk worden vraagstukken integraal opgepakt. Dit is niet alleen van toepassing op dit programma, maar voor veel onderwerpen. In de programmaverantwoordingen wordt dit toegelicht waar hier sprake van is.

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan en L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Mobiliteit wordt een steeds belangrijker thema. Zonder slimme keuzes nu, loopt Hengelo in de toekomst vast. Mobiliteit is dan ook geen doel op zich, maar een middel om onze stad leefbaar, bereikbaar en toekomstbestendig te houden. Het heeft impact op economie, wonen, duurzaamheid, gezondheid en ruimtegebruik. De groei van de stad brengt uitdagingen met zich mee, zoals meer inwoners, woningen en voorzieningen, wat vraagt om een slimme en duurzame aanpak van mobiliteit. Het Mobiliteitsplan 2040 vormt hierbij de leidraad, legt de strategische koers vast en is een bouwsteen van de omgevingsvisie.

Begin 2024 is een tijdelijke verhoging van HCH gemeten in het Twentekanaal op basis van de Kader Richtlijn Water. Deze tijdelijke piek is ontstaan door werkzaamheden in het kanaal door Rijkswaterstaat en daaropvolgend de gemeente Hengelo zelf in 2023. Door deze piek in het voorjaar van het jaar zijn er door Rijkswaterstaat en het Waterschap maatregelen getroffen om deze piek op te lossen en niet verder het achterland in te verspreiden. HCH komt al langere tijd voor in het Twentekanaal door de verontreiniging onder het voormalige Stork-Chemie terrein. Er wordt nu onderzoek gedaan naar eventueel te nemen lange termijn maatregelen om de instroom van HCH vanuit deze verontreiniging in de toekomst verder te kunnen beperken. Ook kijkt Rijkswaterstaat naar korte termijn maatregelen voor de zomer van 2025.

Relevante beleidsnota's

- [Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020](#) (2013)
- Mobiliteitsplan 2040 'Heel Hengelo in Beweging' (2023)
- [Nota Autoparkeren](#) (2008-2012)
- [Evaluatie parkeerbeleid](#) (2010)
- Parkeernormen Binnenstad en Hart van Zuid (deel ten noorden van het Esrein) (2021)
- [Uitvoeringsprogramma binnenhavenvisie 2017-2030](#) (2017)
- [Rapportage Bereikbare Binnenstad \(2020\)](#)
- Actieplan Fietsen 2015 – 2018 (2015)
- Binnenhavenvisie Twentekanalen 2017-2030

Verbonden partijen

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en het bevorderen van recreatie en toerisme.

Gildebor

Gildebor voert het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uit.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten. Voor dit programma geldt dit voor parkeren en havenbedrijf.

Havenbedrijf Twente (is geen verbonden partij, maar op basis van bestuurlijke overeenkomst)

Het havenbedrijf is een samenwerking tussen de gemeenten met een haven aan het Twentekanaal. De binnenhavens van Lochem, Hof van Twente, Hengelo, Almelo en Enschede.

Overige partijen waarmee we Samenwerken

Provincie Overijssel

De provincie verleent subsidies voor infrastructurele en verkeersveiligheidsprojecten. Daarnaast zijn zij concessiehouder voor het openbaar vervoer in de stad en regio.

Arriva

Arriva verzorgt het openbaar vervoer binnen de stad en regio.

Wat hebben we bereikt

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

2.1.1 In 2024 is Hengelo beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de auto' (%)	N.v.t.	69,0%	77,7%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met het openbaar vervoer' (%)	N.v.t.	85,0%	77,6%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de fiets' (%)	N.v.t.	94,0%	92,5%
Duur treinreis van station Amsterdam Zuid naar station Hengelo	N.v.t.	1 uur 50	1 uur 49

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

2.2.1 In 2024 zijn de wegen en fietspaden in Hengelo heel en veilig

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage rijbanen, fietspaden en trottoirs in Hengelo dat voldoet aan de CROW*-richtlijn. ¹	N.v.t.	86,0%	N.v.t.
Aantal verkeersongevallen in Hengelo (aantal)	N.v.t.	475	549
Aantal verkeersslachtoffers in Hengelo (aantal)	N.v.t.	87	157
Percentage inwoners dat vindt dat Hengelo verkeersveilig is (%)	37,0%	42,0%	49,1%

¹ Het CROW is een kennisinstituut voor onder andere de water- en wegenbouw.

2.2.2 In 2024 is de openbare ruimte in Hengelo schoon

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Mijn buurt is schoon' (%)	65,5%	60,0%	58,2%

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

2.3.1 In 2024 kunnen fietsers hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Rapportcijfer dat binnenstadbezoekers (die meestal fietsend gaan) geven voor het gemak waarmee zij in het algemeen een parkeerplek vinden voor hun fiets (cijfer 1-10)	7,9	8,0	8,0
Aantal keren dat een fiets is gestald in een bewaakte fietsenstallingen in de binnenstad van Hengelo (aantal)	38.600	90.000	16.200 ¹

¹ Beek, Ralf ter:

*Het gaat om drie stallingen: Kloosterhofterrein (tot 12 april 2023), Markt (vanaf 12 april 2023) de Beurs en Wetplein (vanaf 2 sept 2024).

Wat hebben we daarvoor gedaan

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

De inhoud van het Mobiliteitsplan is gestructureerd rond vier centrale thema's: leefbaarheid, bereikbaarheid, duurzaamheid en veiligheid. Daarnaast bevat het een uitvoeringsagenda waarin de opgaven en programmering zijn opgenomen. In deze uitvoeringsagenda zijn verschillende deelprogramma's opgenomen, die op termijn

worden geïntegreerd in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Door de integratie van de deelprogramma's in het Omgevingsprogramma Mobiliteit, ontstaat een samenhangende aanpak waarin alle aspecten van mobiliteit worden meegenomen. Hiermee ontstaat een integraal maatregelenpakket en investeringsprogramma, waarmee structurele verbeteringen in mobiliteit worden geborgd. Dit waarborgt de samenhang tussen de verschillende thema's en draagt bij aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor Hengelo en de regio. Inmiddels is de ontwikkeling van de volgende themagerichte deelprogramma's in 2024 gestart:

- Het Deelprogramma Fiets richt zich op fietsveiligheid, infrastructuur, parkeren en het stimuleren van fietsgebruik. Dit programma volgt het eerdere Actieplan Fietsen 2015-2018 op en vormt de basis voor verdere verbeteringen in het fietsbeleid. Door te investeren in betere fietsvoorzieningen en het stimuleren van fietsgedrag, wordt fietsen aantrekkelijker en aangenamer, wat bijdraagt aan leefbaarheid, gezondheid en bereikbaarheid. Naar verwachting wordt het plan in het voorjaar van 2025 opgeleverd.
- Het Deelprogramma Publieke Mobiliteit is in concept gereed gemaakt in 2024. Dit plan focust op openbaar vervoer, deelvervoer en mobiliteitshubs. In het Mobiliteitsplan zijn beleidskeuzes vastgesteld voor openbaar vervoer, deelvervoer en mobiliteitshubs. Het deelprogramma Publieke Mobiliteit werkt de beleidskeuzes voor de genoemde aspecten uit tot concrete acties en maatregelen. Het bevat acties en maatregelen op het gebied van mobiliteitshubs, openbaar vervoer, deelvervoer en andere vormen van vervoer zoals flexvervoer en meerijddiensten.
- De Bereikbaarheidsstudie Hengelo Oost is verbreed tot een integrale Mobiliteitsstrategie Hengelo-Enschede, die in samenwerking met de gemeente Enschede wordt ontwikkeld. Deze strategie speelt in op de groeiambities van beide steden tot 2050 en de daarmee gepaard gaande mobiliteitsuitdagingen. Gezamenlijke zetten we in op verduurzaming en een leefbare, toegankelijke stedelijke omgeving. Zo worden heldere en richtinggevende mobiliteitskeuzes gemaakt. In samenwerking met een adviesbureau wordt een breed gedragen en goed onderbouwde mobiliteitsstrategie ontwikkeld voor alle vervoerwijzen, in samenhang met de ruimtelijke ontwikkelingen. Dit moet ervoor zorgen dat de regio zowel in aantal inwoners als in kwaliteit van leven kan doorgroeien tot een duurzaam bereikbare topregio op de lange termijn.

Naast de ontwikkeling van verschillende themagerichte deelprogramma's is in 2024 verder gegaan met de uitvoering van het Strategisch Programma Verkeersveiligheid. Het college en de raad zijn geïnformeerd over het uitvoeringsprogramma voor 2025. In 2024 zijn de herinrichting van de Bankastraat en de aanleg van de rotonde Laan van Driene – P.C. Hooftlaan afgerond. In de Bankastraat is de F35 fietssnelweg gerealiseerd en is de snelheid verlaagd van 50 naar 30 kilometer per uur, waardoor de straat veiliger is geworden en de leefbaarheid is vergroot. Om meer woonstraten in Hengelo verder aan te passen naar 30 km/h-zones, zijn in overleg met bewoners extra verkeersmaatregelen getroffen (bijvoorbeeld drempels). In 2024 is het ontwerp en participatie van de reconstructie van de Breemarsweg gestart. Hierin worden vrijliggende fietspaden in het ontwerp opgenomen wat de verkeersveiligheid bevordert.

Eind 2023 nam Arriva de concessie voor het openbaar vervoer in Twente over. Aan het begin van 2024 vielen er bussen uit door verschillende operationele problemen. We blijven in nauw overleg met de provincie en Arriva om het openbaar vervoer goed en betrouwbaar te laten verlopen. Inmiddels zijn de problemen grotendeels verholpen. Daarnaast is in 2024 door Arriva en de provincie Overijssel onderzoek gedaan naar de verbetering van de stadslijnen, waarbij de gemeente heeft meegekeken en geadviseerd. Eind 2024 zijn de stadslijnen verbeterd om het reizigersgemak en toekomstbestendigheid van deze lijnen te waarborgen. De nieuwe routes maken de verbinding tussen de haltes van lijn 10 en 12 en het station sneller en robuuster. Tegelijkertijd blijven zoveel mogelijk lokale en maatschappelijke voorzieningen toegankelijk. Op deze manier worden verschillende groepen reizigers zo optimaal mogelijk bediend. In de avonduren en tijdens het weekend zijn extra ritten toegevoegd.

Bij de start van de nieuwe dienstregeling zijn volledig toegankelijke haltes aangelegd. Daarmee is de toegankelijkheid van de bushaltes verbeterd. Ook is gestart met het verbeteren van de toegankelijkheid van bestaande haltes. Denk hierbij aan het toevoegen van voetpaden en fietsvoorzieningen, het bieden van een gelijkvloerse instap en het plaatsen van geleidelijnen. Tegelijkertijd wordt samen met de provincie gewerkt aan het vervangen van digitale informatieschermen. Door problemen met de leverancier is dit project vertraagd en is de uitvoering ervan verschoven naar 2025.

In 2024 zijn elf verkeersregelininstallaties (VRI's) op de hoofdwegen vervangen door intelligente verkeersregelininstallaties (iVRI's). Deze iVRI's verbeteren niet alleen de verkeersdoorstroming op de belangrijkste routes, maar maken het systeem ook klaar voor toekomstige digitale ontwikkelingen, zoals Talking Traffic en Smart Mobility. Door deze innovatie kunnen verkeerslichten beter inspelen op realtime verkeersgegevens, wat bijdraagt

aan een efficiëntere en duurzamere mobiliteit. Deze stap is onderdeel van de strategie om het mobiliteitssysteem toekomstbestendig en slimmer te maken.

Voor de opvolging van de Motie Woolde 'Wijkbrede ontsluiting' is in zomer 2024 een bewonersrapportage opgeleverd. Ook is in 2024 voortgang geboekt met de invoering van het toegangsbeleid voor de binnenstad. De plannen zijn verder uitgewerkt, en de uitvoering start in 2025.

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

De openbare ruimte voldeed in 2024 aan de kwaliteitsnormen zoals die zijn afgesproken. Door middel van schouwen en toezicht is het kwaliteitsniveau continu beoordeeld. Waar nodig zijn optimalisaties doorgevoerd. Dat is goed verlopen. Wel was het aantal meldingen van inwoners over netheid extreem hoog. Het verwijderen van de bovengrondse containers leidde tot veel afvaldumpingen en veel zwerfafval.

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

In september hebben we een definitief besluit genomen over parkeerregulering in de schil van Hart van Zuid ten noorden van het Esrein. We hebben een zorgvuldig participatietraject doorlopen. Dit heeft meer tijd en inzet gekost dan verwacht. Daardoor hebben we het actualiseren van het parkeerbeleid naar achteren verschoven. Het beschikbare budget hiervoor is overgeheveld naar 2025.

In afwachting van nieuw parkeerbeleid zijn de Shop en Go parkeerplaatsen in de binnenstad tijdelijk omgezet naar blauwe zone parkeerplaatsen. Bij het actualiseren van het parkeerbeleid wordt onderzocht hoe ultrakort parkeren, als alternatief voor Shop & Go, op een andere manier gefaciliteerd kan worden.

We zijn verder gegaan met uitvoering en monitoring van de notitie Bereikbare Binnenstad. We dragen hiermee bij aan een aantrekkelijke en bereikbare binnenstad, onder meer door te zorgen voor voldoende hoogwaardige fietsparkeervoorzieningen. Op het Wetplein is in september een bewaakte fietsenstalling in gebruik genomen. De gemeente Hengelo heeft nu drie bewaakte fietsenstallingen: Markt, Wetplein en De Beurs.

Wat zijn we blijven doen

Verkeer

- Om de verkeersveiligheid en doorstroming op minimaal hetzelfde niveau te waarborgen blijven we de verkeersregelinstallaties en veiligheidssystemen beheren en onderhouden.
- We bleven werken aan de maatregelen uit het programma Bereikbare Binnenstad ter verbetering van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte en leefbaarheid in de binnenstad.
- We geven uitvoering aan het Mobiliteitsplan 2040 om ervoor te zorgen dat de stad nu en in de toekomst bereikbaar, leefbaar, veilig en toegankelijk blijft voor alle modaliteiten.
- We verbeteren de verkeersveiligheid door steeds meer risicogestuurd te werken volgens de SPV-methodiek (Strategisch Plan Verkeersveiligheid).
- Ter verbetering van de verkeersveiligheid hebben we ook in 2024 ingezet op educatie en voorlichtingsprojecten op basisscholen en het voortgezet onderwijs. Dit deden we samen met onze partners zoals VVN Hengelo en de ANWB. Voor de kwetsbare doelgroep ouderen in het verkeer zetten we in op voorlichtingsprojecten zoals de succesvolle rijvaardigheidstrainingen voor ouderen en chauffeurs, die jaarlijks in oktober worden georganiseerd. Voor veel projecten maken we gebruik van subsidieregelingen van Provincie Overijssel.

Parkeren

- We beheren en exploiteren het betaald parkeergebied, de blauwe zones en de shop & Go parkeerplaatsen, parkeergarage De Beurs en de bewaakte fietsenstallingen. Daarnaast geven we kentekengebonden gehandicaptenparkeerplaatsen uit en adviseren over parkeerbeleid, -beheer en -exploitatie in de diverse projecten in de binnenstad en Hart van Zuid.
- We hebben het jaarlijkse parkeeronderzoek laten uitvoeren in en rond de binnenstad en Hart van Zuid. Dit geeft ons inzichten die we kunnen gebruiken bij het uitvoeren en actualiseren van het parkeerbeleid.

Netheid

- De openbare ruimte is schoon gehouden, wegen, straten en pleinen zijn onderhouden en afval is verwijderd.
- We zijn bewoners blijven faciliteren bij het opruimen van zwerfafval (onder andere door uitgeven van materialen als hesjes en knijpers).
- We hebben meegedaan met de Landelijke opschoondag.
- We bleven werken aan de maatregelen uit het programma Bereikbare Binnenstad ter verbetering van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte in de binnenstad.

Openbare Verlichting

- We bleven ons inzetten om de stad te voorzien van voldoende licht. Voldoende licht betekent niet overal licht, maar verantwoorde verlichting voor mens en dier. Dit betekent dat het op bepaalde plekken ook donker mag blijven.

Wat heeft het gekost

2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	393	393	503	110
Lasten	10.387	9.945	10.292	-347
2.1 Verkeer en vervoer	-9.994	-9.552	-9.789	-237
Baten	34	34	50	16
Lasten	1.481	1.404	1.140	264
2.2 Parkeren	-1.447	-1.370	-1.090	280
Baten	691	691	679	-12
Lasten	768	711	726	-15
2.4 Economische havens en waterwegen	-77	-20	-47	-27
Baten	-	-	42	42
Lasten	411	417	417	-
2.5 Openbaar vervoer	-411	-417	-375	42
Saldo 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-11.929	-11.359	-11.301	58

Financiële toelichting

2.1 Verkeer en Vervoer (€ 237.000 nadeel)

Wij hebben op dit taakveld hogere verbruikslasten/exploitatielasten op onder andere elektra, energie-en overige belastingen. Deze lasten leiden tot een nadeel van € 275.000. Zoals reeds toegelicht in de Zomernota 2024-2028 is geconstateerd dat een totaaloverzicht van ons energieverbruik ontbreekt (24-FP-2.3). Daarnaast hebben wij hogere inkomsten ontvangen met name vanuit schadevergoedingen ten behoeve van openbare verlichting (€ 110.000 voordeel). Door de toenemende aandacht op het gebied van Wegen (assetmanagement) en diverse onvoorziene calamiteiten (brand, vandalisme, blow-out als gevolg van boorwerkzaamheden) is de personele inzet hoger dan begroot (€ 124.000 nadeel), maar dit wordt grotendeels opgevangen door hogere inkomsten en een onderbesteding op uitbestede werkzaamheden. Voor de kosten die gemoeid zijn met het herstellen van de schades van de blow-out, is de veroorzaker TenneT aansprakelijk gesteld. Op dit moment zijn de gesprekken met de verzekeraars nog gaande, waardoor op dit moment nog geen inschatting gemaakt kan worden van deze kosten.

2.2 Parkeren (€ 280.000 voordeel)

Ook in 2024 hebben op dit taakveld lagere personeelslasten vanwege moeilijk vervulbare vacatures en verschuiving van werkzaamheden naar andere taakvelden. We hebben ook lagere lasten van uitbestede werkzaamheden en verbruikslasten (€ 86.000). De volgende oorzaken liggen daaraan ten grondslag:

- De bezetting (het beheer) van de fietsenstallingen Wetplein en Markt is lager dan we eerder hadden voorzien. De fietsenstalling aan het Wetplein is in september geopend in plaats van in januari, zoals oorspronkelijk gepland was. Daarnaast is door beperkte capaciteit bij de SWB de stalling nog niet volledig geopend.

- Door werkzaamheden in de binnenstad staan er tijdelijk minder parkeerautomaten op straat en daardoor vallen de service en onderhoudskosten lager uit.
- De inrichting van de parkeerplaatsen wordt vaak meegenomen als onderdeel van verschillende projecten.
- Er zijn lagere onderhoudskosten voor de parkeergarage (onderhoud gebouw), in werkelijkheid is er minder schade en onderhoud dan waar rekening mee werd gehouden.

2.4 Economische havens en waterwegen (€ 27.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

2.5 Openbaar vervoer (€ 42.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Risico's

De gemeentelijke ambities en beschikbare capaciteit

In 2024 hebben we onze communicatiestrategie hernieuwd. We streven ernaar een aantrekkelijke werkgever te zijn en willen daarom creatieve strategieën gebruiken om zowel jong talent als zij-instromers aan te trekken, terwijl we tegelijkertijd investeren in het behoud van onze huidige medewerkers.

Risico's op en rond het spoor

De inhoud van het Mobiliteitsplan is gestructureerd rond vier centrale thema's: leefbaarheid, bereikbaarheid, duurzaamheid en veiligheid. Daarnaast bevat het een uitvoeringsagenda waarin de opgaven en programmering zijn opgenomen. In deze uitvoeringsagenda zijn verschillende deelprogramma's opgenomen, die op termijn worden geïntegreerd in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Door de integratie van de deelprogramma's in het Omgevingsprogramma Mobiliteit, ontstaat een samenhangende aanpak waarin alle aspecten van mobiliteit worden meegenomen. Hiermee ontstaat een integraal maatregelenpakket en investeringsprogramma, waarmee structurele verbeteringen in mobiliteit worden geborgd. Dit waarborgt de samenhang tussen de verschillende thema's en draagt bij aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor Hengelo en de regio.

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Hengelo heeft een sterk economisch profiel met onze maakindustrie, vakmanschap en techniek. Dat blijkt tevens uit de ranglijst Toplocaties (een coproductie van Bureau Louter en Elsevier Weekblad), waarin gemeenten worden gerangschikt op basis van hun economische prestaties. Hengelo staat steevast in de top 25 en is daarmee de hoogst genoteerde Twentse gemeente. Vanuit de gemeente hebben we ons economische profiel het afgelopen jaar verder gefaciliteerd. We koesterden (en koesteren) onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Daarnaast hebben we Hengelo als aantrekkelijke vestigingsplaats stevig in de markt gezet. De acquisitie is en was gericht op het aantrekken en behouden van bedrijven en ondernemers die een bijdrage leveren aan onze werkgelegenheid en die ons economisch profiel helpen versterken. En omdat de economie zich niets aantrekt van de gemeentegrenzen, werken wij bij deze opgave samen met onze regionale partners.

De ontwikkeling en transformatie van de binnenstad is van belang voor een vitale en aantrekkelijke stad met een goed vestigingsklimaat. De binnenstad biedt samen met onze bedrijventerreinen veel werkgelegenheid. Samen met onze partners werkten we verder aan het Actieplan voor een vitale Hengelose binnenstad. En werd bijgedragen aan meer reuring in de stad en minder leegstand.

Relevante beleidsnota's

- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2023-2026
- [Horecavisie](#) (2017)
- [Detailhandelsvisie](#) (2012)
- [Nota grondbeleid](#) (2017)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Grondprijzennotitie (2020)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Visie Routenetwerken Twente (2022)
- Perspectief Vrijtijdseconomie Twente 2030 (2022)
- Regiodeal (2023-2028)
- Strategienota Twente Board 2022
- Herijking Citymarketing (2024)
- Retailanalyse (2021)

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente (RBT)

Het RBT ontwikkelt, realiseert, exploiteert en beheert het bedrijventerrein XL, ten tijde van de vaststelling van deze regeling was de bruto grootte ongeveer 180 hectare.

Twente Board

De arbeidsmarkt is regionaal en vraagt samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken. De Twente Board, waarvan de Twente Board Development de uitvoerende organisatie is (voorheen Regio Twente), levert een belangrijke bijdrage aan de positionering van Twente als vooraanstaande technologische topregio, zowel landelijk als in Europa. Ze faciliteert en versterkt de samenwerking in de regio. Niet alleen tussen de veertien gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren en samenwerkingspartners van de gemeenten. De Agenda voor

Twente en het Strategisch plan 2020-2025 van de Twente Board en wijze waarop daarin wordt samengewerkt, zijn daarbij richtinggevend.

Recreatieschap Twente

Het Recreatieschap Twente is een samenwerking van de 14 Twentse gemeenten met als doel het beheren en onderhouden van de drie Twentse recreatieparken, recreatieve routes en recreatieve fietspaden voor inwoners van Twente en toeristen. Daarnaast verzorgt ze de toeristische promotie, onder andere via Twente Marketing.

Wat hebben we bereikt

3.1 Hengelo is economisch sterker en duurzamer met meer groei en meer banen

3.1.1 In 2024 kent Hengelo meer banen, ook voor eigen inwoners

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal werkzame personen in Hengelo (aantal)	52.500	52.300	53.410
Percentage van in Hengelo werkzame personen dat ook in Hengelo woont (%)	39,0%	38,0%	n.n.b.

3.1.2 In 2024 komt meer groei uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal banen in Hengelo in de topsector HTSM (Hightech systemen en materialen) (aantal)	7.780	8.250	7.970

Wat hebben we daarvoor gedaan

3.1.1 Hengelo kent meer banen, ook voor eigen inwoners

- In 2024 hebben we samen met de Twente Board en stakeholders in Twente verder gewerkt aan het versterken van het vestigingsklimaat voor bedrijven. Het is zaak om zowel kwantitatief als kwalitatief voldoende ruimte te bieden. Hiervoor hebben we regionaal afspraken gemaakt over de programmering van bedrijventerreinen. In het verleden stonden de programmeringsafspraken voornamelijk in het teken van het voorkomen van overaanbod aan nieuwe plannen. De huidige programmeringsafspraken spelen juist in op de snelle kaveluitgifte, zijn flexibeler en bieden meer mogelijkheden. Bovendien zijn er stevige kwaliteitsambities op het gebied van duurzaamheid geformuleerd.
- In 2024 zijn we verder gegaan met het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Met de invoering van de Omgevingswet en de ontwikkeling van de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied is een integrale benadering van de ontwikkeling van de bestaande bedrijventerreinen noodzakelijk. De OTB wordt getrokken vanuit duurzaamheid en economie, maar gaat veel breder dan dat. Zowel interne als externe participatie (van ondernemers) staat centraal om de ambities uit de overkoepelende omgevingsvisie(s) te vertalen in concrete opgaven voor het OTB.
- Voor Hengelo is in een Economische Bouwsteen aangegeven wat de speerpunten van de Hengelose economie zijn en wat de lokale ruimtevrage naar bedrijvigheid is. Dit dient als input voor zowel de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied als bij regionale economische vraagstukken. Uit de Economische Bouwsteen blijkt dat de vraag naar bedrijfskavels groter is dan ons huidige aanbod. Daarom starten we een verkenning naar het toevoegen van ruimte voor bedrijven. Deze verkenning staat niet op zichzelf, maar we benaderen deze in nauwe samenhang met de herontwikkelingsopgave op de huidige bedrijventerreinen (onderdeel van OTB) en het te ontwikkelen Businesspark XL 2 in Almelo, welke inspeelt op de regionale grootschalige (>3 hectare) behoefte.
- In het kader van regionale economische vraagstukken is in 2024 het traject rondom de regionale Ruimtelijk Economische Bouwsteen (REB) opgestart. De veertien Twentse gemeenten en de Provincie Overijssel zijn hierin gezamenlijk opdrachtgever. In de REB wordt (een specificering van) het Twentse economische profiel weergegeven, met de bijhorende ruimtevrage en de benodigde type vestigingslocaties. Ook met oog op de toekomst. Dat maakt de REB bruikbaar in het traject rondom de ROS en de gesprekken die rondom economische vraagstukken met het Rijk worden gevoerd. De REB wordt in 2025 vastgesteld.

- Het Recreatieschap Twente streeft naar een toekomstbestendig en breder gebruik van de drie Twentse recreatieparken, waar ook veel inwoners van Hengelo gebruik van maken. Er liggen kansen door de parken voortdurend aantrekkelijker te maken voor het publiek en in te spelen op trends en ontwikkelingen in de toeristisch recreatieve sector. Daarom is er begin 2024 de visie Twentse Recreatieparken opgesteld.
- Bij het opstellen van de visie is geconstateerd dat er meerdere verzakkingen hebben plaatsgevonden en dat er zand achter de damwanden of palen begint weg te spoelen bij het Rutbeek en het Hulsbeek. Er is dringende noodzaak om dit te vervangen. Hiervoor bleek dat een investering van ongeveer € 1,5 miljoen nodig is onder de 14 gemeenten. In de Zomernota 2024-2028 is goedkeuring gegeven voor een bijdrage van € 194.000.

3.1.2. Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen.

- In 2023 is een aanvraag vanuit de Twente Board voor de vierde tranche Regio Deal gehonoreerd met € 25 miljoen. Voor de bedrijventerreinen Twentekanaal en Westermaat is in 2024 voorwerk verricht om te komen tot concrete projectaanvragen voor de Regio Deal. Deze aanvragen worden in 2025 ingediend.
- De verkoop van de bedrijfskavel aan het Walkatenplein van 3,7 hectare is voorbereid. Deze wordt in 2025 geleverd.
- The Green Box is gevestigd op Campus Westermaat en beoogt een Europees technologie, ondernemers- en wetenschaps-campus te worden die zich toelegt op de ontwikkeling van haalbare en betaalbare oplossingen voor schone energie. The Green Box wordt de nieuwe thuisbasis voor startups, scale-ups, en onderzoeks- en ontwikkelingsgroepen die zich bezighouden met de transitie naar schone energie.

Wat zijn we blijven doen

- We zijn blijven werken aan de promotie van en de instroom in techniek (Techniekpact, Twente goes Techno), de bevordering van innovatie en export samen met het WTC Twente, Novel-T (Kennispark Twente) High Tech Systems Park (Thales), Saxion en ROC van Twente (Hart van Zuid).
- We blijven inzetten op het versterken van de groei van het lokale en regionale MKB en werken aan een sterke industriële sector. We promoten Hengelo als economische vestigingsplaats. Om Hengelo te promoten blijven wij het stadsverhaal van Hengelo met de bijbehorende kernwaarden (DNA), de positionering binnenstad/merkwwaarden en het (economisch) aanbod van Hengelo of het nu gaat om de binnenstad, Hart van Zuid, de winkelgebieden, de bedrijventerreinen en de evenementen bekend maken bij verschillende doelgroepen (investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers). In dit kader wordt er gewerkt aan het herijken van de strategie citymarketing.
- Wij hebben Hengelo Promotie gesubsidieerd voor stadspromotie, evenementen en toeristische informatievoorziening. We hebben onze zittende ondernemers gekoesterd. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. We hebben intensief samen gewerkt met ondernemers en andere belanghebbenden uit Hengelo, de regio en op landelijk niveau.
- Wij organiseren en sturen op een aantrekkelijke warenmarkt.
- Wij hebben de kermis georganiseerd.
- Projecten/grondbedrijf: Net als de afgelopen jaren was ook 2024 een goed jaar qua verkoop van de bedrijfskavels. Op het Oosterveld zijn de laatste kavels verkocht en het project is aan het einde van het jaar afgesloten. Op de bedrijventerreinen – exclusief BXL en gezondheidspark – is 5,5 hectare verkocht. Gespecificeerd naar de bedrijventerreinen:
 - Oosterveld: 1,3 hectare
 - Westermaat Campus: 1,9 hectare
 - Kanaalzone: -
 - De Veldkamp: 2,3 hectare
 - De kavel aan het Walkatenplein is onder optie en de verkoop wordt in 2025 verwacht.
 - Het project BXL loopt op het einde en dat zien we ook terug in de beperkte uitgifte: 1,4 hectare.
- De grondexploitaties van de bedrijventerreinen laten per saldo een forse verbetering zien. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de verlaging van de rente, alsmede doordat nu wordt ingeschat dat Westermaat Campus sneller kan worden afgerond dat vorig jaar werd aangenomen.

- Het risicoprofiel van de bedrijventerreinen is verbeterd doordat er kavels verkocht zijn en er meer (en concretere) interesse is gekomen in de nog te verkopen kavels. Daar staat tegenover dat netcongestie een groter wordende onzekere factor is.

Wat heeft het gekost

3 Economie	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	-	-	-	-
Lasten	509	253	214	39
3.1 Economische ontwikkeling	-509	-253	-214	39
Baten	1.861	23.174	20.100	-3.074
Lasten	2.028	21.992	18.918	3.074
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-167	1.182	1.182	-
Baten	460	390	299	-91
Lasten	642	585	493	92
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-182	-195	-194	1
Baten	312	312	367	55
Lasten	948	985	915	70
3.4 Economische promotie	-636	-673	-548	125
Saldo 3 Economie	-1.494	61	226	165

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (€ 39.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 0)

Voor ontwikkeling van de bedrijventerreinen wordt verwezen naar paragraaf grondbeleid en naar de herzieningen grondexploitaties per 1 januari 2025.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (€ 1.000 nadeel)

We hebben in 2024 een lagere opbrengst marktbaten (€ 91.000) door lagere doorbelaste stroomkosten en overige marktbaten. De uitgaven daarentegen zijn ook lager dan begroot (€ 92.000) en die zijn grotendeels te verklaren door lagere kosten diensten derden en lagere loonkosten.

3.4 Economische promotie (€ 125.000 voordeel)

In 2024 hebben we hogere inkomsten voor de staangelden van de kermis (€ 40.000) en de toeristenbelasting (€15.000). De lagere lasten worden verklaard doordat het budget van de talentopgave Hengelo op de kaart in 2024 niet is gebruikt (€ 75.000 voordeel). Voor een nadere analyse van het budget talentopgave verwijzen wij naar programma, taakveld 0.10.

Risico's

Een belangrijk risico voor nieuwe bedrijven om zich te vestigen zijn hogere bouwkosten en rentes

We hebben het hier over een landelijk probleem waar gemeenten maar summier invloed op hebben. We proberen aantrekkelijk te blijven door voortdurend te werken aan de realisatie van bedrijventerreinen, transformatie van de binnenstad, vele woningbouwprojecten en initiatieven op het gebied van mobiliteit aan een toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad en ons te focussen op de groene technologische topregio.

Een ander actueel risico voor de groei van Hengelose economie is de schaarste in bouwgrond

We zijn een verkenning gestart naar het toevoegen van ruimte voor bedrijven. Deze verkenning staat niet op zichzelf, maar we benaderen deze in nauwe samenhang met de herontwikkelingsopgave op de huidige bedrijventerreinen (onderdeel van het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen) en het te ontwikkelen Businesspark XL 2 in Almelo, welke inspeelt op de regionale grootschalige (>3 hectare) behoefte.

De risico's van de grondexploitaties die binnen programma 3 vallen staan beschreven in paragraaf 6.4 grondbeleid.

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Bruggink

Aanspreekpunt ambtelijk

K. Webbink, E. Van Spall en
T. Lantink

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Lokaal Educatieve Agenda

De gemeente Hengelo heeft in 2024 de Lokale Educatieve agenda (LEA) voor de periode 2024-2027 vastgesteld. Het overkoepelende thema van de LEA is kansengelijkheid, in lijn met de 'Gelijke Kansen agenda' die de gemeente Hengelo heeft ondertekend. Hierbij zetten we in op drie lijnen: Onderwijskansenbeleid, Integrale en Inclusiever Onderwijs & Kinderopvang en de Doorgaande leerlijn. De inzet op gelijke kansen beperkt zich niet tot de schoolomgeving. Wij zien een relatie met onder andere inzet vanuit het preventieteam en jeugdhulp (programma 6) en met onze integrale gebiedsgerichte gezondheidspreventie en 'Kansrijke start' (programma 7).

Twentse belofte

Wij hebben in 2024 gewerkt aan 'de hernieuwde Twentse Belofte' zoals voorgenomen in de zomernota 2024, i.c.m de wijziging en wet- en regelgeving. In dit programma wordt de nieuwe Wet 'Van school naar Duurzaam Werk' geïntegreerd. In deze hernieuwde Twentse Belofte nemen we specifiek de toenemende multiproblematiek van jongeren mee, zodat we met gerichte maatregelen en samenwerking in de regio kunnen bijsturen en deze problematiek effectief kunnen aanpakken.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het IHP voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs is in juli 2024 vastgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting en het wordt in 2025 een wettelijke verplichting om een breed IHP op te stellen. In het IHP is beschreven hoe de gemeente samen met de schoolbesturen, van nu tot het jaar 2030, investeert in de huisvesting van het onderwijs. Rekening houdend met de bevolkingsontwikkeling in (de wijken van) Hengelo. Hiervoor is in 2024 de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs herzien.

Relevante beleidsnota's

- [Twentse Visie op Vervoer](#) (2015)
- [Integraal huisvestingsplan 2024-2025](#)
- Preventievisie: 'Een nieuwe focus op preventie in het Sociaal Domein' (2019)
- Actieplan Preventie Jeugd (2020)
- [Twentse Belofte](#) (2020)
- [Kwaliteitskader Hengelose Voorschool](#) (2021)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- [Lokale Educatieve Agenda Hengelo 2024- 2027](#)

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat hebben we bereikt

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 In 2024 hebben minder kinderen en jongeren in Hengelo een onderwijsachterstand

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar in Hengelo met het hoogste risico op onderwijsachterstanden (%) ¹	15%	14%	16%
Percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (=bereik) (%) ²	72%	80%	67%

1 Het hoogste risico op onderwijsachterstanden wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school.

2 De doelgroep zijn peuters met risico op onderwijsachterstand volgens definitie van de gemeente.

1. In 2023 lag het percentage leerlingen uit de doelgroep dat het hoogste risico had op onderwijsachterstanden in 2023 (15%) lager dan in 2024 (16%). Dit verschil heeft te maken met de nieuwkomers die nu zijn opgenomen in de indicator.
2. In 2023 lag het percentage peuters (72%) uit de doelgroep dat gebruik maakte van voorschoolse educatie hoger dan in 2024 (67%). Dit heeft verschillende redenen en wordt toegelicht bij wat hebben we hiervoor gedaan in 4.1.1.

4.1.2 In 2024 behalen meer jongeren een startkwalificatie

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) ¹	2,3%	1,9%	2,7%

1 Startkwalificatie: Een leerling beschikt over een startkwalificatie met een havo- of vwo-diploma of met een mbo-2 diploma. Een vmbo-diploma of een mbo-1 diploma volstaat niet als startkwalificatie. Een in Nederland gangbare leeftijdsgrens is 23 jaar bij schoolverlaten. Dat wil zeggen dat personen die bij schoolverlaten 23 jaar of ouder zijn en niet beschikken over een startkwalificatie niet tot de voortijdig schoolverlaters worden gerekend.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 In 2024 passen de schoolgebouwen beter bij de leerlingenaantallen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Bezettingsgraad (%): benodigde aantal m2 gebaseerd op leerlingaantallen op basis van de verordening/beschikbare aantal m2 schoolgebouw	76,0%	75,0%	75,0%

4.2.2 In 2024 worden schoolgebouwen in Hengelo multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Hengelo dat een integraal kindcentrum bevat (%)	35,0%	35,0%	35,0%

Wat hebben we daarvoor gedaan

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

- In 2024 is de LEA (lokale educatieve agenda) vastgesteld en zijn we begonnen met de uitvoering hiervan.
- We hebben een pilot gedaan op een aantal Integrale Kindcentra (IKC) met de inzet van een brugfunctionaris vooruitlopend op de inzet van een landelijke subsidie Brugfunctionaris vanaf september 2024. Daarmee hebben wij ingezet op het bieden van gelijke kansen, sociale inclusie, talentontwikkeling en het verbreden van het wereldbeeld van ouders en kinderen.

- Het aantal plekken voorschoolse educatie (VVE) is uitgebreid. Dit komt mede door de groei van de doelgroep, waaronder specifiek nieuwkomers. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor de kwaliteit van de uitvoering van VVE, voortkomend uit wettelijke verplichtingen. Daarom is er in 2024 meer subsidie verstrekt voor de uitvoering van VVE.
- Wij zijn gestart met een pilot Basisvaardigheden in de Hengelse Es. De insteek is om vanuit het netwerk eenzelfde bewezen werkende aanpak te kiezen voor het verbeteren van de basisvaardigheden (gericht op taal) van jonge kinderen.
- Vanuit vroegsignalering hebben we in samenwerking met armoedebeleid een Leskist Armoede voor groep 7/8 aangeschaft en ingezet op de IKC's in Hengelo.
- Wij hebben ingezet op een training armoedesignalering in samenwerking met Hogeschool Saxion. In het voorjaar van 2025 starten er twee trainingsgroepen voor pedagogisch medewerkers van de kinderopvang en leerkrachten van het basisonderwijs.
- Wij zijn de samenwerking aangegaan met Stichting Schools Cool. Zij verzorgen mentoraten ter ondersteuning van schoolgaande jongeren zodat zij succes op school kunnen boeken. School's Cool Twente draagt bij aan kansengelijkheid in Twente.
- Wij hebben de pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen geëvalueerd en besloten het voort te zetten (zaaknr. 3840172) en de aanbesteding voor onderwijsondersteuningsarrangementen in gang te zetten. Qua timing en risico is er voor gekozen dit niet mee te nemen in de opdracht voor de basisondersteuning. Afstemming en samenwerking met de ondersteuning op de zorgintensieve scholen hebben wij wel geregeld. Wij hebben in het Transformatieplan rekening gehouden met een investeringsbijdrage, maar weten niet of dit bedrag volstaat. Wij komen daar in de Zomernota 2025-2029 op terug.
- Wij hebben het besluit genomen om vanaf januari 2025 mee te doen met de Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen (OJA) op zeven zorgintensieve scholen in Enschede en dragen hier financieel aan bij. Dat betekent dat Hengelse leerlingen die naar deze scholen zitten, gebruik kunnen maken van deze arrangementen. Dit is in lijn met de beweging die wij maken binnen de transformatie in het sociaal domein en samenwerkingsagenda in de regio.
- In 2024 hebben wij uitvoering gegeven aan de motie 'tegengaan pesten op school'. Het tegengaan van pesten is een onderdeel van ons integraal veiligheidsbeleid en LEA. Vanuit de Wet Veiligheid op School hebben scholen en verschillende organisaties het afgelopen jaar diverse activiteiten gestart voor het stimuleren van weerbaarheid van kinderen en jongeren en het tegengaan van (digitaal) pesten op scholen.
- In het afgelopen jaar heeft het jongerenwerk op verschillende manieren meegeholpen aan het verminderen van pestgedrag onder jeugd, door bijvoorbeeld: groepscoaching ('Make a Move+' en 'Girls Talk+'), weerbaarheidstraining (BAAS en Bokstraining) en een gastles over stigma's op het ROC van Twente.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

- Naar aanleiding van stijgende cijfers van voortijdig schoolverlaters heeft de gemeente Hengelo samen met de Twentse gemeenten een bijstuningsplan ontwikkeld onder de naam "Twentse Belofte". Dit is in juli 2023 vastgesteld in de stuurgroep Twentse Belofte. Om het stijgend aantal voortijdig schoolverlaters een halt toe te roepen zijn er korte en lange termijn maatregelen in gang gezet. Voor de korte termijn bijvoorbeeld het inzetten op vroegsignalering en escalatie. En voor de lange termijn het aanpakken van risicovolle leerlingstromen en het ontwikkelen van nieuwe varianten van de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL).
- Doorstroomcoaches hebben jongeren die zonder startkwalificatie school verlaten in beeld en begeleid naar een passende vervolgstap. Voor kwetsbare jongeren in de leeftijd 23-27 jaar biedt Hengelo lifecoaching. Zij begeleiden jongeren die op meerdere leefgebieden vastlopen en waar de inzet van meerdere interventies nog niet geleid heeft tot een stap richting werk of school.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 De schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

- In juli 2024 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Hengelo (IHP) vastgesteld. In de tweede helft van 2024 zijn wij gestart met het opstellen van veertien businesscases. Per individueel (school)project (in totaal 14) wordt er een studie gedaan naar de meest wenselijke locatie, huisvestingsmaatregel en financiële consequenties van de in het IHP genoemde projecten.

- De Verordening voorzieningen onderwijs gemeente Hengelo is geüpdatet en gelijktijdig met het IHP vastgesteld. De verordening biedt de kaders voor de uitvoering van het huisvestingsbeleid zoals opgenomen in het IHP.
- In het najaar van 2024 heeft de gemeente het voormalige Edith Steincollege aan de M.A. de Ruyterstraat aangekocht, inclusief de villa. I.v.m. de herontwikkeling van het scholeneiland van het Saxion. De villa staat binnenkort te koop en heeft geen onderwijsbestemming meer.
- Het Mezquita-college, gestart in 2021, in het voormalige schoolgebouw van Hogeschool Saxion, heeft per juli 2024 haar onderwijsactiviteiten in Hengelo gestaakt.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

- Wij hebben met de uitwerking van IHP met alle partners oog voor het multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen.

Wat zijn we blijven doen

- De stichtingen van het Onderwijs hebben de begroting en Jaarrekening ter kennisname aan de gemeenteraad aangeboden in 2024. Daarmee is de gemeenteraad op de hoogte gebracht dat de stichtingen financieel gezond zijn en de middelen goed zijn besteed. Dit is vastgelegd in de Wet op het Openbaar primair Onderwijs (WPO) en de Wet voorgezet Onderwijs 2020 (WVO 2020). Daarnaast is er voor het VO een tweejaarlijkse bijeenkomst georganiseerd tussen de directeur-bestuurder en raad van toezicht met de gemeenteraad.
- Wij zijn ons blijven inzetten om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden in de voorschoolse periode en het primair onderwijs. Wij hebben dit gedaan door in te zetten op voldoende en kwalitatief goede plekken voor voor- en voorschoolse educatie (VVE) en te zorgen voor een goed bereik van de voorschool.
- Wij hebben leerlingen in de basisschoolleeftijd op maat (taal)ondersteuning aangeboden.
- Wij hebben de doorgaande lijn van voorschool naar voorschool gestimuleerd.
- Met het Expertisecentrum Jonge kind (EJK) hebben wij gezorgd voor de kwaliteit van de voor- en voorschool en de ondersteuning voor jongere kinderen. Wij hebben het EJK gesubsidieerd.
- Wij zijn met Almelo en Enschede blijvend in gesprek over hoe gelijke kansen vorm te geven binnen de gemeente. Waarbij goede voorbeelden uit Twente onder de aandacht worden gebracht bij het Rijk.
- De gemeente Hengelo heeft zich ook het afgelopen jaar via het Doorstroompunt ingezet op het bestrijden en voorkomen van schoolverzuim bij jongeren. De leerplichtambtenaren zijn in gesprek gegaan met jongeren die verzuimen en hebben geprobeerd hen terug te leiden naar school. Zij voerden preventief gesprekken ter voorkoming van verzuim.
- Samen met partners hebben wij uitvoering gegeven aan de Twentse Belofte.
- Integrale vervoersondersteuning stond voorop, zo ook binnen het leerlingenvervoer. Met daarbij de mogelijkheid om in overleg met de ouders, de leerling en de school een persoonlijk vervoersonwikkelingsplan op te stellen. Daarin wordt de weg naar zelfstandig reizen naar school en de mogelijkheden van de leerling beschreven.
- Wij hebben ons ingezet voor de ontwikkeling van volwassenen door het coördineren en organiseren van activiteiten om taal- en rekenvaardigheden te bevorderen (zie ook programma 6).
- Wij hebben, in samenspraak met het partners van het onderwijs, gewerkt aan een evenwichtige spreiding van optimaal benutte schoolgebouwen in de stad.
- Om bewegingsonderwijs te ondersteunen hebben wij voldoende en functionele gymnastieklokalen ten behoeve van het onderwijs beschikbaar gesteld.
- Wij hebben, in samenspraak met het onderwijsveld, blijvend gewerkt aan een evenwichtige spreiding van optimaal benutte schoolgebouwen in de stad.
- Wij hebben, in afstemming met het onderwijsveld, de bestaande huur- en medegebruiksafspraken tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast en vereenvoudigd.

Wat heeft het gekost

4 Onderwijs	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	2	2	-	-2
Lasten	-	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	2	2	-	-2
Baten	991	1.082	959	-123
Lasten	6.583	6.787	6.880	-93
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.592	-5.705	-5.921	-216
Baten	3.272	4.325	4.353	28
Lasten	5.939	7.419	7.465	-46
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.667	-3.094	-3.112	-18
Saldo 4 Onderwijs	-8.257	-8.797	-9.033	-236

Financiële toelichting

4.1 Openbaar basisonderwijs (€ 2.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 216.000 nadeel)

- In de begroting houden we rekening met een jaarlijks budget voor schadeherstel aan scholen en gymnastieklokalen. De gemelde schades in 2024 vielen grotendeels onder de verzekering, waardoor geen aanspraak is gemaakt op dit budget (€ 105.000 voordeel). Op de reguliere onderhoudsbudgetten is meer aanspraak gemaakt dan begroot (€ 96.000 nadeel).
- Het opstellen van het IHP onderwijs heeft in 2024 meer voorbereiding gevraagd dan vooraf was aangenomen. Hierdoor hebben wij incidenteel hogere uitgaven (€ 85.000 nadeel).
- Door de aankoop van het schoolgebouw aan de M.A. de Ruyterstraat en het staken van de onderwijsactiviteiten van de Stichting SVPO hebben wij in 2024 minder huurkosten gemaakt (€ 66.000 voordeel).
- Vanuit de Jetten regeling zijn wij als gemeente Hengelo gecompenseerd voor hogere energiekosten als gevolg van het opzeggen van het contract met Gazprom. De verwachte ontvangst over 2024 is € 120.000 lager dan begroot, door lagere energielasten. In de compensatie die wij als gemeente hebben ontvangen, zit ook een compensatie voor aansluitingen die betrekking hebben op onderwijshuisvesting. Hiervoor hebben de betreffende schoolbesturen de energierekeningen betaald. Nu wij de compensatie hebben ontvangen, keren wij dus een gedeelte van deze compensatie uit aan de schoolbesturen, dit zorgt voor een incidenteel nadeel van € 224.000.
- In de Zomernota 2024-2027 is incidenteel extra budget beschikbaar gesteld voor spoedaanvragen van scholen, op basis van twee aanvragen. Bij een van de aanvragen is rekening gehouden met het verwijderen van asbest, bij nadere inspectie bleek er geen asbest aanwezig te zijn. De werkelijke kosten zijn daarmee lager uitgevallen dan in de aanvraag opgenomen, dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 54.000.
- De werkelijke renteomslag valt lager uit dan begroot, waardoor op dit taakveld een incidenteel voordeel van € 68.000 ontstaat. Zie ook de toelichting in programma 9.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 18.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Risico's

Een (groot) tekort aan leraren en pedagogisch medewerkers

De gemeente gaat niet over de inzet van leraren en pedagogisch medewerkers, we zijn daarin afhankelijk van de overkoepelende onderwijsstichtingen en kinderopvangorganisaties. Hier hebben we als gemeente niet direct invloed op. Wel blijven we nauw contact houden met de stichtingen en organisaties.

We zien ook een risico in segregatie in wijken en scholen in Hengelo

De gemeente Hengelo heeft in 2024 de Lokale Educatieve agenda (LEA) voor de periode 2024-2027 vastgesteld.

Het overkoepelende thema van de LEA is kansengelijkheid, in lijn met de 'Gelijke Kansen agenda' die de gemeente Hengelo heeft ondertekend. Hierbij zetten we in op drie lijnen: Onderwijskansenbeleid, Integrale en Inclusiever Onderwijs & Kinderopvang en de Doorgaande leerlijn. De inzet op gelijke kansen beperkt zich niet tot de schoolomgeving.

Risico's op het gebied van financiën, ambitie in tempo en omvang en juridische risico's IHP

Het IHP voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs is in juli 2024 vastgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting en het wordt in 2025 wettelijke verplichting om een breed IHP op te stellen. In het IHP is beschreven hoe de gemeente samen met de schoolbesturen, van nu tot het jaar 2030, investeert in de huisvesting van het onderwijs. Rekening houdend met de bevolkingsontwikkeling in (de wijken van) Hengelo. Hiervoor is in 2024 de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs herzien.

5.2.5 Sport, cultuur & recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Bruggink, Luttikholt en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

K. Webbink, J-P. Boutkan, J. Logtenberg en E. Van Spall

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Gebied Accommodatie- en voorzieningen Plan

Vanuit de vastgestelde Sport- en Beweegvisie 2023-2033 is het proces om te komen tot een Gebied Accommodatie- en voorzieningen Plan (GAP) in 2024 opgestart. De raad is tijdens een Politieke Markt geïnformeerd en bevraagd over de thema's binnen deze opdracht. Het doel van het GAP is het realiseren van een toekomstbestendige infrastructuur voor sport, bewegen en spelen. We werken aan een stimulerende en uitdagende leef- en beweegomgeving voor inwoners, conform de ambities uit de Sport- en Beweegvisie 2023-2033.

Impact omgevingswet voor zwembaden

De nieuwe omgevingswet heeft verregaande impact op de exploitaties van zwembaden in Nederland en dus ook op het Twentebad. 2024 was het overgangsjaar om per 1 januari 2025 te voldoen aan veel nieuwe parameters voor de kwaliteit van badwater en binnenklimaat. Onderdelen van de technische installaties moesten hiervoor worden aangepast, anders ingeregeld en soms ook uitgebreid. De meest recent uitgevoerde (onafhankelijke) controle liet een positief beeld zien. De conclusie is ook dat er op onderdelen in 2025 nog zaken aangepakt moeten worden om ook in de zomer en in drukke schoolvakanties binnen de normen te blijven.

Toewerken naar een Omgevingsprogramma Kunst & Cultuur

Met de tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 en de daaraan gekoppelde Politieke Markt van 21 mei 2024, is de raad geïnformeerd over de voortgang van het huidige beleid. De tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 is in de begroting 2025-2028 met 2 jaar verlengd. Ondertussen zijn we op basis van een bestuurlijke opdracht gestart met het proces voor de ontwikkeling van een nieuw Omgevingsprogramma Kunst & Cultuur. Uw raad is hierover geïnformeerd.

Convenant Landsdeel Oost

Samen met de provincies Gelderland en Overijssel en gemeenten uit de bijbehorende cultuurregio's is het Convenant Landsdeel Oost ontwikkeld en, in bijzijn van de minister, ondertekend. Onderdeel hiervan is dat er regio-specifieke afspraken gemaakt zijn over talentontwikkeling, versterking van de culturele infrastructuur en verbreding en vernieuwing van het aanbod. Twente heeft daarnaast besloten om extra in te zetten op toegankelijkheid van aanbod en cultuureducatie.

Klimaatverandering

Ook in Hengelo krijgen we steeds meer te maken met de gevolgen van het veranderende klimaat. Na een aantal extreem droge zomers, was 2024 weer uitzonderlijk nat. Door klimaatverandering ontstaan meer pieken in neerslag en droogte en neemt de biodiversiteit af. Zo komen hevige regenbuien vaker voor, en tegelijkertijd wordt het droger en heter. Dit leidde in 2024 tot meer meldingen van bewoners over groen.

Om in de toekomst het wateroverlastrisico beperkt te houden moeten we de riolering en het stedelijk watersysteem hierop aanpassen. Hierbij zijn vooral grotere bovengrondse maatregelen nodig om het teveel aan water tijdelijk te bergen, zowel in groenstroken van de gemeente als op particulier terrein. Wij kiezen voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress.

Relevante beleidsnota's

- Sport- en beweegvisie (2023-2033)
- Lokaal Sportakkoord 'Hengelo Inspireert' (2023-2026)
- [Kunst- en Cultuurnota Hengelo 2021-2024](#) (2021)
- Uitvoeringsprogramma BKV 2025-2026
- Collectieplan gemeentelijke kunstcollectie 2025-2029
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders (2021)
- Kadernota Spelen (2016)
- Lokaal Preventieakkoord (2022)
- Landelijke nota gezondheidsbeleid (2020-2024)
- [Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022](#)
- [Nota Vrijtijdseconomie 2011-2021](#)
- [Horecavisie](#) (2016)
- Vitale coalities (2008)
- [Nota Snippergroen](#) (2015)
- [Groenplan Hengelo](#) (2015)
- [Bomenverordening](#) (2018)
- [Een nieuwe focus op preventie](#) (2019)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)
- Klimaatadaptatiestrategie (2022)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden Twente

Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en sportaccommodaties.

Regionaal Bestuurlijk overleg Sport

Het regionaal Bestuurlijk Overleg Sport draagt bij aan het bevorderen van sporten en bewegen in de regio en het versterken van aanbod. Begin 2024 is de nieuwe 'Twentse visie op Sport en Bewegen 2024-2027' vastgesteld. Er is nadrukkelijk aandacht besteed aan de legacy van de Special Olympics Nationale Spelen, talentontwikkeling en ontwikkeling van aangepast sporten en wijze van samenwerking hierbinnen.

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en het bevorderen van recreatie en toerisme.

Cultuurregio Twente

Cultuurregio Twente is een samenwerkingsverband tussen de kunst- en cultuursectoren in alle Twentse gemeenten. Het profiel van de Cultuurregio Twente 2021-2024 en het uitvoeringsprogramma 2023-2028 zijn door alle 14 Twentse gemeenten (colleges) vastgesteld.

Wat hebben we bereikt

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

5.1.1 In 2024 sporten, bewegen en spelen meer inwoners van Hengelo

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage volwassen Hengeloërs (>18 jaar) dat aangeeft één maal per week of vaker te sporten of intensief te bewegen (%)	Geen.	Geen ¹	50,4%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar (%)	59,4%	60,0%	53,2%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor jongeren tot 12-18 jaar (%)	36,0%	42,0%	22,2%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over de mogelijkheden voor volwassenen om te sporten en te bewegen in de openbare ruimte in Hengelo (%)	Nieuwe indicator en nieuwe bron m.i.v. 2025	Geen ²	Nieuwe indicator en nieuwe bron m.i.v. 2025

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem.

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

5.2.1 In 2024 waarderen inwoners en bezoekers het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor (de diversiteit van) het aanbod van culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,2	7,2	7,1
Het rapportcijfer dat inwoners geven aan de kwaliteit van de culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,3	7,2	7,3
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor het behoud van het cultureel erfgoed van Hengelo, zoals monumenten (cijfer 1-10)	6,5	8,0	6,2

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

5.3.1 In 2024 zijn inwoners meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'In mijn buurt is voldoende groen' (%)	69,7%	77,1%	71,1%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden' (%)	61,3%	63,7%	55,2%
Percentage openbaar groen ten opzichte van de totale openbare ruimte (%)	50,9%	51,2%	50,9%

5.3.2 In 2024 kent Hengelo meer biodiversiteit in de openbare ruimte.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Oppervlakte ecologisch en extensief beheerde bermen en graslanden (hectare)	217	236	216

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.1.1 In 2024 sporten, bewegen en spelen meer inwoners van Hengelo

- We zijn gestart met opvolging te geven aan vastgestelde sport- en beweegvisie, zoals de ontwikkeling van het GAP.
- Vanuit het Lokaal Sportakkoord Hengelo hebben wij nieuwe initiatieven gesubsidieerd. Voorbeelden hiervan zijn Code 65 op sportpark Slangenbeek en de beweegtuin in het Laurapark.
- Wij hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van nieuwe netwerken c.q. samenwerkingsplatforms als het Sport Netwerk Hengelo (vanuit verenigingen, voor alle sportaanbieders) en het Platform Ondernemers in Sport Hengelo (van en voor commerciële sportaanbieders).
- We hebben succesvol ingezet op de lobby om het NK Atletiek in 2025 en 2026 weer naar het FBK-stadion te halen.

- Wij hebben de gymzaal aan de Woolderesweg aangepast en daarmee een derde sportlocatie volledig toegankelijk gemaakt voor mindervaliden.
- De zitplaatsen in het FBK-stadion zijn vernieuwd en uitgebreid met nieuwe stoelen. De keuze voor de nieuwe stijl is voorgelegd aan, en medebepaald door, onze inwoners.
- We zijn gestart met een onderzoek naar de tarifiering van onze sportparken en sportaccommodaties. Hierbij wegen we zaken als kostprijsdekkendheid, betaalbaarheid en een efficiënt gebruik voor en door gebruikers.
- We zijn gestart met de uitwerking van het Gebied Accommodatie- en voorzieningen Plan (GAP).
- We hebben met de programmering van het Twentebad meer ruimte gegeven aan bezoekers die komen voor sport en gezondheid. De bezoekerscijfers laten voor zowel het sportgerichte- als recreatieve bezoek een positief effect zien.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor aanpassingen in de programmering van het Twentebad, die moeten leiden tot meer maatschappelijk of financieel rendement.
- Wij hebben binnen de exploitatie van het Twentebad een nieuwe applicatie voor het beheer en onderhoud geïmplementeerd. Hiermee zijn we ons aan het voorbereiden op de strengere eisen voor de nieuwe risicoanalyse en het beheersplan dat met ingang van 2026 operationeel moet zijn.
- Samen met de veertien gemeenten van Twente is de nieuwe regionale sportvisie vastgesteld.
- We gaven uitvoering aan 2 moties die voortkwamen uit de motiemarkt van 2022. Zo is een basketbalveld aangelegd en een Calisthenics-toestel geplaatst aan de Alexanderstraat langs de BerflobEEK.
- De voorbereiding is gestart voor het uitvoeren van de motie: '2 inclusieve speelplekken met participatie'.
- In 2024 is een start gemaakt met de actualisatie van het speelbeleid. Er is een inventarisatie gemaakt van het huidige speelaanbod ten behoeve van het nog op te stellen programma Spelen. Met het programma Spelen haken we aan bij het GAP. Ook is een externe partij ingeschakeld voor de speelinspecties om zo de veiligheid te kunnen garanderen en te voldoen aan onze wettelijke verplichting.

5.2.1 Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

- Samen met de provincies Gelderland en Overijssel en gemeenten uit de bijbehorende cultuurregio's is het Convenant Landsdeel Oost ontwikkeld.
- We hebben samen met de Schouwburg Hengelo de uitbreiding van de hijsinstallatie in het gebouw gerealiseerd.
- Oyfo heeft samen met de Museumfabriek met 'Het verhaal van Twente' een aanvraag ingediend op de regeling Basisinfrastructuur (BIS) en deze gehonoreerd gekregen. Het programma heeft ten doel door middel van 'actieve participatie' en 'co-creatie 'Het Verhaal van Twente' te verrijken en te ontsluiten".
- Wij hebben de financiële situatie van Oyfo gemonitord. Ook in 2024 is er een tekort zichtbaar op de lopende exploitatie, vergelijkbaar met het tekort over 2023. Dit vraagt om een toekomstgerichte aanpak. Bij de Zomernota 2025-2029 komen we hier inhoudelijk en financieel op terug.
- We hebben Oyfo, in samenwerking met Armonia, gefaciliteerd om het project Maestro Hengelo uit voeren. Kinderen uit gezinnen met beperkte financiële mogelijkheden kunnen via het project gratis muzieklessen volgen als opmaat naar deelname in een jeugdorkest.
- Vanuit de samenwerking tussen Metropool, Studio15 en vrijwilligers is het Summer Square festival na jaren van afwezigheid in 2024 teruggekeerd met een nieuwe invulling.
- Samen met de cultuurregio Twente hebben we ingezet op het project Twenste maak- en broedplaatsen en Cross-Tic. Beide projecten richten zich op talentontwikkeling en jongerencultuur.
- Wij hebben de Cultuur met Kwaliteit-regeling (CMK)-regeling in 2024 vernieuwd voor de periode 2025-2028. Daarmee borgen we het aanbod van cultuureducatie binnen het onderwijs voor de komende jaren.
- Wij hebben de subsidieregelingen 'prijsvraag cultuur' en de 'projectsubsidie broedplaatsen' uitgewerkt en vast laten stellen. Deze regelingen komen voort uit het programma Talent (talentopgave).
- Wij hebben het besluit genomen om de locatie van het kunstpodium aan de Markt 8 in Hengelo te vestigen.
- Met het Uitvoeringsprogramma BKV 2025-2026 is het nieuwe atelierbeleid ontwikkeld en vastgesteld. Wij richten ons speciaal op het systeem van doorstroom van talent binnen het atelierbestand.
- Wij hebben een schenking van negen kunstwerken van kunstenaar Rinus Roelofs in ontvangst genomen. Deze staan opgesteld op het Stationsplein.
- De aanwijzingsprocedure voor de nieuwe zendlicentie lokale omroep heeft plaatsgevonden. Stichting Lokale Omroep Hengelo heeft de zendlicentie aangewezen gekregen tot en met 2029.
- Met de inzet van de cultuurmakelaar hebben we de culturele infrastructuur van Hengelo inzichtelijk gemaakt via kaarten.

5.3.1 Inwoners en bezoekers zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo

- In 2020 is er voor vier jaar een bedrag van € 150.000 per jaar beschikbaar gesteld voor het vergroenen van de wijken. In 2020 is een start gemaakt met het project Van Grijs naar Groen in de wijken Woolde en Noord. Daarna zijn de wijken Slangenbeek, Wilderinkshoek, Groot Driene en de Hengelose Es opgestart. In 2024 is het project opgestart in de wijken Berflo Es en de Hasseler Es. Bij het vergroenen van de wijk krijgen de inwoners een belangrijke rol bij het bepalen waar en hoe de vergroening uitgevoerd wordt. Daartoe kunnen zij ideeën indienen die gezamenlijk worden uitgewerkt. In 2025 krijgt het project een doorstart in Beckum / Oele en in de Binnenstad.
- In 2024 deed Hengelo met succes mee aan het NK Tegelwippen. In totaal zijn er 86.520 tegels gewipt in onze gemeente. Daarmee eindigde Hengelo op de derde plaats in het klassement voor middelgrote gemeenten en werd Hengelo winnaar van de poule van 10 deelnemende Twentse gemeenten.
- De bestrijding van de eikenprocessierups was weer succesvol. Na een periode van ruim 2.000 meldingen in 2019 en 2020 is het aantal meldingen de afgelopen jaren sterk afgenomen en in 2023 en 2024 stabiel laag (116 en 120 meldingen). De combinatie van preventieve bestrijding met nematoden, curatieve bestrijding (wegzuigen), inzetten op het verhogen van biodiversiteit (o.a. extensiveren bermen) en goede communicatie richting bewoners hebben geleid tot een beheerbare en acceptabele situatie.
- Door het extreem natte (voor)jaar is er een recordaantal meldingen op 'groenonderhoud' binnen gekomen. Deze meldingen gingen onder andere over onkruid (op verhardingen en in beplanting) en over het maaien van gazons. Door de hevige neerslag groeide er erg veel onkruid en waren gazons in bepaalde perioden niet of nauwelijks te maaien.

5.3.2 Hengelo kent meer biodiversiteit in 2024

- Sinds april 2024 beschikt de gemeente Hengelo over een stadsecoloog (Zomernota 24-NB-5.7). Hij adviseert over ecologie binnen projecten, ruimtelijke ordening, natuurwetgeving, duurzaamheid en maaibeheer. Denk aan beoordeling van natuurtoetsen en begeleiding procedures, b.v. bij Campus Driene en Zonnepark Boeldershoek bij de Raad van State). Daarnaast behartigt de ecooloog in deze functie het intrinsieke belang van biodiversiteit en groen en worden contacten met groene organisaties versterkt. Zo is er onder andere een vleermuisexcursie met publiek georganiseerd. De stadsecoloog levert bovendien een bijdrage aan de nieuwe Nota Groen die in 2025 wordt afgerond. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2024 opgestart.
- Om duurzaamheidsdoelen te behalen ligt er een stevige isolatieopgave, die deels strijdig is met bescherming van beschermde vleermuizen. Daarom is in 2024 geld vrijgemaakt voor een Soortenmanagementplan (SMP) voor vleermuizen en vogels in Hengelo, zodat een gebiedsvergunning kan worden aangevraagd om de isolatieaanpak te versnellen. Inmiddels zijn de eerste acht compenserende vleermuisbomen gerealiseerd bij panden van Welbions, waardoor isolatiewerkzaamheden in de tussentijd door konden blijven gaan. De voorbereidingen voor het aanbesteden van het SMP zijn in 2024 gestart door de stadsecoloog.
- Het oppervlakte aan extensief en ecologisch beheerde graslanden bleef in 2024 achter ten opzichte van het begrote oppervlakte. Dit komt vooral door gewijzigde inzichten en veiligheidseisen. Zo wordt sinds 2024 langs paden, kavelgrenzen en wegen een strook van anderhalf meter weer intensief gemaaid, na klachten van bewoners over overhangend lang gras.
- In 2024 is door de stadsecoloog een start gemaakt met de evaluatie van het maaibeleid. In 2025 wordt de raad hier nader over geïnformeerd.

Wat zijn we blijven doen

Sport

- Wij hebben ons ingezet voor een laagdrempelig, optimaal en efficiënt gebruik van onze sportaccommodaties- en voorzieningen door verenigingen en inwoners.
- Met de inzet van combinatiefunctionarissen hebben we inwoners gestimuleerd om te sporten en bewegen. Dit doen we op scholen, in wijken en bij sport- en beweegaanbieders voor specifieke doelgroepen zoals jeugd, mensen in een kwetsbare positie en mensen met een beperking.
- Wij hebben sport- en beweegaanbieders ondersteund met subsidies, het gemeentelijk loket voor verenigingen en de kennis en inzet van combinatiefunctionarissen.

- We blijven ons richten op het realiseren van duurzame verbindingen tussen verenigingen, sport- en beweegaanbieders en onderwijs-, zorg- en welzijnsaanbieders. Sport functioneert als middel voor gezondheid en preventie van ondersteuning en zorg.
- Via het Lokaal Sport Akkoord Hengelo faciliteerden we diverse projecten en activiteiten voor doelgroepen.
- We hebben meerdere sportevenementen gefaciliteerd en georganiseerd om inwoners te inspireren om te gaan bewegen. De NK Atletiek, het Rotary Streetsoccer toernooi, de FBK Games en het FBK Urban Sports Festival zijn succesvolle voorbeelden.
- Wij hebben ingezet op initiatieven die bijdragen aan een beweegvriendelijke leefomgeving voor inwoners die aanzet tot sporten, bewegen en spelen.
- Hengelo Sport heeft ingezet op het 'basisaanbod sport' als onderdeel van het beweegaanbod van alle Hengelose basisscholen, waarbij met veel sportverenigingen wordt samengewerkt.
- Hengelo Sport zette bij zeven basisscholen vakleerkrachten in om kinderen motorisch beter te ontwikkelen en te zorgen voor kwalitatief goed bewegingsonderwijs.
- Wij hielden onze sportaccommodaties, in samenwerking met SWB/Gildebor, veilig, schoon en in goede staat van onderhoud, conform de eisen van NOC*NSF en de sportbonden. Het Twentebad heeft het keurmerk Veilig & Schoon behouden.
- We hebben gewerkt aan maatregelen om het Twentebad verder te verduurzamen en uiteindelijk volledig van het gas te kunnen laten gaan.
- Met het Twentebad boden we een kwalitatief hoog aanbod van zwemonderwijs, recreatie, sport en ontmoeting. Wij zetten in op een optimaal 'watergebruik' voor recreatie-, (top)sport- en zorgactiviteiten.
- Het Twentebad is blijven investeren om een aantrekkelijk leer- en werkbedrijf te zijn voor Hengelose scholieren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Cultuur

- Wij hebben de culturele kernvoorzieningen Oyfo, Metropool, Bibliotheek en Schouwburg Hengelo met subsidie ondersteund.
- Via subsidieregelingen hebben wij diverse culturele activiteiten op gebied van muziek, podiumkunsten, beeldende kunst, literatuur en media ondersteund.
- We hebben samen met Hengelo Promotie het bestaande kunst- en cultuuraanbod gepromoot en ondersteund, zodat meer inwoners het aanbod leerden kennen en daar gebruik van hebben kunnen maken. Een voorbeeld hiervan is het Hart van Zuid festival.
- We blijven inzetten op het versterken en verbinden van culturele organisaties. Dit doen we onder andere door het faciliteren van activiteiten en programma's als Cultuurwijs Hengelo, Week van de Amateurkunst en naschoolse cultuureducatie.
- We zijn de gemeentelijke kunstcollectie blijven beheren en onderhouden.
- De uitvoering van het programma van Studio15 is in 2024 gecontinueerd. Met als doel om talenten bij jongeren naar boven te halen en draagt bij aan de veerkracht, welzijn en gezondheid van jongeren. Alle jongeren en specifiek jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, jongeren in een sociaal isolement en jongeren uit aandachtswijken worden hiermee bereikt.
- Wij hebben de voortgang in het onderzoek naar toekomstscenario's voor Museum Hengelo gemonitord en hierover gesprekken gevoerd met het museum. Met het stichtingsbestuur zijn afspraken gemaakt over het vervolgproces. Hierover is per brief met u gecommuniceerd.
- We hebben de uitvoeringsregeling 'Versterking en Vernieuwing 2023-2024' uitgevoerd. De regeling is uitgevoerd met behulp van de Coronamiddelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld. De uitvoeringsregeling heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de instandhouding van vele amateurverenigingen en culturele organisaties. In 2024 zijn deze middelen voor het laatst beschikbaar geweest en is de uitvoeringsregeling afgerond.
- We hebben de uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur uitgevoerd. De hieraan gekoppelde rijksregeling is verlengd t/m 2025.
- De cultuurmakelaar heeft vanuit Wijkkracht een bijdrage geleverd aan het verbinden van inwoners met het rijke cultuuraanbod van amateurverenigingen.
- We hebben de uitvoeringsregeling HEMO 2024 ter ondersteuning van maatschappelijke organisaties voor de in 2023 gemaakte hoge energielasten uitgevoerd.
- We hebben de extra middelen voor de uitvoering van de redactie van de lokale omroepfunctie wederom ingezet en beschikt via/aan Stichting Lokale Omroep Hengelo.

Openbaar groen en recreatie

- Vanaf 2020 is extra geld beschikbaar gesteld om te investeren in de vervanging van plantmaterialen, die het einde van hun levensduur hebben bereikt. Meer groen is een belangrijk thema. Behoud van bestaand groen is echter van minstens zo groot belang. Hier blijven we op inzetten.
- Gildebor bleef de stad onderhouden volgens de vastgestelde beeldkwaliteitsnormen.
- Wij zetten ons in voor een prettig woon- en leefklimaat in de stad. Wij zorgen voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij hielden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met toekomstige klimaatontwikkelingen.
- In het voor- en in het najaar heeft er overleg plaatsgevonden met onze externe groenpartners tijdens de Groene Tafel. Het doel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en informatie en werken we aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo. De externe groenpartners hebben een adviserende rol bij zwaardere ingrepen in de hoofdgroenstructuur.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleerden wij bewoners om tuinen groener te maken en te houden. We zijn hiervoor aangesloten bij de landelijke campagne van de Stichting Steenbreek. Ook doen we in 2025 weer mee aan het NK Tegelwippen.
- Wij zorgden voor uitdagende, veilige en goed onderhouden speel- en ontmoetingsplekken, afgestemd op de bevolkingssamenstelling in de wijken en buurten.
- Wij zorgden voor voldoende voorzieningen voor vrije beoefening van sport en spel in de openbare ruimte (de zogenoemde 12+ speelplekken), zoals trapvelden, tafeltennistafels en basketbalvoorzieningen.
- Vrij spel was overal waar dat veilig kon in de openbare ruimte toegestaan (informeel spelen).
- De kinderboerderij gaf bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We hebben speelplekken vervangen en geüpgraded binnen de beperkte mogelijkheden als gevolg van onderbezetting (o.a. door ziekte).
- Met de invulling van de vacatureruimte beleidsadviseur openbare ruimte, zijn we gestart met de inhaalslag voor structurele vervanging. Daarbij rekening houdend met de actualisatie van het programma Spelen. Er wordt aangehaakt bij assetmanagement om het beheer en vervanging van ons speelareaal te optimaliseren.
- We subsidiëerden recreatieparken in regionaal verband.
- Wij bleven regionaal en landelijk afstemmen en verder samenwerken op het gebied van de aanpak van de eikenprocessierups.
- Wij bleven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere bestuivende insecten, zoals onder andere afgesproken in het Bijenconvenant.
- Wij bleven streven naar meer biodiversiteit, o.a. door de overgang naar extensief en ecologisch beheer van bermen en graslanden en door variatie in de soortkeuze van bomen en beplantingen.
- Wij bleven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, o.a. door afkoppelen, aanleg van wadi's en bergingsvijvers, meer ruimte voor de beken en het stimuleren van de vergroening van tuinen en groene daken.

Wat heeft het gekost

5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	470	524	552	28
Lasten	681	789	829	-40
5.1 Sportbeleid en activering	-211	-265	-277	-12
Baten	5.077	5.718	6.383	665
Lasten	10.260	10.479	11.271	-792
5.2 Sportaccommodaties	-5.183	-4.761	-4.888	-127
Baten	2.009	2.166	2.169	3
Lasten	8.036	8.352	8.462	-110
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-6.027	-6.186	-6.293	-107
Baten	-	-	-	-
Lasten	445	437	427	10
5.4 Musea	-445	-437	-427	10
Baten	-	-	-	-
Lasten	510	460	462	-2
5.5 Cultureel erfgoed	-510	-460	-462	-2
Baten	145	78	78	-
Lasten	3.278	3.400	3.434	-34
5.6 Media	-3.133	-3.322	-3.356	-34
Baten	71	117	150	33
Lasten	8.284	8.619	8.116	503
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8.213	-8.502	-7.966	536
Saldo 5 Sport, cultuur en recreatie	-23.722	-23.933	-23.669	264

Financiële toelichting

5.1 Sportbeleid en activering (€ 12.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.2 Sportaccommodaties (€ 127.000 nadeel)

- Twentebad: Het saldo Twentebad in 2024 ten opzichte van de begroting is € 7.000 nadelig, de inkomsten zijn € 451.000 hoger dan begroot en de uitgaven zijn € 458.000 hoger dan begroot. Het jaar 2024 was een goed jaar qua aantal bezoekers (zie ook 5.1.1), hierdoor hebben we een hogere omzet gerealiseerd (€ 191.000 voordeel). Hier tegenover staan ook hogere inkoopkosten voor de horeca (€ 131.000 nadeel) en hogere personeelslasten (€ 489.000), met name door een hoger ziekteverzuim, meer inzet voor schoonmaak en de implementatie van de Omgevingswet. Tegenover deze hogere lasten staat deels een hogere vergoeding (€ 260.000), vanuit onder andere de spuk sport btw en de inzet van medewerkers voor gymlessen op een aantal Hengelose basisscholen. Als laatste is het begrote bedrag voor gaslasten in de Zomernota 2024-2028 bijgesteld, dit is achteraf te hoog gebleken (€ 190.000 voordeel).
- Wij hebben voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van de huisvesting van de voetbalacademie. Deze voorbereidingskosten zijn niet opgenomen in de kredietaanvraag, die is gedaan in de Zomernota 2023-2027 (24-NB-5.4). In 2024 zorgt dit voor een incidenteel nadeel van € 166.000.
- De inkomsten vanuit de spuk sport btw zijn hoger dan begroot in verband met de afrekening van de spuk over het jaar 2023 (€ 147.000). Daarnaast zijn de inkomsten vanuit verhuur van sportaccommodaties hoger dan begroot (€ 51.000).
- Als laatste zijn de uitgaven met betrekking tot huur en onderhoud van sporthallen en sportzalen incidenteel hoger dan begroot (€ 141.000).

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 107.000 nadeel)

Wij hebben in 2023 de regeling 'Versterking en Vernieuwing 2023-2024' vastgesteld. De instellingen mogen de toegekende middelen zowel in 2023 als in 2024 besteden. Om besteding in 2024 mogelijk te maken is het beschikbare budget van € 151.000 in de Jaarstukken 2023 overgeheveld naar 2024 via een storting in de reserve nog uit te voeren werken. In 2024 is verder uitvoering gegeven aan de regeling en is het volledige bedrag besteed.

Voor deze besteding van het bedrag is in 2024 per abuis geen budget opgenomen. Dit geldt eveneens voor de raming van de onttrekking uit de reserve. Door de onjuiste technische verwerking is een nadeel van € 151.000 ontstaan op programma 5. Hier tegenover staat een even groot voordeel in programma 9.

5.4 Musea (€ 10.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.5 Cultureel erfgoed (€ 2.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.6 Media (€ 34.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 536.000 voordeel)

Wij hebben op dit taakveld, met name door langdurige ziekte, moeilijk vervulbare vacatures en een verschuiving van werkzaamheden naar andere taakvelden een lagere personele inzet (€ 249.000).

Daarnaast hebben wij in de zomernota van 2024-2028 een incidentele bijdrage beschikbaar gesteld aan het Recreatieschap voor de investering van beschoeiing bij het Rutbeek (24-FP-5.1). Aangezien deze bijdrage pas in 2025 wordt uitgekeerd, leidt dit tot een voordeel van € 194.000 in 2024. Wij stellen voor om deze bijdrage toe te voegen aan de reserve dekking kapitaallasten aangezien deze bijdrage geactiveerd moet worden conform regelgeving. Zie hiervoor het bestemmingsvoorstel.

Met de Zomernota 2023-2027 is ook besloten om gedurende 3 jaar een extra incidentele exploitatiesubsidie te verstrekken ten behoeve van de kinderboerderij (24-NB-5.5A). Stichting Erve Weusthag heeft in 2024 de exploitatie overgenomen van Gildebor. Het extra exploitatiebudget is niet benodigd geweest, omdat de overname kostenneutraal is verlopen. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel van € 48.000.

Verder leiden de werkzaamheden m.b.t. groencompensatie tot een onttrekking uit de Reserve Compensatiefonds Bomenverordening van € 83.000. Dit is zichtbaar in programma 9. De overige verschillen bestaan uit afwijkingen onder de € 50.000.

Risico's

Sporten staat onder druk. Landelijke trends laten zien dat er minder gesport wordt door jeugdigen

We zijn gestart met opvolging te geven aan vastgestelde sport- en beweegvisie, zoals de ontwikkeling van het GAP. Daarnaast zijn er door het jaar heen divers initiatieven ontplooit en gesubsidieerd. Ook de combinatiefunctionarissen spelen een rol in het stimuleren van inwoners om te sporten en bewegen.

Een uitdaging is het draagvlak om te investeren in cultuur

Ook in 2024 zijn we blijven inzetten op het versterken en verbinden van culturele organisaties. Samen met Hengelo Promotie hebben we het bestaande kunst- en cultuuraanbod gepromoot. Ook hebben we diverse culturele activiteiten gesubsidieerd.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Luttkholt, Bruggink en Brand

Aanspreekpunt ambtelijk

T. Lantink, E. Van Spall, K. Webbink en
J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Ook in 2024 konden inwoners op de gemeente Hengelo rekenen als ze moeite hadden om zelfstandig mee te doen in de maatschappij. Of het nu ging om huishoudelijke ondersteuning, hulp bij schulden, Regiotaxi of een zinvolle daginvulling. Wij hebben in 2024 de verandering in het sociaal domein verder in gang gezet, zoals verwoord in het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein'.

Het tweede jaar van het transformatieplan stond in het teken van de verwerving van de basisondersteuning. De opdracht 'Realiseren en doorontwikkelen van de basisondersteuning' hebben wij op 18 september 2024 gegund aan Stichting Wijkkracht.

Naast de lokale verwerving van de basisondersteuning liep de regionale aanbesteding van de jeugdhulp. Dit is gedaan door de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) in samenwerking met de gemeenten. Ook die onderdelen van de jeugdhulp zijn in 2024 gegund.

Zoals met de gemeenteraad is afgesproken, geven wij in een bijlage extra informatie over de voortgang van de transformatie. Zie bijlage 10.2.

De veranderingen in het sociaal domein stonden in 2024 niet los van regionale en landelijke ontwikkelingen en sluiten daar goed bij aan.

Hervormingsagenda jeugd

Het Rijk, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) stelden samen de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 op. Dit moet leiden tot verbetering van de hulpverlening en een financieel beheersbaar en duurzaam jeugdstelsel. Onderdeel van deze hervormingsagenda zijn de beoogde aanpassingen van de Jeugdwet en het maken van afspraken met partners over kwalitatief goede zorg, die aansluit bij behoeften van jeugdigen, ouders en gezinnen.

In 2023 en 2024 is er landelijk een veel sterkere groei van de kosten geweest dan verwacht. Daarvoor zijn drie belangrijke redenen: intensiteit van trajecten is toegenomen, de duur van de trajecten is toegenomen en de tarieven zijn gestegen. De jeugdzorguitgaven zijn (12%) hoger (van 2023 naar 2024) dan het beschikbare budget vanuit het Rijk. Daarom is er in 2024 een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de meerjarige financiële ontwikkelingen van de kosten en het beschikbare budget vanuit het Rijk voor jeugdzorg (rapport deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd). In relatie tot dit onderzoek is er in 2024 lobby gevoerd richting het Rijk, zodat gemeenten voor deze medebewindstaak een reële financiering krijgen op basis van de prijsstijging en volumegroei.

Met ons Transformatieplan sluiten wij aan op een groot aantal onderdelen van de Hervormingsagenda en bij de regionale inkoop van de jeugdhulp.

Toekomstscenario Kind en gezinsbescherming

Naast de Hervormingsagenda is het landelijke programma 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' gestart. Het doel van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is om gezinsgericht, eenvoudiger en transparanter samen met en rondom het gezin te werken. En om de rechtsbescherming van kinderen en gezinnen in de jeugdbescherming beter te waarborgen. Er wordt onderzocht hoe VTT (Veilig Thuis Twente) onderdeel kan zijn van dit toekomstscenario.

Uitstel inwerkingtreding wetsvoorstel 'Van School naar Duurzaam Werk'

De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel 'Van School naar Duurzaam Werk' is uitgesteld van 1 augustus 2025 naar 1 januari 2026. Deze wet is gericht op het bieden van begeleiding en ondersteuning aan jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, om hen te helpen richting economische zelfstandigheid. Het wetsvoorstel voorziet onder andere in een verhoging van de leeftijdsgrens van de doelgroep van het Doorstroompunt, van 23 naar 27 jaar,

en maakt het mogelijk dat jongeren met een startkwalificatie tot de doelgroep kunnen behoren. De Tweede Kamer heeft met dit wetsvoorstel vastgesteld dat de middelen via een specifieke uitkering worden verstrekt.

Participatiewet in balans

Met dit programma wil de overheid de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in de wet. Ook moet de uitvoering voor gemeenten gemakkelijker worden en mogen professionals meer rekening houden met wat er speelt in iemands leven. Verdeeld over 3 sporen wordt er hard gewerkt aan de in- en uitvoering hiervan. De ministerraad heeft medio juni 2024 ingestemd met het wetsvoorstel Participatiewet in balans: spoor 1. Het wetsvoorstel bestaat uit ruim twintig verschillende maatregelen die op korte en middellange termijn te realiseren zijn. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel is mede afhankelijk van wanneer behandeling ervan zal plaatsvinden in de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel 'Participatiewet in balans' is inmiddels naar de Raad van State gestuurd voor advies. De planning is dat deze wetswijzing op 1 juli 2026 werking treedt.

Opvang nieuwkomers

Voor de opvang van asielzoekers en Oekraïners heeft de gemeente sinds 2024 een (tijdelijke) wettelijke taak (Spreidingswet resp. tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne). Dat geldt al langer voor de huisvesting en inburgering van statushouders. Wij zien de gehele opvang-opgave als structureel, zij het deels met incidentele middelen. Door verder vooruit te kijken en de opgave te koppelen aan de Koers 2040 zijn wij beter in staat het opnemen van nieuwkomers waar mogelijk te laten aansluiten bij regulier beleid en nieuwkomers sneller onderdeel te laten zijn van de Hengelse samenleving. Hiervoor hebben wij in 2024 de Beleidsagenda Nieuwkomers vastgesteld. Daarnaast hebben wij, door de aankoop van het pand aan de Hazenweg, ervoor gezorgd dat wij langjarig een locatie tot onze beschikking hebben om de opvang-opgave van onze stad te kunnen realiseren. Ook hebben wij, door het team Opvang en Migratie op te nemen in de gemeentelijke organisatie (en deels in gemeentelijke dienst), ervoor gezorgd dat de kennis en kunde van het opvangen voor de gemeente behouden blijft. Hierdoor verwachten wij uit een crisismodus te kunnen blijven, wendbaar te zijn en te kunnen op- of afschalen indien nodig.

Huisvesting statushouders

De gemeente Hengelo heeft een wettelijke taakstelling voor het huisvesten van statushouders. De woningmarkt is ook in Hengelo krap. Dat vergt extra inzet van Welbions en de gemeente om Hengelse woningzoekenden waaronder asielstatushouders een woning te kunnen bieden onder meer door flexwoningen. Door de beschikbaarheid van woningen is het huisvesten van asielstatushouders niet gelijkmatig verdeeld over een jaar.

Relevante beleidsnota's

- [Nota Handhaving Sociaal Domein](#) (2017)
- [Twents model inkoop maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp](#) (2017)
- Meerjarenplan gezondheid 'Gezond op de agenda' (2019)
- Lokale visie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen na 2021 (2019)
- Notitie 'Een nieuwe focus op preventie in het sociaal domein Hengelo' (2019)
- 'Wonen en zorg in Hengelo', Opgaven voor 2019 -2025
- Uitvoeringsplan 'Eenzaamheid is iets om te delen' (2020)
- Regionaal plan van aanpak tegengaan dak- en thuisloosheid centrumgemeente Enschede
- Actieplan toegankelijkheid Hengelo (2020)
- Actieplan preventie jeugd (2020)
- [Beleidskader Armoede en Schulden 2021-2024 'Het taboe doorbreken'](#)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2023-2026
- [Voorbij de Regenboog, lhbt+-beleidsnotitie 2023-2026](#)
- Strategische inkoop van Jeugdzorg 2022
- Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo (2022)
- Uitvoeringsplan 'Eenzaamheid is iets om te delen' (2020) ['Actieplan eenzaamheid' \(2024\)](#)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een GR voor de organisaties GGD (Gemeentelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente. Het algemeen bestuur van SamenTwente heeft in 2024 besloten om een kerntakendiscussie te voeren. Zie paragraaf 6.6 Verbonden partijen.

SWB Midden Twente

De GR SWB Midden Twente is vanuit verlengd lokaal bestuur een publieke uitvoeringsorganisatie voor beschut werk, arbeidsontwikkeling en beheer van de openbare ruimte voor de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente.

Werkplein Twente

Werkplein Midden Twente is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Borne, Haakbergen, Hengelo, Hof van Twente, UWV en SWB op zowel het gebied van werkzoekendendienstverlening als op het gebied van werkgeversdienstverlening. Door middel van een gezamenlijke aanpak proberen wij mensen met een WW-uitkering, bijstandsuitkering of arbeidshandicap aan een passende baan te helpen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt sluit het aanbod vanuit de bestanden steeds vaker niet (helemaal) aan bij de vraag van werkgevers. De werkzaamheden verschuiven om die reden meer van acquisitie naar het matchen van vraag en aanbod. En naar het ondersteunen van werkgevers op het terrein van een Leven Lang Ontwikkelen en inclusief personeelsbeleid en het aanboren van onbekend talent. Vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, hebben wij regionaal een strategische agenda voor de komende jaren uitgewerkt. Subregionaal hebben wij in Midden Twente de mogelijkheden verkend van het daadwerkelijk vestigen van een zogenoemd Werkcentrum Twente in Hengelo, waarin het Werkplein Midden Twente zal opgaan.

Stadsbank Oost Nederland

Samenwerkingsverband met 21 gemeenten voor de uitvoering van schuldhelpverlening. Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wsg) zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de schuldhelpverlening aan onze inwoners, inclusief preventie en nazorg. Ons doel is mensen schuldevrij te krijgen of hun schuldenlast beheersbaar te krijgen. De financieel-technische zaken op dit gebied, waaronder budgetbeheer en schuldregelen, zijn overgedragen aan de Stadsbank.

Uitvoeringsorganisatie Sociale zaken Borne, Hengelo, Haaksbergen

Voor de uitvoering van de Participatiewet werken wij samen met Borne en Haaksbergen. Naast de verstrekking van bijstand wordt ook uitvoering gegeven aan het re-integratiebeleid en armoedebeleid.

Wat hebben we bereikt

6.1 Meer inwoners doen mee in de Hengelose samenleving en voelen zich verbonden met (mensen in) hun omgeving

6.1.1 In 2024 zetten meer inwoners zich in voor de (lokale) samenleving

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	15,0%	Geen ¹	15% (2023)
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen (%)	23,0%	Geen ²	23% (2023)

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem.

6.1.2 In 2024 zijn minder inwoners eenzaam

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage van de Hengelose volwassenen (18-65 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	53,0%	Geen ¹	53,0%
Percentage van de Hengelose ouderen (65+) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	48,0%	Geen ²	48,0%

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere indicator en bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem.

6.2 Meer inwoners in Hengelo redden zichzelf, waar nodig met ondersteuning van de gemeente

6.2.1 In 2024 hebben minder inwoners problematische schulden

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal verwijzingen van Budget Alert naar de Stadsbank in een jaar (aantal)	70	80	64
Percentage verwijzingen voor schuldhulp naar Stadsbank als deel van de totale aanmeldingen voor schuldhulp per jaar in Hengelo (%)	12,8%	15,0%	13,0%

6.2.2 In 2024 maken meer inwoners optimaal gebruik van ons armoedebeleid

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage huishoudens in Hengelo met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (%)	13,5%	14,9%	13,4%
Percentage kinderen in uitkeringsgezin	6,0%	6,0%	5%
Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen dat gebruik maakt van één of meer minimaregelingen (%)	62,9%	60,0%	77,0% ¹

1 De stijging die dit percentage laat zien wordt met name veroorzaakt door de instroom/vestiging van statushouders in onze gemeente. Wij attenderen hen op en nemen hen waar mogelijk automatisch mee in (de verstrekking van) onze minimaregelingen als bijvoorbeeld de kledingbon en schoolkosten vanuit het Kindpakket.

6.2.3 In 2024 hebben meer inwoners met weinig kans op regulier werk een (zo nodig aangepaste) baan

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage bijstandsgerechtigden dat in een jaar is uitgestroomd naar betaald werk als deel van het totale aantal bijstandsgerechtigden aan het eind van dat jaar (%)	8,7%	9,3%	7,8% ¹
Percentage re-integratietrajecten dat tot uitstroom naar betaald werk (deeltijd of voltijd) heeft geleid als deel van het totale aantal re-integratietrajecten (%)	9,0%	16,7%	10,8% ²
Aantal personen dat betaald werk verricht met een loonkostensubsidie (aantal)	324	351	296

1 Dit percentage is lager dan begroot. Dit komt doordat ons bijstandsbestand voor een steeds groter deel bestaat uit inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

2 Dit percentage komt voort uit de gegevens van de SWB en betreft alleen de re-integratietrajecten van de SWB die tot uitstroom hebben geleid (als deel van het totale aantal re-integratietrajecten).

6.2.4 In 2024 weten meer inwoners de algemene voorzieningen te vinden¹

1 Algemene voorzieningen zijn voorzieningen, die voor onze inwoners vrij toegankelijk zijn. Dat wil zeggen dat ze geen toestemming van ons nodig hebben om er gebruik van te maken. Algemene voorzieningen kunnen collectief (soms doelgroep gericht) en individueel zijn en zijn altijd voorliggend dan wel aanvullend. Voorbeelden van algemene voorzieningen die door de gemeente worden gefinancierd zijn de jongerensoos, (ouderen)sociëteiten, prenatale voorlichting, taallessen, maatschappelijk werk, ouderenadviseur, jeugdgezondheidszorg en begeleide omgangsregeling (voor ouders in scheiding).

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden actief deelgenomen te hebben aan georganiseerde activiteiten bij organisaties, zoals Wijkkracht, sportverenigingen, culturele instellingen, jongerencentra, etc. (%)	69,4%	70,0%	63,0% ¹

1 De stijging die wij vanaf 2022 zagen (na de Coronaperiode) heeft zich niet doorgezet. Volgens het Hengelo Panel is er weer een afname van actieve deelname aan georganiseerde activiteiten. Wij hebben hiervoor geen directe verklaring. Met het oog op de veranderingen in het sociaal domein, gaan wij deze beleidsindicator en bron (Hengelo Panel) heroverwegen.

6.2.5 In 2024 zijn minder inwoners aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun levenssituatie¹

1 Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn. Het gaat dan om collectieve en individuele (maatwerk)voorzieningen waarvan wij als gemeente vinden dat wij er toestemming voor moeten verlenen. Omdat het specialistische zorg is of omdat het een hele dure zorgvorm is. Maatwerkvoorzieningen die wij financieren zijn bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, dagbesteding, hulpmiddelen, vervoer, schuldhulpverlening, ambulante jeugdhulp, pleegzorg of residentiële hulp.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengelose jeugdigen (0 t/m 17 jaar) dat geïndiceerde jeugdhulp krijgt t.o.v. de Hengelose bevolking (%)	15,2%	Geen ¹	14,5%
Percentage Hengelose inwoners (18 t/m 64 jaar) dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt t.o.v. de Hengelose bevolking (%)	5,7%	Geen ²	5,5%
Percentage Hengelose inwoners (≥ 65 jaar) dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt t.o.v. de Hengelose bevolking (%)	26,0%	Geen	25,8%

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem voor deze en de volgende indicator.

6.2.6 In 2024 zijn inwoners tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Het cijfer van gebruikers van re-integratievoorzieningen dat tevreden is over het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject (%)	7,7	7,7	7,7 (2023) ¹
Percentage gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo dat één of meer positieve effecten van de voorziening ervaart (%)	90,0%	77,0%	90,0% (2023) ²
Percentage gebruikers van geïndiceerde jeugdhulp dat één of meer positieve effecten van de hulp ervaart (%)	89,0%	97,0%	89,0% (2023) ³

1 Geen jaarlijkse meting.

2 Meting heeft plaatsgevonden in 2024, maar betrof gebruikers van 2023. Nieuwe meting volgt in 2025.

3 Meting heeft plaatsgevonden in 2024, maar betrof gebruikers van 2023. Nieuwe meting volgt in 2025.

Het percentage is afgenomen ten opzichte van wat begroot was. Daarover hebben wij in eerdere P&C-documenten al aangegeven dat het in 2021 bij uitzondering heel hoog was. De groep respondenten bij jeugd is niet heel groot, dus toevalligheden kunnen een grote invloed hebben op het percentage. Het percentage is ten opzichte van 2022 licht toegenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

6.1 Meer inwoners doen mee in de Hengelose samenleving en voelen zich verbonden met (mensen in) hun omgeving

- In 2024 boden wij ruimte aan 475 bewoners in de gemeentelijke opvang aan de Hazenweg, het COA 250 structurele plaatsen aan de Havezatenlaan en 120 crisisnoodopvangplekken in het Van der Valk hotel Hengelo. Samen met Welbions hebben wij de 187 statushouders gehuisvest. Hiermee is de taakstelling huisvesting statushouders voor 2024 behaald en is het tekort dat resteerde uit 2023 grotendeels ingelopen. Het relatief kleine tekort van 15 statushouders komt in 2025 bovenop een nieuwe taakstelling.
- Het grootste deel van de huisvestingen van statushouders is vooral na de zomer gerealiseerd, omdat er toen woningen beschikbaar kwamen.
- Eind 2024 zijn wij begonnen met het innen van de eigen bijdrage voor onderdak en maaltijden bij Oekraïners met inkomsten uit arbeid.
- In 2024 heeft de gemeente Hengelo de top 10 van meest toegankelijke gemeenten van Nederland bereikt en zijn wij geclassificeerd bij de top 35 van meest toegankelijke steden van Europa. Dit bereiken wij door intensief samen te werken met externe en interne partners.
- Toegankelijkheid speelt een grotere rol voor onze inwoners en de eigen gemeentelijke organisatie. Er worden meer vragen gesteld over toegankelijkheid, zowel bij de belangenverenigingen als ook bij de gemeente. Het grootste deel van het gemeentelijk vastgoed is toegankelijk voor inwoners met een beperking.
- Wij hebben geïnvesteerd in de mogelijkheden voor ontmoeten in de wijken. We stimuleren betrokkenheid van inwoners die zich hiervoor willen inzetten. Daarin werken we nauw samen met onze partner, Wijkkracht Hengelo.

- In samenwerking met Wijkkracht is de theatervoorstelling Queerland naar Hengelo gehaald. Dit is een educatieve LHBTIQA+-musical over de acceptatie en seksuele voorkeuren en genders. De theatervoorstelling was te zien in het MFA Berflo Es op Coming Out Day.
- In 2024 is de buitententoonstelling 'Intersekse – 1 op de 90' geplaatst op het Industrieplein achter het station. Met deze tentoonstelling willen we meer aandacht en bewustzijn creëren voor intersekse personen.
- Wij besteden aandacht aan meer inclusieve communicatie in onze schriftelijke communicatie met inwoners. De teksten worden geschreven conform de richtlijnen van het 'Helder Hengelo's'. Dit betekent o.a. dat de teksten leesbaar zijn voor iedereen en er wordt aandacht besteed aan de aanhef van een brief.

6.1.1 Meer inwoners zetten zich in voor de (lokale) samenleving

- Met de uitvoeringsregeling 'Inwonersfonds leefbare wijken' maken wij het mogelijk dat inwoners, die een initiatief hebben dat bijdraagt aan een sterke gemeenschappelijke sociale basis, worden gefaciliteerd.
- Wij zetten in op preventie en het stimuleren van een gezonde leefwijze voor mantelzorgers; zij kunnen trainingen en cursussen volgen. Ook bieden wij (vanuit Twentse Koers) logeerszorg om de overbelaste mantelzorger tijdelijk te ontlasten.
- Wij hebben het aanbod voor mantelzorgers uitgebreid. Met onder andere de methodiek van het Odensehuis, voor (beginnend) dementerenden en hun mantelzorgers, en meer gastgezinnen waar jonge mantelzorgers een dagdeel per week opgevangen worden.
- Met inwoners die zich melden voor een vrijwilligersfunctie wordt direct een concrete afspraak met minimaal één vrijwilligersorganisatie gemaakt. Evaluatie om te kijken of de match gelukt is, maakt standaard onderdeel uit van de procedure.
- Vanwege het 12,5 jarige jubileum is het jaarlijks vrijwilligersevenement een half jaar verschoven. Het event, gericht op waardering en dankbaarheid, beoogt vrijwilligers te stimuleren om zich blijvend in te zetten voor de samenleving.

6.1.2 Minder inwoners zijn eenzaam

- In 2024 is het 'Actieplan Eenzaamheid' vastgesteld. Het Actieplan eenzaamheid is onderdeel van de 'Nota gezondheid, Iedereen Gezond(er)'. Het doel van dit actieplan is om eenzaamheid van inwoners van de gemeente Hengelo zoveel mogelijk te voorkomen en het taboe rondom eenzaamheid af te laten nemen. In de verschillende wijkcentra worden activiteiten georganiseerd om eenzaamheid aan te pakken.
- In plaats van het opzetten van de geluksroute hebben wij ingezet op kennis en kunde over positieve gezondheid bij professionals zodat zij deze methodiek toepassen in de dagelijkse praktijk.
- Een groot aantal mensen dat bij de huisarts komt ervaart eenzaamheid. De huisarts biedt "Welzijn op recept" aan en verwijst door naar een welzijnscoach. Samen met de inwoner wordt door de welzijnscoach begeleid naar een voor de inwoner passende oplossing.

6.2 Meer inwoners in Hengelo redden zichzelf, waar nodig met ondersteuning van de gemeente

6.2.1 Minder inwoners hebben problematische schulden

- De looptijd van de wettelijke schuldsanering (Wsnp) is reeds gehalveerd van 36 naar 18 maanden. In 2024 is daarnaast ook de 0-optie ingevoerd. Dit houdt in dat mensen zonder afloscapaciteit direct een schone lei kunnen krijgen. Hiermee is er nog meer aandacht nodig voor de begeleiding en nazorg. Wij zien nog geen echte stijging in het aantal schuldregelingen.
- In Q2 is de pilot Geldinformatiepunt van start gegaan, laagdrempelig en in de wijk om het bereik te vergroten. Deze preventieve interventie voorkomt grotere financiële problematiek en mogelijk verdere exalatie (als bijvoorbeeld het inzetten van basis- of maatwerkondersteuning).
- In Q4 is de pilot Jongerenperspectieffonds van start gegaan. Met inzet van de werkwijze van het Jongerenperspectieffonds biedt de gemeente Hengelo jongeren weer perspectief op een schuldenvrije toekomst.
- In de nasleep van de coronapandemie kregen wij de afgelopen jaren minder reguliere aanvragen voor het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). In 2024 lagen de reguliere Bbz-aanvragen echter weer flink hoger dan verwacht.

6.2.2 Meer inwoners maken optimaal gebruik van ons armoedebeleid

- In 2024 is gewerkt aan een het nieuwe beleidskader "Blik op morgen", welke inmiddels is vastgesteld.

- In 2024 heeft het Rijk structureel middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van armoede en schulden. Deze zijn in 2024 incidenteel ingezet. Zo hebben we eind 2024 uitvoering gegeven aan een eindejaarsactie, waarmee minimahuishoudens de mogelijkheid kregen om ook mee te doen aan decembertradities.
- Door de instroom en huisvesting van statushouders is het aantal verstrekte bijstandsuitkeringen toegenomen, alsook het gebruik van onze regelingen voor onder meer bijzondere bijstand en witgoed.
- Wij hebben ons bereik vergroot door de nieuwe doelgroep, die in beeld is gekomen door het verstrekken van de energietoeslag, actief te betrekken en mee te nemen in de eindejaarsactie.
- Om inwoners optimaal gebruik te laten maken van ons armoedebeleid hebben wij bij specifieke doelgroepen bij een aanvraag levensonderhoud ook meteen ambtshalve regelingen uit het Kindpakket toegekend. Denk hierbij aan verstrekking schoolkosten aan statushouders.
- In het kader van duurzaamheid bieden wij met ingang van oktober 2024 een nieuwe witgoedregeling aan, waarmee inwoners met een laag inkomen energiezuinig witgoed kunnen aanschaffen. Wij onderzoeken nog of wij het aanbod van duurzame regelingen voor deze doelgroep kunnen uitbreiden.

6.2.3 Meer inwoners met weinig kans op regulier werk hebben een (zo nodig aangepaste) baan

- In 2024 hebben wij in de ketensamenwerking UWV-uitvoeringsorganisatie-SWB-Werkplein afspraken gemaakt over een effectieve inzet van het re-integratie instrumentarium en zijn deze vastgelegd in het prestatiecontract met de uitvoeringsorganisatie SWB.
- In 2024 is door SWB vanuit het Strategisch plan 2023-2027 de eerste fase van de doorontwikkeling doorgevoerd. De structuur van de organisatie aangepast op de primaire processen: Werkleerbedrijf, Arbeidsontwikkeling en Beheer openbare ruimte. Er was sprake van een transitiedirectie, inmiddels heeft de directie een definitieve invulling gekregen.
- Door aansluiting te zoeken bij werk- en regiegroepen in de arbeidsmarktregio Twente wordt vanuit kennisdeling en uniformiteit effectiever ingezet op het maken van goede matches en begeleiding naar werk.
- In het kader van de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur hebben wij in 2024 de mogelijkheden verkend van het daadwerkelijk vestigen van het regionale Werkcentrum Twente in Hengelo. Besluitvorming hierover in de arbeidsmarktregio Twente vindt naar verwachting plaats in het voorjaar van 2025, met als doel daadwerkelijk te starten op 1 januari 2026.
- De nieuwe re-integratieverordening is in 2024 vastgesteld. Met deze verordening wordt de inzet vergroot om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Werkgevers en werkzoekenden kunnen elkaar makkelijker vinden in het matchingsproces, wat bijdraagt aan duurzaam werk voor de doelgroep. De aanvullende beleidsregels die in dit kader zijn opgesteld heeft het college inmiddels vastgesteld.
- Wij hebben jongeren die zonder startkwalificatie, maar wel gericht de school verlaten richting arbeidsmarkt of dagbesteding, begeleid naar een vervolgstap. Ook zijn wij gestart met een actievere vorm van nazorg op VSO/Pro scholen door middel van toekomstgericht werken. Op het Entree zijn wij gericht op locatie de gesprekken aangegaan, wat zorgt voor betere samenwerking en afstemming.
- In voorbereiding op de nieuwe wet 'Van school naar duurzaam werk' hebben wij de huidige Twentse belofte geëvalueerd en een start gemaakt met een analyse om inzicht te krijgen in de regionale problematiek en de eventuele blinde vlekken in het aanbod voor de doelgroep.
- Via het project Ikletterop en door middel van maatwerktrajecten begeleiden wij inwoners die moeite hebben met lage basis- en/of vakvaardigheden en potentie hebben om na deelname aan het traject een duurzame plek op de arbeidsmarkt te krijgen. Ook worden werkgevers benaderd om met lage basisvaardigheden aan de slag te gaan.

6.2.4 Meer inwoners weten de algemene voorzieningen te vinden

- In 2024 is Skillz Jongerenwerk gestart met een tienermiddag en een legoclub voor tieners binnen het stedelijk jongeren centrum.
- Met het project sociale basis hebben wij samen met Wijkkracht Hengelo wijkanalyses in een gezamenlijk dashboard gemaakt. Op basis van deze analyses worden de wijkentrees over de stad verdeeld en weten wij welke delen van de gemeente prioriteit hebben. Zie ook bijlage 10.2.
- Helaas krijgen professionals ook bij algemene voorzieningen af en toe te maken met agressie. Met een agressietraining leren zij, hoe ze hier mee om moeten gaan.
- Samen met inwoners en partners is geleerd hoe in wijken gelijkwaardig kan worden samengewerkt.
- Om te zorgen dat de openingstijden van de wijkcentra en wijkhuizen aansluiten bij de behoeften van de inwoners, hebben wij in 2024 de hoeveelheid beheer uitgebreid. En wij hebben voorbereidingen getroffen voor de verbouw van het wijkcentrum Slangenbeek, zodat wij in die wijk ontmoeten en activiteiten op het

gebied van sport, cultuur en welzijn met elkaar kunnen verbinden. De verbouw is door capaciteitsgebrek echter nog niet gestart. Voor vervanging van de school en sportzaal in Beckum door een nieuw te bouwen Multi Functionele Accommodatie (MFA) is het eerste deel van het haalbaarheidsonderzoek succesvol afgerond. Dit bestond onder andere uit het opstellen van voorwaarden voor de stichting die de MFA wil bouwen en in eigendom hebben. Zij voldoen inmiddels aan de voorwaarden en daarmee is het tweede deel van het haalbaarheidsonderzoek gestart (inhoud en financiën).

- In 2024 is de subsidie voortgezet van het Studio 15 Talenthuis. Het project is gerealiseerd binnen een gelijkwaardige samenwerking tussen Oyfo, Metropool en Stichting Wijkkracht. De activiteiten zijn gericht op alle jongeren en specifiek jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, jongeren in een sociaal isolement en jongeren uit aandachtswijken. Met als doel om talenten bij jongeren naar boven te halen en draagt bij aan de veerkracht, welzijn en gezondheid van jongeren.

6.2.5 Minder inwoners zijn aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun leefsituatie

- Wij hebben in 2024 de lokale verwerving van de basisondersteuning gegund voor de meeste vormen van individuele en groepsgerichte ondersteuning Wmo en jeugdhulp. Dit is ingegaan per 1 januari 2025.
- Wij hebben in samenwerking met het OZJT in 2024 nieuwe regionale afspraken gemaakt met aanbieders voor de meeste vormen van jeugdhulp. Daarbij gaat het onder andere om ambulante jeugdhulp, jeugd-GGZ, wonen en verblijf en crisis. De overeenkomsten zijn ingegaan per 1 januari 2025.
- Met de komst van de basisondersteuning is gekozen om de onafhankelijke cliëntondersteuning niet door Wijkkracht uit te laten voeren, maar we besteden deze dienst opnieuw aan. Dit om de onafhankelijkheid van deze dienst voor de inwoners te kunnen waarborgen.
- Meerdere contracten van individuele voorzieningen zijn in 2024 van start gegaan. De Regiotaxi wordt uitgevoerd door een nieuwe vervoerder. Huishoudelijke ondersteuning is overgegaan naar tijdsgesichte indicaties passend binnen het normenkader dat landelijk is gesteld. Met krachtig oud worden, werken inwoners aan het herstel van de zelfredzaamheid.
- In oktober 2024 zijn wij gestart met het project Wijkfunctionaris GGZ. Het doel van dit project is om vroegtijdig meldingen van onbegrepen gedrag op te pakken om vervolgens samen met de betrokken inwoner na te gaan wat er aan de hand is en te zorgen voor passende ondersteuning en zorg.
- In 2024 is de Regionale woonzorgvisie Twente vastgesteld door de Twentse gemeenten en de provincie Overijssel. Samen met partners is gestart met het ontwikkelen van het lokale programma volkshuisvesting waar huisvesting voor kwetsbare inwoners een onderdeel van zal zijn.
- De doelgroep voor beschermd wonen is uitgebreid naar inwoners met een licht verstandelijke beperking.
- In nauwe samenwerking met Welbions zijn op het gezondheidspark een polikliniek en woningen voor inwoners met verslavingsproblematiek zonder perspectief op herstel geopend. Financiering van deze locatie vindt plaats vanuit de Wet langdurige zorg.
- Vanuit onze rol binnen de Twentse Koers en samen met centrumgemeenten Enschede en Almelo werken wij samen met Menzis aan een dekkend zorglandschap voor inwoners met complexe multiproblematiek.
- Het voorkomen van wachtlijst voor beschermd wonen is belangrijk. Ook in 2024 hebben wij ons, samen met de centrumgemeenteregio Enschede, ingezet om de wachtlijsten aan te pakken.
- Regionaal voelen ketenpartners de urgentie voor het Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming, maar het proces verloopt traag. De geplande pilots in 2023 zijn niet gestart. Wel is begin 2024 een vervolgonderzoek gestart, met een beoogd advies in januari 2025 over de verdere realisatie in Twente. Dit vormt de basis voor werving van een projectleider. Wij willen aansluiten als pilotgemeente.
- Wij werken met partners aan een plan van aanpak die aansluit bij het Toekomstscenario Jeugd en Gezin. Om de wachtlijst terug te dringen die is ontstaan door de aanzienlijke stijging van het aantal meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT).

6.2.6 Inwoners zijn tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente

- Wij hebben in 2024 onderzoek gedaan naar het doorontwikkelen van de inwoner ervaringsmetingen. Wij hebben geconcludeerd dat wij met vergelijkbare instrumenten en methoden inwoner ervaringsmetingen uitvoeren dan gangbaar is en andere gemeenten doen. Er is echter ook ruimte voor verbetering. Denk daarbij aan het inbrengen van eigen vragen (nu hanteren wij een algemene vragenlijst) en het continu meten. Wij pakken dit op, onder andere samen met Wijkkracht Hengelo (voor het deel basisondersteuning).

- Ook in 2024 hebben wij de boodschap uitgedragen dat het anders moet in het sociaal domein. Bewustwording over wat inwoners zelf kunnen doen (goede zorg voor jezelf en zorgen voor elkaar), aangevuld door inzet van vrijwilligers (waar dat kan) en professionals (waar dat moet). Bewustwording ook over dat de gemeente niet (langer) alles oplost en vergoedt. Dat wij alleen dan ook op de langere termijn de ondersteuning kunnen blijven bieden voor mensen die dat echt nodig hebben. Met name ter voorbereiding op de start van de basisondersteuning hebben wij dit samen met de gegunde partner gecommuniceerd.

Wat zijn we blijven doen

Ondersteuning jeugd en kwetsbare gezinnen

- Het preventieteam jeugd komt vanaf 1 januari 2025 te vallen onder de Basisondersteuning. Door deze beleidskeuze lag de focus in 2024 op de continuïteit van de ondersteuning binnen het preventieteam.
- Wij zetten de pilot Jeugdhulpteams (JHT) op school voort tot en met juli 2025 en ontwikkelen het samen verder met het onderwijs en de jeugdhulppartners. Daarbij versterken wij de sociale basis en/of de zelfredzaamheid van leerlingen en gezinnen. Zie 23-FP-6.2.
- Meer partners hebben zich aangesloten bij de expertgroep Toekomstplannen voor jongvolwassenen. Het format voor de Toekomstplannen is herzien en samen met jongeren en partners is gestart met de ontwikkeling van een app om jongeren meer regie te geven en professionals mee te nemen in het werken met Toekomstplannen.
- Er heeft een evaluatie van het Wonen met een Toekomstplan (Korenbloemstraat en Sportlaan Driene) plaatsgevonden. Het huidige aanbod is toereikend. De uitkomsten zijn meegenomen in de doorontwikkeling van de Toekomstplannen.
- Wij faciliteren meerdere acties en activiteiten met onze subsidiepartners om jongeren in een vroegtijdig stadium te kunnen helpen. Denk daarbij aan de (groeps)bijeenkomsten en trainingen vanuit de GGZ voor voor kinderen van ouders met psychiatrische problematiek (KOPP) en jongeren met depressieve klachten (GRIP op je DIP). En het spreekuur van samenwerkende partijen op het C.T. Stork-college.
- Wij hebben in 2024 vanuit team Jeugd en Gezin datagericht gewerkt bij het indiceren voor de inzet van jeugdhulp. We hebben een dashboard gebouwd voor het project 'aanmodderen is stoppen' en hebben op die manier inzichtelijk gemaakt welke cliënten langdurig zorg hebben ontvangen en we hebben daar waar mogelijk gestuurd op eerdere uitstroom en afschaling.
- Wij hebben geïnvesteerd in ketensamenwerking, zowel in de basisondersteuning, specialistische ondersteuning als ook in de veiligheidsketen. Om jongeren in een vroegtijdig stadium te kunnen ondersteunen.
- Wij hebben lokaal en regionaal contractmanagement uitgevoerd.
- Wij zijn in 2024 multi-probleemgezinnen blijven ondersteunen, via de Wraparound Care- methode, die het GRIP-team uitvoert. Door op maat gemaakte intensieve gezinsbegeleiding, die gericht is op herstellen van zelfregulatie en het versterken van de eigen kracht, worden deze gezinnen ondersteund.
- Vanuit de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp hebben wij in 2024 gewerkt aan een aantal (boven)regionale opgaven in de jeugdhulp, zoals onder andere de af- en ombouw van residentiële voorzieningen, zoals de Jeugdzorg+ en de drie milieuvoorzieningen (voorziening dat verblijf, behandeling en school/ werk combineert) en aan de aanpak van de wachtlijstproblematiek.
- De gemeente Hengelo blijft vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunen.
- Wij vragen aandacht voor het signaleren van eenzaamheid (bij professionals in zorg en welzijn, vrijwilligers en inwoners). Dit doen we door nauwe samenwerking met onze partners.

Wmo, zorg en welzijn

- Ook in 2024 hebben de consultants en regisseurs Wmo gezorgd dat er zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord gevonden kon worden op de (hulp)vraag van inwoners.
- Wij hebben ondersteuning geboden aan jonge en volwassen mantelzorgers en vrijwilligers.
- Wij kopen in en subsidiëren Wmo-ondersteuning (en hulpmiddelen), lokaal en regionaal. Wij sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij het gewone leven.
- Daarbij blijven wij lokaal en regionaal investeren in onderzoek en toetsing van aanbieders om zorgfraude tegen te gaan. Waar mogelijk zetten wij in op het daadwerkelijk terugvorderen van niet of verkeerd bestede zorgmiddelen.
- Wij blijven vervoersoplossing bieden in de regio wanneer gebruik openbaar vervoer niet meer kan. Het gaat daarbij om incidenteel vervoer (voormalige Regiotaxi) en structureel vervoer (van en naar dagbesteding, jeugdwetvervoer en leerlingenvervoer). Ook stimuleren wij onze inwoners gebruik te maken van diensten zoals 'Zelfstandig leren reizen met het OV' en 'ANWB-Automaatje'.
- Wij voeren lokaal contractmanagement uit en ondersteunen de regionale contractmanagers.
- In samenwerking met onze partners blijven wij inzetten op voldoende, geschikte en betaalbare huisvesting voor kwetsbare inwoners en zorgen daarbij voor de benodigde zorg en ondersteuning (uitvoering 'wonen en zorg in Hengelo 2019-2025').
- Wij blijven lokaal en regionaal inzetten op een sluitende aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag, samen met onze ketenpartners.
- Wij zijn in 2024 de wijkcentra van Hengelo blijven subsidiëren. De stichtingsbesturen van de wijkcentra, de SWB en de gemeente hebben in 2024 ingezet op het verbeteren van de samenwerking.

Werk, inkomen en schuldhulpverlening

- Wij hebben ook in 2024 op basis van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (ROOO) leefgeld verstrekt aan Oekraïners die wij in onze gemeente opvangen.
- Vanuit de Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen hebben we de Participatiewet uitgevoerd voor de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen.
- Wij hebben inwoners van de gemeente Hengelo ondersteund bij het oplossen van hun financiële zorgen en/of problemen. Dit door de inzet van schuldhulpverlening vanuit BudgetAlert. Wij hanteerden hierbij een integrale aanpak en leverden maatwerk passend bij de situatie van de inwoners. Waar nodig hebben wij ze doorverwezen naar de Stadsbank voor het afhandelen van een schuldregeling en/of budgetbeheer rekening.
- De gemeente Hengelo kent verschillende regelingen om gezinnen en mensen in armoede te ondersteunen, waaronder het kindpakket. Wij hebben ons ook in 2024 ingezet om deze regelingen goed onder de aandacht te brengen, zodat de doelgroep er ook maximaal gebruik van kan maken.
- Wij hebben ook het afgelopen jaar een collectieve zorgverzekering voor inwoners met een laag inkomen aangeboden.
- Wij zijn blijven samenwerken binnen het Werkplein Midden Twente, om mensen uit verschillende bestanden (deels) aan het werk te helpen. Vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur hebben wij in Midden Twente de mogelijkheden verkend van het daadwerkelijk vestigen van een zogenoemd Werkcentrum Twente in Hengelo, waarin het Werkplein Midden Twente zal opgaan.
- Wij hebben workshops, participatietrajecten en re-integratietrajecten voor bijstandsgerechtigden ingekocht en uitgevoerd. De SWB is onze uitvoeringsorganisatie voor Wsw (Wet sociale werkvoorziening), Nieuw beschut en re-integratie. Daarnaast is een deel van de begeleiding uitgevoerd door onze eigen arbeidsmarkt-, werk-, participatie-, en jobcoaches.
- Via het ROZ hebben wij starters en zzp-ers geadviseerd en gefaciliteerd. De rol van het ROZ binnen de arbeidsmarkt is groot. Zo is het probleem van het vinden van personeel in deze krappe arbeidsmarkt soms een thema voor ondernemers die met problemen bij ROZ aankloppen. Maar elke zelfstandige ondernemer die bij ROZ aanklopt om te starten, of met financiële problemen, is zelf ook een potentiële kracht op de arbeidsmarkt. Daarnaast heeft het ROZ een belangrijke rol als adviseur voor Sociaal Impact Ondernemen, dat bijdraagt aan inclusiviteit.
- Wij hebben in de arbeidsmarktregio Twente vol ingezet op een Leven Lang Ontwikkelen (LLO). Samen met de belangrijkste partners zoals werkgeversorganisaties, vakbonden, onderwijsinstellingen en UWV hebben wij gewerkt aan actielijnen die voortkomen uit onze gezamenlijke Twentse visie op een LLO om in Twente een optimale leercultuur te creëren. Doel is iedereen in een snel veranderende arbeidsmarkt arbeidsfit te maken of te houden en werkgevers van goed gekwalificeerd personeel te voorzien.

- In het programma van de Twentse Belofte werkt de gemeente Hengelo samen met partners om jongeren een goed toekomstperspectief te bieden. Jongeren die zonder startkwalificatie school verlaten hebben de doorstroomcoaches in beeld en begeleid naar een passende vervolgstap. Voor kwetsbare jongeren in de leeftijd 23-27 jaar biedt Hengelo lifecoaching. Zij begeleiden jongeren die op meerdere leefgebieden vastlopen en waar de inzet van meerdere interventies nog niet geleid heeft tot een stap richting werk of school.
- Het Taalpunt Hengelo is in 2024 volop in bedrijf geweest. Samen met partners in de stad is een breed taalaanbod ingezet om lage basisvaardigheden te optimaliseren onder verschillende doelgroepen. Wij hebben onze infrastructuur benut waarin wij samenwerken met partners, zoals het Leerwerkloket en Wijkkracht om lage basisvaardigheden te traceren en vervolgens te verhelpen.

Werken aan een inclusieve samenleving

- Ook in 2024 is Hengelo een regenbooggemeente geweest, waarmee we aandacht hebben gevraagd voor de positie van LHBTIQA+ personen. Ook hebben wij actief meegewerkt aan de Coming Out Dag.
- Wij blijven aandacht besteden aan de positie van LHBTIQA+-personen (LHBTIQA+ staat voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender-, intersekse-, queer- en asexuele personen en de + staat voor overige seksuele en genderidentiteiten). We werken hiervoor samen met partners in de stad gericht op bewustwording, voorlichting en het organiseren van activiteiten.
- Ook in 2024 hebben wij gezorgd dat nieuwkomers snel een plek binnen onze samenleving vinden. Dat doen wij door onder andere een brede intake, duale trajectenroutes en ondersteuning richting zelfredzaamheid en begeleiding gedurende het hele inburgeringstraject.
- Wij zijn, in samenwerking met belangenverenigingen (Stichting Gehandicaptenraad Hengelo en Bartimeus), blijven inzetten op het toegankelijker maken (openbare) ruimte en vastgoed.

Wat heeft het gekost

6 Sociaal domein	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	1.110	18.703	18.367	-336
Lasten	16.440	23.983	22.996	987
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-15.330	-5.280	-4.629	651
Baten	-	-	-	-
Lasten	10.261	10.585	10.291	294
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-10.261	-10.585	-10.291	294
Baten	45.563	49.839	49.808	-31
Lasten	59.494	62.181	62.935	-754
6.3 Inkomensregelingen	-13.931	-12.342	-13.127	-785
Baten	-	-	-	-
Lasten	12.666	14.037	14.064	-27
6.4 WSW en beschut werk	-12.666	-14.037	-14.064	-27
Baten	552	2.947	1.901	-1.046
Lasten	7.442	10.862	9.420	1.442
6.5 Arbeidsparticipatie	-6.890	-7.915	-7.519	396
Baten	18	18	25	7
Lasten	3.730	3.901	3.959	-58
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.712	-3.883	-3.934	-51
Baten	1.052	1.090	1.071	-19
Lasten	12.495	11.214	10.794	420
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-11.443	-10.124	-9.723	401
Baten	-	-	-	-
Lasten	12.278	11.375	11.383	-8
6.71B Begeleiding (WMO)	-12.278	-11.375	-11.383	-8
Baten	-	-	-	-
Lasten	2.849	2.528	2.482	46
6.71C Dagbesteding (WMO)	-2.849	-2.528	-2.482	46
Baten	5	5	-	-5
Lasten	964	-	-	-

6 Sociaal domein	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Verschil
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-959	5	-	-5
Baten	-	-	-	-
Lasten	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-
Lasten	3.825	4.993	5.043	-50
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-3.825	-4.993	-5.043	-50
Baten	-	-	-	-
Lasten	5.798	6.563	6.580	-17
6.72B Jeugdhulp behandeling	-5.798	-6.563	-6.580	-17
Baten	-	-	-	-
Lasten	3.267	3.325	3.249	76
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-3.267	-3.325	-3.249	76
Baten	325	336	332	-4
Lasten	1.491	2.387	2.183	204
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-1.166	-2.051	-1.851	200
Baten	-	-	-	-
Lasten	2.177	2.080	2.003	77
6.73A Pleegzorg	-2.177	-2.080	-2.003	77
Baten	-	-	-	-
Lasten	1.696	1.458	1.413	45
6.73B Gezinsgericht	-1.696	-1.458	-1.413	45
Baten	-	958	958	-
Lasten	4.924	7.754	8.749	-995
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-4.924	-6.796	-7.791	-995
Baten	-	-	-	-
Lasten	6.892	7.834	7.564	270
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-6.892	-7.834	-7.564	270
Baten	-	-	-	-
Lasten	1.439	1.514	1.722	-208
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-1.439	-1.514	-1.722	-208
Baten	-	-	-	-
Lasten	943	594	793	-199
6.74C Gesloten plaatsing	-943	-594	-793	-199
Baten	850	2.155	2.211	56
Lasten	-	-	53	-53
6.81A Beschermd wonen (WMO)	850	2.155	2.158	3
Baten	-	7	7	-
Lasten	1.199	1.203	1.225	-22
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.199	-1.196	-1.218	-22
Baten	-	-	-	-
Lasten	2.590	3.114	3.053	61
6.82A Jeugdbescherming	-2.590	-3.114	-3.053	61
Baten	-	-	-	-
Lasten	390	437	455	-18
6.82B Jeugdreclassering	-390	-437	-455	-18
Saldo 6 Sociaal domein	-125.775	-117.864	-117.730	134

Financiële toelichting

Wij zien op hoofdlijnen de volgende ontwikkelingen binnen de financiën van het programma sociaal domein ten opzichte van de 2e Beleidsrapportage 2024:

- De huisvesting van statushouders heeft in 2024 voor het grootste deel plaatsgevonden na de zomer, in verband met de beschikbaarheid van woningen. In deze periode is daarmee het aantal aanvragen

voor bijzondere bijstand, witgoedregelingen, bijstandsuitkeringen en schoolkosten vanuit het kindpakket toegenomen. Daarmee zijn ook de kosten in het laatste kwartaal van 2024 gestegen.

- Door het uitvoeren van de regeling energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen, is het gelukt om ons bereik ten aanzien van de doelgroep te vergroten. Zij komen vaak ook in aanmerking voor andere gemeentelijke regelingen. Dit zien we terug in de beleidsindicatoren en ook in de financiën.
- In lijn met het landelijke beeld zien wij de uitgaven voor jeugdzorg verder stijgen. De oorzaak ligt in de toenemende zwaarte en duur van de indicaties. Wij blijven vanuit het Transformatieplan inzetten op het terugdringen van de kostenontwikkeling binnen de jeugdzorg en behalen hier ook successen. Ondanks deze ingezette verandering, zien wij ook dat wij niet overal invloed op hebben. Ten opzichte van de 2e Beleidsrapportage 2024 zien wij met name een overschrijding op de weinig voorkomende hoog specialistische zorg en landelijke transitie arrangementen.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 651.000 voordeel)

- Opvang van vluchtelingen: Net als voorgaande jaren hebben wij ook in 2024 nieuwkomers opgevangen. Hiervoor ontvangen wij verschillende vergoedingen vanuit het Rijk en het COA. Ten opzichte van de 2^e Beleidsrapportage 2024 ontstaat een voordelig resultaat van € 525.000. Dit voordelige resultaat bestaat uit lagere inkomsten van € 436.000 en lagere uitgaven van € 961.000. In de loop van 2024 hebben wij bedden die in eerste aanleg beschikbaar waren voor Oekraïense vluchtelingen, ingezet voor de opvang van asielzoekers. Hierdoor hebben wij minder leefgeld aan Oekraïeners uitgekeerd dan begroot (€ 354.000 voordeel), dit resulteert ook in een lagere rijksvergoeding. Daarnaast hebben wij minder uitgaven voor met name gas en catering (€ 450.000 voordeel) en wordt een bijdrage van € 100.000 aan de investering van Welbions ten behoeve van de huisvesting van statushouders niet in 2024, maar in 2025 gedaan. Wij stellen voor het totale voordeel op de budgetten opvang vluchtelingen van € 525.000 te storten in de reserve Vluchtelingen, zie hiervoor het bestemmingsvoorstel.
- De afgelopen jaren zijn de uitgaven voor Sociaal Medische Indiceringen (SMI) kinderdagverblijven gestegen. De begroting hebben wij hier de afgelopen jaren structureel op bijgesteld. In de Septembercirculaire 2024 hebben wij ter compensatie van deze stijgende uitgaven extra middelen gekregen, om zo de druk op het budget voor SMI weg te nemen. In de 2^e Beleidsrapportage 2024 hebben wij het budget SMI voor 2024 incidenteel naar beneden bijgesteld, de kosten leken zich te stabiliseren. Deze bijstelling is te hoog gebleken. In de laatste maanden van 2024 is het aantal inwoners met een indicatie voor SMI gestegen doordat de doelgroep complexer wordt. Daarmee ontstaat een incidenteel nadeel van € 84.000.
- Toekomstbestendige voorzieningen en zakelijk partnerschap: doordat enkele functies tijdelijk zijn ingevuld door inhuurkrachten, in verband met tijdelijke vervanging door ziekte, benodigde ervaring of expertise en capaciteit, ontstaat hier een overschrijding op de personeelslasten van € 153.000.
- Voorliggende voorzieningen Jeugd, BSO+ en Toekomstplannen: In het voorliggende veld werken we samen met diverse partners. Subsidiepartners hebben niet alle afgesproken activiteiten kunnen uitvoeren. 2024 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding en implementatie van de basisondersteuning, waardoor beoogde uitbreiding nog niet heeft kunnen plaatsvinden. Dit leidt tot een voordeel van € 63.000.
- Uitvoering wet verplichte GGZ en aanpak personen verward gedrag: In 2024 waren er minder casussen voor hoorplicht via SamenTwente en zijn er nog geen kosten gemaakt voor WAMS en is er geen gebruik gemaakt van de Wmo inzet van Ambulante Zorg Twente. Dit resulteert in een voordeel van € 44.000.
- Sociale vernieuwing/wijkaanpak: In 2024 hebben wij minder subsidies uitgegeven aan wijkwelzijnswerk (m.n. activiteitenbudget). Er zijn minder aanvragen geweest, waardoor er een voordeel van € 62.000 is ontstaan. Daarnaast is er minder personele inzet geweest (€ 60.000).
- Wijkwelzijn 't Berflo: Doordat de welzijnsruimten meer zijn verhuurd ontstaat er een voordeel van € 71.000.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (€ 294.000 voordeel)

- Uitvoeringkosten toegang: Ten opzichte van de 2^e Beleidsrapportage 2024 zijn de werkelijke lasten in 2024 € 217.000 lager. Dit wordt met name veroorzaakt doordat per abuis de bijstelling van de lasten voor team Jeugd en Gezin in programma 9 is verwerkt, in plaats van in programma 6 (€ 395.000 voordeel). Daarnaast is de inzet vanuit Team Wmo hoger dan begroot (€ 134.000 nadeel) door inschalingsverschillen.
- Centra jeugd en gezin (CJG), preventieteam: Subsidiepartners hebben niet alle afgesproken activiteiten kunnen uitvoeren. 2024 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding en implementatie van de

basisondersteuning, waardoor beoogde intensivering nog niet heeft kunnen plaatsvinden. Dit leidt tot een voordeel van € 100.000.

- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.3 Inkomensregelingen (€ 1.031.000 nadeel)

- **Bijstand:**
Het werkelijke resultaat op de BUIG (uitkeringen PW, IOAW en IOAZ, Bbz en loonkostensubsidie) is over 2024 € 1,5 miljoen voordelig. De ontvangen rijksvergoeding (spuk) is daarmee in 2024 hoger dan de uitkeringslasten.
Ten opzichte van de 2^e Beleidsrapportage zien wij een nadeel van € 480.000. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere uitgaven van ca. € 364.000. De stijging van de uitgaven, die naar verwachting structureel zal zijn, is te verklaren door de instroom van statushouders in de laatste maanden van 2024. Daarnaast ontstaat er een incidenteel nadeel van ca. € 85.000 door een actualisatie van de verwachte terugvorderingen van uitkeringen.
- **Minimabeleid:** Het nadeel van € 60.000 is te verklaren doordat het aantal kinderen dat gebruik heeft gemaakt van de tegemoetkoming voor de schoolkosten eind 2024 flink is gestegen t.o.v. 2023. Daarnaast laten de participatie activiteiten voor volwassenen ook een flinke stijging zien t.o.v. 2023 (13,8%). Deze stijging is te relateren aan de algemene stijging in het bijstandsbestand en de huisvesting van statushouders.
- **Bijzondere bijstand Energieregeling:** In 2023 hebben wij van het Rijk € 7,4 miljoen ontvangen om onze inwoners van een compensatie te kunnen voorzien. Zoals gemeld in de 2e Beleidsrapportage 2024 is er, ondanks brede communicatie, veel minder dan verwacht een beroep op deze regeling gedaan. In 2023 hebben we ruim € 6,2 miljoen hiervan besteed. Per saldo leidt dit tot een voordeel van € 106.000.
- **Bijzondere bijstand:** De uitgaven bijzondere bijstand zijn € 370.000 hoger dan begroot. De stijging van de uitgaven heeft met name plaatsgevonden in de laatste paar maanden van 2024, als gevolg van de huisvesting van statushouders in die periode. Daarnaast geldt dat de actualisatie van de verwachte terugvorderingen vanuit verstrekking leidt tot een incidenteel voordeel van € 280.000. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 90.000 in 2024.
- **ROZ:** Het ROZ verricht voor de gemeente Hengelo en onze opdrachtgevende gemeenten werkzaamheden in het kader van schuldhulpverlening, bedrijfsadvisering en startersadvisering aan ondernemers. In 2024 blijven de werkelijke opbrengsten voor bedrijfsadvisering en startersadvisering achter bij de begroting (€ 324.000 nadeel). Zoals in de 2^e Beleidsrapportage 2024 gemeld komt dit mede door de aard van de hulpvraag van ondernemers. Hier tegenover staan lagere lasten van € 194.000 (met name personeel). De verstrekkingen vanuit de Bbz aan Hengelose ondernemers zorgen voor hogere uitgaven dan begroot (ca. € 168.000), er zijn in 2024 meer kredieten verstrekt en daarnaast zijn de kredieten per ondernemer gemiddeld hoger. De actualisatie van de verwachte terugvorderingen vanuit Bbz verstrekkingen leidt tot een incidenteel voordeel van € 100.000 en vanuit de TOZO tot een incidenteel nadeel van € 220.000.
- **Participatiewet beheer:** De kosten vallen € 215.000 hoger uit dan begroot. Met name doordat enkele functies tijdelijk zijn ingevuld door inhuurkrachten ontstaat hier een overschrijding op de personeelslasten. Het nadeel hangt samen met het voordeel van € 141.000 op personeel m.b.t. Participatiewet trajecten onder taakveld 6.5.
- **Schuldhulpverlening:** het voordeel van € 160.000 ontstaat doordat de beschikbare gelden voor het Jongeren Perspectief Fonds (JPF) en vanuit het transformatieplan niet zijn benut omdat er werd gewerkt aan het werven van personele inzet. Voor 2025 zullen deze functies worden vervuld.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 395.000 voordeel)

- **Nieuw Beschut:** Tot en met 2020 had de Stichting SWB Beschut een positief resultaat, mede dankzij een plaatsingsbonus vanuit het Rijk per gerealiseerde beschutte werkplek. In 2021 is deze bonus komen te vervallen, maar kon het negatieve resultaat opgevangen worden binnen eigen reserves. Vanaf 2022 lukt dit niet meer. Per 31-12-2024 is het eigen vermogen van de Stichting SWB Beschut negatief. Het eigen vermogen van de stichting mag aan het einde van het jaar niet negatief zijn, waardoor de deelnemende gemeenten een extra bijdrage moeten doen. Voor de gemeente Hengelo betekent dit een incidentele extra last van € 70.000.
- **Inburgering:** Voor de Wet Inburgering ontvangen wij twee specifieke uitkeringen (spuks), een voor de onderwijsroute en algemene voor de inburgeringsvoorzieningen. Hierin krijgen wij een bedrag per

inburgeraar. In 2024 is er een relatief hoge instroom van inburgeraars geweest in het najaar 2024. De kosten van deze leerroutes zullen dan ook pas eind 2024 gaan lopen en doorlopen naar 2025 en verder. De ontvangen middelen van het Rijk mogen wij hiervoor inzetten. Dit leidt tot afwijkingen op baten en lasten, maar is per saldo budgettair neutraal. Ook voor 2024 zijn derde partijen gestart met de uitvoering, maar hebben zij nog niet het volledige budget geclaimd vanwege de vertraging van de kosten. Daarnaast hadden wij nog een incidentele post opgenomen waar geen aanspraak op gemaakt is en is er nog een bedrag onder de spijk verantwoord waar in de begroting geen rekening mee is gehouden (€ 323.000 voordeel).

- Flankerend beleid: De instroom op stadsbanen is gestopt en de regeling op Stadsbanen wordt afgebouwd. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 142.000. Dit is naar verwachting een structurele ontwikkeling, die we meenemen in de Zomernota 2025-2029.
- Jobcoaching: Wij hebben de afgelopen jaren ingezet op het instrument loonkostensubsidie. Dit betekent dat een inwoner aan het werk gaat bij een werkgever en wij deze werkgever daarvoor een loonkostensubsidie verstrekken. Wij blijven inzetten op maximale inzet van het instrument loonkostensubsidie. Door hierop in te zetten verwachten wij een voordeelgemeente BUIG te kunnen blijven. Dit resulteert ook in een verhoogde inzet op jobcoaching. Hierop ontstaat over 2024 een nadeel t.o.v. de begroting van € 134.000.
- Personeel participatiewet trajecten: Het voordeel van € 141.000 hangt samen met het nadeel van € 352.000 op personeel m.b.t. Participatiewet beheer onder taakveld 6.3.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) (€ 51.000 nadeel)

- Aan het einde van het jaar zijn er nog enkele duurdere woonvoorzieningen (woonunits en keukens) geplaatst. Deze woonvoorzieningen zijn kostbaar en hebben daarmee geleid tot hogere uitgaven dan verwacht (nadeel € 31.000).
- Het aantal medische keuringen voor een invaliden parkeerkaart zijn toegenomen. Dit zorgt voor een nadeel van € 20.000. Hiermee samenhangend zijn de leges toegenomen, dit leidt tot een voordeel van € 7.000.

6.71a Hulp bij huishouden (Wmo) (€ 401.000 voordeel)

- In 2023 is de huishoudelijke ondersteuning aanbesteed. We zijn van resultaatgericht werken overgegaan naar de betaling van de daadwerkelijke tijdsinzet. Er wordt ingezet op zelfredzaamheid en het project Krachtig Oud Worden. Daarnaast is er sprake van een personeelstekort bij de aanbieders. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden met de beschikbare medewerkers. Hierdoor zijn er mindere declarabele uren en minder uitgaven op huishoudelijke ondersteuning. Dit leidt tot een voordeel van € 275.000.
- In 2024 is het project Krachtig Oud Worden verlengd en zijn de kosten voor een deel (€ 79.000) betaald uit de specifieke uitkering GALA (Gezond Actief Leven Akkoord), onderdeel Valpreventie (programma 7). We zien de kosten van het project aan het eind van 2024 dalen, dit zal begin 2025 weer stijgen. Dit heeft te maken met het moment dat inwoners beginnen aan het traject.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.72a Jeugdhulp begeleiding (€ 50.000 nadeel)

- Wij hebben in 2024 de subsidie GRIP 2023 kunnen vaststellen. De personele inzet was lager dan afgesproken, vanwege de vele personeelsmutaties. Dit heeft geleid tot een terugbetaling van een deel van de subsidie. Wij hebben in 2024 € 64.000 van het budget niet besteed.
- Zoals in de 2e berap 2024 gemeld zien wij in 2024 een toename van volume en kosten op ambulante ondersteuning, namelijk begeleiding en behandeling. Wij zetten meer uren per cliënt in door toegenomen problematiek. Daarnaast neemt de ambulante ondersteuning gekoppeld aan cliënten met een verblijfsplek toe. De stijging is € 114.000 hoger dan in de 2e berap 2024 ingeschat.

6.72c Jeugdhulp dagbesteding (€ 76.000 voordeel)

In het laatste kwartaal van 2024 zien wij een lichte daling van het aantal cliënten in kinderdagcentra, waardoor een voordeel van € 76.000 op dagbesteding ontstaat.

6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig (€ 200.000 voordeel)

Onder dit taakveld is het incidentele budget voor het Transformatieplan opgenomen. Vanuit dit budget is in 2024 € 173.000 niet besteed. Een aantal verwachte uitgaven schuiven door naar 2025 in verband met de start van de basisondersteuning, bijvoorbeeld de verwachte uitgaven voor communicatie (€ 57.000) en de regievoering in het

kader van het overgangsjaar (€ 73.000). Daarnaast is er sprake van een onderbesteding i.v.m. lagere uitgaven dan begroot voor de inzet van personeel en kosten voor het organiseren van de partnerconferentie (€ 43.000). Zoals in de 2e Beleidsrapportage 2024 aangegeven kan het daarnaast nodig zijn om in 2025 incidenteel extra te investeren in de basisondersteuning om het gewenste effect van de transformatie te bereiken. Het restant van € 43.000 willen wij hier voor inzetten. Wij stellen daarom voor het niet bestede incidentele budget in 2024 van € 173.000, aanvullend op de 2e Berap 2024, over te hevelen naar 2025.

6.73a Pleegzorg (€ 77.000 voordeel)

We zien een daling bij pleegzorg. Deze daling betreft een daling in het aantal pleeggezinnen. Dit is een trend die ook landelijk zichtbaar is.

6.73c Jeugdhulp met verblijf overig (€ 995.000 nadeel)

- We zien het aantal cliënten dat gebruik maakt van een verblijfsplek de afgelopen paar jaar licht dalen (van 424 in 2022 naar 367 in 2024). Wij blijven, conform ons beleid, zoveel mogelijk inzetten op hulp in de thuissituatie.
- De landelijke ontwikkeling rond de ombouw naar kleinschalige driemilieus woonvoorzieningen brengt hoge kosten met zich mee. Het Rijk heeft de kosten van de verbouwing via een specifieke uitkering aan centrumgemeenten vergoed, maar vergoed niet de (structurele) extra kosten voor jeugd door stijgende tarieven als gevolg van kleinschaligheid. De kosten voor Hengelo zijn in 2024 ca. € 1 miljoen hoger dan begroot (totale kosten bijna € 3,7 miljoen). Doordat de begeleidingsintensiteit op deze groepen fors hoger is, nemen de kosten flink toe. Daarnaast hebben we twee zorgaanbieders moeten compenseren (€ 115.000) voor beschikbaarheid van bedden. We kunnen concluderen dat de toename van de kosten voor deze verblijfsplekken volledig zijn ontstaan door bovenstaande tariefontwikkelingen. We zien een positieve neerwaartse ontwikkeling in volume. Het is goed om te weten dat één cliënt meer of minder in een driemilieusvoorziening hoge kosten met zich mee kan brengen. Hierop hebben wij als gemeente weinig invloed.
- Wij hebben in Hengelo te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg wordt geleverd. Vanuit de compensatieregeling woonplaatsbeginsel hebben wij in 2024 een compensatie van het Rijk ontvangen voor de gemaakte kosten in 2022 en 2023. Zie ook 2e Berap 2024. Wij verwachten voor de gemaakte kosten in 2024 (€ 1,3 miljoen) een aanvraag te kunnen doen binnen de regeling, die doorgezet lijkt te gaan worden voor 2024 en 2025. De regeling is echter op dit moment nog niet opengesteld.

6.74a Jeugdhulp behandeling ggz zonder verblijf (€ 270.000 voordeel)

Zowel vanuit onze toegang alsook vanuit de zorgaanbieders wordt er kritischer gekeken naar instroom voor specialische ggz zorg. Lichtere problematiek wordt zoveel mogelijk vanuit de basis ggz opgepakt. De werkelijke kosten voor behandeling vallen hierdoor € 270.000 lager uit dan ingeschat in de 2e Berap 2024.

6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/ggz-verblijf (€ 208.000 nadeel)

- Landelijk transitiearrangement (LTA): Waar wij eerder (met name in 2022) een afname zagen in het aantal cliënten met een LTA zien wij in 2023 en 2024 weer een toename. Dit is een erg kostbare vorm van zorg, waarbij wij geen invloed hebben op de instroom. Dit leidt tot een nadeel van € 408.000.
- Crisiszorg & spoedhulp: Daarentegen hebben we dit jaar ongeveer € 202.000 minder uitgegeven aan crisisinzet en spoedzorg.

6.74c Gesloten plaatsing (€ 199.000 nadeel)

In tegenstelling tot de gewenste afbouw van Jeugdzorg Plus zien wij toch nog instroom van cliënten in deze voorzieningen. Bij de zorgvorm gesloten plaatsing zien we in het 2e halfjaar van 2024 de financiële effecten van de ombouw naar kleinschalige woonvoorzieningen (zie ook taakveld 6.73c). We zien in 2024 ten opzichte van 2023 een daling van het aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van deze verblijfsvorm, daarentegen zien we een stijging in de kosten per cliënt. Het is goed om te weten dat één cliënt meer of minder in de JeugdzorgPlus hoge kosten met zich mee kan brengen. Hierop hebben wij als gemeente weinig invloed.

6.82a Jeugdbescherming (€ 61.000 voordeel)

We zien hier het tweede half jaar een lichte daling van het aantal cliënten met een jeugdbeschermingsmaatregel, dit heeft geleid tot een financieel voordeel van € 61.000. Deze daling is met name zichtbaar bij de afname in het aantal ondertoezicht stellingen (OTS) en wordt deels verklaard door een dalende instroom.

Risico's

Zelfredzaamheid en meedoen van inwoners in de samenleving

Wij hebben geïnvesteerd in de mogelijkheden voor ontmoeten in de wijken. We stimuleren betrokkenheid van inwoners die zich hiervoor willen inzetten. Daarin werken we nauw samen met onze partner, Wijkkracht Hengelo. Ook is in 2024 is het 'Actieplan Eenzaamheid' vastgesteld. Het Actieplan eenzaamheid is onderdeel van de 'Nota gezondheid, Iedereen Gezond(er)'.

Mantelzorg en vrijwilligerswerk staat onder druk

Wij zetten in op preventie en het stimuleren van een gezonde leefwijze voor mantelzorgers; zij kunnen trainingen en cursussen volgen. Ook bieden wij (vanuit Twentse Koers) logeerszorg om de overbelaste mantelzorger tijdelijk te ontlasten. Ook hebben wij het aanbod voor mantelzorgers uitgebreid. Met onder andere de methodiek van het Odensehuis, voor (beginnend) dementerenden en hun mantelzorgers, en meer gastgezinnen waar jonge mantelzorgers een dagdeel per week opgevangen worden.

Stijging kosten en onzekerheden

In lijn met het landelijke beeld zien wij de uitgaven verder stijgen. Wij blijven vanuit het Transformatieplan inzetten op het terugdringen van de kostenontwikkeling en behalen hier ook successen. Ondanks deze ingezette verandering, zien wij ook dat wij niet overal invloed op hebben.

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Bruggink, Luttikholt en Brand

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan, J. Logtenberg en K. Webbink

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Volksgezondheid

In 2024 is de nota gezondheid *Iedereen Gezond(er)! 2024-2028* vastgesteld door de gemeenteraad. Wij werken aan een gezonde stad waarin gezondheidsbescherming, bestaanszekerheid en grip voor alle inwoners van Hengelo belangrijk is. Wij willen dat inwoners prettig wonen in hun eigen wijk of buurt, met voldoende mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. Ook willen wij dat de omgeving bijdraagt aan gezond gedrag door ontmoeten, ontdekken en spelen mogelijk te maken. Tenslotte is de persoonlijke gezondheid belangrijk. Wij stimuleren gezonde leefgewoonten zoals rookvrije generatie en nix18 en willen dat onbegrepen gedrag vroegtijdig wordt gesignaleerd, herkend en passende zorg en ondersteuning wordt geboden.

Met de nota Gezondheid sluiten wij aan op de landelijke nota gezondheid, de regionale nota Gezonde Generaties in Twente (GGD Twente), het Nationaal Preventieakkoord, het Integraal Zorg Akkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Afval

De belangrijkste ontwikkeling bij afval was de wijziging in beleid van de inzameling van verpakkingen en papier per 1 september 2024. Dit houdt in dat de bovengrondse containers zijn verwijderd. Daarnaast zijn er inzamellocaties voor verpakkingen gerealiseerd. Deze wijziging is ingevoerd nadat de Raadswerkgroep Afval dit als een amendement heeft ingebracht.

Als gevolg van deze wijziging zien we een afname in de hoeveelheid afgekeurde verpakkingen. Tegelijkertijd nam het aantal meldingen van bewoners over afval (dumpingen en zwerfafval) flink toe. Waar in 2023 er 3.607 meldingen geregistreerd waren onder categorie 'Nethed' waren dit er in 2024 7.121.

Verder is er een pilot met serviceverhogende maatregelen doorgevoerd. Dit op basis van de motie van de Raadswerkgroep Afval. Hierbij konden inwoners meer afvalstromen gratis aanbieden op het Milieupark. Ook konden inwoners de eerste keer van het jaar gratis afval bij hen thuis laten ophalen. Deze serviceverhogende maatregelen zijn verlengd voor 2025. Zowel het nieuwe beleid, naar aanleiding van het amendement, als de serviceverhogende maatregelen worden in 2025 geëvalueerd. Ook is er extra capaciteit ingezet op de toezicht van afvaldump en op strategisch afvalbeleid

Duurzaamheid

De nieuwe *Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie* (Wgiw) vraagt van gemeenten de regie te voeren op de warmtetransitie. De nieuwe Wet Collectieve Warmte richt zich op het ontstaan van (collectieve) publieke warmtebedrijven met een publiek meerderheidsbelang. Samen met Enschede en Borne ontwikkelden wij daarvoor een visie.

In het kader van het Stimuleringsplan energie besparen ontwikkelden we diverse (subsidie)regelingen, om inwoners te helpen met het verduurzamen van hun woning.

De overbelasting van het elektriciteitsnet (netcongestie) blijft de komende jaren een knelpunt en kan belemmerend werken bij ontwikkelingsmogelijkheden in de stad.

De provincie nam de regie om invulling te geven aan de opgaven om zonnenvelden en windturbines te realiseren. Hiervoor zijn regels opgesteld die in de provinciale Omgevingsverordening zijn verankerd.

Milieu

Sinds 1 januari 2024 beschikt Hengelo over een Omgevingsplan. Hierin moeten ook milieuregels, zoals regels voor

geluid, trillingen en geur worden opgenomen. Landelijke regels zijn vervallen. Voor de overgangperiode tot aan de eigen (Hengelose) regels zijn vanuit het Rijk tijdelijke regels in het Omgevingsplan meegegeven; de zogenoemde bruidsschat. In 2024 is gewerkt aan het omvormen van deze bruidsschatregels naar Hengelose milieu- en andere regels, aangepast aan het bestaande Hengelose beleid. Deze moeten gaan landen in het definitieve Omgevingsplan. De bedoeling is om dit in 2025 aan de Raad voor te leggen.

Relevante beleidsnota's

- [Samen kom je verder, plan van aanpak GALA 2023-2027](#)
- [Uitvoeringsagenda Dementie vriendelijke gemeente, 2023-2027](#)
- *Gezondheid op de agenda*, meerjarenplan gezondheid gemeente Hengelo (2019)
- *Een gezonde toekomst*, langjarig programma voor de publieke gezondheid in Twente (GGD, 2019)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- [Nota bodembeheer regio Twente, Twents beleid voor oale grond 2.0](#) (2018)
- [Regionale bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo](#) (2018)
- [Beleidsregels PFAS regiogemeenten Twente](#) (2020)
- [Twente bodemkwaliteitskaart PFAS](#) (2020)
- *Visie Bodem en Ondergrond Hengelo* (2021)
- [Keuzescenario Afvalloos Hengelo](#) (2015)
- [Landelijk Afval Plan 3 2017-2029](#)
- *Slimmer omgaan met grondstoffen*
- *Nota geluid, herziening 2015*
- [VTH Beleid Twente en de Nadere uitwerking VTH beleid Twente](#)(2019)
- *Programma Water en Riolering 2023-2027*
- *Samenwerkingsovereenkomst Klimaat Actieve Stad 2023*
- [Klimaatadaptatiestrategie Hengelo](#) (2022)
- [Warmteprogramma](#)
- [Duurzaam Hengelo, koers richting 2050](#)
- [Omgevingsprogramma Nieuwe Energie Hengelo](#) 2021-2030
- [Nota gezondheid, Iedereen gezond\(er\)!](#)
- *Notitie bundeling Hengelo's afvalbeleid* (2024)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een Gemeenschappelijke regeling voor de organisaties GGD (Gemeentelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente. Het algemeen bestuur van SamenTwente heeft in 2024 besloten om een kerntakendiscussie te voeren. Zie paragraaf 6.6 Verbonden partijen.

Recreatieschap Twente, portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid/Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu

Recreatieschap Twente werkt samen met gemeenten aan een afvalloos en duurzaam Twente.

Twente Milieu

Twente Milieu is afvalinzamelaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Twence

Twence is afvalverwerker en duurzaamheidsbevorderaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

GR Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT houdt in opdracht van ons toezicht op milieuregelgeving en uitvoering van bodemsaneringen, behandelt milieudeel vergunningaanvragen en - meldingen en adviseert op milieuaspecten, zoals bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en asbest.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten.

Enexis

Enexis is de netbeheerder van gas- en elektriciteitsnetten in diverse gemeenten in Nederland waaronder in Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Warmtenetwerk Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Firan (voorheen Alliander DGO) mede eigenaar van de backbone van het warmtenetwerk.

Warmtebedrijf Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Ennatuurlijk mede eigenaar van de distributienetten van het warmtenet in Hengelo. Het warmtebedrijf verzorgt de levering van warmte aan klanten zoals woningen en bedrijven.

Energie van Hengelo (EvH)

Energiecoöperatie van en voor Hengeloërs. We werken hiermee samen op het gebied van energie besparen en de ontwikkeling van zonne-energieprojecten.

Overige organisaties waarmee we samenwerken

Waterschap Vechtstromen

Het waterschap zet zich in voor schoon, veilig en voldoende water. Waterschap Vechtstromen wil een aantrekkelijke leefomgeving creëren voor mensen, planten en dieren. Om dit te bereiken werken wij dagelijks aan voldoende water, schoon water, veiligheid en zuiveren we het afvalwater van ongeveer 800.000 inwoners en bedrijven.

Twents waternet

Het Twents waternet is een professioneel netwerk van 14 Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen. Samen zorgen we ervoor dat afvalwater op een slimme manier wordt verwerkt. Onze overtuiging is dan ook 'samen slimmer met water'. Belangrijke aandachtspunten binnen deze samenwerking zijn kostenbeheersing, bijdragen aan een prettige leefomgeving en innovatie op het gebied van afvalwater.

Wat hebben we bereikt

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

7.1.1 In 2024 verbruiken huishoudens en organisaties minder (fossiele en niet-fossiele) energie

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Elektriciteitsgebruik gebouwde omgeving in Hengelo (kWh = x 1.000.000)	375,4	337,5	n.n.b. ¹
Gasverbruik gebouwde omgeving in Hengelo (m3 = x 1.000.000)	177,8	208,0	n.n.b.
Energiegebruik gebouwde omgeving in Hengelo per inwoner (GJ)	38,7	35,4	n.n.b.

1 nnb: er zijn over dit jaar nog geen gegevens beschikbaar

7.1.2 In 2024 wekken huishoudens en organisaties meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Totaal bekende hoeveelheid opgewekte hernieuwbare warmte in Hengelo (TJ) ¹	n.n.b. ²	-- ³	n.n.b. ²
Totaal hoeveelheid opgewekte hernieuwbare elektriciteit in Hengelo (TJ)	n.n.b.	--	n.n.b.
Aantal woningen in Hengelo met een gasaansluiting (aantal)	35.650		n.n.b.

1 Opgewekte hernieuwbare warmte = warmte die niet direct wordt opgewekt uit verbranding van fossiele bronnen.

2 n.n.b.: er zijn over dit jaar nog geen gegevens beschikbaar

3 Er zijn geen specifieke doelen voor 2024 vastgesteld. Eerstvolgend doeljaar is 2030

7.1.3 In 2024 is er minder afval en worden grondstoffen meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid fijn restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	65,00	62,00	66,00
Aantal kg restafval per inwoner delen door aantal kg afval grondstoffen(zoals GFT, PMD, glas, textiel OPK). ¹	77,0%	77,0%	77,0%
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid grof restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	21,00	19,00	24,00
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid afgekeurd PMD afval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	31,00	25,00	27,65

1 scheidingspercentage gebaseerd op de totale hoeveelheid (grof en fijn)restafval ten opzichte van alle ingezamelde stromen (rest wordt apart ingezameld voor hergebruik)

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

7.2.1 In 2024 heeft Hengelo meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Toename van capaciteit voor het bergen van water in Hengelo (m3).	2.070	niet opgenomen	n.v.t.

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

7.3.1 In 2024 hebben Hengeloërs een gezondere levensstijl

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengeloërs ouder dan 19 jaar met een Body Mass Index (BMI) tot 25,0 kg/m2 (%)	54%	Geen ¹	54%
Percentage Hengelse jeugd dat ooit heeft gerookt (alleen trekjes, hele sigaret of meer) (%)	24%	Geen ²	24%
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit hard drugs heeft gebruikt (*) ³	5%	Geen	5%
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit lachgas heeft gebruikt (*)	nieuwe indicator	Geen	nieuwe indicator
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit softdrugs heeft gebruikt (*)	14%	Geen	14%

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere indicator en bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem voor deze indicator en de indicatoren hieronder.

3 (*) Beleidsindicator is aangepast in lijn met de GGD Jeugd monitor.

7.3.2 In 2024 is het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) kleiner geworden

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Het rapportcijfer dat hoogopgeleiden geven voor hun gezondheid	7,6	7,8	7,5
Het rapportcijfer dat laagopgeleiden geven voor hun gezondheid	7,5	7,8	7,1

Wat hebben we daarvoor gedaan

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

- We begonnen de bouw van het zonnenveld Boeldershoek op gemeentelijke gronden. Vereniging Behoud Tweekelo had hoger beroep aangetekend en verzocht om een voorlopige voorziening. De Raad van State wees de voorlopige voorziening af. Ze verklaarde het hoger beroep gegrond, maar liet de verleende omgevingsvergunning in stand. Die is daarmee onherroepelijk geworden. De aanleg van het zonnenveld kan hiermee doorgaan.
- Op aangrenzende gronden wordt een zonnenveld gerealiseerd door een ontwikkelaar in samenwerking met de lokale energiecoöperatie Energie van Hengelo (EvH). Onderzocht wordt of EvH dit zonnenveld volledig in eigendom kan verwerven.
- Het overbelaste elektriciteitsnet (netcongestie) werkt belemmerend voor de energietransitie en de ontwikkelingsmogelijkheden van de stad. We werken daarom intensief samen met de netbeheerders (verantwoordelijk voor de netverzwaring) om te zorgen dat de benodigde energie-infrastructuur zo snel mogelijk beschikbaar komt. Een voorbeeld hiervan is de plaatsing van transformatorstations
- Hengelo neemt deel aan de pilot Duurzaamheidsroute A35, een project om langs de A35 en A1, de gronden van het Rijk, decentrale overheden en gronden van derden te benutten voor de realisatie van zonnenvelden voor duurzame elektriciteitsopwekking. Gedeputeerde Staten stelden het bijbehorende ontwerpprojectbesluit vast en startten de inspraakprocedure. Wij werken aan de voorbereiding van de realisatiefase en aan een Uitvoeringskader voor (financiële)participatie. Dit kader wordt gehanteerd bij een tender (aanbesteding) door het Rijksvastgoedbedrijf, ten behoeve van gronduitgifte.
- Regionaal werken we samen met de Twentse steden, provincie Overijssel, Waterschap Vechtstromen, Enexis en Cogas aan de Energiestrategie Twente (EST). We verkennen de mogelijkheden voor een integraal decentraal energiesysteem, dat kan bijdragen aan een oplossing voor netcongestie. De opgave om duurzame elektriciteit op te wekken via zonnenvelden en windturbines maakt niet langer onderdeel uit van de RES Twente. De raad is geconsulteerd en gevraagd input te leveren op de EST.
- Samen met Hof van Twente en Haaksbergen maakten we programmeringsafspraken met de provincie, om maximaal 9 windturbines te realiseren, waaronder twee in Hengelo. Daarvoor is het gebied in Woolde, waar de Rijkswegen A35 en A1 elkaar kruisen, aangewezen. De voorwaarde is dat windturbines op deze locatie de radarsystemen van Thales niet verstoren.
- Daarnaast maakten we het voor inwoners met een grondgebonden woning mogelijk om vanaf 2025 gebruik te kunnen maken van landelijke leenvormen van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Via de Zomernota stelde de raad meerjarig middelen beschikbaar voor een revolverend fonds bij het SVn.
- Van het Rijk ontvingen we ruim € 4 miljoen uit de landelijke aanpak isolatie (LAI), voor het isoleren van bestaande woningen met een energielabel D of lager of twee slecht geïsoleerde bouwdelen.
- Samen met energiecoöperatie Energie van Hengelo werken we actief aan het verduurzamen van woningen, met de inzet van energiecoaches, EPA adviseur en Fixbrigade. Daarnaast gaat EvH zonnepanelen op een deel van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed leggen.
- Met Welbions gaven we in de Noork uitvoering aan de renovatideal.
- Met Enschede en Borne ontwikkelden wij een visie over de wijze waarop wij de regierol op de ontwikkeling van warmtebedrijven met een publiek meerderheidsbelang en de realisatie van collectieve warmte-oplossingen willen vormgeven. Ook voerden wij verkennende gesprekken met partijen die in beeld zijn voor de oprichting van een regionaal warmtebedrijf.
- Op basis van door de raad vastgestelde kaders werken we aan het eerste Wijkuitvoeringsplan (WUP) voor het aardgasvrij maken van de Wilderinkshoek. Wij organiseerden wijkbijeenkomsten, om inwoners te informeren over de stand van zaken en te verwachten ontwikkelingen rond het Wijkuitvoeringsplan Wilderinkshoek. Ook voerden we de eerste verkenningen uit voor het opstellen van het tweede Wijkuitvoeringsplan, dat betrekking heeft het gebied Twentekanaal.
- We werkten aan het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Dit geeft uitvoering aan de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied en benoemt concrete activiteiten en maatregelen voor de komende 4 jaar.
- Samen met het bedrijventerrein Twentekanaal (BIT) en de ondernemers op Westermaat Zuidwest en de Veldkamp werkten we onder meer aan mogelijke (collectieve) oplossingen voor netcongestie (Smart Energy Hub). Verder werkten we aan een energiebesparingsaanpak voor bedrijven.

- En samen met de provinciale Versnellingsteams ondersteunen we bedrijven bij energiebesparing, zon op dak en andere energievraagstukken.
- We informeerden de raad meerdere keren in sessies over wind, warmte en energievoorziening.
- We ondersteunden de ontwikkeling van emissieloos rijden. Er zijn 201 openbare laadpalen met twee aansluitingen en circa 140 locaties voor toekomstige plaatsing. Ook zijn er 158 geregistreerde semi-openbare laadlocaties in Hengelo, met name op bedrijfsterreinen. Hiervan zijn 21 stuks snelladers.
- Met de kabelgoot in het trottoir, kunnen ook inwoners die hun auto op straat moeten parkeren laden met eigen zonnestroom.
- Het stads- en regionaal openbaar vervoer in Hengelo reed emissievrij met een vloot van nieuwe elektrische bussen. En we verleenden vergunning voor maximaal 100 deelscooters in Hengelo.
- In Hengelo neemt de druk op beschermde diersoorten zoals vleermuizen toe. Dat komt mede door isolatie- en renovatiewerkzaamheden aan woningen (en gebouwen) en gebiedsontwikkelingen. Om de biodiversiteit te beschermen, te verstevigen én om de isolatie- en renovatiewerkzaamheden niet te vertragen, wordt een SoortenManagementPlan (SMP) opgesteld. Hiervoor is in 2024 een marktverkenning uitgevoerd als voorbereiding op de aanbestedingsprocedure.
- De ruimtelijke inrichting biedt ons mogelijkheden om een gezondere leefomgeving te realiseren. Dit aspect heeft in de Omgevingswet een prominenter plek gekregen en wij hebben dat vertaald in de nota Gezondheid, die in 2024 is vastgesteld.
- We organiseerde een succesvolle communicatiecampagne met als titel *Hoe doe jij dat?* Op social media deelden we filmpjes met goede voorbeelden van inwoners. Binnen de gemeentelijke organisatie bezochten we een groot aantal teams, om collega's te informeren en enthousiasmeren over duurzaamheid en wat ze daarmee in hun werk kunnen doen.

7.1.3 In 2024 is er minder afval en worden grondstoffen meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

- Vanaf 2024 is de Afvalbalie als een structurele serviceverhogende maatregel toegevoegd. Inwoners kunnen hun kleinere afvalsoorten gratis weg brengen in hun eigen buurt. De Afvalbalie is hierbij verschillende keren in het jaar aanwezig in de buurt.
- In 2024 is er een pilot met serviceverhogende maatregelen doorgevoerd. Hierbij konden inwoners meer afvalstromen gratis aanbieden op het Milieupark. Ook konden inwoners de eerste keer van het jaar gratis afval bij hen thuis laten ophalen.
- Vanaf september hebben we een nieuwe manier van inzamelen van verpakkingen geïntroduceerd voor de hoogbouw. Dit houdt in dat de bovengrondse containers zijn verwijderd. Daarnaast zijn er inzamellocaties voor verpakkingen gerealiseerd.
- Op basis van bovengenoemde wijziging is het plaatsingsplan voor de locaties van deze inzamellocaties opnieuw open gezet. Bovendien is er capaciteit vrij gekomen om extra handhavers aan te stellen. Verder vindt er in 2025 een evaluatie plaats over het nieuwe beleid en de serviceverhogende maatregelen.

7.2.1 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

- In 2024 hebben we op vele manieren gewerkt aan het klimaatbestendiger maken van onze gemeente. Zowel bij herinrichtingsprojecten als planologische ontwikkelingen maakt klimaatadaptatie een vast onderdeel uit van de inrichting en beoordeling. Door (bovengrondse) waterberging en infiltratievoorzieningen, die zo veel mogelijk samen met ontstenen en vergroenen worden uitgevoerd, zijn grote stappen gemaakt om onze fysieke leefomgeving leefbaarder en weerbaarder te maken. Hiervoor werken wij graag samen met onze regiopartners en inwoners. Met het Twents Waternet, een samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel, hebben we onder andere gewerkt aan publiekscommunicatie, kennisdeling en projecten.
- Gemeente Hengelo en waterschap Vechtstromen werken intensief samen en investeren gezamenlijk in het herstel van de Hengelose beken. Op veel plekken is al hard gewerkt om de beken klimaatbestendig te maken. Mooie voorbeelden daarvan zijn de Elsbeek en de Veldbeek. Het waterschap Vechtstromen en gemeente Hengelo ondertekenden in 2024 het document Klimaat Actieve Stad. Daarmee spreken ze uit deze samenwerking door te willen zetten. Gemeente en waterschap gaan de komende jaren verder samenwerken aan een verdere duurzame inrichting van de beken in Hengelo.
- De binnenstad is klimaatbestendiger geworden door de realisatie van de herinrichting van het Wetplein.
- Op allerlei manieren zijn de uitgangspunten uit de Klimaatadaptatiestrategie al meegenomen in het beleid en de uitvoering van de gemeente. O.a. door verkenningen, het verankeren van klimaatadaptatie in andere beleidsvelden en door communicatie naar inwoners. Voor een deel zijn dit zaken die we als gemeente

al jaren doen en voor een deel zijn dit nieuwe of extra activiteiten en maatregelen in het kader van klimaatadaptatie vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

7.2.1 In 2024 heeft Hengelo meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

In 2024 is extra waterberging gerealiseerd door gebieden af te koppelen en berging te creëren:

- Tweede deel Wetplein is opgeleverd (300 m³).
- Herinrichting Bankastraat is uitgevoerd, waarbij er 15.000 m² is afgekoppeld en 400 m³ waterberging is toegevoegd bij de beek.
- Samen met het waterschap is de herinrichting van een deel van de Drienerbeek tot aan de Paul Krugerstraat uitgevoerd.
- Bij de Zwafertsweg heeft een rioolreparatie plaatsgevonden.
- Aan het Kerkpad in Beckum is het riool vervangen.
- In de Suze Robertsonstraat is het riool vervangen en is het hemelwater afgekoppeld.
- Het ontwerp is gereed voor het vasthouden van (regen)water in de Kleigaten van Rientjes, uitvoering begin 2025.

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

7.3.1 Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl

- Wij hebben professionals (intern en extern) laten scholen om verslaving bij jeugdigen te signaleren.
- Professionals (intern en extern) zijn opgeleid in het gedachtegoed van de positieve gezondheid, zodat zij in hun dagelijkse werkzaamheden bij kunnen dragen aan de positieve gezondheid van inwoners.
- Studenten van Hogeschool Saxion hebben als onderdeel van de Gezonde Wijkaanpak samen met kinderen van de basisschool de Rank een activiteitenkalender opgesteld. Met activiteiten als Jachtseizoen en de langste hinkelbaan van Europa wordt bewegen op een leuke en laagdrempelige wijze gestimuleerd.
- Tijdens sportevenementen is gratis fruit en water beschikbaar gesteld.
- Diverse scholen hebben mee gedaan met de regeling schoolfruit.
- Met het project Groen Gezond wordt, door vergroening en activiteiten in het groen, het welzijn van inwoners verbeterd.
- Met partners is het gesprek gestart om te komen tot een hitteprotocol, zodat kwetsbare inwoners minder gezondheidseffecten ervaren tijdens hitteperiodes.

7.3.2 Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden

- De gezondheidsverschillen zijn verkleind door in te zetten op kwetsbare baby's en hun ouders en op vroegsignalering van armoede.
- Wij bereiken veel jonge moeders in het Ouderkind café. Hier vindt men herkenning en erkenning. Deze activiteiten zijn in 2024 uitgebreid op meer plekken in de gemeente onder de noemer "Klets en koffie".
- Wij bieden passend preventief aanbod voor alle (alleenstaande) ouders. Dit geven wij vorm met een Kansrijk Pad en een Kansrijke Kaart waarop alle in te zetten ondersteuning te vinden is voor ouders en voor professionals.
- In de wijken de Noork, Klein Driene en Elsbeek sluit de gemeente aan bij de gezonde wijkaanpak "Driekerngezond". Met deze wijkaanpak werken partners samen om een wijk te creëren die sociaal, veilig en toekomstbestendig is. Voorbeelden van mooie initiatieven in de wijk zijn Soepbuurtje waarbij buurtgenoten elkaar ontmoeten onder genot van een kop soep. Ook zijn er een aantal huiskamers waar inwoners terecht kunnen met vragen over geld, anderen kunnen ontmoeten, nieuwe sociale contacten kunnen vinden en opbouwen of het initiatief van de buurtmoeders die, vanuit het glazen huis, ook in 2024 activiteiten hebben georganiseerd voor de kinderen in de buurt.
- Wij zetten middelen van gezondheidsbeleid in daar waar wij de meeste gezondheidswinst verwachten te halen. Dat wil zeggen: wij richten ons preventiebeleid op groepen inwoners of wijken met het meeste risico op gezondheidsverlies. Zo zijn wij in 2024 gestart om de ketenaanpakken Gecombineerde Leefstijlinterventie en valpreventie meer passend te maken voor deze groepen. Het resultaat van deze werkwijze is bijvoorbeeld dat in 2024 een aantal groepen valpreventie is gestart met deelnemers aan de AVEM (Allochtone Vrouwen en Mannen)-groepen.

7.4.Milieu(beheer) en duurzaamheid

- Het college heeft in juli het Programma Actieplangeluid 2024-2029 vastgesteld. In de programmaperiode gaat een drietal zogenoemde hotspots (locaties waar het wegverkeersgeluid op woningen hoger is dan de ambitiewaarde) worden aangepakt. Bij regulier groot onderhoud wordt zoveel als mogelijk robuust geluidsreducerend asfalt toegepast waardoor het verkeersgeluid met 2,6 tot 3 dB vermindert.
- In 2024 is een ingenieursbureau ingehuurd om toekomstgericht beleid te ontwikkelen in samenwerking met de gemeente Hengelo voor de IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater). Deze IBA's zijn voor lokale waterzuivering aangelegd, en de gemeente Hengelo heeft besloten dat er een strategische aanpak nodig is voor hun toekomstig gebruik en beheer. Met dit beleid wordt bijgedragen aan een betere afhandeling van afvalwater in het buitengebied en daardoor schoner oppervlaktewater.

Wat zijn we blijven doen

Volksgezondheid

- Wij zijn blijven werken aan een gezonde stad. Wij scheppen daarbij de randvoorwaarden die nodig zijn om gezond te zijn. Gezondheid voor iedereen gaat over leefgewoonten en mentale gezondheid.
- Wij hebben de JOGG-aanpak (Jongeren op Gezond Gewicht) gecontinueerd, met bijzondere aandacht voor primair en voortgezet onderwijs in kwetsbare wijken. Met JOGG zetten wij in op een gezonde, sociale en fysieke leefomgeving voor kinderen en jongeren in Hengelo. Zo hebben wij in 2024 gezond eetgedrag gestimuleerd op de kinderopvang met het project Spoony.
- Wij hebben in 2024 de ontwikkeling van duurzame ketenaanpakken voor valpreventie, de Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) en Kansrijke Start gecontinueerd. Wij doen dat samen met partners en inwoners.
- Wij blijven ons inzetten op het verminderen van gezondheidsachterstanden met meerjarige, integrale programma's gezondheidsachterstanden, Kansrijke Start, gezonde leefomgeving, sociale basis, welzijn op recept en Lokale en regionale preventie in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
- Wij zijn blijven werken aan een brede, gebiedsgerichte en positieve benadering van gezondheid met daarbij als belangrijke uitgangspunten: de basis op orde, aandacht voor onderliggende problematieken en inwoners als startpunt. (gezonde wijkaanpak).
- Wij zijn blijven werken aan een meer toekomstbestendige zorg voor thuiswonende ouderen.
- Wij blijven inzetten op de aanpak van middelengebruik, samen met onze regionale en lokale ketenpartners. Die aanpak is zowel repressief als preventief.
- Samen met de veertien Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, GGD Twente en de provincie Overijssel blijven wij inzetten op het bevorderen van de samenwerking op het snijvlak van zorg, welzijn en wonen met het oog op het realiseren van de juiste zorg op de juiste plek de inwoners van Twente (Twentse Koers). Ook het verminderen van gezondheidsverschillen tussen inwoners van Twente is hierbij een doel. Dit kunnen wij niet zonder partners zoals zorgaanbieders, welzijnsstichtingen, huisartsen, inwonersinitiatieven en schuldhulpverleningsorganisaties en dergelijke

Afval

- Inzamelen van afval en grondstoffen, huis-aan-huis en met verzamelcontainers
- Verwerken van afval en grondstoffen
- Exploiteren van het milieupark
- Inwoners bewust maken van het belang van goed afval scheiden: afval is grondstof
- Uitvoeren van afvalinspecties door toezichthouders
- Afvalstoffenheffing ontvangen
- Oog houden voor kwetsbaren en hulpbehoevenden in de samenleving
- Coulant omgaan met aanvragen voor een zorgcontainer of tegemoetkoming in de kosten bij veel medisch afval.

Riolering en waterhuishouding

- De subsidieregeling voor groendaken hebben we gecontinueerd.

- Met wooncorporatie Welbions en het waterschap werken we aan duurzame, klimaatbestendige leefomgeving. Dit doen we via een communicatiespoor (kennisdeling, informatie, campagnes) en via fysieke activiteiten.
- Wij blijven actief via campagneactiviteiten zoals de Twentse Waterweken, NK Tegelwippen en de 'slootjesdagen'.
- Waar mogelijk werd verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde riolering en vertraagd afgevoerd naar de beken.
- Op het gebied van riolering en waterhuishouding werd samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen werd door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen.
- We stimuleerden particulieren om minder verharding en meer groen in de tuinen aan te leggen.
- Bij projecten namen we klimaatadaptatie als belangrijk uitgangspunt mee. We betrekken bij het thema klimaatadaptatie ook nadrukkelijk gezondheidseffecten, o.a. als gevolg van hittestress.

Duurzaamheid

- We voerden de subsidieregelingen voor groene daken en voor regentonnen uit.

Wat heeft het gekost

7 Volksgezondheid en milieu	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	621	462	552	90
Lasten	4.228	4.081	4.253	-172
7.1 Volksgezondheid	-3.607	-3.619	-3.701	-82
Baten	11.260	11.718	11.867	149
Lasten	8.731	9.232	9.437	-205
7.2 Riolering	2.529	2.486	2.430	-56
Baten	11.623	10.992	11.757	765
Lasten	9.680	9.623	10.021	-398
7.3 Afval	1.943	1.369	1.736	367
Baten	2.980	3.114	3.442	328
Lasten	6.477	5.974	6.260	-286
7.4 Milieubeheer	-3.497	-2.860	-2.818	42
Baten	618	618	607	-11
Lasten	899	909	896	13
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-281	-291	-289	2
Saldo 7 Volksgezondheid en milieu	-2.913	-2.915	-2.642	273

Financiële toelichting

7.1 Volksgezondheid (€ 82.000 nadeel)

Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt (tekort aan forensische artsen die dienstverband willen) heeft Samen Twente hogere inhuurlasten voor de continuïteit van forensische dienstverlening dan begroot. Daarnaast hebben wij hogere inkomsten en uitgaven vanwege de SPUK Lokaal Preventieakkoord (LPA). Van deze regeling worden namelijk de werkelijke ontvangsten verantwoord naar rato van directe uitgaven en daarmee dus budgettair neutraal.

7.2 Riolering (€ 56.000 nadeel)

Het taakveld Riolering en de lasten van kwijtschelding riolering vormen samen met de voorziening Riolering een gesloten circuit. Dit betekent dat eventuele saldi ten laste of ten gunste komen van de voorziening Riolering. Het nadelig verschil van € 55.000 ontstaat doordat het resultaat op kwijtschelding ad € 25.000 (zie programma 6) wordt meegenomen in het taakveld Riolering. Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

Wij hebben op dit taakveld lagere rente- en afschrijvingslasten door nog niet volledig gerealiseerde investeringen (voordeel € 123.000). De inkomsten op dit taakveld zijn hoger dan verwacht met name door aanvullende ontvangsten uit voorgaande jaren (€ 185.000). Op basis van de genoemde punten hebben wij een

hogere dan verwachte storting in de voorziening van € 295.000. Zie paragraaf 6.1 Lokale heffingen voor een beknopte totaaloverzicht.

7.3 Afval (€ 367.000 voordeel)

Het taakveld afval is een gesloten circuit. Dat wil zeggen dat het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven op dit taakveld (saldo) dat wordt gepresenteerd inclusief de dividendopbrengsten (taakveld 0.5) het benodigde bedrag is om de kwijtschelding (taakveld 6.3), de overhead (taakveld 0.4) en de BTW te dekken.

In 2024 zijn zowel de werkelijke baten als lasten op het taakveld afval hoger dan begroot. Wij hebben € 765.000 meer aan inkomsten verantwoord en € 398.000 meer aan lasten gemaakt dan begroot. Hieronder worden de bijzonderheden aan de baten- als lastenkant nader toegelicht.

Aan de batenkant hebben wij meer opbrengsten voor oud papier en karton ontvangen dan begroot wegens een hogere wereldmarktprijs gedurende de 2e helft in 2024. Daarnaast hebben wij hogere opbrengsten behaald op diverse afstromen zoals, verpakkingsglas, matrassen en PMD. Het overige voordeel is ontstaan door een hogere onttrekking uit de voorziening afval dan begroot. De onttrekking uit de voorziening is nodig om de totale lasten de afvalbegroting te kunnen dekken en worden aan de inkomstenkant verantwoord.

Aan de lastenkant hebben wij meer kosten gemaakt op o.a. de inzameling van GFT en PMD en dumpafval en de verwerking van klein chemisch afval (KCA), en hogere transportlasten voor grof restafval.

Uiteindelijk leidt dit tot een voordeel van € 367.000 op taakveld 7.3 dat nodig is om de afval gerelateerde lasten voor zowel taakveld 7.3 als op andere taakvelden te dekken. Graag verwijzen wij naar paragraaf 6.1 Lokale heffingen waarbij een beknopt totaaloverzicht wordt getoond van de resultaten op afval.

7.4 Milieubeheer (€ 42.000 voordeel)

Het voordeel op dit taakveld wordt veroorzaakt door een hogere subsidiebijdrage van de specifieke uitkering Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- een energiebeleid (CDOKE). De hogere subsidiebijdrage is benodigd om de overheadslasten (taakveld 0.4) gerelateerd aan deze regeling te dekken.

Daarnaast hebben wij hogere inkomsten en uitgaven vanwege een aantal kleinere subsidieregelingen waaronder de Nationaal programma warmtetransitie (NPLW). Van deze regelingen worden de werkelijke ontvangsten namelijk verantwoord naar rato van directe uitgaven. Doordat de subsidiebijdrages hier tegenover staan zijn deze subsidieprojecten dus budgettair neutraal.

Daarnaast hebben wij een onderbesteding op de lasten van de bestrijding van de eikenprocessierups. Er wordt namelijk ten opzichte van vorig jaar minder overlast ervaren en dus zijn er minder meldingen. Tot slot hebben wij hogere uitgaven op bodemwerkzaamheden wegens een bijdrage aan het Wetplein in verband met saneringskosten.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 2.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Risico's

Voldoende personeel behouden en werven om invulling te geven aan de ambities

Aan dit risico wordt in andere programma's gerefereerd en aangegeven welke acties hierop ondernomen worden.

De problematiek wordt steeds complexer en de opgaven worden groter

In 2024 hebben we op vele manieren gewerkt aan het klimaatbestendiger maken van onze gemeente. Zowel bij herinrichtingsprojecten als planologische ontwikkelingen maakt klimaatadaptatie een vast onderdeel uit van de inrichting en beoordeling. Door (bovengrondse) waterberging en infiltratievoorzieningen, die zo veel mogelijk samen met ontstenen en vergroenen worden uitgevoerd, zijn grote stappen gemaakt om onze fysieke leefomgeving leefbaarder en weerbaarder te maken. Hiervoor werken wij graag samen met onze regiopartners en inwoners. Met het Twents Waternet, een samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel, hebben we onder andere gewerkt aan publiekscommunicatie, kennisdeling en projecten.

5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Steen en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, die een groot aantal wetten en regels over de fysieke leefomgeving bundelt in één wet. Hierdoor is er nu één digitaal loket voor het aanvragen van vergunningen en de start van projecten. Tevens is de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) van kracht geworden, met als doel de bouwkwaliteit te verbeteren en de positie van de opdrachtgever te versterken.

De Raad van State heeft op 18 december 2024 geoordeeld dat er voortaan andere regels gelden voor intern salderen van stikstofruimte. Dat betekent dat bij bouw- en infrastructurele projecten intern salderen minder vaak gebruikt kan worden. Intern salderen gaat over wanneer een stikstofuitstotende activiteit binnen het projectgebied (deels) wordt gestopt. De stikstofruimte die hierdoor vrijkomt kan worden ingezet voor een nieuwe (bouw)activiteit waarbij stikstof vrijkomt. Dat is sinds 18 december gewijzigd. De stikstofruimte die vrijkomt door de stoppende activiteit mag pas intern gesaldeer worden als die stikstofruimte niet nodig is om stikstofdoelen te halen. Dat is in de praktijk moeilijk om te bewijzen, waardoor veel bouwprojecten gaan stagneren.

Netbeheerders geven aan dat de woningbouwambities momenteel niet passen bij de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk. Dit netwerk dient verzwakt te worden voordat de nieuwbouwambities gerealiseerd kunnen worden. Netbeheerders geven aan dat deze verzwaring jarenlang gaat duren. In de praktijk merken we dat nieuwbouwprojecten veel langer op een aansluiting op het elektriciteitsnet moeten wachten. De wachttijd loopt inmiddels op tot 60 weken.

Relevante beleidsnota's

- [Nationale omgevingsvisie](#) (2020)
- Contourennotitie Nota Ruimte (2023)
- Gebiedsagenda Oost Nederland (2020)
- Omgevingsvisie Hengeloos buiten (2021)
- Omgevingsvisie Hart van Hengelo (2022)
- Woonagenda Twente 2021-2025 (2021)
- [Woonvisie Hengelo 2016 - 2026](#)
- Masterplan Hart van Zuid (2008)
- Programma Hart van Zuid 2022-2026
- Strategienota Twenteboard (2022)
- [Horecavisie](#) (2017)
- [Detailhandelsvisie](#) (2012)
- [Nota grondbeleid](#) (2017)
- Grondprijzennotitie (2022)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Handboek Aantrekkelijke Binnenstad (2020)
- Retailanalyse (2021)
- Erfgoedprogramma Cultureel erfgoed
- Prestatieafspraken Welbions 2024-2025
- Huisvestingsverordening opkoopbescherming (2023)
- VTH-beleid Omgevingswet Gemeente Hengelo (2023)

Verbonden partijen

Welbions

Welbions draagt aan het programma bij met de sociale woningvoorraad die zij ontwikkelt en beheert, op basis van de woonvisie vastgelegd in de woningbouwafspraken met de gemeente Hengelo.

Wat hebben we bereikt

8.1 Hengelo kent meer woningen waarin inwoners prettiger wonen

8.1.1 In 2024 kent Hengelo een groter aanbod van koop- en huurwoningen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aandeel huurwoningen als deel van de totale woningvoorraad (%)	43,8%	42,0%	44,0%
Aantal koopwoningen in Hengelo (aantal) ¹	22.201	22.744	22.412
Aantal huurwoningen in Hengelo (aantal) ¹	17.322	17.070	17.575
Aantal huurwoningen corporaties als deel van de totale huurvoorraad (%)	71,6% (31,2% van totaal aantal woningen)	30,6% (van totaal aantal woningen)	69,9% (30,7% van totaal aantal woningen)

1 (index=100)

8.1.2 In 2024 kunnen inwoners langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aandeel huishoudens met zelfstandig wonende hoofdbewoner ≥ 75 jaar als deel van het totale aantal huishoudens bewoonde woningen (%) ¹	niet opgenomen	14,4%	15,4%
Aantal positief afgehandelde Wmo-aanvragen voor aanpassingen aan de woning per jaar (aantal)	niet opgenomen	460	n.n.b.

1 Aantal bewoonde woningen is 37.365; aantal hoofdbewoners 75+ is 5.400.

8.1.3 In 2024 vinden meer woningzoekenden een passende woning in Hengelo

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage woningzoekenden dat een huurwoning krijgt toegewezen als deel van totaal mensen dat actief een huurwoning zoekt (%)	5,9%	13,0%	20,4%
Krapte-indicator koopwoningen voor Hengelo/Borne (verhoudingsgetal) ¹	2,5	3	1,83

1 De formule voor de NVM krapte-indicator is: (Aantal aanbod halverwege kwartaal uit vijvermodel/ Aantal transacties in kwartaal) * 3

Wanneer de NVM krapte-indicator onder de 5 komt, is sprake van een verkopersmarkt.

Wanneer de NVM krapte-indicator tussen de 5 en 10, is sprake van een evenwichtige markt.

Wanneer de NVM krapte-indicator boven de 10 komt, is sprake van een kopersmarkt.

8.2 Inwoners van Hengelo waarderen hun leefomgeving meer, dragen hier meer aan bij en treffen elkaar vaker

8.2.1 In 2024 zijn inwoners meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengeloërs dat vindt dat de leefbaarheid van de buurt de afgelopen jaren duidelijk of enigszins vooruit is gegaan (%)	20,6%	15,2%	24,6%

8.3 De binnenstad en Hart van Zuid zijn aantrekkelijker voor inwoners, bezoekers en bedrijven

8.3.1 In 2024 bezoeken meer mensen de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Gemiddelde verblijfsduur in de binnenstad per bezoeker (minuten)	niet opgenomen	niet opgenomen	niet opgenomen

8.3.2 In 2024 hebben we een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Rapportcijfer dat Hengeloërs geven voor de binnenstad van Hengelo (rapportcijfer 1-10)	7,0	6,3	7,2
Percentage leegstaande panden in het compacte stadshart (%)	-5%	-10%	-37%

8.3.3 In 2024 wonen meer mensen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal huishoudens in het binnenstadsgebied (aantal) ¹	1.123	1.323	1.176

¹ Binnenstadsgebied in de binnenstadsmonitor is op adresniveau vastgesteld. In het volgende document is aangegeven wat het gebied is (blauw omlijnd, figuur 2b)
https://www.binnenstadsmonitorhengelo.nl/images/Handleiding/Handleiding_Binnenstadsmonitor_Hengelo.pdf

8.3.4 In 2024 wonen, werken en leren meer mensen in Hart van Zuid

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal huishoudens in Hart van Zuid (aantal)	?	304	n.n.b.
Aantal bedrijfsvestigingen in Hart van Zuid (aantal)	0	195	198

Wat hebben we daarvoor gedaan

8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod aan koop- en huurwoningen, 8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning, 8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo.

- In 2024 heeft Twente zich verder gepositioneerd als een regio met groeipotentieel. Het Rijk benoemde Twente in meerdere beleidsdocumenten als gebied waar na 2030 verstedelijking mogelijk is. Dit is een belangrijke erkenning van de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) die in 2023 werd opgesteld door Enschede, Hengelo en Almelo, samen met de provincie. Begin 2024 is bestuurlijk uitgesproken dat de RSIA moet worden verbreed naar een investeringsagenda voor heel Twente. Hierop volgde het position paper ROS Twente 2050, waarin de gezamenlijke uitdagingen en ambities van de veertien Twentse gemeenten zijn vastgelegd. Dit document vormt samen met de RSIA de basis voor een ruimtelijke ontwikkelstrategie (ROS) Twente, die samen met de provincie en het Rijk verder wordt uitgewerkt. Minister Keijzer (VRO) heeft namens het kabinet in november het startsein gegeven om samen met Twente de ROS uit te werken voor de groei van de regio.
- Twente staat beter op de kaart bij de Rijksoverheid, we werken aan gebiedsontwikkelingen en binnenstedelijke ontwikkelingen. Hiervoor is meer capaciteit ingezet.
- De hoge nieuwbouwproductie uit 2023 is in 2024 gecontinueerd. Er was in 2024 een (bruto) bouwproductie van 517 nieuwbouw en transformatiewoningen. Door de sloop van 167 woningen en een aantal correcties leidt dit tot 346 netto toevoegingen in Hengelo.
- De bouwproductie komt onder meer voort uit de projecten, Industriestraat, Hazemeijer, en Smelterij in Hart van Zuid, de Bataafse Kamp en het Brokanthuis in de Binnenstad, Theresiastraat, Bandoengstraat het Brouwerijterrein en de Sluis op het Gezondheidspark.
- De sloop komt voornamelijk voort uit het sloop/nieuwbouwproject in de Nijverheid.
- In 2023 zijn negen projecten gehonoreerd met een rijkssubsidieregeling startbouwimpuls. Acht van de negen projecten zijn eind 2024 ook daadwerkelijk gestart met de bouw.
- De Woondeal Twente wordt begin 2025 herijkt. In 2024 is door de Twentse gemeenten duidelijk gemaakt aan de Provincie dat de nieuwbouwambitie in deze woondeal vergroot moet worden met 5.000 woningen naar 19.100 woningen in Twente tot en met 2030. Voorwaarde is wel dat het Rijk aandacht heeft voor onrendabele toppen en helpt bij onder meer netcongestie en de stikstofproblematiek.
- We hebben een succesvolle aanvraag ingediend voor de rijkssubsidieregeling Woningbouwimpuls (tranche 6) voor het project Campus Driene.
- We hebben in 2024 zo'n 86 startersleningen verstrekt aan starters om te helpen bij de aankoop van hun eerste koopwoning.

- De huisvestingsverordening opkoopbescherming is tussentijds geëvalueerd, deze wordt gecontinueerd tot de eindtermijn van 31-12-2025
- De huisvestingsverordening is gewijzigd door middel van een vergunningstelsel om het splitsen van appartementen te reguleren. Op die manier worden betaalbare, sociale huurwoningen in stand gehouden.
- Samen met Welbions hebben we 187 statushouders gehuisvest (registratie loopt door tot medio december). De taakstelling voor 2024 is hiermee behaald. De achterstand uit 2023 is grotendeels ingelopen. Er resteerde een kleine achterstand van 15 statushouders, dat wij in januari al hebben ingelopen.
- We hebben meegewerkt aan -en kennis genomen van- het rekenkameronderzoek naar het Hengelse woonbeleid 'niet in beton gegoten'. We hebben in een politieke markt gereflecteerd op de conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek.
- We hebben een aantal panden aangekocht t.b.v. onze stedelijke ontwikkeling, onder andere De Hazenweg 121 ten behoeve van opvang, M.A. De Ruyterstraat schoolgebouw & villa, locaties rondom de oude V&D locatie.

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals veiligheid, gezondheid en natuur

- Er is de afgelopen jaren ingezet op het kunnen werken met de Omgevingswet waardoor we bij de inwerking treding van de wet op 1 januari 2024 goed voorbereid waren.
- De Omgevingswet wordt ondersteund door het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). In het DSO kan iedereen raadplegen welke regels op welke plek gelden. Ook is het mogelijk te checken of een omgevingsvergunning of melding noodzakelijk is. En als dat zo is dan kan de aanvraag of de melding worden ingediend in het DSO.
- In 2024 zijn alle omgevingswet-gerelateerde processen binnen VTH Leefomgeving beschreven. Er is structureel deelgenomen aan de opgavetafel Dienstverlening en het klanttevredenheidsonderzoek VTH voor het eerste kwartaal van 2025 is voorbereid.
- We hebben de derde fase van de omgevingsvisie Stedelijk Gebied afgerond en begin december ter inzage gelegd.
- We hebben vanaf Q2 2024 de functie gerelateerd aan het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) ingevuld. We hebben weer structurele inzet op het landelijk gebied en het netwerk wordt weer opgebouwd. Er is deelgenomen aan diverse (provinciale) overleggen waarbij o.a. inzet is gepleegd voor een mogelijke uitvoeringsorganisatie Zuidoost-Twente. In 2024 heeft het kabinet het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) en PPLG laten vervallen. De provincie gaat verder met het programma 'Toekomst voor het Platteland' zodat de gebiedsgerichte en gebiedsspecifieke aanpak kan worden uitgewerkt. Immers; de opgaven in het landelijk gebied zijn er.
- We hebben ook dit jaar te maken gehad met de afhandeling van WOO verzoeken binnen het fysieke domein. Hiervoor is ambtelijke capaciteit nodig, met name vanuit projectleiders of juridisch adviseurs. Dit is capaciteit die niet op reguliere werkzaamheden of projectwerkzaamheden kan worden ingezet. Dit doet dus wat met planningen, maar kost ook geld. WOO verzoeken zijn niet te voorspellen.

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

8.3.3 Meer mensen wonen in de binnenstad

- In 2024 is gebleken dat de bezoekers de binnenstad van Hengelo weer beter weten te vinden. Het aantal bezoekers ten opzichte van 2023 is met ongeveer 25% gestegen en zit nagenoeg op het niveau van voor de corona periode. De realisatie van het marktplaats heeft ook een sterk positief effect gehad op de waardering van de binnenstad en dit wordt nog verder versterkt door de werkzaamheden rondom de Lambertusbasiliek die in 2024 zijn afgerond.
- Wat in 2024 niet is gerealiseerd is het invoeren van handhaving op de venstertijden met cameratoezicht en de bouw van het aangepaste paviljoen De Ontmoeting in het Prins Bernhardplantsoen. Door verschillende oorzaken zijn deze werkzaamheden nog niet afgerond. Naar verwachting gebeurt dit in 2025.
- Het wonen in de binnenstad krijgt wel steeds meer vorm. Voor het gebied van de V&D en achterliggende gebied is een grondexploitatie vastgesteld en wordt samen met de betrokken partijen hard gewerkt aan de woningbouwplannen.

- De aantrekkelijkheid van de binnenstad is steeds verder vergroot en bij de peiling bij het Hengelo panel die eind 2023 is uitgevoerd is het algemene waarderingscijfer van een 6,2 naar een 7,0 gegaan. Dit was de doelstelling die in 2026 zou moeten worden bereikt. Daarmee liggen we 3 jaar voor op schema.
- Het aantal inwoners van de binnenstad is in het afgelopen jaar weer verder toegenomen. Daarnaast zijn verschillende projecten in voorbereiding genomen door initiatiefnemers in de stad om het wonen verder te versterken.

8.3.4 Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid

- We ontwikkelen dynamische stedelijke woon-, werk- en leefmilieus om de talenten dát te geven wat ze zoeken. De Spoorzone Hengelo Enschede (SHE), met onder meer de Hengelose Magneet, is daarvoor de aangewezen plek. In het gebied tussen station Hengelo, station Kennispark en station Enschede komen alle kansen en opgaven samen voor het stedelijk gebied Enschede-Hengelo. Het afgelopen jaar is door het kwartiermakersteam SHE gewerkt aan de verdere uitwerking van SHE. Daarvoor is in het najaar de week van de SHE georganiseerd. De waardevolle resultaten en inzichten die tijdens de Week van SHE zijn opgedaan geven meer inzicht in te maken ruimtelijke keuzes, welke in 2025 worden uitgewerkt in een ontwikkelperspectief. Dit vormt de basis en biedt kaders voor de verdere ontwikkeling van de Spoorzone, die de komende jaren wordt getransformeerd tot een bruisend stedelijk gebied dat Twente nog aantrekkelijker maakt.
- Het vlaggenschip van de Hengelose Magneet –en daarmee ook van de SHE- is de KMS. In 2024 hebben de gemeente Hengelo en projectontwikkelaar Trebbe gewerkt aan de visie voor de KMS. Het omgevingsprogramma KMS-locatie is het resultaat van dit visievormingstraject. Het omgevingsprogramma is in september door het college van B&W vastgesteld. Om tot een haalbaar plan te komen is ook (financiële) inzet van en samenwerking met de gemeente nodig bij de verdere ontwikkeling van de KMS. Vanuit het belang van de KMS voor onze ambitie hebben wij hierover onze positieve grondhouding uitgesproken. Het omgevingsprogramma is daarbij ons uitgangspunt. We hebben samen met Trebbe gesproken over onze organisatiestructuur, financiële inzet en governance in de verdere ontwikkeling van de KMS. Afspraken hierover hebben we vastgelegd in een Akkoord op hoofdlijnen, herontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork. De gemeenteraad heeft in oktober besloten een bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling KMS in te stellen voor de verdere ontwikkeling van de KMS. Onze afspraken werken we nu uit in een Samenwerkingsovereenkomst met Trebbe.
- Als onderdeel van de ontwikkeling van de KMS is gewerkt aan een verdere verkenning van de centrale mobiliteitshub Hart van Zuid.

Wat zijn we blijven doen

Bestemmingsplannen in procedure

- Voor het gebied Hart van Zuid is gewerkt aan het bestemmingsplan Hart van Zuid, Primoteg (52 appartementen)
- Voor het gebied Dalmeden is gewerkt aan de bestemmingsplannen Kamers (44 woningen) en Meander Noord (110 woningen)
- Voor het Buitengebied is een bestemmingsplan ter inzage gelegd voor het perceel Schalmedenweg 21. Dit betreft een transformatie van intensieve veehouderij naar 5 woningen.
- Er zijn veel voorbereidende gesprekken gevoerd, met initiatiefnemers en met de erfcoaches over mogelijke initiatieven (Rood voor Rood en VAB) in het buitengebied. Voor een aantal initiatieven is inmiddels een anterieure overeenkomst opgesteld of in voorbereiding.
- Er is verder gewerkt aan het Masterplan voor het plangebied Lange Wemen.
- Het beroep tegen het bestemmingsplan Vooroorlogse wijken omgeving Heemafterrein-Bornsestraat is behandeld door de Raad van State en wordt in het kader van een zogenaamde bestuurlijke lus aangepast.
- Er is veelvuldig contact geweest met Tennet over diverse plannen en procedures.

Onherroepelijke bestemmingsplannen

- De volgende bestemmingsplannen zijn in 2024 onherroepelijk geworden: Enschedesestraat 406, Gezondheidspark Erve Berchus, 2 parapluplannen voor de aanleg van 2 ondergrondse 110 kV leidingen van Almelo Mosterdpot naar Hengelo Weideweg en van Hengelo Weideweg naar Hengelo Oele, de parapluplannen afwijkinsregels en standplaatsen, Beckumerstraat 3 en Willem de Clerqstraat 55, Broek Noordrand, De Veldkamp 2014, omgeving Erve de Lemerij.

Omgevingswet

- Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. We hebben de Bruidsschat technisch in beheer genomen. Daarna hebben wij gewerkt aan de nieuwe opzet van het Omgevingsplan en de eerste wijziging daarvan, zijnde de inhoudelijke verwerking van de Bruidsschat.
- De Omgevingsprogramma's Actieplan Geluid en KMS-locatie vastgesteld.

Binnenstad

- Met binnenstadpartners en ondernemers hebben we gewerkt we aan het realiseren van een compact bruisend stadshart (met zo min mogelijk structurele leegstand), met onderscheidende aanloopgebieden om daarmee ook de economische aantrekkingskracht te vergroten. Dit hebben we gedaan door uitvoering te geven aan Integraal actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad en de Binnenstadsmonitor periodiek te actualiseren. Daarnaast zijn we blijven inzetten op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekken van ondernemers/ investeerders passend bij de gebiedsprofielen.

Projecten

- In 2024 zijn gerealiseerd: de (deel)projecten Smelterij, Hofmakerij 1, Bloemenbuurt.
- De tijdelijke woningen aan de Bandoengstraat zijn (nagenoeg) afgerond.
- In het Broek, Dalmeden, Marskant, Heraklesstraat en op het Hazemeijerterrein wordt volop gebouwd. Net als in Hart van Zuid met de Kleine Koppeling en de Appendage, en in de binnenstad, waar ook in 2024 weer verschillende bouwprojecten zijn gestart, waaronder de horecawand aan het Burgemeester van der Dussenplein.
- In 2024 zijn we met de volgende projecten zo ver gevorderd dat we verwachten in 2025 te kunnen starten met de bouw:
 - Campus Driene; In 2024 is o.a. de BOPA onherroepelijk geworden.
 - Plegt Vos locatie aan de Bornsestraat; in 2024 heeft de Raad van State uitspraak gedaan, waardoor duidelijk is geworden dat we binnen 6 maanden de hiaten in het bestemmingplan kunnen herstellen.
 - Erve Berchus; In 2024 is o.a. het bestemmingsplan onherroepelijk geworden.
 - Appendage; in 2024 is o.a. bouwrijp gemaakt en is de omgevingsvergunning verleend en is gestart met de bouwwerkzaamheden
 - Hofmakerij 2; wordt al gebouwd
 - Herontwikkeling Dikkersgebouw; omgevingsvergunning is verleend
- Ook hebben we in 2024 bij veel plannen vorderingen gemaakt waardoor ook na 2025 de bouwstroom op gang blijft.
- Wolfkaterweg Beckum; stedenbouwkundig plan nagenoeg gereed.
- Mentink locatie Beckum; stedenbouwkundig plan nagenoeg gereed.
- Erve Lonink Beckum; overeenkomst met ontwikkelaar vastgesteld en getekend.
- Oude Ketelmakerij; plan is verder geoptimaliseerd.
- Dikkers ; plan is verder uitgewerkt.
- ETEF; er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd ten behoeve van het ontwerp.
- Primoteq; n.a.v. gesprekken met de buurt is het plan aangepast en verwerkt in het bestemmingplan, dat inmiddels door de raad is vastgesteld. .
- Woonwagenlocaties; het voorlopig ontwerp is opgesteld en de BOPA is voorbereid.
- Aireyflats; het project is in 2024 gestart en de uitgangspunten zijn geformuleerd.
- De Noork; het programma van eisen is opgesteld.
- Giethart; de nota van uitgangspunten is vastgesteld en de anterieure overeenkomst is getekend.
- De Brink: Stedenbouwkundig plan en realisatieovereenkomst is uitgewerkt.
- Woningbouw gezondheidspark; stedenbouwkundig plan nagenoeg gereed.

Grondbedrijf

- Het grondbedrijf heeft in 2024 een actieve rol gespeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen door strategisch advies en grondbeheer. Door slimme grondposities in te nemen, heeft de gemeente haar regierol versterkt en bijgedragen aan woningbouw en bedrijventerreinen.

Belangrijke prestaties:

- Grondverkoop: €14,8 miljoen aan bedrijventerreinen en woningbouw (excl. BXL).
- Afgeronde grondexploitaties: Dalmeden (deels), Hart van Zuid (Smelterij & Verbinding).
- Nieuwe grondexploitaties gestart: Woonwagenlocaties, Campus Driene, Beekstraat en omgeving.
- Bijna afgeronde grondexploitaties (2025): Lange Wemen, Veldwijk Noord, Hart van Zuid (Kanaalzone), Veldkamp, Beckumerstraat.

Door deze ontwikkelingen blijft het grondbedrijf sturen op voldoende kavels voor woningbouw en bedrijventerreinen, in lijn met de gemeentelijke doelstellingen.

Wat heeft het gekost

8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	97	576	527	-49
Lasten	2.050	2.020	2.455	-435
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.953	-1.444	-1.928	-484
Baten	16.638	18.872	3.111	-15.761
Lasten	16.491	18.736	10.151	8.585
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	147	136	-7.040	-7.176
Baten	2.318	3.904	5.443	1.539
Lasten	4.481	6.529	7.953	-1.424
8.3 Wonen en bouwen	-2.163	-2.625	-2.510	115
Saldo 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.969	-3.933	-11.478	-7.545

Financiële toelichting

8.1 Ruimte en leefomgeving (€ 484.000 nadeel)

Wij hebben op dit taakveld € 49.000 minder inkomsten gerealiseerd dan begroot. Dit nadeel is ontstaan doordat exploitatieovereenkomsten over meerdere jaren lopen. Echter worden de geraamde inkomsten niet over meerdere jaren begroot, maar binnen het jaar waarop een exploitatie overeenkomst wordt afgesloten.

Tegenover deze lagere inkomsten staan ook lagere loonlasten voor de exploitatieovereenkomsten (voordeel € 370.000). Het begrote bedrag voor voorbereidingskosten voor projecten en grondexploitaties is overschreden met € 726.000. In 2024 is veel aan voorbereidend werk gedaan waarvoor in 2024 nog geen investeringskrediet of grondexploitatie is vastgesteld. Een groot deel van het tekort wordt veroorzaakt door de Breemarsweg en de (ver)nieuwbouw van FC Twente-Heracles Academie. Daarnaast zijn andere grote posten de Wolfkaterweg, de Noork en Hazemeijer (onderdeel flexlocatie). Werkzaamheden aan de Mariastraat, de Noork en de Aireyflats, daarvoor zullen in 2025 de kosten worden gedekt uit een kredietaanvraag (Mariastraat) en een kostenverhaalsovereenkomst (de Noork en Aireyflats). Als laatste zijn er extra loonkosten gemaakt voor het maken van omgevingsvisies en -programma's en was er extra aandacht voor landelijk gebied.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (€ 7.176.010 nadeel)

Het nadeel op dit taakveld is ontstaan door de (deel)afsluiting van Dalmeden. Dat zit met name in het verschil tussen de verplichte methode van tussentijdse winstneming en de nu daadwerkelijk berekende winst van het afgesloten deel van Dalmeden. Daarnaast is het resultaat van BXL lager uitgevallen dan verwacht, omdat voorgesteld wordt om de boekwaarde van de parkmanagementvoorzieningen af te boeken. De dotatie voorziening van de Veldkamp was juist lager dan verwacht. De verkoop van een perceel grond aan de Beneluxlaan heeft in 2024 niet plaatsgevonden. Daarnaast zijn er nog veel kleine mutaties geweest. Voor verdere toelichting zie paragraaf grondbeleid en herziening grondexploitaties 2025.

8.3 Wonen en bouwen (€ 115.000 voordeel)

Wij hebben op dit taakveld € 1.509.000 meer inkomsten gerealiseerd dan begroot. Als eerste hebben wij in 2024 een hogere opbrengst aan bouwleges gerealiseerd dan begroot (€ 315.000 voordeel). Dit is enerzijds vanwege het grotere aantal vergunningaanvragen die eind 2023 zijn ingediend en in 2024 zijn verleend. Anderszijds hebben wij

hogere legesopbrengsten door een paar grote projecten zoals de woningbouwprojecten Geerdinksweg-Mariastraat en de Appendage en projecten voor commercieel vastgoed voor op het bedrijventerrein Westemaat en het HTSP ontvangen. Ten tweede leidt de startbouwimpuls aan de inkomstenzijde per saldo tot een voordeel van € 1.510.000. Aan de uitgavenkant staat hier een doorbeschikking tegenover. Hierdoor hebben wij zowel hogere inkomsten als uitgaven, maar per saldo is dit budgettair neutraal. Als derde is er aan de inkomstenzijde een nadeel ontstaan van € 624.000 doordat de subsidies van modulaire woningen nog niet zijn doorbeschikt, maar wel waren begroot in 2024. Hierdoor hebben wij zowel lagere inkomsten als uitgaven, ook dit is per saldo budgettair neutraal. Het restant voordeel wordt verklaard door kleinere verschillen.

Aan de uitgavenkant is op dit taakveld een overbesteding gerealiseerd van € 1.424.000. Aan de uitgavenkant wordt het grootste nadeel (€ 897.000) verklaard door de overschrijdingen van de loonkosten en inhuur personeel. Hiervan had € 352.000 eigenlijk aan programma 1 toegerekend moeten worden. Daarnaast is er extra personeel ingehuurd vanwege het grotere aantal vergunningenaanvragen (zie ook inkomsten). Voor de implementatie van de Omgevingswet is minder uitgegeven (€ 250.000). Dit komt onder meer doordat de 3 nieuwe rollen, die in de Zomernota 2024 geïntroduceerd zijn, pas in het tweede kwartaal zijn ingevuld. Voor de Zomernota 2025 wordt een bestedingsplan gemaakt, rekening houdend met de evaluatie van de drie rollen en de ontwikkeling van de 4^e fase van de omgevingsvisie. De implementatie van de Omgevingswet loopt door tot 2032, wanneer de transitie van het omgevingsplan gereed moet zijn. Binnen het programma binnenstad is het afgelopen jaar een onderbesteding geweest van € 65.000. Dit komt ondermeer omdat enkele cursussen voor ondernemers niet zijn doorgegaan in 2024 waaraan een bijdrage was toegezegd en omdat er in het kader van bereikbare binnenstad alle kosten voor toegankelijkheid zijn gedekt middels het krediet voor de realisatie van het cameratoezicht. Het restant nadeel wordt verklaard door overige kleine verschillen.

Risico's

Afhankelijkheid van externe partijen en toename van bouwkosten

We blijven investeren in onze contacten met ontwikkelaars en andere ondernemers. Daarnaast houden we bij de bepaling van parameters rekening met kostenstijging zodat we achteraf niet met verrassingen geconfronteerd worden.

Toenemende stapeling van wetgeving

Onze invloed hierop is beperkt. Nieuwe wetgeving wordt zo snel mogelijk geïmplementeerd en waar nodig beleid aangepast om hierop in te spelen zodat vertraging in ontwikkeling zoveel mogelijk beperkt blijft.

De risico's van de grondexploitaties die binnen programma 8 vallen staan beschreven in paragraaf 6.4 grondbeleid.

5.2.9 Bestuur en ondersteuning

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg, Wethouders Brand en Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

D. Dercksen, A. Lenferink en A. De Vos

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

De inwoner centraal

Onderdeel van de strategische opgave 'Inwoner centraal' is (gemeentebrede) dienstverlening. 2024 was een jaar waarin we de basis verstevigd hebben. De focus lag op het realiseren van een aantal basisonderdelen voor dienstverlening.

We hebben gerealiseerd dat er 100 uitgaande brieven herschreven zijn, zoals die van inkoop, HR en leerplicht. Hiermee communiceren we in lijn met de vastgestelde schrijfafspraken van de Helder Hengelo's structuur. Deze schrijfafspraken zorgen ervoor dat brieven duidelijker, begrijpbaar en makkelijker leesbaar zijn voor onze inwoners. Het lezerspanel (vertegenwoordiging van inwoners) heeft de herschreven brieven beoordeeld. Daarnaast hebben ongeveer 60 collega's de training Helder Hengelo's gevolgd om de schrijfafspraken beter toe te passen in hun werk. En zijn we gestart met de pilot Textmetrics. Dit is een AI hulpmiddel voor medewerkers om Helder Hengelo's te schrijven.

Naast de focus op uitgaande brieven zijn we gestart met een pilot over beeldtaal op de website met informatie over paspoort/ identiteitskaart. Ook zijn we gestart met het voorbereiden en uitvoeren van de Wet modernisering elektrische bestuurlijk verkeer. Dit betreft onder andere digitalisering, kanaalsturing, groeps- emailadressen en richtlijnen voor webformulieren.

Een ander onderdeel van 'inwoner centraal' is inwonersbetrokkenheid (participatie) en kindinclusie. Het denkkader participatie is in 2024 vaker overwogen en ingezet. Zo is het denkkader onder andere toegepast bij, de omgevingsvisie, aardgasvrij, het Prins Bernard Plantsoen en de wijkgerichte aanpak (Noork). De opbrengsten uit deze participatietrajecten zijn geborgd en uitgewerkt in de desbetreffende projecten. Dat inwoners zich meer betrokken en gehoord voelen zien we terug in de stijging van de van de beleidsindicatoren. Om dit te bereiken hebben we geïnvesteerd in onze organisatie, ongeveer 60 collega's hebben de basistraining participatie gevolgd zodat het denkkader vaker werd ingezet in 2024.

In 2024 zijn kinderen/ jongeren op verschillende manieren betrokken bij ons werk als gemeente. O.a. op het festival Baas boven Baas (over het onderwerp vrijheid), bij de uitreiking van het jeugdlintje, de week van Respect, dag van de taal, samenwerking met Prodemos en Minecraft over de ontwikkelingen van de Lange Wemen. Daarnaast zien we dat meer middelbare scholen in de bovenbouw praktijkvakken ontwikkelen om beter aan te sluiten op het vervolgonderwijs. Voor deze praktijkvakken zijn wij als de gemeente vaker opdrachtgever voor opdrachten. Dit betekent dat we naast kindinclusie op relevante thema's van de gemeente nog veel meer hebben gedaan samen met kinderen/ jongeren. Dit zijn in totaal acht trajecten geweest in 2024.

Bestuurlijke samenwerking

Net voor de zomervakantie hebben de wethouders Financiën besloten om de gemeenschappelijke regelingen te betrekken bij de zorgen over de meerjarige financiële ontwikkelingen bij gemeenten. Aan hen is gevraagd om actief in te zetten op kostenbeheersing. In de informatiebrief van gemeenten over de te hanteren uitgangspunten voor de Zomernota 2026 in oktober 2024 is opnieuw pro-activiteit gevraagd van de gemeenschappelijke regelingen op het gebied van inzet voor efficiency en terughoudendheid als het gaat om nieuw beleid of nieuwe taken. Ook private samenwerkingspartners, waar we bestuurlijk kunnen sturen hebben de noodkreet van gemeenten opgepakt. Twente Milieu heeft er een project voor opgezet. E.e.a. moet leiden tot acceptabele Zomernota 2026 en zo mogelijk al besparingen in 2025.

Krapte op de arbeidsmarkt vraagt creativiteit

De krapte op de arbeidsmarkt was ook in 2024 voelbaar en zal nog zeker doorzetten tot na 2030. Als antwoord hierop zetten we sinds 2022 stevig in op het versterken van ons werkgeversmerk en het vergroten van onze wervingskracht. Dat werpt zijn vruchten af: onze vacatures werden afgelopen jaar op eigen kracht vervuld, zonder inzet van externe

wervingsbureaus. De krapte vraagt ook om een vooruitziende blik en creativiteit. We hebben een sterke impuls gegeven aan het vroegtijdig enthousiasmeren van jong talent voor onze organisatie, in aansluiting op de ambities van de Talentopgave. We zijn bovendien gestart met een aantal pilots rond competentiegericht werven, waardoor we diverser, inclusiever en breder kunnen kijken in een competitieve arbeidsmarkt. Gelet op de positieve ervaringen krijgt dit vanuit de visie Leren en Ontwikkelen in 2025 een vervolg.

In het afgelopen jaar heeft onze inzet zich daarnaast verbreed naar het behoud, binden en boeien van onze huidige medewerkers. Sinds 2024 is er een uitgebreid onboardingsprogramma om medewerkers te introduceren in de organisatie en zich snel thuis te laten voelen. Daarnaast is vorm gegeven aan duurzame inzetbaarheid, hybride werken, vitaliteit en de visie op leren & ontwikkelen. Het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek is een belangrijke thermometer voor medewerkertevredenheid, welzijn, betrokkenheid en daarmee behoud. De resultaten uit het MBO van 2023 hebben in afgelopen jaar opvolging gekregen in actieplannen.

Digitaliseren van fysieke archieven

2024 is gebruikt om de reikwijdte van de digitaliseringsopgave beter in beeld te krijgen om hiermee een Europese aanbesteding uit te schrijven. In 2024 is een overeenkomst afgesloten met een partner die zowel de digitalisering gaat uitvoeren als het cultuurhistorische materiaal van de fysieke archieven gaat verzorgen. De uitvoering gaat in samenwerking met SWB Midden-Twente en start begin 2025.

Digitale transformatie

2024 was het 2^e jaar (van 3) van het programma Digitale Transformatie. De focus heeft ook dit 2^e jaar vooral gelegen op het laten zien wat Digitale Transformatie betekent, welke mogelijkheden Digitale Transformatie met zich meebrengt en lag de focus op het aanjagen van innovatie.

In 2024 hebben we diverse innovatieve pilots uitgevoerd. Zo hebben we onze brieven aan inwoners beter begrijpelijk gemaakt door AI toe te passen en hebben we AI toegepast om de keukentafelgesprekken met inwoners efficiënter te maken. Ook hebben we een Digital Twin ontwikkeld en daar Virtual Reality op toegepast om delen van Hengelo op een andere wijze te visualiseren en daardoor makkelijker toekomstige scenario's te kunnen beoordelen. Tenslotte zijn we door het innovatieve karakter van het programma, in staat gebleken om jonge talenten blijvend interessant werk te bieden. Meer detailinformatie over de innovaties is te vinden in paragraaf 6.7.5.

Datagedreven werken

In 2024 hebben we de eerste stappen gezet in de uitvoering van de datastrategie, zoals vastgesteld eind 2023. Dit heeft vorm gekregen via het programma Data in de Genen. Met behulp van dit programma is in 2024 onder andere gestart met het versterken van de datavaardigheden van medewerkers wat bijdraagt aan een efficiëntere bedrijfsvoering en verbetering van de dienstverlening. Daarnaast zijn we in 2024 gestart met het opstellen van een Ethisch kader voor verantwoord datagebruik. Oplevering daarvan verwachten we in 2025 te realiseren. Naast het programma Data in de Genen, hebben we diverse dashboards en onderzoeken opgeleverd. In paragraaf 6.7.5 is daar een nadere detaillering over te vinden.

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en regelt voor inwoners het recht op informatie van de overheid. De wet gaat uit van gefaseerde invoering. De gemeente Hengelo implementeert deze wet via een uitvoeringsprogramma. In 2024 werd het verplicht de eerste tranche informatie categorieën actief openbaar te maken. Gemeente Hengelo voldeed hier tijdig aan en maakt meer informatie categorieën dan vereist actief openbaar. In de Openbaarheidsparagraaf Wet Open Overheid (6.9 Wet Open Overheid (WOO)) wordt hier nader op ingegaan.

Beheer overige gebouwen en gronden

We hebben dit jaar niet de focus kunnen leggen op het afstoten van gebouwen die niet worden ingezet voor beleidsdoelstellingen of eigen huisvesting. Door de hoeveelheid lopende ontwikkelingen en projecten, maar ook onvoorziene ontwikkelingen (bijv. aankopen rondom V&D, Hazenweg), binnen de gemeente ontbrak de benodigde capaciteit om dit proces voortvarend door te zetten. Capaciteit vanuit vastgoed was nodig om aankopen en dus ook het beheer in goede banen te leiden. Daarnaast wordt door het Vastgoedbedrijf sturing gegeven aan het beheer, onderhoud en verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen, die wel worden ingezet voor beleidsdoelstellingen of eigen huisvesting en die in de verschillende taakvelden worden verantwoord.

Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

In 2024 heeft de prioriteit gelegen bij het verduurzamen van het Twentebad (zie paragraaf 5.2.5). Daarnaast zijn we

gestart met de voorbereidende gesprekken met een adviesbureau om een verdiepingsslag te maken op de routekaart verduurzamen maatschappelijk vastgoed.

Renteontwikkeling

Waar vorig jaar de ECB (Europese Centrale Bank) de rente met gelijke stappen van 0,25% verhoogde tot 4%, was dit afgelopen jaar andersom het geval. De ECB heeft de rente vier keer naar beneden bijgesteld tot 3% en is van plan dit te blijven doen als de inflatie het toelaat. De investeringen in het afgelopen jaar hebben we met eigen middelen kunnen voldoen.

Gemeentefonds

Het Rijk heeft eenzijdig met ingang van 2024 (in plaats van 2027) vervroegd de BBP-systematiek ingevoerd. De BBP-systematiek heeft betrekking op de vergoeding in het gemeentefonds voor loon-, prijs- en volumeontwikkelingen. Uit beantwoording van Tweede Kamervragen door de minister van BZK blijkt dat deze nieuwe systematiek een aanzienlijke verslechtering is ten opzichte van de oude systematiek. Incidenteel vindt voor deze verslechtering (gedeeltelijke) compensatie plaats tot en met 2029 door het Rijk.

Structureel gezien zijn de financiële problemen voor gemeenten vanaf het jaar 2026 en verder nog steeds niet opgelost door het Rijk. Op landelijk niveau is nog steeds sprake van aanzienlijke tekorten voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren. Bij gemeentelijke taken horen ook de bijpassende knaken van het Rijk. We blijven streven naar een goede balans tussen taken en middelen. Hiervoor blijven we stevig lobbyen bij het Rijk en de VNG.

Zoals gebruikelijk veroorzaakt de decembercirculaire van het gemeentefonds weer een positief effect op het jaarrekeningsaldo. Door de late beschikbaarheid van deze circulaire was het niet meer mogelijk om een begrotingswijziging voor het jaar 2024 vast te laten stellen door de gemeenteraad. Hierdoor wordt het resultaat van de Jaarstukken wederom positief beïnvloed door het Rijk. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar 'Wat heeft het gekost?'.

Relevante beleidsnota's

- [Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo 2025](#)
- Nota investerings- en activeringsbeleid 2023
- [Nota overhead 2024](#)
- Beleidskader Verbonden Partijen Hengelo 2024
- [Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023 - 2027](#)
- [Nota reserves en voorzieningen 2016](#)
- [Treasurybesluit 2021](#)
- [Beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Hengelo 2021](#)
- [Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders 2021](#)
- [Denkkader participatie 2022](#)
- [Participatieverordening 2024](#)

Verbonden partijen

- Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
- BNG Bank
- Enexis Holding BV
- Twence Holding BV
- Centrum gemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo
- Stichting Twenteboard
- Twente Board Development BV.
- Zonneveld Boeldershoek Hengelo B.V.

In 2024 is het beleidskader voor het aangaan en beheren van samenwerking met verbonden partijen geactualiseerd. Het nieuwe beleidskader is een verbetering t.o.v. de 'oude' nota op het gebied van onder andere risicomanagement en helderheid over de rol van en informatie aan de raad.

In 2024 hebben we een besloten vennootschap opgericht: Zonneveld Boeldershoek Hengelo B.V. Gemeente Hengelo is 100% aandeelhouder. Het zonneveld kan 8.000 huishoudens van energie voorzien. Deze stap is genomen in het kader van maatregelen om de energietransitie vorm te geven. De beheersactiviteiten en energielevering worden verzorgd door de Coöperatie Energie van Hengelo. De bouw is in oktober gestart. Ingebruikname: naar verwachting vanaf april 2025. Dit gemeentelijke zonneveld, gerealiseerd met een investeringskrediet van € 10,5 miljoen, beslaat 12 hectare en omvat circa 22.000 zonnepanelen.

Wat hebben we bereikt

9.1 Meer inwoners zijn betrokken bij hun stad en tevreden over het bestuur van Hengelo

9.1.1 In 2024 zijn meer (jonge)(1) inwoners en andere belanghebbenden betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.¹

¹ De toevoeging 'jonge' is gedaan, in aansluiting op het traject voor kindinclusie (ook wel Baas boven Baas), waar de raad geld voor beschikbaar heeft gesteld, en waar nu uitvoering aan wordt gegeven.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd (%)	29,3%	27,0%	37,8%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente betreft inwoners voldoende bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen' (%)	42,0%	37,0%	48,1%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente luistert voldoende naar de mening van haar inwoners' (%)	28,4%	27,0%	32,7%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente Hengelo doet wat ze zegt' (%)	28,3%	27,0%	28,4%
Minimaal 3 keer per jaar worden kinderen/ jongeren via een Baas boven Baas traject betrokken bij een relevant en actueel thema uit de Beleidsbegroting	3	3	4

9.2 Inwoners zijn meer tevreden over de dienstverlening van de gemeente Hengelo

9.2.1 In 2024 waarden inwoners de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Rapportcijfer dat inwoners gemiddeld geven voor de dienstverlening van de gemeente (cijfer 1-10)	6,6	7,5	6,6
Rapportcijfer dat inwoners gemiddeld geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente (cijfer 1-10)	6,8	7,5	6,8

9.3 Hengelo blijft een wendbare, ambitieuze en financieel gezonde gemeente

9.3.1 In 2024 blijft de gemeente Hengelo financieel gezond waarbij we ambities blijven realiseren vanuit de logica van de Hengeloër.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aanvullend weerstandsvermogen per inwoner (euro) ultimo jaar ¹	718	521	515
Structureel exploitatieresultaat van de gemeentebegroting in jaar t+3 (euro) in 2023 en in jaar t+3 in 2024 ²	-2,9 miljoen	4,3 miljoen	-1,9 miljoen

¹ De beschikbare weerstandscapaciteit minus de benodigde weerstandscapaciteit uitgedrukt in een bedrag per inwoner.

² De mate waarin structurele lasten (volledig) worden gedekt door de structurele baten.

Wat hebben we daarvoor gedaan

9.1.1 Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord

- Wij werken aan het vertrouwen en relatie tussen inwoner en de gemeente door inwoners centraal te stellen in ons werk. Dat doen we onder andere door participatie en verbetering van onze dienstverlening. We zien een stijging dat inwoners zich betrokken voelen bij ontwikkelingen (48,1% 2024 t.o.v. 42% 2023). Daarnaast geven meer inwoners via het Hengelo Panel ook aan dat er voldoende geluisterd wordt naar hun mening (32,7% 2024 t.o.v. 28,4% 2023). Dit kan komen doordat we steeds bewuster omgaan met het betrekken van inwoners of andere betrokkenen bij ontwikkelingen (naar aanleiding van het 'Denkkader participatie' en het trainen van collega's).

- Wij hebben opnieuw kinderen betrokken bij ons werk als gemeente. Wij hebben onder andere met kinderen de volgende thema's besproken: hoe kunnen we jongeren beter betrekken bij beleidsontwikkelingen van de gemeente, het vergroenen van schoolpleinen en de inrichting van de Lange Wemen. Het thema vrijheid is tijdens het derde Baas boven Baas festival besproken met basisschoolleerlingen (250 leerlingen) en zijn er 18 gastcolleges gegeven op het middelbaar onderwijs over respect in de Week van Respect. Ook zijn de eerste verkennende gesprekken met de Raad voor Kinderen geweest over een structurele samenwerking (vertegenwoordiging van leerlingen van alle Symbio basisscholen).
- Het borgingsplan voor het 'Denkkader participatie' is uitgevoerd. Het denkkader geeft richting aan óf en hoe we participatie vormgeven in Hengelo. Het beschrijft het afwegingskader in hoe Hengelo inwonersparticipatie én overheidsparticipatie vorm geeft.
- We hebben het 'Denkkader participatie' op verschillende onderwerpen toegepast, zoals Be Brink, het Prins Bernard Plantsoen en aardgasvrij. Informatie voor inwoners over het kunnen meepraten met de gemeente is te vinden op: hengelo.nl/praatmee. Daarnaast zijn sommige inwoners specifiek uitgenodigd zodat we de passende doelgroep bereiken.
- We werkten aan het borgen van participatie in de nieuwe projectmatige werkwijze die in 2025 wordt doorgevoerd in de organisatie. Deze projectmatige werkwijze heet: 'projectmatig creëren'.

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog

- Het cijfer voor dienstverlening in 2024 (6,6) is gelijk ten opzichte van 2023 (6,6). Op basis van onze 'uitgangspunten dienstverlening' lag de focus we op het realiseren van een betere basis. Daarom zijn er meer medewerkers bij gekomen begin 2024. Verder lag de focus op heldere taal (herschrijven van brieven).
- Op de gemeentelijke website kunnen inwoners op verschillende producten/diensten reageren over hoe zij dat ervaren (digitale dienstverlening – een 6,8 in 2024, gelijk aan 2023). Voorbeelden zijn: website informatie aanpassen naar de nieuwe richtlijnen zoals Helder Hengelo's en het realiseren van richtlijnen voor webformulieren. Verder lag de focus op het voorbereiden/uitvoeren van wetgevingen, zoals Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (digitaal aanvragen), Wet digitale overheid (toegankelijkheid).
- Trainingen voor het duidelijk schrijven van onze teksten door medewerkers (Helder Hengelo's). Hierdoor ontstaat meer bewustwording. Daarnaast waren er schrijfdagen om direct (gezamenlijk) brieven te herschrijven.

9.3.1 De gemeente Hengelo blijft financieel gezond waarbij we ambities blijven realiseren waarbij de inwoner centraal staat

- We blijven sturen op een structureel sluitende begroting om aan het provinciaal toezicht te voldoen. Hierbij blijven we stevig inzetten op de lobby naar het Rijk om voldoende rijksmiddelen te ontvangen voor bestaande én nieuwe taken, die de gemeente moet uitvoeren.
- We blijven sturen op voldoende weerstandsvermogen (met name algemene reserve).
- We blijven sturen op de transformatie in het sociaal domein voor een neutraal financieel perspectief.

Wat zijn we blijven doen

De inwoner centraal

- Het toepassen van het Denkkader participatie in onze projecten en processen.
- Continu kijken waar onze dienstverlening (processen, systemen en benadering) aangescherpt kan worden.
- De wijze waarop we met elkaar en inwoners omgaan (leidende motieven) staan in de 'Uitgangspunten dienstverlening'.
- Stuurgroep dienstverlening, waar signalen worden gedeeld over gemeentebrede dienstverlening.

Beheren, onderhouden en verkopen van gemeentelijk vastgoed en de daarbij behorende processen verder professionaliseren.

- De invoering van kostprijsdekkende huur, zoals opgenomen in de kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders", is grotendeels per 1 januari 2024 geëffectueerd.
- Betrokkenheid van het vastgoedbedrijf bij de aankoop van diverse gebouwen, waaronder aan de Beekstraat.

- De verkoop van woningen aan de Willem de Clercqstraat.
- Onderhoud van gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.
- Coördinatie van herinspecties met betrekking tot het onderhoud van gemeentelijk vastgoed.
- Aanbesteding van preventief en correctief onderhoud voor elektrotechnische en werktuigbouwkundige installaties in gemeentelijke gebouwen.
- Tijdelijk beheer van panden binnen de grondexploitatie “Beekstraat en omgeving”.
- Uitbreiding van de hijsinstallatie bij de Schouwburg.
- Actieve betrokkenheid bij de ontwikkeling van paviljoen “De Ontmoeting”, het Twentebad, de kinderboerderij en de huisvesting van de Voetbalacademie.
- Ondersteuning bij het opstellen van het Integraal Huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting.
- Bijdrage aan het opstellen van het Gebied- en Accommodatievoorzieningen Plan (GAP).
- Verdere verdieping van de routekaart voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed.
- Opstellen en verfijnen van procesomschrijvingen om de basisprocessen verder te optimaliseren.
- Optimalisatie van de financiële administratie.

Treasury

- We stelden de financieringsbehoefte op en analyseerden de leningenportefeuille, rekening houdend met de wettelijke normen kasgeldlimiet en renterisiconorm.
- We anticipeerden op onze liquiditeitsbehoefte
- We verstrekten geen nieuwe geldleningen en garanties aan derden met uitzondering van leningen waarbij we garantstelling kunnen delen met het Waarborgfonds Sport.
- We beheersten de risico's en volgden de financiële ontwikkelingen bij organisaties aan wie we hebben geleend.
- We hebben de deelnemingenportefeuille beheerd door verantwoording van dividenden, het terugvragen van dividendbelasting bij de belastingdienst en het actief volgen van de risicopositie van de ondernemingen waarin we deelnamen.

Financiën

- We zorgden voor inzichtelijke financiën voor inwoners en ondernemers. Er wordt continu gestreefd om onze planning- en controlcyclus verder te ontwikkelen; om de planning- en controlproducten nog leesbaarder, toegankelijker en transparanter te maken.
- Via de Zomernota, Beleidsrapportage en de Jaarstukken informeerden we de gemeenteraad over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de Beleidsbegroting.

Belastingen

- We hebben via GBTwente onroerende zaakbelasting, parkeerbelasting, hondenbelasting, BIZ en precariobelasting opgelegd en ingevorderd conform de door de raad vastgestelde Verordeningen.
- In 2024 is het tarief van de hondenbelasting bevroren op het niveau van van 2023. In 2025 is het tarief voor de hondenbelasting met een kwart verminderd ten opzichte van 2024. Vanaf 2026 wordt dekking gezocht binnen de lijn van de eerder aangenomen motie (C01-M01, Zomernota 2023-2027) om bij nieuwe financiële meevallers van structurele aard de mogelijke inzet hiervan voor (al dan niet gedeeltelijke) dekking van de hondenbelasting uitdrukkelijk mee te nemen. Dit betekent dat wanneer zich structurele meevallers/voordelen voordoen, deze ten eerste worden ingezet om de (gefaseerde) afschaffing van de hondenbelasting te dekken.

Wat heeft het gekost

9 Bestuur en ondersteuning	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	-	-	52	52
Lasten	4.681	4.685	5.494	-809
0.1 Bestuur	-4.681	-4.685	-5.442	-757
Baten	2.432	2.432	1.913	-519
Lasten	3.844	3.975	3.876	99
0.2 Burgerzaken	-1.412	-1.543	-1.963	-420
Baten	961	1.757	1.948	191
Lasten	1.748	2.706	2.630	76
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-787	-949	-683	266
Baten	4.716	6.499	7.681	1.182
Lasten	41.827	45.326	44.842	484
0.4 Overhead	-37.111	-38.827	-37.161	1.666
Baten	10.737	15.548	16.280	732
Lasten	9.059	9.059	10.540	-1.481
0.5 Treasury	1.678	6.489	5.740	-749
Baten	13.900	13.900	13.928	28
Lasten	1.177	1.177	1.341	-164
0.61 OZB woningen	12.723	12.723	12.587	-136
Baten	16.005	16.005	16.745	740
Lasten	122	122	122	-
0.62 OZB niet-woningen	15.883	15.883	16.623	740
Baten	2.120	2.120	2.088	-32
Lasten	101	101	101	-
0.63 Parkeerbelasting	2.019	2.019	1.987	-32
Baten	940	940	921	-19
Lasten	46	46	48	-2
0.64 Belastingen overig	894	894	873	-21
Baten	199.645	208.595	209.522	927
Lasten	-	-	-	-
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	199.645	208.595	209.522	927
Baten	617	473	757	284
Lasten	5.237	831	1.945	-1.114
0.8 Overige baten en lasten	-4.620	-358	-1.188	-830
Baten	-	-	-	-
Lasten	71	71	64	7
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-71	-71	-64	7
Onttrekkingen aan reserves	15.402	54.134	57.523	3.389
Toevoegingen aan reserves	10.184	74.530	70.499	4.031
0.10 Mutaties reserves	5.218	-20.396	-12.976	7.420
Baten	-	-	-	-
Lasten	-	-	-	-
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-
Saldo 9 Bestuur en ondersteuning	189.378	179.774	187.855	8.081

Financiële toelichting

0.1 Bestuur (€ 757.000 nadeel)

Het resultaat op dit taakveld kent meerdere oorzaken. De belangrijkste echter is de hogere dotatie in de pensioenvoorziening Wethouders (APPA) die voornamelijk veroorzaakt wordt door de renteontwikkeling in het afgelopen jaar. Bij het opstellen van de begroting was dit niet te voorzien. Na ontvangst van de pensioenopgaves per 31 december 2024 werd dit duidelijk.

0.2 Burgerzaken (€ 420.000 nadeel)

Het afgelopen jaar is het team Publieksdienstverlening op sterkte gebracht om de te verwachten toename van de afgifte van reisdocumenten op te vangen. In de praktijk bleek de verwachte toename van de afgifte van reisdocumenten in eerste instantie nog achter te blijven. Dit betekent enerzijds dat er minder kosten gemaakt zijn voor de inkoop van reisdocumenten met bijna € 100.000, anderzijds bleven de geraamde inkomsten in de vorm van leges ook circa € 500.000 achter bij de begroting. De verkiezingen voor het Europees parlement zijn ruim € 100.000 hoger uitgevallen dan begroot. Dit past bij het beeld dat de verkiezingen in toenemende mate meer kosten met zich mee brengen (licenties, stembiljetten, porti, vergoedingen bemensing). Vanuit het ministerie loopt er een onderzoek naar de ontwikkeling van deze kosten.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 267.000 voordeel)

Bovenstaand voordeel wordt veroorzaakt doordat de geplande inhuur van personeel door ziekte niet volledig heeft kunnen plaats vinden. Dit heeft geleid tot lagere inhuurkosten. Daarnaast waren de energiekosten lager, omdat we nog geen eindafrekening over 2024 van het Warmtebedrijf hebben ontvangen.

0.4 Overhead (€ 1.619.000 voordeel)

De totale overheadkosten bedroegen in 2024 bijna € 45 miljoen dit is € 0,5 miljoen minder dan geraamd. Daarnaast waren de inkomsten ruim € 1,1 miljoen hoger dan waar in de begroting mee was gerekend. Per saldo is er dus sprake van een afwijking van € 1,6 miljoen voordelig.

Overhead	Begroting 2024 gewijzigd			Rekening 2024			
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Resultaat
Concernmanagement	-	2.346	-2.346	20	2.314	-2.295	52
Sociaal	472	3.176	-2.703	936	3.674	-2.737	-34
Bedrijfsvoering	5.958	39.615	-33.657	6.449	38.436	-31.988	1.669
Fysiek	68	2.042	-1.974	230	1.945	-1.715	258
Doorberekende overhead	-	-1.853	1.853	-	-1.526	1.526	-327
Totaal Ondersteuning organisatie	6.499	45.326	-38.827	7.634	44.844	-37.209	1.618

Personeelslasten en inhuur Overhead

De personeelslasten vormen het grootste deel van de overhead en vertoonden dit jaar een onderschrijding van ruim € 1,6 miljoen. Tegenover dit voordeel staat dat er voor de inhuur € 4,7 miljoen meer is uitgegeven dan geraamd. Per saldo een tekort van € 3 miljoen. Dit wordt voor € 1 miljoen gecompenseerd door de vergoeding voor detachering, ziekte en zwangerschap. Financieel gezien zijn de personeelslasten in totaliteit bijna € 2 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. Zie ook het overzicht onderaan met de specificatie per onderdeel.

Afdeling Financiën, advies en control

Doordat er afgelopen jaar sprake is geweest van de nodige personeelsmutaties en een aantal langdurige ziektegevallen is er een aantal keren beroep gedaan op inzet van externe capaciteit, waardoor er per saldo sprake is van een overschrijding van € 248.000 op de personeelsbudgetten.

Afdeling Organisatie en services

Bij de afdeling O & S is er sprake van een overschrijding van het budget met ruim € 190.000. Dit kent een groot aantal oorzaken van kleinere over- en onderschrijdingen. De belangrijkste afwijking is de extra dotatie in de voorziening spaarverlof. De jaarlijkse herwaardering van het uurtarief en de toename van de gespaarde verlofuren heeft geleid tot een niet geraamde dotatie van € 312.000 in de voorziening spaarverlof.

Afdeling I & IT

Het voordelige resultaat van de afdeling I&IT van ruim € 1,3 miljoen kent een variatie aan oorzaken. Een van de belangrijkste oorzaken is dat er in 2024 is gekozen om de vervanging van devices uit te stellen. Dit omdat het gewenste model (nog) niet beschikbaar is. De aanschaf van het huidig beschikbare model zou betekenen dat de ondersteuning tijdens de economische levensduur verloopt. Vanuit het rekeningresultaat zou hiervoor € 375.000 moeten worden gereserveerd om deze aanschaf in 2025 mogelijk te maken. Daarnaast is de afdeling bezig met de "VerSaaSing (software naar de cloud)" van de applicaties waarvoor al deels middelen beschikbaar zijn. Het tempo van deze migratie loopt nog niet synchroon met de budgetten. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 487.000 op onderhoud hard- en software. Verder zijn er inkomsten ad € 287.000 gerealiseerd die niet waren begroot, omdat er door de samenwerkingspartners vaker incidenteel, een beroep op ons is gedaan.

Overhead doorberekening

De dekking als gevolg van de doorberekende overhead op de uren zowel bij de investeringen als bij de grondexploitatie blijft € 326.000 achter bij de begroting. Grotendeels komt dit wederom door een verschuiving van eigen personeel naar inhuur, zoals ook uit het overzicht analyse salarissen blijkt. Over de kosten van externe inhuur wordt namelijk geen overhead berekend.

0.5 Treasury (€ 749.000 nadeel)

In de Beleidsbegroting 2024 is rekening gehouden met een rentebaai. Bij de 2^e Beleidsrapportage 2024 is deze omhoog bijgesteld. In werkelijkheid is deze nog wat hoger uitgevallen dan dat de verwachting was.

We hebben in 2024 minder rente door kunnen berekenen aan de taakvelden dan vooraf begroot. Hierdoor blijven er meer lasten over op het taakveld Treasury. Dit heeft te maken met de rente die we in mindere mate konden doorberekenen aan bijvoorbeeld de grondexploitaties, maar ook middels het omslagrentepercentage aan de overige taakvelden (zie onderstaande tabel). Door de rentebaten in 2024 is het omslagrentepercentage gecorrigeerd van 0,1% naar 0%.

In 2024 hebben een aantal renteherzieningen plaatsgevonden op eigen financieringen. De rentes stonden tegen historisch lage rentes vast en zijn nu gestegen met een nadelig effect.

Gevolgen correctie omslagrente per programma	
Programma	Bedrag
1. Veiligheid	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	33
3. Economie	1
4. Onderwijs	66
5. Sport, cultuur en recreatie	44
6. Sociaal Domein	4
7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	3
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	41
9. Bestuur en ondersteuning	23
Taakveld 0.5 - Treasury	-215
Totaal	-

0.61 OZB Woningen (€ 136.000 nadeel)

Het voordeel van € 28.000 bij de baten betreft 0,2% van het begrote bedrag. Dit ligt ruim binnen de marge die verwacht mag worden op basis van het aantal huishoudens dat is aangeslagen.

Het nadeel van € 164.000 bij de lasten is met name veroorzaakt door de proceskosten bij bezwaarafhandeling. Deze waren naar beneden bijgesteld omdat wetgeving de winsten bij No cure No Pay-bedrijven aan banden had gelegd, wat een drukkend effect zou hebben op het aantal bezwaren. In 2024 is alsnog het maximale te vergoeden bedrag weer hoger gesteld. Tevens zijn in 2024 nog de laatste bezwaren 2023 (vanwege het grote aantal bezwaren) via de rechtbank afgehandeld. In de Jaarstukken 2023 gaven we al aan dat de hoogte daarvan niet ingeschat kon worden.

0.62 OZB Niet-woningen (€ 740.000 voordeel)

We ontvangen 4,6% meer dan is begroot. Dit verschil is volledig veroorzaakt door mutaties van WOZ-waarden na het moment van de tarief bepaling, begin september 2023. Bij de niet-woningen kunnen wijzigingen in het pandenbestand of de waarde ervan grote verschillen veroorzaken, omdat de aanslagen qua bedrag hoog zijn ten opzichte van woningen. Een nadere analyse laat zien, dat we door nieuwbouw en verbouw na het moment van tarief bepaling € 180.000 meer opbrengsten van het eigenarendeel hebben ontvangen. Wijzigingen in de WOZ-waarde door objectmutaties of gewijzigde taxaties hebben geleid tot € 230.000 hogere baten. Juist in dit jaar was er sprake van verlate taxaties, omdat de taxateurs tot september bijna uitsluitend ingezet zijn voor bezwaarafhandeling woningen, veroorzaakt door de explosie aan bezwaren van 2023 en reguliere bezwaren 2024. Pas vanaf september zijn bedrijven opnieuw getaxeerd. Deze hertaxaties hebben tot het aanslagmoment in februari 2024 een verhogende invloed gehad op de WOZ-waarden van niet-woningen. Zo werden mutaties na bouwvergunningen pas vanaf september in de waarde verwerkt. In totaal is dit € 410.000 op het eigenarendeel. Voor het gebruikersdeel werken dezelfde mutaties door voor een bedrag van € 330.000.

0.7 Uitkeringen gemeentefonds (€ 927.000 voordeel)

In de raadsbrief 'Decembercirculaire 2024 Gemeentefonds' (zaaknummer 3853103) is de gemeenteraad geïnformeerd over de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Door de late beschikbaarheid van deze circulaire was het niet meer mogelijk om een begrotingswijziging voor het jaar 2024 vast te laten stellen door de gemeenteraad. Voor 2024 is de gemeentefondsuitkering in de decembercirculaire 2024 ruim € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Dit hogere bedrag is nu ook verantwoord. Hierdoor is het resultaat van de Jaarstukken positief beïnvloed door het Rijk.

Van de extra ontvangen gemeentefondsmiddelen van ruim € 0,9 miljoen stellen we via het bestemmingsvoorstel voor:

- € 33.000 toe te voegen aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. Het betreft hier middelen voor de Wet betaalbare huur, de vangnetconstructie energietoelage en de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven.
- € 147.000 toe te voegen aan de reserve vluchtelingen.

Een nadere toelichting hierop vindt u in de betreffende (bovengenoemde) raadsbrief en in het bestemmingsvoorstel (zie paragraaf 4.3)

0.8 Overige baten en lasten (€ 648.000 nadeel)

Het resultaat bestaat uit de volgende drie onderdelen:

Onvoorziene uitgaven en opties nieuw beleid

Op deze budgetten is in het afgelopen jaar nauwelijks een beroep gedaan wat leidt tot een voordeel van € 206.000.

Begrotingstechnische correcties

Het voordeel van € 236.000 op deze post bestaat uit niet geraamde inkomsten. Het betreft hier fiscale correcties over voorgaande jaren die niet aan de diverse taakvelden zijn toe te rekenen.

Saldo urenverantwoording en kosten voormalig personeel

De verwachte productiviteit bleef aanzienlijk achter bij de ramingen wat heeft geleid tot een nadelig dekkingresultaat van € 826.000. Daarnaast zijn er voor € 214.000 betalingen gedaan die voortkomen uit ontbonden arbeidsovereenkomsten dit veelal in de vorm van eigen risico WW.

0.10 Mutaties reserves (€ 7.420.000 voordeel)

De toevoegingen en onttrekkingen in de reserves kennen hun eigen dynamiek in de P en C-documenten. Veelal worden incidentele lasten gedekt uit reserves. Daarnaast zijn overschotten of tekorten uit Zomernota's, Beleidsbegrotingen en Beleidsrapportages verrekend met de algemene reserve. De totale dotaties vanuit de reserve is € 4 miljoen lager dan geraamd terwijl de onttrekkingen bijna € 2,5 miljoen hoger zijn. Per saldo betekent dit voor de exploitatie een voordeel van € 6,5 miljoen. Voor de totale reserves betekent dit echter dat er € 6,5 miljoen minder in het saldo zit dan waar in de begroting mee gerekend was. De belangrijkste oorzaak is de ontwikkeling van de reserve grondexploitatie.

De grondexploitaties kennen een 'gesloten' circuit. Verrekeningen vinden plaats via de algemene reserve grondexploitaties en drukken niet op het jaarrekeningsaldo

Algemene reserve (€ 30.000 nadeel)

Er is een lager beroep gedaan op de Uitvoeringsregeling Hengeloos Energiefonds Maatschappelijke Organisaties 2024 (2e ronde). Hierdoor zijn er minder middelen onttrokken uit de algemene reserve.

Reserve grondexploitatie (€ 7.468.000 voordeel)

De hogere onttrekking uit de reserve grondexploitatie komt grotendeels uit de gevolgen van taakveld 8.2. Met name de (deel)afsluiting van Dalmeden veroorzaakt deze verslechtering in de reserve. Dat zit met name in het verschil tussen de verplichte methode van tussentijdse winstnemering en de nu daadwerkelijk berekende winst van het afgesloten deel van Dalmeden. Daarnaast hebben we een iets lagere rentebaten gehad over het saldo in de reserve grondexploitatie. Het resultaat van BXL valt lager uit dan verwacht, omdat voorgesteld wordt om de boekwaarde van de parkmanagementvoorzieningen af te boeken. De dotatie voorziening voor de Veldkamp valt juist lager uit dan verwacht. De verkoop van een perceel grond aan de Beneluxlaan heeft in 2024 niet plaatsgevonden. Daarnaast zijn er nog veel kleine mutaties geweest.

Reserve dekking kapitaallasten (€ 341.000 voordeel)

In de Zomernota 2023-2027 is er een krediet aangevraagd voor de toekomstbestendige wijkwelzijnsvoorziening in Slangenbeek. Dit is nog niet tot uitvoering gekomen. Deze bijbehorende toevoeging aan deze reserve heeft nog niet plaatsgevonden. Dit zorgt voor een voordeel.

Reserve vastgoedbedrijf (€ 425.000 nadeel)

De onttrekking voor de verbouwing van de Wijkcentrum Slangenbeek heeft nog niet plaatsgevonden, aangezien het project door capaciteitsgebrek nog niet is gestart. Daarnaast is de geplande onttrekking voor inhuur niet volledig benut.

Reserve Duurzaamheid (€ 149.000 voordeel)

De bijdrage van Zonneveld Boeldershoek Hengelo B.V. ter dekking van de ontwikkeling- en investeringskosten van de aansluiting conform de anterieure overeenkomst is nog niet ontvangen. Zodoende kan deze bijdrage niet aan de reserve wordt gedoteerd en leidt dit tot een voordeel in programma 9. Zodra het zonneveld operationeel is zal de bijdrage worden uitgekeerd aan de gemeente.

Reserve Duurzaam Veilig (€ 75.000 nadeel)

Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de niet gerealiseerde onttrekking uit de Reserve Duurzaam Veilig. In de 2e Beleidsrapportage 2024 hebben we gemeld dat we een onderzoek doen op het gebied van verkeersveiligheid ten laste van de Reserve Duurzaam Veilig. Dit onderzoek heeft uiteindelijk niet plaatsgevonden. Er is voorrang gegeven aan de gezamenlijke bereikbaarheidsstudie mobiliteit met Enschede. Vanwege capaciteit in relatie tot de omvang van de studie zijn we niet in staat gebleken beide grote studies tegelijkertijd uit te voeren.

Reserve bodemsanering (€ 459.000 voordeel)

In 2024 is een hogere bijdrage uit de reserve bodemsanering dan begroot in het bestedingsplan. Deze onttrekking vindt namelijk plaats op basis van werkelijke bestedingen en is ter dekking van de ambtelijke inzet en gemeentelijke saneringsprojecten. Niet elke verontreiniging is te voorzien waardoor er onvoorziene bodemsaneringskosten in het kader van de Wet bodembescherming (wbb) zich kunnen voordoen.

Reserve vluchtelingen (€ 100.000 nadeel)

De toevoeging aan de vluchtelingenreserve is €100.000 hoger dan geraamd omdat de middelen voor de huivering van statushouders (Welbions) nog niet in 2024 zijn besteed. Volgens verwachting worden deze middelen in 2025 wel ingezet en blijven daarom gereserveerd in deze reserve.

Reserve aanjaagbudget talentopgave (€ 289.000 nadeel)

Voor de Spoorzone Hengelo Enschede en RSIA/RIOS Twente (beiden taakveld 8.3) zijn de middelen grotendeels uitgegeven. Er zijn nog geen middelen uitgegeven in 2024 voor Hengelo op de kaart (taakveld 3.4), het opstellen van het evenementenbeleid (taakveld 3.4), het aanjagen van de community KMS locatie (taakveld 8.2) en samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard in het kader van talent (taakveld 0.4).

Momenteel wordt met zorg gewerkt aan het opstellen van een programmaplan voor het aantrekken en behouden van talent in Hengelo en de regio Twente. Dit plan vormt de essentiële basis voor een doordachte en effectieve aanpak van de talentopgave. We benaderen deze uitdaging vanuit vier samenhangende programmalijnen: wonen, werken, leven en imago. Met het programmaplan als basis kunnen we gestructureerde en samenhangende keuzes maken in de aanpak van de talentopgave.

Het project om Hengelo op de kaart te zetten vond plaats in het 1e kwartaal van 2025. Ter voorbereiding op een brede participatie bijeenkomst in maart 2025 werd in februari een online talkshow opgenomen waarin talenten en professionals aan de hand van interviews reflecteren op hun rol voor de talentopgave van Hengelo en de regio.

Daarnaast is het opstellen van het evenementenbeleid met één kwartaal uitgesteld (naar 1e kwartaal van 2025). Dit heeft ons in staat gesteld om het opdrachtnemerschap zorgvuldig te beleggen en zo te zorgen voor een solide en goed doordachte uitvoering.

De besluitvorming over het omgevingsprogramma KMS-locatie en het akkoord op hoofdlijnen heeft plaatsgevonden in oktober 2024. In het 1e kwartaal van 2025 is de samenwerkingsovereenkomst (SOK) getekend. Direct na het ondertekenen van de SOK is voor het aanjagen van de community een werkgroep opgericht en is een communityaanjager geworven.

In samenwerking met de gemeente Almelo, Enschede en Twenteboard wordt gewerkt aan een regionaal programmaplan voor het behouden en aantrekken van talent in Twente. Dit plan vormt de noodzakelijke basis voor een gestructureerde en samenhangende aanpak van de talentopgave. Omdat de focus ligt op het zorgvuldig ontwikkelen van dit programmaplan, zijn er nog geen uitvoeringskosten gemaakt voor de regionale talentaanpak.

Dit leidt tot minder lasten op diverse bovengenoemde taakvelden (voordeel). Uiteindelijk is er € 289.000 minder onttrokken uit de reserve aanjaagbudget talentopgave. Dit resulteert in een nadeel op deze reserve.

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten (€ 24.000 nadeel)

Versterking en vernieuwing

Wij hebben in 2023 de regeling 'Versterking en Vernieuwing 2023-2024' vastgesteld. De instellingen mogen de toegekende middelen zowel in 2023 als in 2024 besteden. Om besteding in 2024 mogelijk te maken is het beschikbare budget van € 151.000 in de Jaarstukken 2023 overgeheveld naar 2024 via een storting in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. In 2024 is verder uitvoering gegeven aan de regeling en is het volledige bedrag besteed. Voor deze besteding van het bedrag is in 2024 per abuis geen budget opgenomen. Dit geldt eveneens voor de raming van de onttrekking uit de reserve. Hierdoor is een nadeel van € 151.000 ontstaan op programma 5. Hier tegenover staat een even groot voordeel in programma 9.

Analyse salariskosten 2024 (totaal)

Ondanks de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt is het ons toch gelukt om de meeste vacatures ingevuld te krijgen. De vaste salariskosten waren in 2024 ruim € 1,6 miljoen lager dan begroot.

Daarnaast is er in 2024 voor ruim € 12,8 miljoen aan capaciteit ingehuurd. Dit is € 4,7 miljoen meer dan begroot en € 2,6 miljoen minder dan in 2023 aan inhuur is uitgegeven. De inhuur heeft in de volle breedte van de organisatie plaatsgevonden. Naast de genoemde lasten heeft de detachering van personeel en uitkeringen in het kader van ziekte en arbeidsongeschiktheid ruim € 1,0 miljoen meer opgebracht dan geraamd.

Specificatie	Personeelslasten		Inhuur		Vergoeding		totaal Salaris + inhuur		
	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Saldo
Raad	907	923	-	-		-41	907	883	24
College	849	858	-	-			849	858	-9
Griffie	471	456	-	-			471	456	14
Subtotaal	2.227	2.237	-	-	-	-41	2.227	2.197	30
Directie	629	635	203	215			832	850	-18
Stafondersteuning	1.106	1.064		30			1.106	1.094	12
Ontwikkel management	527	545					527	545	-18
Subtotaal	2.262	2.243	203	245	-	-	2.465	2.489	-24
Bedrijfsvoering	23.941	23.015	1.274	2.379	-81	-339	25.134	25.054	80
Twentebad	2.107	2.472	484	642	-14	-126	2.577	2.988	-411
Sociaal	27.163	26.885	3.858	4.927	-466	-902	30.554	30.910	-356
Fysiek	19.222	18.234	2.321	4.633	-322	-503	21.221	22.364	-1.143
Subtotaal	72.433	70.605	7.936	12.581	-883	-1.870	79.486	81.316	-1.830
V.m. pers.	354	521					354	521	-167
Stagiaires	14						14	-	14
Subtotaal	368	521	-	-	-	-	368	521	-153
Totaal:	77.290	75.607	8.138	12.826	-883	-1.911	84.545	86.522	-1.977

Risico's

Digitale veiligheid

Er is ingezet op de digitale weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen zoals ouderen, jongeren en ondernemers. Dat doen we door bewustzijn te stimuleren en ondersteuning te organiseren. Hiervoor is Hackshield ingezet, een digitale voorlichting met het doel om bij basisschoolleerlingen bewustwording te creëren door spelenderwijs een kennismaking aan te bieden met digitale veiligheid. Vanuit LOES opvoedondersteuning zijn ouder- en thema-avonden georganiseerd over digitale veiligheid en cyberweerbaarheid. Het jongerenwerk Skillz en Halt hebben voorlichting gegeven aan jongeren over de digitale verleidingen en gevaren. Ook voor ouderen zijn bijeenkomsten georganiseerd.

Gemeentefonds

De ontwikkelingen, inspanningen en investeringen die we doen, zijn niet vanzelfsprekend. Het vraagt veel van ons op financieel gebied. Het financiële ravijn, vanaf het jaar 2026, komt met rasse schreden dichterbij en het nieuwe kabinet heeft nog onvoldoende handreiking gedaan om dit voor gemeenten te dempen, al onze gezamenlijke bestuurlijke inspanningen ten spijt. We blijven ons daarvoor, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG inzetten.

6

Paragrafen

6.1	Lokale heffingen	116
6.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	124
6.3	Onderhoud kapitaalgoederen	131
6.4	Grondbeleid	138
6.5	Financiering	144
6.6	Verbonden partijen	147
6.7	Bedrijfsvoering	163
6.8	Subsidies	175
6.9	Wet open overheid (Woo)	178

6.1 Lokale heffingen

Hengelose inwoners en ondernemers helpen door het betalen van lokale heffingen mee aan het welzijn, de leefbaarheid en de voorzieningen in onze stad. Deze lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten.

Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen, retributies en leges.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente zonder directe tegenprestatie. Een voorbeeld is de onroerende zaakbelasting. Belastingen zijn onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen.
- Retributies zijn een vergoeding voor het in stand houden van gemeentelijke voorzieningen zoals riolering en het ophalen van afval. Het zijn daarom geen algemene dekkingsmiddelen, maar baten van het betreffende beleidsprogramma. Uitgangspunt is dat de vergoedingen niet hoger zijn dan de kosten.
- Leges zijn vergoedingen voor door de gemeente geleverde administratieve diensten aan een inwoner die daarom vraagt, zoals een vergunning of informatie. Het beleid is gericht op beperking van de kosten en rechtvaardige vergoedingen.

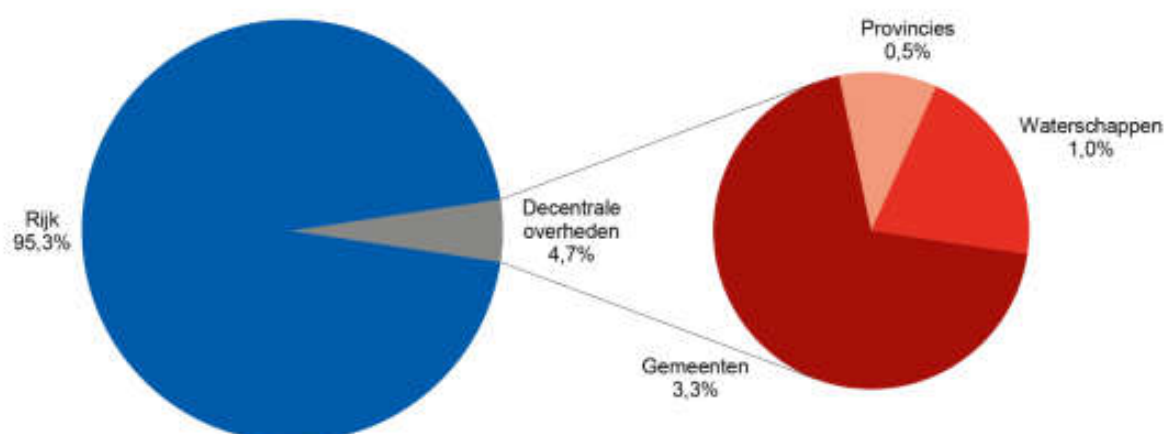
In deze paragraaf geven we inzicht in:

1. de geraamde en gerealiseerde inkomsten (6.1.1);
2. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (6.1.2);
3. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt dat er bij de berekening van tarieven van heffingen voor wordt gezorgd dat de geraamde baten de daarmee samenhangende geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd (6.1.3);
4. de lokale lastendruk (6.1.4);
5. de gerealiseerde kwijtscheldingen (6.1.5).

6.1.1 Verantwoording van de inkomsten

In 2024 leggen gemeenten 3,3% van het totaal van belastingen van alle overheidslagen op. In 2023 was dit aandeel 3,2% en in 2022 nog 3,3%. Dit is meer dan provincies en waterschappen, maar veel minder dan het Rijk.

Belasting- en premieopbrengst naar overheidslaag 2024

Gemeente Hengelo heeft de volgende bedragen aan inwoners en bedrijven opgelegd. De bedragen zijn netto bedragen. De verminderingen op de oorspronkelijke heffing en als oninbaar aangemerkte bedragen zijn hier al in verwerkt. Voor de ongebonden heffingen is ook het deel dat is kwijtscholden in mindering gebracht. Voor de gebonden heffingen is de kwijtschelding niet in de bedragen verwerkt. Zie hiervoor paragraaf 6.3.

Heffingsbedragen 2024

Heffing	Begroot 2023	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024
Ongebonden heffingen	30.103	30.085	32.832	33.626
OZB eigenaren woning	12.540	12.634	13.900	13.928
OZB eigenaren niet-woning	8.792	8.833	9.649	10.067
OZB gebruikers niet-woning	5.824	5.960	6.356	6.679
Parkeerbelasting	1.891	1.453	1.819	1.848
Hondenbelasting	565	578	572	564
Precariobelasting	337	355	368	357
Toeristenbelasting	154	272	168	183
Gebonden heffingen	25.192	25.200	27.444	27.491
Rioolheffing	10.859	11.296	11.609	11.791
Afvalstoffenheffing	9.273	9.072	9.236	9.391
Leges omgevingsvergunning	2.047	1.956	2.245	2.614
Leges burgerzaken (incl. rijksleges)	1.035	1.183	2.391	1.911
Begraafrechten	563	598	618	607
Havengelden	497	354	451	457
BIZ	269	182	186	187
Marktgelden	163	130	112	86
Rioolaansluitrecht	100	82	109	74
APV	72	52	81	39
Kinderopvang	23	5	25	9
Naheffingsaanslag parkeren	217	198	300	240
Vergunningen kabels en leidingen	57	71	63	60
Vergunningen gehandicaptenparkeren	17	21	18	25
Totaal heffing	55.295	55.285	60.276	61.117

6.1.2 Beleid en ontwikkelingen

Beleidskaders

Gemeenten mogen alleen ongebonden belastingen heffen als dit in de gemeentewet is beschreven. Gemeenten hebben de vrijheid om een wettelijk toegestane belasting wel of niet te heffen. De hoogte van de heffing is vrij en wordt door de gemeenteraad bepaald. Dat doet de gemeenteraad door belastingverordeningen vast te stellen, de lokale variant van landelijke wetgeving. Hierin is bepaald van wie wordt geheven, op basis waarvan dit kan en welk tarief hiervoor wordt gevraagd.

Elke soort belasting kent verder zijn eigen specifieke wetgeving, die - niet uitputtend - in de volgende paragraaf wordt genoemd.

Actuele beleidsonderwerpen

Hervorming Lokaal belastinggebied

In 2015 kondigde het Rijk destijds een belastingherziening aan. Grote veranderingen in lokale heffingen hebben zich sinds die tijd niet voorgedaan en de richting is niet eenduidig: tegenover het verdwijnen van de macronorm voor de OZB (minder Rijksbemoediging) staat het afschaffen van de precario op ondergrondse leidingen (verkleinen gemeentelijk belastinggebied). In het coalitieakkoord van het vorige kabinet stond de volgende ambitie: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB in de

beschouwing betrokken.” Na de verkiezingsuitslag in het najaar 2023 is het afwachten wat de uitkomst van de formatie is en de verdere ontwikkelingen op deze hervormingsagenda.

Proceskosten uitvoering Wet WOZ

Gemeenten moeten een vergoeding betalen als via no cure – no pay bureaus (NCNP-bureaus) de WOZ -waarde van woningen en bedrijven wordt aangepast. Dat kan gebeuren wanneer NCNP-bureaus namens burgers een bezwaarschrift indienen bij de gemeente of door een beroep bij de rechter. Dat levert die bureaus zo veel geld op dat er sprake is van een verdienmodel. Burgers profiteren daar nauwelijks van. Terwijl de regeling is bedoeld als kostenvergoeding voor burgers. De enorme toename van de bureaus heeft een aantal maatschappelijk ongewenste gevolgen:

1. De uitvoering van de Wet WOZ loopt vast.
2. De rechters komen te weinig toe aan andere zaken.
3. We komen door de tussenkomst van NCNP-bureaus minder in contact met de inwoners.
4. Gemeenten keren vele miljoenen uit aan kostenvergoedingen.

Mede op initiatief van GBTwente en een aantal andere uitvoeringsorganisaties heeft de toenmalige Staatssecretaris Fiscaliteit, Marnix van Rij, op 19 september 2023 het wetsvoorstel Herwaardering proceskostenvergoeding WOZ en Bpm ingediend bij de Tweede Kamer. De Tweede Kamer heeft op 27 oktober 2023 hiermee ingestemd en de Eerste Kamer volgde op 19 december 2023.

Voor de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) bevat het wetsvoorstel in het kort het volgende:

1. De vergoeding in de bezwaarfase van rechtsbijstand wordt vermenigvuldigd met 0,25 als de WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd.
2. De vergoeding van rechtsbijstand in de fase van beroep, hoger beroep of cassatie wordt vermenigvuldigd met 0,25 als de WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd en vermenigvuldigd met 0,10 in de overige gevallen.
3. De vergoeding voor immateriële schade wordt beperkt tot € 50 per half jaar (was € 500) waarmee de redelijke termijn voor afhandeling van een bezwaar is overschreden.
4. Vergoedingen mogen uitsluitend worden uitbetaald op een bankrekening die staat op naam van de belanghebbende zelf.

De wet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De proceskosten en schadevergoedingen worden vanaf die datum uitbetaald aan belanghebbende. Hiermee is het verdienmodel van de NCNP-bureaus feitelijk te niet gedaan. Hiermee moeten de proceskosten voor gemeenten aanzienlijk verminderen.

Verdere maatregelen zijn in onderzoek:

- introductie van verplicht informeel contact vóór de bezwaarfase
- geen recht op proceskostenvergoeding bij beperkte aanpassing van de WOZ-waarde

Met name een eventuele regeling voor verplicht informeel contact vraagt om een uitgebreide uitvoeringsscan bij gemeenten en andere uitvoeringsorganisaties van de Wet WOZ.

Digitaal procederen ook bij rechtbanken

Vanaf 4 december 2023 is het mogelijk om in alle belastingzaken bij alle rechtbanken en gerechtshoven digitaal te procederen. Het is dan dus ook mogelijk om digitaal in beroep te procederen in de lokale belasting- en WOZ-zaken. Het was al langer mogelijk om digitaal in hoger beroep in de lokale belastingzaken te procederen. Digitaal procederen biedt een snelle en meer eenvoudige toegang tot de rechtspraak en altijd een actueel overzicht van ingediende zaken en bijbehorende berichten. Vooralsnog is digitaal procederen vrijwillig, maar op enig moment wordt het verplicht voor organisaties en juridische professionals.

6.1.3 Overzicht op hoofdlijnen van diverse heffingen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de belastingbaten (zonder referentie aan de hiermee samenhangende lasten) en in de baten van de bestemmingsheffingen (met referentie aan de hiermee samenhangende lasten en kostendekkendheid).

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2024 in Hengelo werden geheven zijn:

Belastingen	Retributies / bestemmingsheffingen
Onroerende zaakbelasting	Afvalstoffenheffing
Parkeerbelasting	Rioolheffing
Precariobelasting	Omgevingsvergunningen
Toeristenbelasting	Overige leges en rechten
Hondenbelasting	Begraafrechten
	Havengelden
	Markgelden
	Bijdrage Bedrijven Investeringszone

Hengelo heft geen forensenbelasting en geen reclamebelasting.

Er zijn wel reclame inkomsten. Deze zijn gebaseerd op afgesloten overeenkomsten met ondernemers en daardoor in formele zin geen belasting.

Belastingen ten gunste van de algemene middelen

Onroerende zaakbelasting

De onroerende-zaakbelasting (ozb) is gebaseerd op art. 220 van de gemeentewet. Deze belasting levert 90% van het totaal van ongebonden belastingen in onze gemeente op. Het is een tijdstipbelasting. Degene die het onroerend goed in bezit had op 1 januari 2024 betaalt voor het hele jaar. Bij verkoop van het onroerend goed wordt belasting verrekend door makelaar en notaris. We onderscheiden woningen en niet-woningen. Alleen bij niet-woningen geldt een gebruikerstarief.

De basis voor de heffing in 2024 is de WOZ-waarde per 1-1-2023, de waarde peildatum. Deze waarde wordt bepaald door de kenmerken van een onroerend goed (bouwjaar, onderhoudsstatus, ligging etc.) af te leiden van vergelijkbaar onroerend goed, dat in de periode rond de peildatum is verkocht. Daarmee benadert de WOZ-waarde de marktwaarde op dat moment. De gemeente stelt zelf de hoogte van de te ontvangen belasting in euro's vast. In Hengelo is het gebruikelijk om de hogere kosten van de gemeentelijke organisatie (loon- en prijsinflatie) door te rekenen in de OZB. Als de WOZ-waarden op peildatum zijn gestegen, verlaagt de gemeente de tarieven in dezelfde verhouding om netto niet meer of minder dan het beoogde bedrag te kunnen innen. Bij gedaalde WOZ-waarden geldt het omgekeerde.

In 2024 was de toegepaste inflatoire verhoging 8,9%. Daarnaast is in het tarief een bedrag van € 180.000 opgenomen als vergoeding van de extra proceskosten, die de gemeente voor haar rekening krijgt, omdat inwoners hun opdrachten om bezwaar te maken bij NCNP-bedrijven onderbrengen.

Na afloop van het jaar was bij belastingeigenaren woningen per saldo 0,2% (€ 28.000) meer gerealiseerd dan begroot. Deze afwijking valt binnen de marge die we moeten toestaan vanwege de nooit 100% voorspelbare waarde en aantal woningen. Dit verschil is volledig veroorzaakt door mutaties van WOZ-waarden na het moment van de tarief bepaling, begin september 2023. Bij de niet-woningen kunnen wijzigingen in het pandenbestand of de waarde ervan grote verschillen veroorzaken, omdat de aanslagen qua bedrag hoog zijn ten opzichte van woningen.

Overige belastingen

De overige belastingen laten geen bijzonderheden zien.

Bestemmingsheffingen

Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing bekostigen we de inzameling van het huishoudelijk afval. De basis voor de heffing ligt

in artikel 229 van de Gemeentewet en artikel 15.33 van de Wet milieubeheer. De belastingplichtige is de gebruiker van een perceel. We kennen gedifferentieerde tarieven voor verschillende soorten afval en betalen voor de het aantal keren dat afval in een minicontainer of ondergrondse container wordt aangeboden. Daarnaast hanteren we het principe van omgekeerd inzamelen: restafval wordt naar verzamelcontainers gebracht. Voor lasten die niet per inwoner kunnen worden bepaald geldt een vast tarief.

De heffing is ten opzicht van de raming € 155.000 hoger. In zijn totaliteit is de afvalbegroting ook voordelig afgesloten. Zie beleidsprogramma 5.2.7, taakveld 7.3, voor een toelichting op het gehele taakveld.

Afvalstoffenheffing	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.3 Afval	10.020	166	1.630	11.816	9.391	2.366	11.757	
6.3 Inkomensregelingen				-	-516		-516	
0.5 Treasury (dividend)						575	575	
Totaal / kostendekkendheid	10.020	166	1.630	11.816	8.875	2.941	11.816	100%

Rioolheffing

Met de rioolheffing betalen we allen samen de kosten van het onderhoud en de vervanging van het gemeentelijke rioleringsstelsel en de maatregelen die we nemen om hemelwater af te voeren en de grondwaterstand te beheersen. De gebruiker van een perceel betaalt een vast bedrag per eenheid van 500 m3 waterverbruik. Aangevoerd water wordt gezien als equivalent van geloosd afvalwater.

De wettelijke basis is artikel 228 van de Gemeentewet.

De heffing is € 182.000 meer dan begroot. Dit heeft volledig betrekking op een heffing die betrekking heeft op voorgaande jaren.

Rioolheffing	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.2 Riolering	9.350	265	1.391	11.006	11.791	2	11.793	
6.3 Inkomensregelingen				-	-720		-720	
Totaal / kostendekkendheid	9.350	265	1.391	11.006	11.071	2	11.073	101%

Leges

De leges zijn in de tarieventabel van legesverordening ingedeeld in drie hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet;
- Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn.

Vooraf hoofdstuk 2 van de tarieventabel is gewijzigd; dit als gevolg van de per 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet.

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de Legesverordening als geheel maximaal kostendekkend zijn. Niet elk product zal afzonderlijk op kostendekkendheid worden beoordeeld, omdat dit onredelijk veel administratieve inspanning zou vergen. De kostendekkendheid wordt beoordeeld per samenhangende groep van diensten (een hoofdstuk in de verordening). Dit betekent dat, binnen één hoofdstuk, een laag tarief op de ene dienst mag worden goedge maakt door een hoog tarief op een andere dienst. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginnsel: wie voordeel geniet, betaalt.

Voor een aantal tarieven binnen hoofdstuk 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Leges	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
0.2 Burgerzaken	994	677	13	1.684	1.911	-815	1.096	
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening:	994	677	13	1.684	1.911	-815	1.096	65%
8.3 Wonen en bouwen	1.832	1.304	21	3.157	2.614	16	2.630	
Hoofdstuk 2 Omgevingsvergunning	1.832	1.304	21	3.157	2.614	16	2.630	83%
1.2 Openbare orde en veiligheid	466	469		935	39	4	43	
Hoofdstuk 3 Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn	466	469	-	935	39	4	43	5%

Overige retributies

Voor een aantal heffingen van minder grote omvang volstaan we met de weergave van de kostendekkendheid.

Begraafrechten	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	896			896	607		607	
6.3 Inkomensregelingen				-	-3		-3	
Totaal / kostendekkendheid	896	-	-	896	604	-	604	67%

Havengelden	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
2.4 Economische havens en waterwegen	726	220		946	457	222	679	
Totaal / kostendekkendheid	726	220	-	946	457	222	679	72%

Markt	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	199	71	2	272	86	26	112	
Totaal / kostendekkendheid	199	71	2	272	86	26	112	41%

BIZ	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	172			172	187		187	
Totaal / kostendekkendheid	172	-	-	172	187	-	187	109%

Naheffingsaanslag parkeren	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
0.63 Parkeerbelastingen	350	170		520	240		240	
Totaal / kostendekkendheid	350	170	-	520	240	-	240	46%

Rioolaansluitrecht	lasten taakveld	over head	BTW	totale lasten	heffing	overige baten	totale baten	K.dek. Heid
7.2 Riolering	87		18	105	74		74	
Totaal / kostendekkendheid	87	-	18	105	74	-	74	70%

6.1.4 Aanduiding van de lokale lastendruk

De lokale lastendruk omvat alle heffingen. In Nederland vergelijken we de lokale lastendruk door uit te gaan van de meest relevante heffingen: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven die ieder huishouden in een gemeente jaarlijks opgelegd krijgt.

De gehanteerde tarieven voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlasten in 2024. Deze is afgezet tegen de jaren 2020-2023.

De toelichting van de tarieven t.o.v. het voorgaande jaar is gegeven in de Beleidsbegroting 2024-2027.

Soort heffing	2020	2021	2022	2023	2024
OZB Eigenaar	286,02	292,60	305,25	319,90	348,36
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	195,36	221,40	222,06	236,84	236,52
Rioolheffing	236,04	244,32	252,84	257,88	267,96
Totaal woonlasten	717,42	758,32	780,15	814,62	852,84
Eigenaar		5,7%	2,9%	4,4%	4,7%
Huurder		8,0%	2,0%	4,2%	2,0%

Lastendruk volgens Coelo in vergelijking met Twentse gemeenten

Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden) maakt een jaarlijkse atlas van de lokale lasten. We nemen onderstaand de vergelijkende cijfers van de Twentse gemeenten ongewijzigd over vanuit de Coelo-atlas 2024, blz. 214. Voor de vergelijkbaarheid van de heffing voor het afvalaanbod gebruikt Coelo het (gecorrigeerde) aanbod van restafval en gft-afval per inwoner per gemeente zoals door het CBS gepubliceerd. Deze algemene landelijke vergelijking leidt daarmee tot een hoger aandeel van de afvalstoffenheffing in de totale lokale lasten dan het in Hengelo gehanteerde uitgangspunt van het gemiddelde aanbod in een jaar.

Gemeente	Eenpersoons huishouden		Meerpersoons huishouden		Eenpersoons huishouden		Meerpersoons huishouden	
	eigenaar 2024	rangorde	eigenaar 2024	rangorde	huurder 2024	rangorde	huurder 2024	rangorde
Almelo	€ 996	10	€ 1.041	10	€ 444	7	€ 490	7
Borne	€ 1.021	11	€ 1.050	11	€ 409	4	€ 438	4
Dinkelland	€ 903	2	€ 931	2	€ 440	6	€ 468	5
Enschede	€ 986	8	€ 1.013	9	€ 572	13	€ 599	13
Haaksbergen	€ 1.095	14	€ 1.095	13	€ 609	14	€ 604	14
Hellendoorn	€ 989	9	€ 989	8	€ 530	10	€ 530	9
Hengelo	€ 935	5	€ 972	6	€ 499	9	€ 536	10
Hof van Twente	€ 1.024	12	€ 1.055	12	€ 559	12	€ 591	12
Losser	€ 1.083	13	€ 1.114	14	€ 249	1	€ 280	1
Oldenzaal	€ 908	3	€ 945	3	€ 476	8	€ 513	8
Rijssen-Holten	€ 645	1	€ 675	1	€ 299	3	€ 329	3
Tubbergen	€ 929	4	€ 954	4	€ 267	2	€ 292	2
Twenterand	€ 936	6	€ 977	7	€ 435	5	€ 476	6
Wierden	€ 940	7	€ 968	5	€ 539	11	€ 567	11
Overijssel	€ 903		€ 934		€ 433		€ 464	
Nederland	€ 911		€ 994		€ 362		€ 457	

6.1.5 Gerealiseerde kwijtscheldingen

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. De regels zijn opgenomen in de Leidraad Invordering en zijn gebaseerd op normen voor inkomen en vermogen, die het ministerie van SZW 2 maal per jaar vaststelt. Inwoners die kwijtschelding aanvragen worden getoetst op de inkomensnorm en de vermogensnorm. Inwoners die al kwijtschelding genieten komen in aanmerking voor automatische kwijtschelding.

Gemeenten kunnen ruimhartiger kwijtschelden dan de Leidraad aangeeft. Gemeente Hengelo hanteert hiervoor volgende uitgangspunten:

- bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm (Leidraad 90%);
- Voor de OZB, onderhoudsrecht begraven, rioolheffing en voor het vast recht bij de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen gemeentelijke woonlasten betalen;
- voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend evenals voor rioolheffing bij een grondslag > 500m³;
- ondernemers zijn voor de privébelastingen gelijk gesteld met particulieren;
- kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;
- bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimabeleid is in 2024 uit gegaan van een totaalbedrag van € 1.250.000. In werkelijkheid is € 1.239.000 kwijtgescholden.

Dit bedrag is als volgt onder te verdelen naar de soorten heffing:

Kwijtschelding per heffing	Begroot na wijz. 2023	Werkelijk 2023	Begroot na wijz. 2024	Werkelijk 2024
Rioolheffing	840	757	745	720
Afvalinzameling	500	565	500	516
OZB	2	2	2	-
Grafrechten	3	3	3	3
Totaal kwijtschelding	1.345	1.327	1.250	1.239

Evenals in 2023, is in 2024 het volume kwijtschelding bijna op het verwachte niveau.

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

6.2.1 Beleidsnotities

Titel	Raadsbesluit
Beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027	3527899

6.2.2 Doelen

Bereiken?	Doen?
Aandacht voor strategisch risicomanagement	Binnen het risicomanagementbeleid wordt gesproken over integraal risicomanagement, wat betekent dat niet alleen de (wettelijke) richtlijnen worden gevolgd, maar dat er ook een brede bevordering van risicobewustzijn plaatsvindt op alle niveaus binnen de organisatie. Risicomanagement wordt niet gezien als een aparte activiteit, maar als een integraal onderdeel van alle managementprocessen. Dankzij het aangepaste format voor collegevoorstellen en raadsadvies zien we een groeiende focus op risico's. Door deze op te nemen in het advies worden de risico's beter zichtbaar, wat een positieve invloed heeft op de discussie over risico's en op het bewustzijn daarvan. De strategische agenda wordt gekenmerkt door omvangrijke projecten en programma's met aanzienlijke risico's.
Nieuw risicomanagement beleid 2023-2026	In 2024 is verder geïnvesteerd in de doorontwikkeling van projectcontrol, met als doel om bewuste afwegingen te maken bij het omgaan met risico's. Door projectcontrol te ontwikkelen, bewaken we de doelstellingen en resultaten die we willen behalen
De implementatie van een risicomanagement-systeem	In 2024 hebben we verder invulling gegeven aan het nieuwe beleid risicomanagement. De kaders weerstandsvermogen zijn hernieuwd. Ook hebben we aansluiting gezocht bij de programma's in de P en C Stukken. En we redeneren vanuit de doelstellingen die zijn opgesteld onder de programma's.
Aandacht voor integrale control	In 2024 hebben we ook risicodialogen gevoerd, waarbij we risico's vanuit verschillende perspectieven in kaart hebben gebracht en hebben geanalyseerd welke impact een risico kan hebben op de organisatie. Daarnaast is de controlerapportage integraal opgepakt en intern gerapporteerd.

6.2.3 Indicatoren

De indicatoren zijn opgesteld conform het risicomanagement beleid dat in 2023 is vastgesteld.

Indicator	Waarde
Kaders weerstandsmorgen	Op 1 februari 2023 heeft de gemeenteraad de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027 vastgesteld.
Incidentele weerstandscapaciteit (* € 1.000)	Op basis van de beleidsnota beschouwen we als incidentele weerstandscapaciteit: - de vrij aanwendbare reserves d.w.z. de algemene reserve 'sec' - de post onvoorzien incidenteel <i>Stand van zaken</i> De incidentele weerstandscapaciteit is ultimo 2024: - vrij aanwendbare reserve = algemene reserve 'sec' : 63.343 - post onvoorzien incidenteel: 91
Structurele weerstandscapaciteit	Op basis van de beleidsnota is de structurele weerstandscapaciteit de onbenutte belastingcapaciteit. <i>Stand van zaken</i> De gemiddelde woonlasten voor een gemiddeld gezin (eigenaar) in de gemeente Hengelo bedraagt in 2024 € 853. Het landelijk gemiddelde is € 994. Voor 2024 is de benutte belastingcapaciteit dus 85,8% van het landelijk gemiddelde. Als we de onbenutte belastingcapaciteit van 14,2%, zijnde € 141 vermenigvuldigen met het aantal huishoudens, ruim 38.300, komen we uit op een onbenutte belastingcapaciteit van € 5.404.000.
Benodigde weerstandscapaciteit (* € 1.000)	De benodigde weerstandscapaciteit bepalen we door de geïdentificeerde risico's uit te drukken in euro's. Omdat de kans dat alle risico's zich tegelijkertijd voordoen zeer beperkt is, passen we een zogenaamde Monte Carlo-analyse toe. Bij deze techniek wordt het optreden van de verschillende risico's in diverse scenario's vele malen gesimuleerd. Door deze methode hebben we een beeld van de benodigde weerstandscapaciteit in vrijwel alle denkbare scenario's. <i>Stand van zaken</i> Alle risico's zijn opgenomen in ons risicomanagement systeem Naris Next. In dit systeem wordt er de Monte Carlo-analyse (zekerheidspercentage 90%) uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de benodigde weerstandscapaciteit afgerond € 25.700 is.
Weerstands-vermogen (* € 1.000)	Op basis van de kaderstelling bestaat de beschikbare weerstandscapaciteit uit de algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit was eind 2024 € 68.838 (63.343 + 91 + 5.404) en neemt af tot € 59.986 eind 2028. De afname is het gevolg van de inzet van de algemene reserve voor m.n. de incidentele dekking van: ▪ de incidentele lasten in de Zomernota 2023-2027, Zomernota 2024-2028 en de Beleidsbegroting 2025-2028; ▪ het ingroepad en het transformatiebudget sociaal domein (zie Transformatieplan sociaal domein); ▪ de gebiedsontwikkeling van de KMS-locatie; ▪ de incidentele storting in de reserve onderwijshuisvesting (jaarschijf 2028). Het weerstandsvermogen zijn de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet-begrote kosten of tegenvallende inkomsten te kunnen dekken. Het weerstandsvermogen (weerstandsratio) eind 2024 berekenen we als volgt: $\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio weerstandsvermogen}$ Uit deze berekening volgt een ratio. Om te bepalen of het weerstandsvermogen op het gewenste niveau is, bekijken we in welke waarderingscategorie de ratio valt. We hanteren de waarderingscategorieën zoals hieronder weergegeven: <i>Klasse - Ratio - Betekenis</i> A - > 2,0 - Uitstekend B - 1,4 tot 2,0 - Ruim voldoende C - 1,0 tot 1,4 - Voldoende D - 0,8 tot 1,0 - Matig E - 0,6 tot 0,8 - Onvoldoende F - < 0,6 - Ruim onvoldoende <i>Stand van zaken</i> De beschikbare weerstandscapaciteit is € 68.838 De benodigde weerstandscapaciteit is € 25.700 Eind 2024 is het ratio weerstandsvermogen 2,7. Dit is uitstekend volgens onze eigen beleidsnorm. In vergelijking met de Beleidsbegroting 2025-2028 is dit ratio verslechterd van 3,2 naar 2,7. Dit heeft te maken met een lager beschikbare weerstandscapaciteit en een hoger benodigde weerstandscapaciteit. Ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028 was er met name een onttrekking uit de algemene reserve voor de gebiedsontwikkeling van de KMS-locatie en een toevoeging aan de algemene reserve door het positieve resultaat van de 2e Beleidsrapportage 2024.

Ten opzichte van de Beleidsbegroting 2025-2028 is de benodigde weerstandscapaciteit nu (€ 3,1 miljoen) hoger. Dit komt met name door het toegenomen risicoprofiel in de grondexploitaties. Het risicoprofiel is toegenomen doordat er drie nieuwe grondexploitaties in 2024 zijn gestart (de Beekstraat en omgeving, Campus Driene en de woonwagenlocaties) ten opzichte van de vorige herziening van de grondexploitaties. Daarnaast is er een nieuw risico toegevoegd die betrekking heeft op de disconteringsvoet (een percentage waarmee verwachte kosten en baten in de toekomst worden teruggerekend naar het basisjaar van het project).

Door de inzet van de algemene reserve de komende jaren komt de verwachte ratio weerstandsvermogen eind 2028 uit op 2,3. Dit is nog steeds uitstekend. De afname is het gevolg van de inzet van de algemene reserve als incidenteel dekkingsmiddel voor incidentele lasten (zie hiervoor).

6.2.4 Overzicht belangrijkste risico's

Thema	Risicogebeurtenis	Mogelijk gevolg
Arbeidsmarkt	Door krapte op de arbeidsmarkt kunnen vacatures binnen de gemeente onvoldoende worden ingevuld.	Doelstellingen kunnen niet behaald worden. Uitval/ziekteverzuim door hogere werkdruk. Personeelskosten lopen op door meer inhuur.
Woningbouw	Er worden onvoldoende woningen toegevoegd aan het woningbestand in Hengelo.	De doelstelling om elk jaar x aantal woningen toe voegen worden niet gehaald. We kunnen onze ambitie 100.000 plus niet realiseren. Voorzieningen in de gemeente staan onder druk of vallen uit, denk aan het onderwijs, zorgaanbieders, sportverenigingen en culturele instanties.
Samenwerking met andere partijen	Onze samenwerkende partners staan onder druk door bijvoorbeeld tekort aan arbeidskrachten, vrijwilligers of toenemende kosten/hoge rentes.	De gemeente kan projecten niet realiseren of worden vertraagd in ontwikkelingen omdat ontwikkelaars en bedrijven niet kunnen investeren en realiseren.
Onvoldoende middelen vanuit het Rijk	Door bezuinigingen vanuit het Rijk ontvangt de gemeente te weinig middelen.	Doelstellingen kunnen niet behaald worden doordat er onvoldoende financiële middelen zijn. (Ravijnjaar)
Netcongestie	Er is onvoldoende capaciteit op het netwerk om energie te kunnen leveren aan onze inwoners en bedrijven.	Er kunnen geen huizen / bedrijven worden aangesloten op het netwerk. Hierdoor halen we onze doelstelling voor woningtoevoeging en aantrekken van (nieuwe) bedrijven niet.
Cybercrime	Op dit moment is de geopolitieke situatie / polarisatie/ oorlogsdreiging zeer actueel. Het risico op een cyberhack neemt toe.	Bij een hack komt de dienstverlening in gevaar met mogelijke datalekken als gevolgschade.

Onderstaande cirkeldiagram geeft de verdeling van de financiële risico's per programma weer. Er zijn een paar programma's die een groter risico hebben dan andere programma's. De uitgebreide beschrijving staat in de risicoparagraaf van de programma's en in paragraaf 6.4 Grondbeleid. We lichten ze hier nog kort toe:

- Programma 9 Bestuur en ondersteuning. Dit programma bevat veel van de overkoepelende thema's zoals hierboven beschreven. Daarnaast zit hierin het risico op cybercriminaliteit en alle mogelijke gevolgen hiervan voor de organisatie.
- Grondexploitaties 2.0. Hierin zitten de risico's op alle grondexploitaties, daarbij gaat het om grote bedragen en daarbij behorende risico's in de huidige economie. Zie hiervoor de paragraaf grondbeleid
- Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing (exclusief grondexploitaties). Hierin zit de grote verandering en risico's op het gebied van duurzaamheid, maar ook de complexe opgave die de gemeente heeft voor de woningmarkt heeft effect op dit programma.
- Programma 6 Sociaal domein. Dit programma met daarin Jeudgwet, Wmo en Participatiewet heeft een risico op financiële tekorten vanwege onzekerheden van rijksinkomsten en hogere vraag naar zorg en ondersteuning.

Ten aanzien van Grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf 'grondbeleid'. Gezien de economische en stedelijke ontwikkelingen zijn er de nodige uitdagingen. We zien dat investeerders terughoudend zijn waardoor ontwikkelingen vertragingen oplopen. Dit in combinatie met de krapte op de woningmarkt maakt dat we hier continu aandacht voor moeten hebben.

Door bezuinigingen vanuit het Rijk ontvangen gemeenten minder middelen. Dit mede als gevolg van de wijzigende systematiek van het gemeentefonds. Terwijl we wel alle taken moeten blijven uitvoeren. Daarnaast is het risico dat de gemeente onvoldoende wordt gecompenseerd om inflatie, vergrijzing en bevolkingsgroei op te vangen. Met als gevolg dat gemeenten onvoldoende in staat zijn om hun taken uit te voeren. Of onze ambities te realiseren.

Binnen de gemeente Hengelo zijn er diverse (stedelijke) ontwikkelingen. We zien door marktomstandigheden, (gestegen rente, toenemende onzekerheid, gestegen bouwkosten) dat ontwikkelaars afhaken of op de rem trappen. Dit leidt tot vertraging van projecten. De gewenste positieve kwaliteitsimpuls laten hierdoor langer op zich wachten. Ook is er aandacht voor de ontwikkelingen Lange Wemen. Dit gezien de omvang en complexiteit van het project.

De gemeente Hengelo heeft afgelopen jaren diverse omvangrijke subsidies binnen weten te halen. O.a. enkele voor de woningbouwimpuls. Het risico bestaat dat we niet kunnen voldoen aan de subsidievoorwaarden. Bijvoorbeeld doordat woningbouw vertraging oploopt of uitgesteld wordt. De kans bestaat dat we de gelden moeten terugbetalen aan het rijk/provincie.

Binnen het sociaal domein zien we een toenemende omvang en complexiteit in de vraag naar zorg en ondersteuning. De vergrijzing van de bevolking, de uitdagingen met betrekking tot de opvang van statushouders, Oekraïners en vluchtelingen, en de groeiende complexiteit van jeugdzorg dragen hieraan bij. Het is essentieel dat we samen met onze partners de benodigde ondersteuning kunnen bieden aan de kwetsbare inwoner die dat nodig heeft. De veranderende en groeiende vraag, gecombineerd met het groeiende tekort aan personeel in de zorgsector, kan de kwaliteit en betaalbaarheid van zorg in gevaar brengen.

Tegelijkertijd worden we steeds vaker geconfronteerd met tijdelijke regelingen en nieuwe wet- en regelgeving vanuit de overheid, waardoor onze verantwoordelijkheden toenemen. Dit legt extra druk op onze organisatie en die van onze partners. Om op deze ontwikkelingen in te kunnen spelen zijn we begonnen met de implementatie van het transformatieplan voor het sociaal domein. In breder perspectief raakt dit de discussie over de uitvoerbaarheid van taken. Een uitvoeringstoets bij overgedragen beleid kan hierbij kunnen helpen.

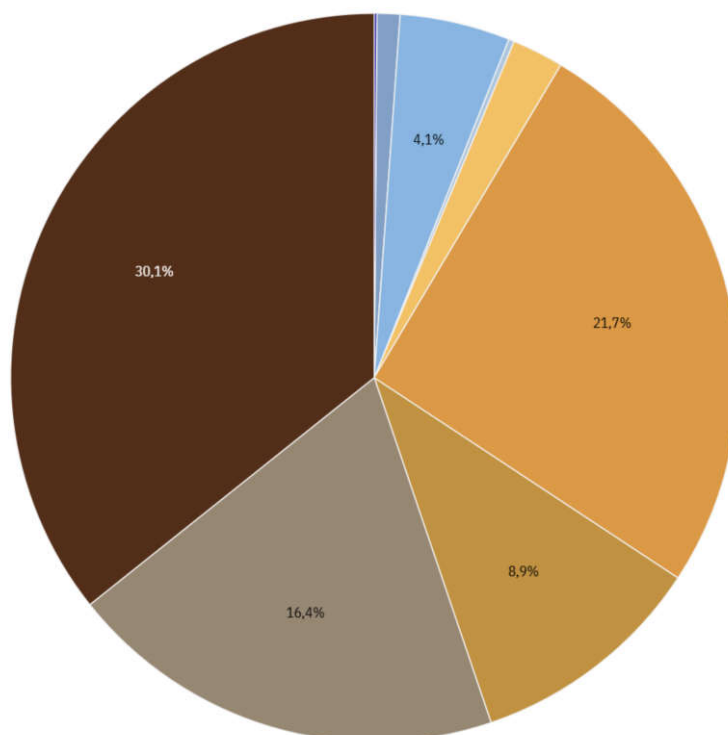
De kwaliteit van de IT omgeving en informatieveiligheid wordt steeds belangrijker. Overheden zijn in 2024, van alle sectoren, het hardst geraakt door cyberincidenten. Door de toenemende digitalisering is de kans op en de impact van een hack groot. Als systemen uitvallen, wordt het lastiger om onze gemeentelijke taken uit te voeren, wat zowel financiële als bestuurlijke gevolgen heeft. Dit kan ook gevolgen hebben voor onze inwoners. Om het risico te beperken is het belangrijk dat we continue investeren in de IT omgeving en bewustzijn creëren over onze informatieveiligheid. Verder is het belang van een adequaat werken IT omgeving nog belangrijker geworden met het toetreden van gemeente waar Hengelo de IT voor verzorgd.

In het jaar 2024 bleef energiearmoede een kwestie onder de inwoners van onze gemeente. Om deze uitdaging aan te pakken, hebben we verschillende initiatieven genomen om zowel individuen als organisaties te ondersteunen bij het implementeren van energiebesparende maatregelen. Door deze maatregelen te implementeren, streven we ernaar het energieverbruik van woningen en gebouwen te verminderen. Echter, er blijft een risico bestaan dat deze inspanningen niet toereikend zijn, wat kan resulteren in aanhoudende energiearmoede onder inwoners en organisaties.

Ook binnen de gemeente ondervinden we de impact van de krapte op de arbeidsmarkt. Het blijkt lastig om vacatures te vervullen, wat onze ambities belemmert. In 2024 hebben we daarom onze communicatiestrategie hernieuwd. We streven ernaar een aantrekkelijke werkgever te zijn en willen daarom creatieve strategieën gebruiken om zowel jong talent als zij-instromers aan te trekken, terwijl we tegelijkertijd investeren in het behoud van onze huidige medewerkers. De krapte op de arbeidsmarkt brengt echter risico's met zich mee, zoals hogere kosten voor inhuur en het niet behalen van onze doelen of het niet leveren van de gewenste kwaliteit.

Kans-categorie en impact (exclusief GREX)

1.1 Programma 1 Veiligheid 1.2 Programma 2 Verkeer, vervoer... 1.3 Programma 3 Economie 1.4 Programma 4 Onderwijs 1.5 Programma 5 Sport, cultuur e...
 1.6 Programma 6 Sociaal Domein 1.7 Programma 7 Volksgez./milie... 1.8 Programma 8 Volkshuis/leefo... 1.9 Programma 9 Bestuur en ond...

6.2.5 Kengetallen

Wij presenteren de kengetallen, die landelijk zijn afgesproken. Aan de hand van deze kengetallen worden gemeenten vergeleken. De kengetallen geven elk afzonderlijk een andere kijk op een gezondheidsaspect van de financiële huishouding van de gemeente.

Omschrijving kengetal	Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024
1a. Netto schuldquote	107,8%	92,1%	94,4%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	40,2%	35,5%	37,9%
2a. Solvabiliteitsratio	18,4%	20,5%	20,7%
2b. Solvabiliteitsratio gecorr.v. verstrekte leningen woningbouwcorporatie	26,8%	26,0%	29,6%
3. Grondexploitatie	11,1%	10,2%	10,1%
4. Structurele exploitatieruimte	1,3%	1,0%	2,6%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	86,3%	85,8%	85,8%

1. Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen schuld en baten. Het wordt berekend door de netto schulden (schulden -/- vorderingen/middelen) te delen door de totale baten vóór reservemutaties. Het kengetal beoogt een indicatie te geven van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie. De VNG adviseert om boven de 130% schulden af te bouwen. Daar zitten nu ruim onder.

De schulden (onder 1a) bestaan nog steeds voor een groot deel uit leningen die we hebben aangetrokken voor woningcorporatie Welbions. Bestaande Welbions-leningen worden gehandhaafd tot einde looptijd. Er wordt geen nieuwe lening meer verstrekt. Door de 200% hypothecaire dekking lopen we nagenoeg geen risico's bij deze leningen. Als deze verstrekte geldleningen worden geëlimineerd, komt onze schuldquote op 40,8% (niet opgenomen in de tabel). Als we Welbions leningen en ook de verstrekte geldleningen aan overige instellingen buiten beschouwing laten ontstaat kengetal 1b, 37,9%.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding aan tussen het eigen vermogen (de reserves) en het balanstotaal. Een groot aandeel eigen vermogen betekent veel mogelijkheden om risico's op te vangen en meer mogelijkheden om toekomstige investeringen te financieren. Een laag percentage daarentegen betekent veel vreemd vermogen en dus ook daarbij behorende financieringslasten. VNG en provincie hanteren als signaleringswaarde een minimum van 20%. Daar zitten we inmiddels boven.

Ook hier kijken we naar de effecten van de woningcorporatieleningen. Dit is een beleid waarin we van de meeste gemeenten afwijken. De leningen zijn voor 200% gedekt met hypothecaire zekerheden op eigendommen van Welbions. Bovendien worden de financieringslasten door Welbions aan ons vergoed. Daarom hebben we ook de solvabiliteit opgenomen als het saldo van de leningen van Welbions gecorrigeerd worden op het balanstotaal. We zitten dan met 29,6% verder boven de signaleringsgrens.

3. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de boekwaarde van de grond en de totale baten vóór reservemutaties. Een hoog percentage wordt als kwetsbaar gezien. De boekwaarde moet immers worden terugverdiend en daarin zit altijd enig risico.

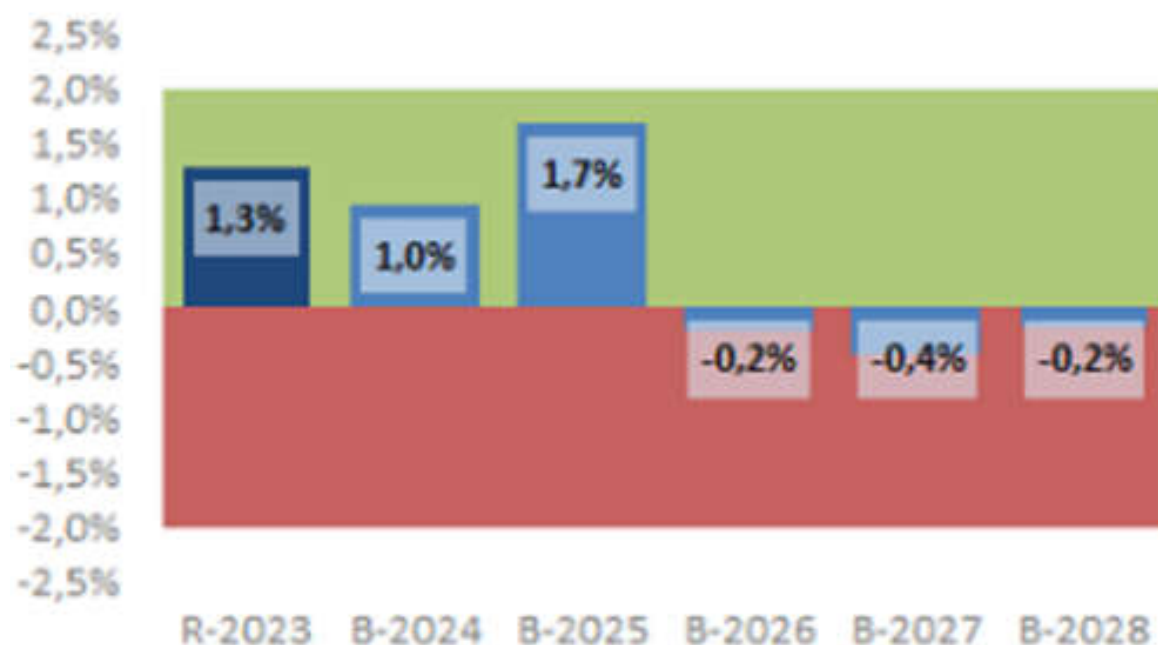
Dit kengetal is signalerend, maar geeft naar onze mening niet het beste inzicht in de risico's van grondexploitaties. De jaarlijkse herzieningen en de voorzichtigheid die wordt betracht bij het voorspellen van resultaten zijn veelzeggender. Zie hiervoor de paragraaf grondbeleid.

De signaalgrens is maximaal 20%. Een aantal jaren geleden zaten we hier boven. Nu is ook dit kengetal door afnemende boekwaardes grondexploitaties sterk verbeterd tot 10,1%.

4. Structurele exploitatieruimte

In het totale rekeningsaldo is geen rekening gehouden met het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten. Om de structurele exploitatieruimte te bepalen worden de totale lasten en baten verminderd met de incidentele lasten en baten. Het structurele exploitatiesaldo geeft aan of we structurele lasten met structurele baten kunnen dekken. Dit is de basis voor een gezonde begroting. De jaarrekening ziet alleen terug op het afgesloten jaar. Dit kunnen we niet 1 op 1 door vertalen naar de toekomst. In de jaarrekening kunnen incidentele posten opgenomen zijn, die niet terugkomen als we onze volgende begroting opstellen. Voor toekomstvoorspelling is de structurele ruimte in de jaarrekening minder waardevol, dan hetzelfde kengetal in de eerstvolgende begroting. Als voorbeeld ter toelichting: een forse toevoeging aan de voorziening pensioenen wethouders zoals in 2024 is niet te voorspellen en kan alleen achteraf worden bepaald, omdat dit afhankelijk is van een rente die pas laat in het jaar bekend wordt.

We scoren achteraf 2,6%. Dit is hoger, dan begroot en hoger dan we voor volgende jaren verwachten. Zie hiervoor volgende afbeelding van de meerjarige verwachting structurele exploitatieruimte in de Beleidsbegroting 2025.

5. Belastingcapaciteit

Met dit kengetal wordt de hoogte van de lokale lastendruk van het woonmandje (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) vergeleken met het landelijk gemiddelde. Tussen de 95 en 105% wordt als "neutraal" geduid. Een lager percentage geeft aan dat we de Hengeloër minder belasten dan de gemiddelde Nederlander. Dit betekent ook, dat er meer ruimte is om belastingen te verhogen tot het gemiddelde niveau in Nederland. Met 85,8% is er (rekenkundig) 14,2% ruimte ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Deze jaarruimte bedraagt € 141 per huishouden en bij 38.300 huishoudens circa € 5,4 miljoen aan (rekenkundig) te verhogen baten. De nog verder toegenomen ruimte is te verklaren doordat nationaal belastingen harder zijn gestegen dan in Hengelo.

De financiële positie van de gemeente

Aan het verloop van de kengetallen zien we dat we op alle fronten verbeteren of gelijk blijven. Dat betekent dat we financieel weerbaarder zijn geworden in de laatste jaren. Dit geeft ons een goede uitgangspositie om de financiële uitdagingen vanaf 2026 tegemoet te treden.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen zoals wegen, groen, riolering, haven en gemeentelijke gebouwen zijn van groot belang voor het functioneren van onze gemeente op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, verkeer, vervoer en recreatie. Een groot deel van het gemeentelijk vermogen is geïnvesteerd in kapitaalgoederen. Onderhoud en beheer is nodig om de veiligheid te waarborgen en kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het beheer en onderhoud van onze wegen, riolering, water, openbaar groen en gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen gemoeid. De lasten van de kapitaalgoederen zijn onderdeel van de verschillende programma's. Deze paragraaf geeft een integraal inzicht in de kaders, ontwikkelingen, onderhoudstoestand en kosten van onze kapitaalgoederen over de programma's heen.

Het kort cyclisch onderhoud van de openbare ruimte is ondergebracht bij de uitvoeringsorganisatie SWB/Gildebor. Zij houden de dienstverlening en de kwaliteit van de openbare ruimte op peil én creëren arbeidsplaatsen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De afgelopen jaren is gestreefd naar een vitale organisatie waarmee efficiencyoptimalisatie kon worden gerealiseerd. Hiermee kan SWB/Gildebor de vastgestelde kwaliteit van dienstverlening en beheer en onderhoud van de openbare ruimte leveren én meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt toeleiden naar regulier werk.

6.3.1 Wegen

Volumes

Cementbeton	137.945	M²
Dicht asfaltbeton	1.944.479	M²
Elementen	2.780.244	M²
Halfverharding	178.628	M²
Overige	29.937	M²
Totaal	5.071.233	M²

Waaronder		
Fietspad	363.385	M²
Rijbanen	2.690.567	M²
Voetpad	1.206.880	M²

Grote projecten en ontwikkelingen; wat hebben we gedaan

De Bankastraat is in 2024 volledig weer vrijgegeven voor verkeer. Conform Mobiliteitsplan 2040 is het een 30 km/u straat geworden. De F35 is met het doorgetrokken en daarmee is de F35 voor een groot gedeelte aaneengesloten. De laatste hand wordt gelegd aan het afronden van vergroenen van de straat. Begin 2025 zijn ook deze werkzaamheden afgerond.

- De herinrichting van winkelcentrum Groot Driene is in 2024 verder gevorderd. Nadat de rotonde bij de Staringstraat is afgerond, is ook de rotonde op de hoek PC Hooftlaan-Laan van Driene ver gevorderd. De aanleg is mede mogelijk gemaakt door subsidie van de Provincie Overijssel.
- Andere noemenswaardige projecten zijn Isaac da Costrastraat, Keppelhoutpad, Voorbergstraat en Wijinksweg. Deze zijn ook in 2024 gerealiseerd.
- Wat ook opvalt is dat door boomworteldruk en vorstschade meerdere reparaties zijn uitgevoerd aan verhardingen. Ook zijn meer beton- en voegafdichtingskosten gemaakt dan gebruikelijk. Deze herstelwerkzaamheden zijn omvangrijker en nemen toe de afgelopen jaren en de verwachting is dat deze herstelwerkzaamheden de komende jaren toenemen.

Financiën:

Investeringsbedragen zijn via de Zomernota vastgesteld om ook in wegen en trottoirs te investeren. Verhardingen worden hiermee vervangen door (her)nieuw(d)e bestratingen of asfaltconstructies. Jaarlijks worden de middelen bijgesteld door middel van de afgesproken systematiek van onderhoud kapitaalgoederen. Daarmee wordt jaarlijks

voor de vervangingen van de wegen gereserveerd. De budgetten zijn normaliter voldoende om de wegen te blijven laten voldoen aan de landelijke CROW richtlijnen. Echter, de prijzen zijn gestaag blijven stijgen voor zowel materiaal en uitvoering. Niet alleen werden hiermee meerkosten gemaakt, ook vertraging van leveranties en uitvoering is aan de orde. De arbeidsmarkt voor uitvoerend personeel is krap waardoor de uitvoering onder spanning staat. Bovendien is veel tijd en inzet gegaan naar de blow-out Diamantstraat-Haaksbergenstraat. Deze calamiteit vergde acute aandacht en veel tijd om de veiligheid van verkeer weer te herstellen. Ook mede hierdoor zijn niet alle vervangingen uitgevoerd.

De budgetten zijn :

Wegen, Verkeer en Vervoer ¹	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Inzet personeel	1.035.800	1.159.342	-123.542
Kapitaallasten *	715.893	681.180	34.713
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	8.192.869	8.451.227	-258.358
Overige baten *	-393.380	-503.309	109.929
	9.551.182	9.788.440	-237.258

1 Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.2 Groen

Volumes

Bomen	37.864	st.
Natuurlijke beplanting	828.107	M²
Cultuurlijke beplanting	243.052	M²
Gras	3.778.210	M²

Grote projecten en ontwikkelingen; wat hebben we gedaan.

- Het Wetplein en de Wetstraat zijn heringericht. Ene groene kerktuin is aangelegd en het parkeerterrein en omliggende omgeving wordt gerenoveerd en veler maler meer vergroend. De laatste werkzaamheden voor wat betreft de aanleg van groen zijn gestart. Rekening houdend met het aanplantseizoen zullen deze werkzaamheden afgerond zijn begin 2025.
- Ook de Bankastraat is heringericht. De civiele werkzaamheden zijn afgerond en daarmee is een 30 km/u straat gerealiseerd en is de F35 voor fietsers doorgetrokken. Dit is het langste stuk van de F35 wat in Hengelo nog ontbrak. De Bankastraat is ook flink vergroend. De aanlegwerkzaamheden van het groen zijn in volle gang en worden begin 2025 afgerond. Daarmee heeft de Bankastraat een groenimpuls gekregen.
- Onder het project Van Grijs naar Groen is in 2020 een investeringsbedrag beschikbaar gesteld voor het vergroenen van de wijken. Bij het vergroenen krijgen bewoners de centrale rol om te bepalen waar en hoe de vergroening uitgevoerd wordt in hun wijk. In 2024 zijn de wijken Groot Driene en Berflo Es aan de orde geweest, en zijn voor Binnenstad en Beckum budget aangevraagd om daar ook de vergroening op te starten. Dit zullen de laatste twee gebieden zijn.

Financiën:

De investeringsbedragen zijn vastgesteld via de Zomernota om ook in het openbaar groen te investeren. Voor de vastgestelde onderhoudsniveaus en het reguliere onderhoud zijn de beschikbare onderhoudsbudgetten voldoende. Als het groen in Hengelo aan vervanging toe is, wordt het groen opnieuw aangelegd. Door middel van de afgesproken systematiek van onderhoud kapitaalgoederen worden de middelen hiervoor jaarlijks bijgesteld. Bovendien wordt gekeken of deze vervangingen in combinatie kan worden gerealiseerd met andere projecten en werkzaamheden in de openbare ruimte zoals riolerings- en wegwerkzaamheden. Opvallend in 2024 is dat door wortelopdruk meer herstelwerkzaamheden zijn dan normaliter. De afgelopen jaren is dit toegenomen en ook de komende jaren is de verwachting dat meer herstel in de openbare ruimte noodzakelijk is als gevolg van wortelopdruk.

De budgetten zijn :

Groen ¹	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Inzet personeel	857.676	827.995	29.682
Kapitaallasten *	45.770	42.509	3.261
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	5.901.605	5.897.956	3.649
Overige baten *	-95.901	-128.286	32.385
	6.709.150	6.640.173	68.977

¹ Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.3 Water en riolering

Volumes

Vrij-verval riool	633.943	M ³
Mechanisch riool	95.560	M ³
Kolken	34.884	St.
Riool pompgemalen	91	St.
Drukriool-installaties	290	St.
Drainage	226.418	M ³

Onderhoudssystematiek

Het in stand houden van de riolering moet doelmatig en tegen zo laag mogelijke kosten gebeuren. Concreet betekent dit dat riolen niet worden vervangen zolang uitstel verantwoord is of alternatieven beschikbaar zijn. Het rioolvervangingsplan is gebaseerd op risicogestuurd beheer. Hierbij worden de onderhoudsinspanningen afgewogen ten opzichte van het verwachte voorkomen en gestuurd op de gevolgen van schade. De keuze voor vervanging, relining of deelreparaties blijft altijd maatwerk. Als er acute en onverwachte schades ontstaan aan het riool, worden planning en aanpak hierop aangepast.

De gevolgen van de klimaatveranderingen maken steden minder leefbaar. Hitte, droogte, luchtkwaliteit en wateroverlast stellen ons voor nieuwe opgaven. We nemen maatregelen door extra groen en water in de stad te combineren om zodoende de wateroverlast en hittestress terug te dringen en om Hengelo veel minder stenig en dus groener te maken. Bij alle projecten nemen we dit als uitgangspunt. Door het slim combineren is er beperkt aanvullende financiering nodig.

Relevante beleidsnota's

Zie: 5.2.7 Beheer Openbare Ruimte en Duurzaamheid.

Grote projecten en ontwikkelingen; wat hebben we gedaan

- De riolering bij het Kerkpad in Beckum is vervangen.
- Aan de Zwavertsweg zijn werkzaamheden uitgevoerd om een gedeelte van een slecht en lekkend riool te vervangen.
- De(riool)werkzaamheden aan het Wetplein en de Wetstraat zijn afgerond.
- De relining van het transportriool fase 3 is uitgevoerd. Dit betrof het laatste deel van de relining van het transportriool vanaf de Landmansweg naar de zuivering.
- Rondom de Bataafse kamp zijn verschillende rioleringswerkzaamheden uitgevoerd en het riool is vervangen.
- In de Suze Robertsonstraat is gestart met het vervangen van het riool en de aanleg van waterberging.
- De herinrichting van de Drienerbeek tussen de Paul Krugerstraat en de Wemenstraat is uitgevoerd.
- De voorbereidingen voor de renovatie van het gemaal Zeggersweg zijn gestart.
- De voorbereidingen voor het ontwerp van de rioolvervanging in Klein Driene zijn gestart.
- In de Bankastraat is de riolering vervangen en is de herinrichting voor waterberging uitgevoerd.
- Er is gestart met het ontwerp en de voorbereidingen voor aanpassingen in het watersysteem voor het vasthouden van (regen)water in de Kleigaten van Rientjes.
- Voor het afkoppelen van de Buurt Noord zijn de voorbereidingen opgestart. Er wordt gewerkt aan een nieuw rioolontwerp voor de hele buurt.

- Op 4 maart 2024 ondertekenden dagelijks bestuurder Gerald Aveskamp van het Waterschap Vechtstromen en wethouder Claudio Bruggink van gemeente Hengelo het KAS document (Klimaat Adaptatie Stad). Gemeente en waterschap gaan de komende jaren verder samenwerken aan een duurzame inrichting van de beken in Hengelo.
- De voorbereidingen voor het ontwerp en de aanbesteding van de rioolrenovatie in de Heraklesstraat, Atalantestraat, Perseusstraat en Ikarosstraat is gestart.
- De ontwerpen voor de rioolvervanging van de Breemarsweg zijn opgesteld.
- Er zijn diverse reparaties uitgevoerd naar aanleiding van inspecties (o.a. Reggestraat, Ligusterstraat, wadi's Pasmaatweg).
- Diverse wateroverlastlocaties zijn aangepakt, zoals de Bremstraat en de Nijverheid.
- In Woolde, de Hasseler Es en Slangenbeek zijn diverse kolken en gemalen gereinigd en onderhouden.
- In Beckum zijn extra rioolinspecties uitgevoerd.
- Verspreid over Hengelo zijn inventarisaties en renovaties uitgevoerd van diverse aansluitingen van persrioolleidingen op het riool.

Financiën

De budgetten voor regulier en groot onderhoud zijn vastgesteld in het GRP en waren voor de uitgevoerde werkzaamheden voldoende. In oktober 2023 is het nieuwe Programma Water en Riolering 2023-2027 vastgesteld. Hoewel het beheer meer risicogestuurd plaats vindt is de verwachting dat het budget voldoende blijft om de eisen die aan de functionaliteit en veiligheid worden gesteld, ondanks de onzekere markt, te waarborgen. Mocht een riolering onverhoopt eerder moeten worden vervangen dan gepland dan kan dit vaak worden opgelost door een andere geplande vervanging naar achteren te schuiven. De planmatige aanpak van riolering is altijd dynamisch en maatwerk.

Op het gebied van riolering en waterhuishouding wordt samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen, de provincie Overijssel en Vitens (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen wordt door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen en watersysteem. Het Twents waternet werkt daarnaast ook intensief samen op het gebied van klimaatadaptatie. Daarbij wordt ook in een kleiner verband, de Klimaat Actieve Stad (KAS) bestaande uit Hengelo, Enschede, Almelo, Waterschap Vechtstromen en Welbions, samengewerkt aan klimaatadaptatieve maatregelen. Hierdoor profiteert Hengelo optimaal van efficiënte samenwerking en kennisdeling om zo haar slagkracht in aanpak te verstevigen.

Water, onderdeel Riolering ¹	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Inzet personeel	438.504	460.693	-22.189
Kapitaallasten *	1.878.011	1.754.499	123.512
Mutatie voorzieningen	2.972.581	3.267.681	-295.100
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	3.858.641	3.874.680	-16.039
Kwijtschelding	745.012	719.729	25.283
Overhead en BCF	1.716.108	1.716.108	-
Belastingen op producenten en huishoudens *	-11.527.480	-11.791.479	263.999
Overige baten *	-81.377	-1.910	-79.467
	-	-	-

1 Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Water, onderdeel Waterlopen ¹	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Inzet personeel	41.897	8.280	33.617
Kapitaallasten *	653	524	129
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	221.420	174.706	46.714
	263.970	183.510	80.460

1 Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

Water, onderdeel Riolering Huisaansluiting ¹	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Inzet personeel	-	6.348	-6.348
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	83.921	72.802	11.119
Overige baten *	-108.875	-74.054	-34.821
	-24.954	5.096	-30.050

1 Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.4 Fysiek havenbeheer

Onderhoudssystematiek

In 2020 is een meerjarige onderhoudsplanning voor groot onderhoud aan de havens opgesteld. Om deze werkzaamheden te bekostigen is de voorziening groot onderhoud Haven ingesteld. Binnen deze voorziening zijn onder andere het 'op diepte houden' en het in stand houden van kades en oevers opgenomen.

Relevante beleidsnota's

Havengeldverordening

Beleidskader

De wethouders van de gemeenten Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem hebben in een eerder stadium de Samenwerkingsovereenkomst 'Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen' (GHT) getekend.

Huidige staat van onderhoud

Gezamenlijk met de andere gemeenten is per gemeente een inventarisatie uitgevoerd van alle voorkomende voorzieningen in de haven zoals de damwanden, remmingwerken en voorzieningen voor schippers. De inventarisatie is uitgevoerd door een extern bedrijf, Nepocon. Binnen het Havenbedrijf is afgesproken dat er eens in de vier jaar een inspectie wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt in de tussenliggende jaren jaarlijks een visuele schouw en inventarisatie gehouden om gebreken en onderhoud tijdig te signaleren. Op deze manier is er een eensluidend beeld van de havens in de genoemde gemeenten.

De te onderhouden onderdelen die voortkomen uit de initiële inventarisatie en de periodieke schouw zijn opgenomen in het meerjarenplan. Het meerjarenplan is gebaseerd op bovenstaande inventarisatie van Nepocon uit 2016. In verband met de vertraging van de werkzaamheden "opwaardering haveninfrastructuur voor klasse Va schepen" is de fasering van het onderhoud aangepast. Uit de periodieke inventarisatie is gebleken dat de geplande activiteiten een jaar uitgesteld kunnen worden, zonder dat daarbij de veiligheid in het geding komt of dat er sprake is van kapitaalvernietiging.

In de financiële regelgeving is bepaald dat een beheerplan niet ouder mag zijn dan 5 jaar. Hierbij dient opgemerkt te worden dat wij wel jaarlijks een actualisatie van het bestaande beheerplan uitvoeren. Een nieuw beheerplan wordt opgesteld nadat een aantal grote investeringen in de haven hebben plaatsgevonden. Deze investeringen zijn de laatste jaren meerdere keren wegens diverse omstandigheden uitgesteld. Er zijn externe factoren zoals uitstel door RWS en uitstel 4 i.v.m. PFAS perikelen, die de voortgang van deze werkzaamheden hebben vertraagd.

In het jaar 2024 is een inspectie uitgevoerd door een extern bedrijf, Antea Group. Deze is geïnitieerd door het Havenbedrijf en uitgevoerd voor alle aangesloten gemeenten. Op basis hiervan is de aanzet gemaakt voor een nieuw beheerplan. Wij handhaven de bestaande voorziening ondanks het verouderd beheerplan.

Voor de haven geldt geen indeling van kwaliteitsniveaus voor onderhoud. Het is een gemeentelijke taak de haven veilig, bereikbaar en functioneel te houden. Een aantal bedrijven hebben eigen voorzieningen om te laden en te lossen, andere bedrijven maken gebruik van de 2 gemeentelijke laad- en loskades.

Financiën

De voorziening groot onderhoud Haven wordt jaarlijks gevoed door een dotatie vanuit de exploitatie. Deze jaarlijkse dotatie is bepaald op basis van de verwachte lasten binnen een scope van 10 jaar en is gesteld op € 50.565 per jaar.

Fysiek Havenbeheer ¹	Bedrag begroot saldo	Bedrag werkelijk saldo	Bedrag restant saldo
Kapitaallasten *	8.005	4.255	3.750
Mutatie voorzieningen	50.565	50.565	-
Overige lasten (onderhoud, exploitatie, diensten)	-	7.703	-7.703
	58.570	62.523	-3.953

¹ Onderdelen gemarkeerd met * behoren weliswaar niet tot de scope van deze paragraaf, maar zijn om wille van de volledigheid hier toch zichtbaar gemaakt.

6.3.5 Gebouwen

Volumes

Gebouwen	Aantal
Wettelijke taak (onderwijs en gymlokalen)	79
Beleidsvolgend vastgoed (cultuur, sport, buurt- en clubhuizen welzijn, parkeren, kinderboerderij)	65
Vastgoed voor een organisatie (incl. Gildebor)	19
Vastgoed in grondexploitaties	13
Overig vastgoed	26

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit 202 gebouwen (één gebouw kan uit meerdere adressen bestaan). Deze zijn voor € 823,3 miljoen verzekerd (herbouwwaarde). Het gemeentelijk bezit aan objecten bestaat onder andere uit scholen, sporthallen, buurthuizen en aankopen in het kader van grondverwerving. Indien bergingen en fietsenstallingen in de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) als apart gebouw zijn opgenomen hebben wij ze nu ook als extra gebouw in de vastgoedadministratie opgenomen. Als gevolg van deze diversiteit zijn de onderhoudskosten voor de gebouwen onderdeel van verschillende beleidsprogramma's.

Beheer

Het Vastgoedbedrijf beheert de gemeentelijke vastgoedobjecten. Met 'de gemeentelijke vastgoedobjecten' worden alle verhuurbare objecten bedoeld die in gemeentelijk bezit zijn. De gemeente bezit dit vastgoed als middel om beleidsdoelstellingen te halen. Het hebben van vastgoed is geen doel op zich.

Schoolgebouwen worden niet beheerd door het Vastgoedbedrijf. Schoolgebouwen zijn juridisch eigendom van de schoolbesturen. Pas op het moment dat een school leeg komt te staan komt het volledige eigendom en beheer bij het Vastgoedbedrijf te liggen. Objecten die in een grondexploitatie zijn aangekocht voor de ontwikkeling van een locatie blijven in principe in de grondexploitatie zitten en vallen onder de verantwoordelijkheid van de projectorganisatie. Het Vastgoedbedrijf zorgt wel voor het beheer en onderhoud van deze objecten.

Onderhoudssystematiek

In opdracht van het Vastgoedbedrijf wordt eens per 4 jaar voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed (met uitzondering van de onderwijsgebouwen en de objecten die op korte termijn worden afgestoten) het onderhoudsniveau inzichtelijk gemaakt conform de NEN 2767-systematiek (conditiemeting van gebouwen en installaties door middel van een vastgelegde meet- en registreermethode). Deze informatie is in een meerjarenonderhoudsplanung gezet. Deze onderhoudsplanung bestrijkt een periode van 40 jaar die elk jaar, ten aanzien van de tijdstippen van onderhoud, wordt geactualiseerd. Aan de hand van het huidige en toekomstig gebruik van de vastgoedobjecten wordt dan beoordeeld welke onderhoudswerkzaamheden voor dat doel noodzakelijk zijn, er wordt uit gegaan van minimaal onderhoudsniveau 3 (redelijke conditie) zonder ernstige gebreken.

Veranderingen in het onderhoudsniveau

Er zijn geen veranderingen in het onderhoudsniveau. Voor een groot deel van het gemeentelijk vastgoed zijn in 2024 de herinspecties opgeleverd. De herinspecties zijn uitgevoerd om zodoende goed te kunnen sturen op de onderhoudskosten van het vastgoed en inzicht te hebben in de risico's. Uit de herinspecties is gebleken dat een overgroot deel van de panden niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Bij de panden wordt jaarlijks het benodigde grootonderhoud uitgevoerd waardoor de panden het onderhoudsniveau behouden.

Relevante beleidsnota's

- Kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders", vastgesteld in 2021.

Grote projecten en ontwikkelingen

Tijdens onderhoudswerkzaamheden zijn tevens verduurzamingsmaatregelen meegenomen.

Huidige staat van onderhoud

Uit de inspecties die in 2024 zijn opgeleverd is gebleken dat een overgroot deel van de objecten niveau 3 (redelijke conditie) of beter heeft. Alle onderhoudsniveaus en de daar bijbehorende budgetten zijn hiermee in beeld. Voor

de objecten die op korte termijn in aanmerking komen voor verkoop/sloop zijn er geen onderhoudsinspecties uitgevoerd. Het onderhoudsniveau kan voor deze objecten wat lager liggen.

Financiën

De getroffen onderhoudsvoorziening is op basis van het huidige onderhoudsplan toereikend om het huidige onderhoudsniveau te bestendigen. Naast de werkelijke kosten voor groot onderhoud worden er van 2024 circa € 830.000 aan openstaande verplichtingen meegenomen naar 2024. Bijvoorbeeld de daken van een aantal gymzalen. Daarnaast is afgelopen jaar ook minder groot onderhoud uitgevoerd dan gepland, dit onderhoud is doorgeschoven. De komende jaren zal dit ingehaald worden en is passend binnen de kaders van de voorziening.

De budgetten waren:

2024	Begroot	Werkelijk
Regulier onderhoud	1.772.757	1.588.567
Groot onderhoud	2.145.600	797.717
Totaal	3.918.357	2.386.284

Deze budgetten zijn uitsluitend ten behoeve van kosten derden. Voor het onderhoud dat door ons eigen personeel wordt gedaan (personeelslasten) zijn separate budgetten opgenomen.

Het onderhoud voor de onderwijsgebouwen (met uitzondering van noodlokalen en leegstaande schoolgebouwen) en de gebouwen die in de grondexploitaties zitten, worden niet vanuit bovengenoemde budgetten bekostigd. Het onderhoud van de objecten in de grondexploitaties worden binnen de grondexploitaties gedekt. Voor de onderwijsgebouwen krijgen de schoolbesturen een rechtstreekse bijdrage van het rijk voor het onderhoud.

6.4 Grondbeleid

Visie gemeentelijk grondbeleid

De Nota Grondbeleid geeft aan welke positie de Gemeente Hengelo inneemt op de grondmarkt en legt de basis voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid van de gemeente. De gemeente Hengelo wil met haar grondbeleid een bijdrage leveren aan de invulling van haar ambities op het terrein van o.a. wonen en economie. Het grondbeleid heeft daarmee een volgend karakter voor andere beleidsvelden en programma's. Maatschappelijk kan het wenselijk zijn om bepaalde ontwikkelingen in de stad te stimuleren of juist af te remmen. Waar nodig pakt het grondbedrijf dan een actieve rol op om zorg te dragen voor een evenwichtige ontwikkeling van de stad.

Actualiteit gemeentelijk grondbeleid

De Nota Grondbeleid definieert welke instrumenten de gemeente kan inzetten voor het realiseren van haar strategische doelen. Het is geen instrument of afwegingskader voor de keuze waar de ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente Hengelo gaan plaatsvinden en met welke kwaliteit. De nota geeft antwoord op de vraag hoe de ruimtelijke opgave gerealiseerd gaat worden en welke wettelijke instrumenten hiervoor vanuit het grondbeleid ingezet kunnen worden. In dat opzicht is de nota ondergeschikt en ondersteunend aan de omgevingsvisie, de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan waarin de ruimtelijke opgave wordt bepaald. Hengelo heeft in de Koers 2040, die grotendeels is vertaald in de omgevingsvisie Hart van Hengelo, een grote ambitie beschreven. Vanuit deze ambitie, waaronder het zijn van een groene technologische topregio en het hebben van een dynamische stedelijke cultuur, worden er omgevingsvisies geschreven. De Nota Grondbeleid biedt de gemeente de kans om (vaker dan de afgelopen jaren het geval was) gebruik te maken van actief grondbeleid, afhankelijk ook van de financiële mogelijkheden, om op die manier de ambities te kunnen realiseren.

Bedrijventerreinen vormen een belangrijke pijler voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Vitale toekomstbestendige bedrijventerreinen zijn belangrijk voor de stad. Aangezien er de afgelopen jaren sprake was van een grote uitgifte, is ons aanbod voor reguliere bedrijvigheid momenteel schaars en kunnen we niet in de volledige vraag voorzien. Daarom starten we een verkenning naar het toevoegen van ruimte voor bedrijven. Deze verkenning staat niet op zichzelf, maar we benaderen deze in nauwe samenhang met de herontwikkelingsopgave op de huidige bedrijventerreinen (onderdeel van het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen) en het te ontwikkelen Businesspark XL 2 in Almelo, welke inspeelt op de regionale grootschalige (>3 hectare) behoefte. Het afgelopen jaar hebben we (inclusief de Veldkamp, exclusief BXL) voor € 6,6 miljoen aan bedrijvenkavels verkocht. De vooruitzichten (opties) voor de kavelverkoop in 2025 zijn gunstig en deze zijn verwerkt in de nog vast te stellen herziening van de grondexploitaties.

De druk op de (sociale) woningvoorraad neemt toe. Dit is een landelijk beeld dat ook in Hengelo zichtbaar is. Vanwege de krapte op de woningmarkt is een koopwoning minder bereikbaar geworden. Ook lopen de wachttijden voor een (sociale) huurwoning op. Daarnaast is er een toename in het aantal aandachtsgroepen, waardoor de wachttijden verder oplopen. Denk hierbij aan, studenten, doorstromers vanuit beschermd wonen en mensen in scheiding, arbeidsmigranten, maar ook nieuwkomers als statushouders, asielzoekers en ontheemde Oekraïners. We werken in Hengelo met kracht en ambitie om meer woningen te realiseren, maar zien hierbij wel een aantal uitdagingen waar wij minder tot geen invloed op hebben. Zo is er krapte op de arbeidsmarkt en maakt netcongestie en de stikstof problematiek het uitdagend om snel woningbouw te realiseren.

Gezien de economische en stedelijke ontwikkelingen zal de gemeente een weloverwogen ontwikkelstrategie moeten realiseren. Vooralsnog houden we het situationeel grondbeleid in stand.

In 2024 hebben we op een aantal plekken actief grondbeleid gevoerd. Bijvoorbeeld bij het V&D gebied/bioscoop, Campus Driene en de woonwagenlocaties. Logischerwijs betekent dit ook meer ambtelijke capaciteit. Dat betekent vervolgens dat er meer vastgoed in eigendom van de gemeente komt en dat er meer inzet gevraagd wordt van bijvoorbeeld vastgoed, maar ook van andere onderdelen in de lijn- en projectorganisatie.

Parameters grondexploitaties

Alle gemeentelijke grondexploitaties worden jaarlijks middels de herziening grondexploitaties vastgesteld door de Raad. De Raad heeft de parameters, die in de grondexploitaties gebruikt worden, op 18 december 2024 vastgesteld

(zaaknummer 3831547). In de grondexploitaties gaan we uit van het prijspeil in 2025. Deze parameters worden gebruikt om het verwachte resultaat te bepalen:

Omschrijving	2025	2026 t/m 2028	2029 t/m 2033	2034 ev
Kostenindexering GWW	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Kostenindexering plankosten	4,2%	3,0%	2,0%	2,0%
Rente	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Opbrengstenindex bedrijven	Grondprijzennotitie	2% (0% Campus westermaat en gezondheidspark)	2% (0% Campus westermaat en gezondheidspark)	0% (BBV)
Opbrengstenindex woningbouw	Grondprijzennotitie	2,0%	2,0%	0% (BBV)
Opbrengstenindex kantoren	Grondprijzennotitie	0,0%	0,0%	0% (BBV)
Opbrengstenindex overig	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Planresultaten grondexploitaties

In de herzieningen van 2024 zijn de grondexploitaties opnieuw berekend. In de onderstaande tabel staat de samenvatting per grondexploitatie voor wat betreft de boekwaarde, eindwaarde, voorziening en de looptijd van de grondexploitaties. Voor de onderliggende gegevens wordt verwezen naar deel II van de herzieningen.:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Eindwaarde jaarrekening 2024	Voorziening 2024	Einde looptijd GREX
<i>Verliesgevend</i>				
Woningbouw				
028 Marskant	2.525.898	-1.821.550	1.716.487	2027
101 Broek Noord	4.284.725	-5.392.865	5.183.453	2026
104 Lange Wemen	2.532.158	-2.580.872	2.530.267	2025
591 Beckum	134.763	-44.149	44.149	2028
Woonwagens	547.806	-582.831	549.215	2027
Beekstraat	5.588.514	-3.411.706	3.090.087	2029
Campus Driene	3.380.372	-1.005.494	824.855	2034
HART VAN ZUID				
701 Hijschveste	3.679.850	-6.066.260	5.604.286	2028
704 Appendage	3.978.269	-4.793.895	4.341.978	2029
714 De oude Ketelmakerij	-375.595	-4.075.571	3.618.991	2030
716 Kanaalzone	-780.618	1.317.680	-1.291.843	2025
717 De Koppeling	6.711.431	-4.908.149	4.625.058	2027
791 De Hofmakerij	1.313.993	-1.328.233	1.203.021	2029
Bedrijventerrein				
016 Gezondheidspark	13.124.746	-6.528.318	5.796.959	2030
096 Campus	15.026.449	-7.555.385	6.708.966	2030
Exploitaties buiten gemeentelijke administratie				
De Veldkamp	27.619.440	-26.173.057	17.850.338	2025
BBV De Veldkamp			0	2025
Subtotaal verliesgevend	89.292.201	-74.950.654	62.396.268	
<i>Winstgevend</i>				
			Contante Waarde	
Woningbouw				
044 Veldwijk Noord	-928.278	1.017.656	997.702	2025
583 Herontwikkeling Beckumerstraat	-253.775	497.398	487.645	2025
Dalmeden 2.0	23.158.358	17.465.412	15.508.786	2030
XXX Wijkerslokatie Hemmelhorst	4.439.072	2.008.408	1.783.409	2030
Bedrijventerrein				
Businesspark XL	-8.712.745	13.035.756	12.283.884	2027
Walkatenplein	2.194.226	2.994.018	2.766.010	2028
Subtotaal winstgevend	19.896.859	37.018.648	33.827.436	

Grondexploitaties die in de bovenstaande tabel bij de boekwaarde een negatief bedrag hebben staan, hebben een spaarsaldo. Voor veruit de meeste grondexploitaties geldt dat niet, aangezien de kosten vrijwel altijd voor de baat

komen. De boekwaarden van De Veldkamp, wijkerslocatie Hemmelhorst en Businesspark XL zijn niet opgenomen in de gemeentelijke administratie.

De boekwaarde is € 109,1 miljoen (inclusief de externe projecten de Veldkamp, Wijkerslocatie Hemmelhorst en Businesspark XL). De boekwaarde exclusief de externe grondexploitaties bedraagt € 85,8 miljoen.

De boekwaarde van wijkerslocatie Hemmelhorst en De Veldkamp is opgenomen in de administratie van de gemeente Borne en de boekwaarde van Businesspark XL is opgenomen in de administratie van de Gemeenschappelijke Regeling BXL. De gemeente Hengelo is (risicodragend) deelnemer in deze grondexploitaties.

De grondexploitaties met een negatief bedrag op eindwaarde zijn de grondexploitaties met een verlies. Voor het verlies treffen we (voor ons aandeel) op contante waarde een voorziening. Die voorziening voor alle tekortexploitaties is per 31 december 2024 € 62,4 miljoen. De voorziening was bij de laatst vastgestelde Jaarrekening per 31 december 2023 € 68,5 miljoen. De voorziening is gedaald door het afsluiten van drie projecten (Oosterveld, Hart van Zuid deelprojecten de Smelterij en de Verbinding). Het afsluiten van de grondexploitaties en daarmee dalen van de voorziening was bijna conform de verwachting bij de herzieningen 2024. De uitleg over de wijziging van de grondexploitaties wordt op hoofdlijnen gegeven onder voortgang projecten. Een gedetailleerde uitwerking per project wordt gegeven in de herzieningen van 2025. De resultaten van de deelprojecten van Hart van Zuid worden afzonderlijk inzichtelijk gemaakt, maar Hart van Zuid wordt als één project beschouwd en er wordt voor het totale resultaat één voorziening getroffen. De positieve resultaten van deelprojecten zijn in deze voorziening verdisconteerd.

Ontwikkeling Reserve Grondexploitaties

De afgelopen jaren is het saldo van de reserve grondexploitaties gestegen. Enerzijds door een gezond financieel beleid en anderzijds door het vroegtijdig moeten nemen van verwachte winsten. De reserve bedraagt per 31 december 2024 € 17,3 miljoen. Dit is een verslechtering van € 4,2 miljoen ten opzichte van vorig jaar en een verslechtering van € 7,1 miljoen t.o.v. de verwachte reserve eind 2024.

Met name de (deel)afsluiting van Dalmeden veroorzaakte deze verslechtering in de reserve (-/- € 6,2 miljoen). Dat zit met name in het verschil tussen de verplichte methode van tussentijdse winst nemen en de nu daadwerkelijk berekende winst van het afgesloten deel van Dalmeden.

Als we de tijdsinvloeden (rente, kosten- en opbrengstenstijgingen) buiten beschouwing laten komen beide methoden ongeveer op dezelfde winst uit. Bij de verplichte tussentijdse winstname is het verplicht dat een percentage wordt berekend over de winst in de toekomst (in dit geval 2035). Als we per heden een deel afsluiten van de grondexploitatie hebben we deze toekomstige voordelen natuurlijk niet meer in de reserve. Dat zorgt nu weliswaar voor een verslechtering in de reserve van € 6,2 miljoen, maar die toekomstige voordelen komen de komende jaren weer in de reserve via de verplichte tussentijdse winstname via de nieuwe grondexploitatie Dalmeden (2.0). Samenvattend; we hebben een grondexploitatie Dalmeden waar nog steeds dezelfde omzet en nog steeds dezelfde kosten gemaakt worden. Alleen het moment waarop de winst toegevoegd wordt aan de reserve grondexploitaties is sterk gewijzigd doordat we nu een deel afsluiten.

Daarnaast hebben we een iets lagere rentebate gehad over het saldo in de reserve (-/- € 0,2 miljoen). Het resultaat van BXL valt lager uit, omdat voorgesteld wordt om een boekwaarde voor voorzieningen (buiten de grondexploitatie) af te boeken (-/- € 0,5 miljoen). Daarnaast zijn er nog veel mutaties geweest in de grondexploitaties door bijvoorbeeld de verlaagde rente, waardoor er een lagere voorziening nodig was (blijkt uit de paragraaf voortgang projecten), maar deze voordelen vallen weg door de nieuw opgestarte grondexploitaties in 2024.

In de komende jaren wordt een sterke stijging van de reserve verwacht. Deze wordt met name veroorzaakt door de verplichte tussentijdse winstname. In 2025 wordt er naar verwachting € 5,0 miljoen aan tussentijdse winst bijgeschreven, met name door de verwachte verkoop van de kavel op het Walkatenplein en de verkoop bij Dalmeden. Daarnaast wordt er een dotatie in 2026 verwacht van € 1,3 miljoen voor de bodemsanering bij Hart van Zuid voor de Oude Ketelmakerij. Tevens stroomt er jaarlijks ongeveer € 0,9 miljoen aan erfpachtresultaten en huren de reserve in.

In de tabel hieronder staat de verwachte stand van de reserve per 31-12 in de komende jaren (* miljoen):

	2024	2025	2026	2027	2028
Reserve grondexploitatie	17,3	22,4	28,2	34,4	38,0

Voortgang projecten

Navolgend staat een korte omschrijving van de grootste wijzigingen in de vastgestelde grondexploitaties in 2024. De grondexploitaties die dit jaar zijn afgesloten (Hart van Zuid de Smelterij, de Verbinding en Oosterveld) behalen ongeveer de verwachte resultaten en worden hieronder verder niet toegelicht (voor een nadere toelichting wordt verwezen naar deel II van de herzieningen). Daarnaast is Dalmeden deels afgesloten en is een doorstart gemaakt met een nieuwe grondexploitatie (deze is apart vastgesteld door de Raad en wordt hier niet verder toegelicht). Vorig jaar zijn drie nieuwe projecten vastgesteld, die nog niet verwerkt waren in de jaarrekening 2023 (verslechtering t.o.v. jaarrekening € 4,4 miljoen). Deze vergelijken we daarom met de laatst vastgestelde raadsstukken. Daaruit blijkt dat de woonwagenlocatie nauwelijks verschilt. De Beekstraat e.o. en Campus Driene worden hieronder apart toegelicht. Tussen haakjes staat de wijziging van het verwachte resultaat ten opzichte van vorig jaar (prijspeil 01-01-2025).

Marskant (+/- € 0,4 miljoen)

De grondexploitatie is in 2024 verbeterd en sluit naar verwachting met een eindresultaat van afgerond 1,7 miljoen. Dat was bij de laatst vastgestelde herzieningen nog ruim 2 miljoen negatief. De verbetering is voornamelijk het gevolg van het feit dat het pand Markant beter is verkocht dan werd aangenomen. Verder zorgen de verlaging van de rentelasten en de indexering van de grondprijzen ook voor een gunstiger eindresultaat.

Beekstraat e.o. (-/- € 0,3 miljoen)

In de loop van 2024 zijn huurders van de aangekochte panden verhuisd. Na een verhuizing worden de panden verhuurd ten behoeve van leegstandsbeheer. Wanneer panden verhuurd zijn voor leegstandsbeheer kunnen ze snel en makkelijk leeggemaakt worden wanneer de sloop wordt voorbereid. De te verwachten huuropbrengsten zijn uitgaande van toenemend leegstandsbeheer verlaagd met ruim € 200.000. De voormalige V&D wordt na de sloop geleverd met overdrachtsbelasting, omdat onlangs is gebleken dat een levering met omzetbelasting niet mogelijk is. De overdrachtsbelasting kan niet verrekend worden en is daarmee kostenverhogend. Op deze kosten werd niet gerekend. De gemeente en de ontwikkelaar hebben afgesproken dat ze deze kosten delen. De opbrengsten zijn hierdoor verlaagd met € 79.000.

Campus Driene (+/- € 0,2 miljoen)

De geraamde plankosten zijn € 60.000 hoger doordat er op basis van de inzet in 2024 meer budget nodig is voor de projectleiding. Doordat de Mariakerk heeft aangegeven af te zien van de ontwikkeling van woningen bij de kerk vervalt circa € 80.000 aan bijdragen en opbrengsten. Door de verlaging van de rente naar zijn de financieringskosten afgenomen met ruim € 340.000.

Hart van Zuid (+/- € 1,2 miljoen)

Door de verlaging van de rente dalen de financieringskosten met € 1.060.000. De opbrengst uit verhuur van de grond in De Oude Ketelmakerij van circa € 150.000 was niet geraamd voor 2024 maar is wel ontvangen.

Gezondheidspark (+/- 0,4 miljoen)

Ten opzichte van de laatste Herzieningen is er een verbetering opgetreden van afgerond € 0,4 miljoen. Dit is te verklaren door de renteverlaging, die een groot positief effect heeft op de financieringslast van het project. Dit zou bij gelijk gebleven uitgangspunten zelfs leiden tot een nog grotere verbetering. De gewijzigde plannen die zien op de ontwikkeling van sociale woningen op kavel 6 temperen het effect: hierdoor dalen de opbrengsten terwijl de civiele- en plankosten juist toenemen. Per saldo is er zoals gesteld nog steeds een verbetering opgetreden in vergelijking met vorig jaar als gevolg van de gedaalde rente. Het verwachte eindresultaat is nu € 5,8 miljoen negatief op netto contante waarde.

Campus (+/- € 2,2 miljoen)

Het resultaat ten opzichte van de laatste herzieningen is fors verbeterd met 2,2 miljoen. Dit komt allereerst doordat de einddatum van de grondexploitatie naar voren is geschoven, van 2034 naar 2030. Westermaat Campus heeft zich altijd gekenmerkt als een bedrijventerrein waarbij de uitgifte traag verloopt vanwege het specifieke karakter. Echter: in 2024 werd zichtbaar dat de interesse, opties en verkopen weer toenemen en om die reden is de looptijd van de grondexploitatie verkort. De kortere looptijd heeft een zeer gunstig effect op de financieringskosten die hierdoor fors minder worden, helemaal in combinatie met een lagere rente. Anderzijds wordt de verbetering van de grondexploitatie van Campus Westermaat ook verklaard doordat de kavelprijzen per m² zijn 'verhoogd'. In de grondexploitatie zat altijd een marge van 10% (naar beneden), maar deze marge is eruit gehaald en daarmee zijn de grondprijzen in de grondexploitatie weer marktconform en gelijk aan de grondprijzennotitie.

Walkatenplein (-/- € 0,1 miljoen)

Door de kostenstijging nemen de kosten licht toe (€ 30.000). Daarnaast is de rente neerwaarts bijgesteld, waardoor de verwachte rentevoordelen niet gerealiseerd worden (na verkoop ontstond een spaarsaldo), terwijl de rentekosten al wel gemaakt zijn (€ 83 mille).

De Veldkamp (+/+ € 0,2 miljoen)

De grondexploitatie van de Veldkamp is met circa 0,2 miljoen verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de kosten voor het bouw- en woonrijp maken naar beneden zijn bijgesteld. De civiele werkzaamheden zijn opnieuw in kaart gebracht en hierbij is gebleken dat de begrote kosten en posten die vorig jaar zijn opgenomen, niet meer (volledig) nodig zijn. Dit gaat met name om het groen. Daarnaast zijn er minder rentekosten geboekt, wat ook een positieve meevaller is.

BXL (Regionaal Bedrijventerrein Twente) (+/+ € 0,6 miljoen)

De civieltechnische raming is geactualiseerd. Deze valt lager uit omdat werkzaamheden goedkoper zijn uitgevoerd dan geraamd. De inzet die nodig is voor beëindiging van de gemeenschappelijke regeling is niet langer in de grondexploitatie opgenomen. Deze kosten maken onderdeel uit van het Liquidatieplan van de GR. De grondopbrengsten zijn met € 0,4 miljoen verhoogd. Dit betreft de geraamde opbrengst uit uitgifte van de kavel naast de centrale blusvoorziening.

Risico's

Het geraamde financiële gevolg van het totale risicoprofiel is toegenomen van € 4,9 miljoen bij de vastgestelde herzieningen 2024 naar € 8,3 miljoen deze herziening (bij 90% betrouwbaarheid). Het risicoprofiel is toegenomen doordat er t.o.v. de vorige herzieningen drie nieuwe grondexploitaties zijn gestart in 2024 (de Beekstraat en omgeving, Campus Driene en de woonwagenlocaties). Daarnaast is er een nieuw risico toegevoegd die betrekking heeft op de disconteringsvoet. Hieronder staan de tien grootste risico's van de Grondexploitaties vermeld (tussen haakjes staat welke invloed het betreffende risico heeft op het totale risicoprofiel):

1. Algemeen risico: De verplichte disconteringsvoet veroorzaakt dat er te weinig voorziening is

We berekenen het resultaat van de grondexploitaties, inclusief 0,1 % aan rentekosten, op het eind van het project. Vervolgens rekenen we per project uit hoeveel geld we nu op de rekening moeten hebben staan om tekorten op het eind van het project te kunnen afdekken. We weten dat we maar 0,1% rente ontvangen. Toch worden we verplicht te doen alsof we wel 2 % aan rente ontvangen, waardoor we minder voorziening hoeven te treffen. Andere jaren lag de rente (vorig jaar 1,4%) dicht bij de 2% en was het verschil geringer. Het risico is dat er nu te weinig dekking is vanuit de getroffen voorziening (56,6 %)

2. Algemeen risico: Ontwikkeling van de rente

Momenteel profiteren we van een historisch lage rekenrente voor de grondexploitaties. Bij rentestijging is het grondbedrijf extra kwetsbaar. De onzekere politieke situatie in Europa kan zich op de kapitaalmarkt vertalen naar een oplopende rente (12,1 %).

3. Hart van Zuid (WBI subsidie)

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Woningbouwimpuls zijn voorwaarden verbonden. Als niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden, zoals de tijdige realisatie van woningen, voldaan wordt, kunnen subsidies lager worden vastgesteld (7,4 %).

4. Algemeen risico: Kostenstijging

Bij de parameters hebben we rekening gehouden met een stijging van civiele kosten. Door de grillige marktomstandigheden bestaat er een risico dat de kostenstijging verder oploopt dan de op dit moment ingeschatte ontwikkeling (7,0%).

5. Algemeen risico: grondprijzdaling

Als de markt voor de grondverkoop verslechtert, komen de grondprijzen onder druk te staan. Dit algemene risico kan zich in verschillende complexen voordoen waarbij we nog kavels gaan uitgeven (3,5 %).

6. Hart van Zuid (Hijschveste)

In het deelgebied de Hijschveste is de kans aanwezig dat er meer openbare ruimte gerealiseerd wordt dan op dit moment in de aannames is verwerkt. Als gevolg hiervan kunnen de investeringen in de grondexploitatie hoger uitvallen (2,9 %).

7. Subsidie V&D / Beekstraat en omgeving

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Impulsaanpak Winkelgebieden zijn voorwaarden verbonden. Als niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden voldaan wordt, zoals bijvoorbeeld de tijdige realisatie van het projectplan, kunnen subsidies lager worden vastgesteld. (1,7 %).

8. Algemeen risico: vertraging in de uitgifte

Als de economische situatie verslechtert kan dit leiden tot een terugloop in de vraag naar bouw kavels. Dit resulteert in een langere doorlooptijd en meer kosten binnen de grondexploitaties (1,4 %).

9. Subsidie Campus Driene

Aan de subsidie die is toegezegd vanuit de Woningbouwimpuls zijn voorwaarden verbonden. Als niet (volledig) aan de subsidievoorwaarden voldaan wordt, zoals bijvoorbeeld de tijdige realisatie van woningen, kunnen subsidies lager worden vastgesteld (1,2 %).

10. De verkeerswaarde van Niet In Exploitatie Genomen Gronden daalt

Alle strategische gronden binnen de gemeente vertegenwoordigen een bepaalde verkeerswaarde. Deze verkeerswaarde verschilt per bestemming en is afhankelijk van marktontwikkelingen (0,9 %).

De tien grootste risico's bepalen tezamen afgerond 94,7 % van de benodigde weerstandscapaciteit van het grondbedrijf.

6.5 Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering beschrijft de beleidsrealisatie van het beheer van de financieringsportefeuille. Een tekort aan geldmiddelen frustreert andere beleidsterreinen. Een te grote mate van uitzetten van overtollig geld is risicovol. Daarom is financiering sterk wettelijk verankerd. Met name de Wet Fido en de uitvoeringsregeling van deze wet, Ruddo, geven de kaders aan waarbinnen wij mogen handelen. Het verplichte schatkistbankieren bij het Rijk heeft de mogelijkheden beperkt om overschotten te beleggen. Daarnaast hebben we als gemeente in de “Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo” (artikel 15) en in het Treasurybesluit 2021 regels met betrekking tot de financieringsfunctie opgesteld. In 2021 hebben we de mogelijkheden van geld uitlenen en garanties afgeven aan stringente voorwaarden gebonden in de “Beleidsregels leningen en garanties 2021”.

Wat wilden we bereiken

We willen:

1. over voldoende financiële middelen beschikken om de begrotingstaken binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren (aantrekken of uitzetten);
2. een duurzame toegang tot financiële markten verkrijgen tegen acceptabele condities;
3. de risico's verbonden aan de treasuryfunctie beheersen (renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's).

Hoe hebben we dit aangepakt

a. We hebben voorzien in onze liquiditeitsbehoefte

We stellen prognoses op van onze toekomstige liquiditeitsbehoefte. We houden daarbij rekening met mutaties in de huidige leningenportefeuille, waardeontwikkeling van de bestaande activa en de voorgenomen vervangingsinvesteringen. In 2024 hebben we een aantal aangetrokken leningen afgelost. In een enkel geval stond hier een aflossing uit onze uitstaande gelden portefeuille tegenover. De aflossingen van leningen hebben we kunnen doen met eigen middelen. Er zijn geen leningen aangetrokken.

b. We leggen goede contacten met relaties die kennis hebben van de geld- en kapitaalmarkt

Als overheidsinstelling hebben we in de basis een goede toegang tot de kapitaalmarkt. Afgelopen jaren hebben we al onze financieringsaanvragen van korte en lange leningen aangeboden aan de sectorbanken BNG Bank en NWB Bank en bij verschillende tussenpersonen, die gespecialiseerd zijn in transacties op de geld- en kapitaalmarkten. Dit was in 2024 niet nodig. We hebben goed contact met hen onderhouden over de renteontwikkeling, zodat we voorbereid zijn als we weer middelen moeten aantrekken.

c. We hebben onze risico's beperkt

We hebben in 2024 geen nieuwe leningen verstrekt. Verenigingen blijven zoeken naar financiering en garantstelling, waarbij wij in onze beleidsregels nog de mogelijkheid open hebben gehouden om de risico's van garanties te delen met SWS (Stichting Waarborgfonds Sport). Omdat de recente gevallen allen duurzaamheidsinvesteringen betroffen neemt SWS de volledige garantie op zich.

Onze portefeuille uitgeleend geld aan woningcorporatie Welbions neemt jaarlijks af en bedraagt eind 2024 nog € 225 miljoen. We hebben een 200% hypothecaire dekking voor deze geldleningen.

We lopen ook risico's door het financieren van verbonden partijen en deelneming in andere rechtspersonen. De risico's van verbonden partijen worden toegelicht in de betreffende paragraaf. De risico's op verliezen bij deelnemingen zijn in materiële zin beperkt tot de boekwaarde. Vaak heeft financiering in een ver verleden plaatsgevonden, waardoor de reële waarde van de deelneming vele malen hoger is dan de boekwaarde. De aandelen zijn in de meeste gevallen alleen overdraagbaar aan mede-overheden. Dit beperkt de verhandelbaarheid.

Overzicht deelnemingen

In de volgende tabel zijn de deelnemingen opgenomen, die een balanswaarde vertegenwoordigen en/of een dividendinkomst genereren. De waardes zijn weergegeven in euro en hebben betrekking op ons bezit.

Aandelen van	Aantal aandelen Hengelo	Boekwaarde aandelen	Marktwaarde aandelen Hengelo ¹⁾	Dividend 2024 (over 2023)
BNG Bank NV	174.486	436.215	14.791.000	376.890
Enexis NV	213.109	40.840	7.574.000	51.531
Twence BV	145.681	7.871.200	29.039.000	871.185
Twente Milieu NV	340	154286	1.982.000	0
Warmtenetwerk Hengelo BV	5	0	-105.000	0
Warmtebedrijf Hengelo BV	5	90.000	225.000	0
Overige				2.219
Totaal ondernemingen		8.592.541	53.506.000	1.301.825
OL Crematoria Twente	nvt	0	nvt	71.881
Stadsbank Oost-Nederland	nvt	128.890	nvt	
Totaal openbare lichamen		128.890	0	71.881
Totaal alg. middelen in programma 9		8.721.431	53.506.000	1.373.706

¹⁾ De marktwaarde van aandelen is een vereenvoudigde indicatieve berekening gebaseerd op het in de onderneming aanwezig eigen vermogen, naar rato van ons aandeel. Om een werkelijke marktwaarde te kunnen berekenen is een expert waarderingsberekening nodig, waarbij vooral toekomstverwachtingen de waarde bepalen.

De mogelijkheid om rood te staan of kasgeld aan te trekken wordt beperkt door de wettelijke bepalingen van de kasgeldlimiet: we mogen op grond van de Wet Fido niet langdurig meer dan 8,5% van onze begrotingsomvang kort financieren. Een enkele overschrijding mag. Als we 3 kwartalen achtereen overschrijden moeten we dit melden aan de provincie en een herstelplan voorstellen. Deze bepaling voorkomt dat nadelige effecten ontstaan als de variabele rente snel stijgt. Het volgende overzicht toont de toetsing per kwartaal in 2024 aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is niet overschreden.

Omschrijving	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Begrotingstotaal per 1-1-2024	378.524	378.524	378.524	378.524
Percentage cf regeling	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Toegestane kasgeldlimiet	32.175	32.175	32.175	32.175
Opgenomen gelden < 1 jr	0	0	0	0
Schulden in rekening courant	997	1.103	1.046	1.291
Gestort door derden < 1 jr	93	104	114	109
1. Omvang vlottende schuld	1.090	1.207	1.160	1.400
Contant in kas	58	47	32	21
Tegoeden in rekening courant banken	649	650	2.954	607
Tegoeden RC overig	0	0	0	0
Overige uitstaande gelden < 1 jr	105.365	123.625	129.940	110.079
2. Omvang vlottende middelen	106.072	124.322	132.926	110.707
3. Omvang netto vlottende schuld	-104.982	-123.115	-131.766	-109.307
Toegestane kasgeldlimiet	32.175	32.175	32.175	32.175
Netto vlottende schuld	-104.982	-123.115	-131.766	-109.307
Ruimte (+) of overschrijding (-)	137.157	155.290	163.941	141.482

Een tweede norm, waar we aan toetsen is de renterisiconorm. Door te zorgen voor spreiding in aflossen van bestaande leningen voorkomen we dat we in enig jaar een te groot deel van onze schuld opnieuw moeten afsluiten. Dit zou in een periode van hoge rentes kunnen leiden tot een forse stijging van onze structurele rentelasten en daardoor een te zware aanslag vormen op de beschikbare algemene middelen. We mogen maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1/1 van elk jaar oversluiten. In 2024 zijn we ruim binnen de norm gebleven.

Renterisiconorm		2024
1	Begrotingstotaal	378.524
2	Vastgesteld percentage	20%
3	Renterisiconorm (1 x 2)	75.705
4	Renterisico (volume renteherzieningen en aflossingen)	23.156
5	Ruimte onder de risiconorm (3 - 4)	52.549

Onder het renterisico ad. € 23 miljoen zijn de leningen van Welbions niet opgenomen. Bij deze leningen is afgesproken dat hetgeen door de gemeente afgelost/betaald moet worden gelijk is aan de ontvangsten vanuit Welbions. Bij een eventuele renteverhoging zal deze verhoging dan ook doorbelast worden aan Welbions waardoor er geen sprake is van een renterisico.

Verdere beleidsuitgangspunten

▪ We passen totaalfinanciering toe

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. We spreken van totaalfinanciering of integrale financiering. Dat houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden, zowel reguliere activiteiten als projecten. Door totaalfinanciering worden de rentekosten geminimaliseerd. Leningen worden op de meest optimale momenten aangetrokken, rekening houdend met de gemeentelijke rentevisie, de Wet Fido, de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

▪ We rekenen reële rente toe aan de taakvelden

We rekenen een reële rente toe aan de taakvelden. Op basis van de werkelijke kosten van geld lenen bepalen we de omslagrente voor de toerekening aan de taakvelden. De (begrote) omslagrente in 2024 was 0,1%. We hebben de omslagrente voor deze Jaarstukken gecorrigeerd naar 0%, omdat de werkelijke baten hoger waren dan de werkelijke lasten. De gelden die in 2019 en 2020 zijn aangetrokken hebben het gemiddelde rentepercentage fors doen dalen. We hebben na 2020 geen leningen meer aangetrokken. De hogere marktrenten hebben nog niet geleid tot een stijging van onze rentelasten.

Inzicht in rentelasten, renteresultaat en wijze van toerekenen van rente

De volgende tabel geeft voor het 2024 aan hoe vanuit rentelasten, rentebaten en rentetoerekening het renteresultaat tot stand komt. De rentebaten die we bij de 1e en 2e Beleidsrapportages hebben ingeschat bleken achteraf nog wat hoger te zijn. Dit zorgt mede dat de baten hoger zijn dan de lasten op het taakveld, er zijn dus geen lasten te verdelen middels de omslagrente.

Omschrijving	Bedrag
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	13.208.000
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-14.085.000
Saldo externe rentelasten en rentebaten	-877.000
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-1.111.000
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	837.000
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-1.151.000
d1. Rente over eigen vermogen	0
d2. Rente over voorzieningen	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-1.151.000
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	0
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury 1)	-1.151.000

¹⁾ Het renteresultaat is een positief renteresultaat; deze tabel is op deze wijze geadviseerd door de commissie BBV.

6.6 Verbonden partijen

Inleiding

Voor de uitvoering van taken kan de gemeente een beroep doen op andere organisaties of een andere organisatie oprichten. We besluiten om taken door verbonden partijen te laten uitvoeren als we hiermee beter of goedkoper onze beleidsdoelstellingen kunnen realiseren. Verbonden partijen zijn samenwerkingsverbanden, waarin we een bestuurlijk én financieel belang hebben. We zitten in het bestuur van deze organisatie of hebben stemrecht in de vergadering van aandeelhouders/leden én lijden verlies als de organisatie haar verplichtingen niet kan nakomen. Het financiële belang is het risico, dat de gemeente loopt als de verbonden partij failliet gaat of aanspraak maakt op niet begrote bijdragen van de gemeente. Bestuurlijke risico's treden op als de gemeente aangesproken kan worden op haar bestuurlijke rol in de verbonden partij. In de verschillende programma's in hoofdstuk 5 gaan we in op de bijdrage van deze partners aan maatschappelijk gewenste effecten en programmadoelstellingen. In deze paragraaf kijken we naar de kracht en zwakke punten van de organisaties zelf en de risico's die de samenwerking voor de gemeente oplevert.

Uitvoering van voorgenomen beleid

Beleidskaders

De beleidskaders rondom verbonden partijen liggen vast in de in 2024 vastgestelde nota "Beleidskader Verbonden Partijen Hengelo 2024", hierna "beleidskader" genoemd. De basis van het beleid is dat we samenwerking met een partij aangaan als dit het geëigende middel is om een gewenst maatschappelijk effect voor de Hengelose inwoners te realiseren. Daarmee moet de samenwerking nuttig zijn en bijdragen aan de hierin door ons geformuleerde doelstellingen. Tegenover dit nut staan de kosten voor de gemeente en het risico dat de gemeente loopt door het op afstand laten uitvoeren van taken. Deze invalshoeken moeten in balans zijn; een groter risico kunnen we pas accepteren als de bijdrage aan de doelstellingen eveneens groot is.

We willen bij de samenwerking uit gaan van de zelfstandigheid en kracht van de professionele organisatie, aan wie we taken hebben toevertrouwd. Deze zullen we wel toetsen door het volgen van beleid en financiën. We zetten in op goede informatie aan onze gemeenteraad. Dat doen we door beleidsvoornemens en financiële gevolgen hiervoor voor de gemeentebegroting in begrotingen van de samenwerkingsverbanden aan de gemeenteraad uitgebreid toe te lichten, waardoor de gemeenteraad zelf kan afwegen of er voldoende wordt bijgedragen aan de door haar gewenste koers en of ze de financiële consequenties acceptabel vindt. We betrekken de gemeenteraad in en buiten de P en C-cyclus bij belangrijke ontwikkelingen bij verbonden partijen.

Wetswijziging versterking positie van gemeenteraden

Per 1 juli 2022 is het wetsvoorstel "Versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen" in werking getreden. De wet versterkt de positie bij besluitvorming en de controlerende rol van gemeenteraden door hen meer inspraak te geven bij het treffen van gemeenschappelijke regelingen en bij het nemen van besluiten door de besturen daarvan. Nieuwe bepalingen waarvoor de tekst van de gemeenschappelijke regeling moet worden gewijzigd moesten 1 juli 2024 zijn aangepast. Alleen Recreatieschap Twente en Regionaal Bedrijventerrein Twente hebben de regeling nog niet aangepast. Het Recreatieschap zit in een proces van herziening van de financieringssystematiek en past na besluitvorming daarover de regeling in zijn geheel aan. Regionaal Bedrijventerrein Twente wordt geliquideerd, is daarmee per definitie beleidsarm geworden en past om die reden de regeling niet meer aan.

Lijst verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen	Vennootschappen en corporaties	Overige verbonden partijen
1 SamenTwente	12 Twente Milieu N.V.	19 Euregio
2 Recreatieschap Twente	13 Twence Holding B.V.	20 Stichting Twente Board
3 Veiligheidsregio Twente	14 Warmtebedrijf Hengelo B.V.	21 Vereniging Nederlandse Gemeenten
4 SWB Midden Twente	15 Warmtenetwerk Hengelo B.V.	
5 Stadsbank Oost-Nederland	16 Enexis N.V.	
6 Regionaal Bedrijventerrein Twente	17 BNG Bank N.V.	
7 Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	18 Zonneveld Boeldershoek BV	
8 Openbaar Lichaam Crematoria Twente		
9 Omgevingsdienst Twente		
10 Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo		
11 Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo		

Risicomanagement bij de verbonden partijen

We kunnen risico's bij verbonden partijen op meer manieren volgen:

- Verbonden partijen analyseren zelf risico's en zetten deze af tegen het weerstandsvermogen. Hierover rapporteren ze in de begrotings- en verantwoordingsstukken.
- Informatie over financiële kengetallen, zoals bijvoorbeeld eigen vermogen, schuldpositie en resultaten.
- Samen met Enschede, Losser, Almelo en Noaberkracht (Dinkelland en Tubbergen) laten we jaarlijks de verbonden partijen een risico-inventarisatie uitvoeren op basis van een set gerubriceerde vragen.

Resultaten risico-analyse 2024

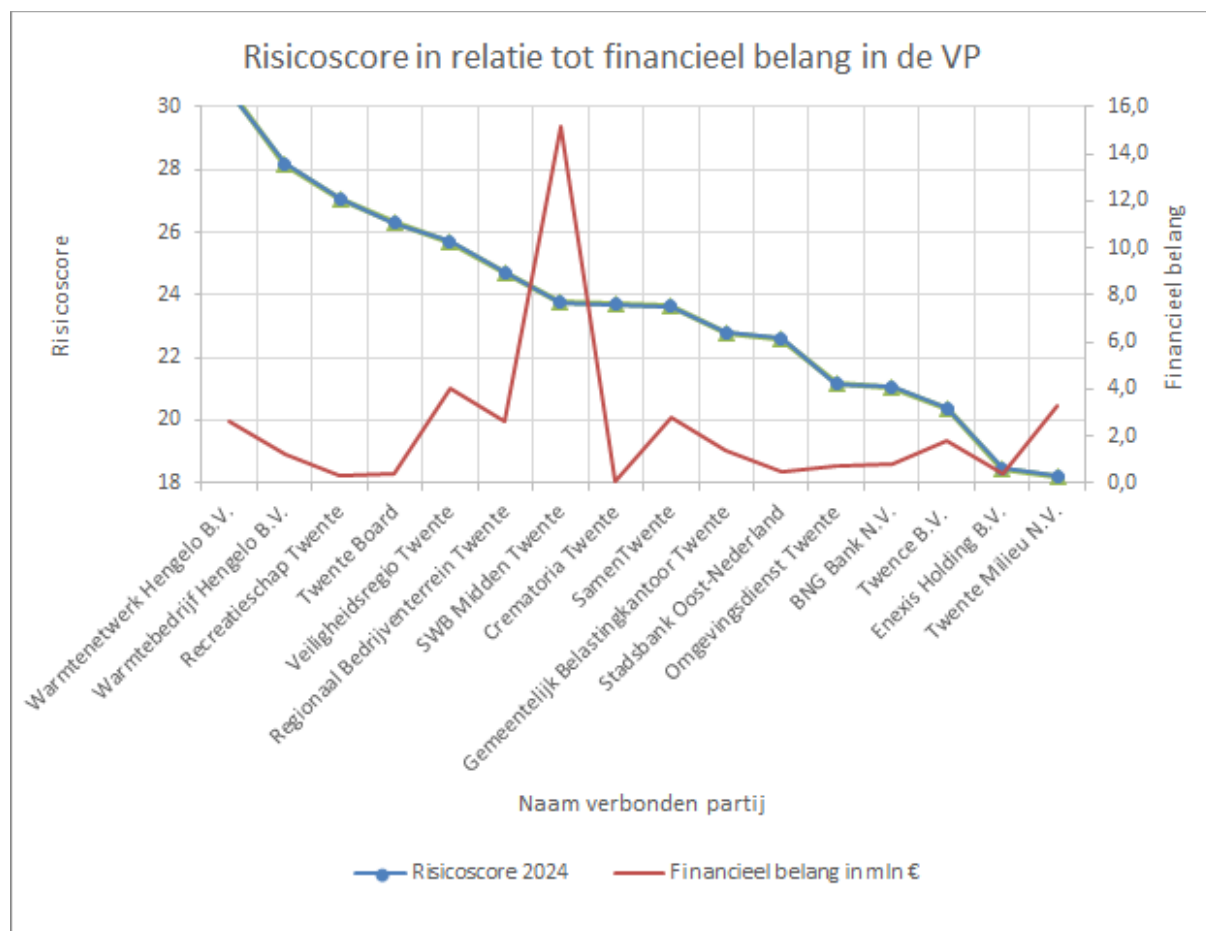
De verbonden partijen beantwoorden gestandaardiseerde risicovragen in een 8-tal standaard rubrieken. De beantwoording leidt tot een score op elke vraag en rubriek en tot een totaal risicoscore. We wegen de risicoscore met het financieel belang en komen zo tot een gewogen risicoscore. Zie laatste tabel van het hierna volgend overzicht. Het financieel belang is gebaseerd op een brede definitie. Dat betekent dat er onder meer rekening wordt gehouden met de exploitatiebijdrage, de boekwaarde van aandelen, dividenden, subsidies en verstrekte leningen en garanties. Een groot financieel belang betekent dat er meer te verliezen is door deelname in deze partij. Een groot financieel belang is acceptabel als deze verbonden partij veel bijdraagt aan de doelstellingen van de gemeente en het risico op verlies van waarde niet al te groot is.

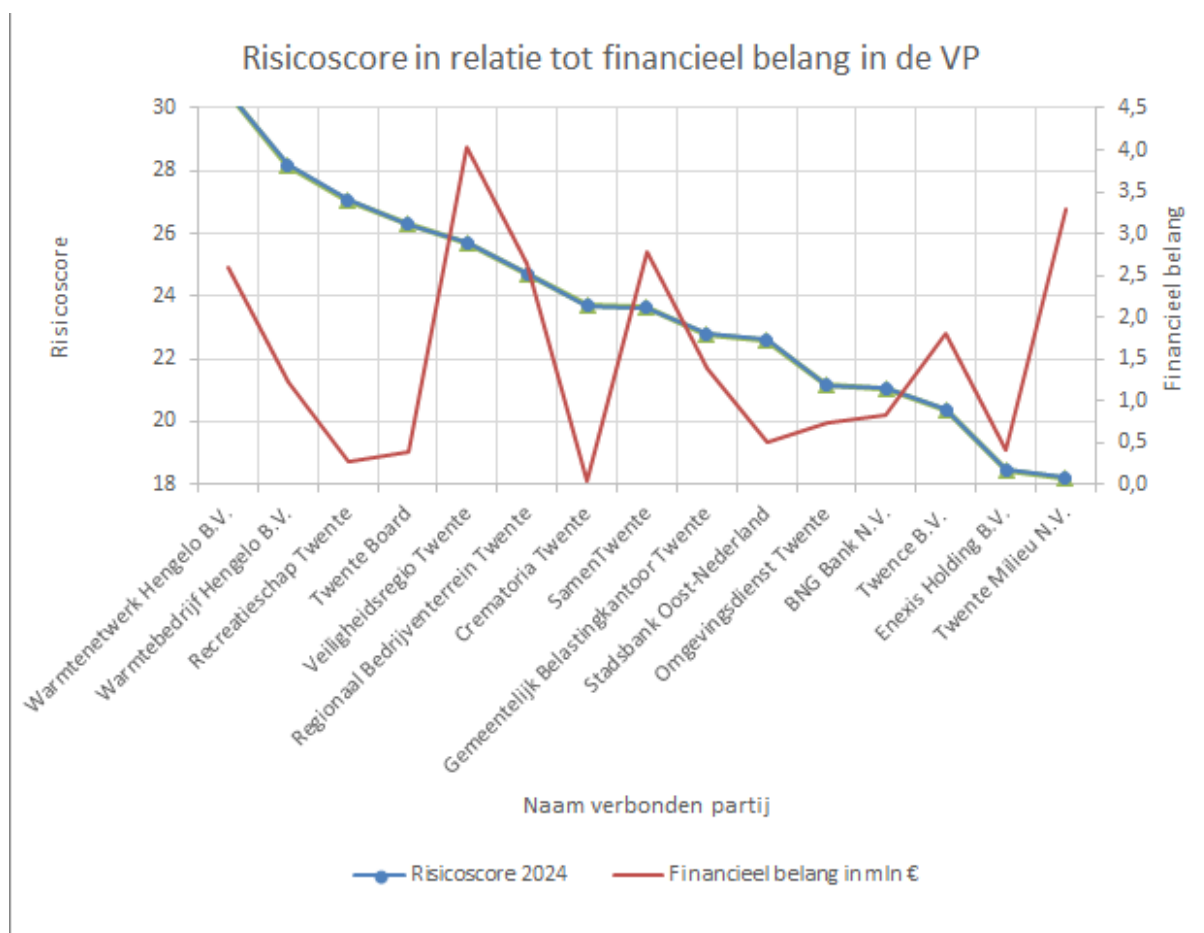
Naam verbonden partij	Risicoscore organisatie	Financieel belang	Risicoscore totaal
SamenTwente	Gemiddeld	Groot	Gemiddeld
Recreatieschap Twente	Hoog	Laag	Gemiddeld
Veiligheidsregio Twente	Gemiddeld	Groot	Hoog
SWB Midden Twente	Gemiddeld	Zeer groot	Hoog
Stadsbank Oost-Nederland	Laag	Gemiddeld	Laag
Crematoria Twente	Gemiddeld	Laag	Laag
Regionaal Bedrijventerrein Twente	Gemiddeld	Groot	Gemiddeld
Omgevingsdienst Twente	Laag	Gemiddeld	Gemiddeld
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	Laag	Gemiddeld	Laag
BNG Bank N.V.	Laag	Gemiddeld	Laag
Twente Milieu N.V.	Laag	Groot	Gemiddeld
Twence B.V.	Laag	Gemiddeld	Laag
Enexis Holding B.V.	Laag	Laag	Laag
Warmtenetwerk Hengelo B.V.	Hoog	Groot	Hoog
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	Hoog	Gemiddeld	Hoog
Twente Board	Gemiddeld	Laag	Gemiddeld

De verbonden partijen met een totaalscore "laag" hebben reguliere aandacht via de geplande contactmomenten, zoals periodiek overleg over doelen en uitvoering van werk en de voorbereiding van jaarstukken of begrotingen. Bij een score "gemiddeld" hoort een intensiever toezichtsregime. We zetten meer in op tussentijdse rapportages,

volgen via het accountmanagement de ontwikkelingen en stellen kritische vragen in het ambtelijk overleg. Bij een score "hoog" is er intensief en gepland regelmatig contact tussen de accountmanager en de organisatie en accountmanager en medewerker verbonden partijen. In het bestuurlijk overleg worden risico's besproken.

Hoe risicoscore en financieel belang zich tot elkaar verhouden is weergegeven in volgende grafieken. Bij een hoog financieel belang (rode lijn) zien we graag een lage risicoscore, als een duiding van goed bestuur, goede kwaliteit in dienstverlening, financiële zekerheid en goede verantwoording richting de deelnemer/ aandeelhouder. Als een hoog financieel belang gepaard gaat met een hoge risicoscore (blauw) is er meer kans op nadelige effecten voor de gemeente en is er intensief contact met de verbonden partij. Het ideale beeld is dat de risicolijn laag en onder de lijn van het financieel belang zit. In de tweede grafiek is SWB Midden Twente niet opgenomen, omdat het hoge financieel belang van SWB de verschillen tussen andere partijen afvlakt. De tweede grafiek verduidelijkt verschillen bij overige partijen.

Actualiteiten en kerngegevens verbonden partijen

In dit onderdeel vindt u ontwikkelingen die in 2024 een rol hebben gespeeld. In de tabellen bij de verbonden partij zijn de vanuit het BBV (art. 15) verplichte elementen opgenomen en enkele aanvullende gegevens.

- De balansgegevens van de verbonden partijen ontleen we aan de laatste jaarstukken van de verbonden partij zelf of, indien aanwezig, de geprognosticeerde balans in de meerjarenbegroting. Door de gemeenschappelijke regelingen worden toekomstige balansgegevens wel verstrekt. De geprivatiseerde bedrijven geven deze prognose niet af. Hier nemen we de gegevens uit de laatste balans op.
- De jaarresultaten zijn de resultaten die de partijen zelf hebben gerapporteerd als winst na belasting.
- Het financieel belang is de optelsom van de jaarlijkse exploitatiebijdrage, evt. aangevuld met de subsidiebijdrage en inkoopbedrag voor dienstverlening, het jaarlijkse dividend, het ingebrachte kapitaal en de verstrekte leningen en garanties. Dit is dan het maximale verlies dat zou kunnen optreden bij bedrijfsdiscontinuïteit. Jaarlijkse bijdragen zullen nooit geheel verloren gaan, deze worden (pragmatisch) voor 50% meegenomen in het financieel belang.

SamenTwente

SamenTwente is één GR voor alle 14 gemeenten, onderverdeeld in de organisaties GGD Twente, OZJT (Organisatie voor zorg en jeugdhulp Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). De samenwerking is na transitie nu bijna geheel wettelijk verplicht. Samen met de gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale leefomgeving voor 634.000 inwoners van Twente. Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers zijn als gast in de organisatie ondergebracht.

Het algemeen bestuur van SamenTwente heeft in 2024 besloten om een kerntakendiscussie te voeren. De aanleiding voor dit besluit lag in een voorstel om extra middelen beschikbaar te stellen voor een aantal majeure inhoudelijke opgaven en financiële knelpunten (zoals forensische geneeskunde en VTT). In juli 2024 is de gemeenteraad hierover geïnformeerd en heeft ze het plan van aanpak ter informatie ontvangen. En in november 2024 is de stand van zaken van de kerntakendiscussie met de gemeenteraad gedeeld. Eind maart 2025 is besluitvorming hierover.

- De GGD zag in 2024 het aantal meldingen bij het meldpunt zorgwekkend gedrag sterk stijgen, zonder dat daar een duidelijke verklaring voor was. Ook werd er in 2024 een toenemend beroep gedaan op de Jeugdgezondheidszorg. Onder andere door een toename van ziekteverzuim op het voortgezet onderwijs als gevolg van mentale gezondheid van jeugdigen. Het digitaal dossier JGZ stond in 2024 opnieuw op de agenda; de opdracht van het nieuwe digitaal dossier is vorig jaar definitief gegund. Andere ontwikkelingen die in 2024 aandacht vroegen van de GGD waren de forensische zorg, de inrichting van de basisstructuur voor corona, de voorbereiding op de nieuwe Wet integrale suicidepreventie, de dalende vaccinatiegraad voor verschillende vaccinaties, de toenemende vraag naar advisering op Milieu en Gezondheid en de vermindering van de wachtlijst en -tijd na een melding over woningvervuiling.
- Voor OZJT heeft 2024 in het teken gestaan van de nieuwe inkoop van jeugdhulp per 1 januari 2025 en de implementatie daarvan. Ook het vervoer Regiotaxi is opnieuw aanbesteed en in 2024 van start gegaan. Daarnaast is OZJT ook in 2024 druk geweest met gesprekken over en het verbeteren van de financiële positie van een aantal zorgaanbieders, om de continuïteit en kwaliteit van zorg te waarborgen. Gedurende het jaar is de gemeenteraad hierover geïnformeerd. Verder is er gewerkt aan de actielijnen uit de Samenwerkingsagenda Jeugd Twente.
- In 2023 was het aantal meldingen van huiselijk geweld bij VTT aanzienlijk gestegen, wat leidde tot wachtlijsten. Door extra incidentele financiering in 2024 is het gelukt om de wachtlijst naar beneden te krijgen en laag te houden, maar het is niet gelukt om geheel wachtlijstvrij te werken. De wachttijden zijn in de zomerperiode enorm opgelopen en in het najaar weer afgenomen. Om de fluctuaties in meldingen beter te beheersen, is een duurzame aanpak noodzakelijk. Daarom is onderzoek gedaan naar VTT en de samenwerking met betrekking tot de aanpak van Huiselijk geweld & Kindermishandeling, wat heeft geresulteerd in een plan van aanpak voor de middellange termijn en lange termijn (zie paragraaf 5.2.6).

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezondheidsbevordering regionale taken	
Beleidsrealisatie in programma	6,7	
Financieel belang Hengelo	€ 2.779.187	
Eigen vermogen	€ 4.105.000	€ 5.119.000
Vreemd vermogen	€ 21.371.000	€ 21.811.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 1.398.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,84	
Solvabiliteitspercentage	19,0%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	12,9%	

Recreatieschap Twente

Het Recreatieschap Twente is een samenwerking van de 14 Twentse gemeenten met als doel het beheren en onderhouden van de drie Twentse recreatieparken, recreatieve routes en recreatieve fietspaden voor inwoners van Twente en toeristen. Daarnaast verzorgt ze de toeristische promotie, o.a. via Twente Marketing.

Het Recreatieschap Twente streeft naar een toekomstbestendig en breder gebruik van de drie Twentse recreatieparken, waar ook veel inwoners van Hengelo gebruik van maken. Er liggen kansen, door de parken voortdurend aantrekkelijker te maken voor het publiek en in te spelen op trends en ontwikkelingen in de toeristische recreatieve sector. Daarom is er begin 2024 de visie Twentse Recreatieparken opgesteld.

Bij het opstellen van de visie is geconstateerd dat er meerdere verzakkingen hebben plaatsgevonden en dat er zand achter de damwanden of palen begint weg te spoelen bij het Rutbeek en het Hulsbeek. Er is dringende noodzaak om dit te vervangen. Hiervoor bleek dat een investering van ongeveer € 1,5 miljoen nodig is door de 14 gemeenten. In de zomernota 2024-2028 is goedkeuring gegeven voor een bijdrage van € 194.000. De werkzaamheden moeten nog starten.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Beheer recreatieplassen en recreatieve wandel- en fietsroutenetwerk.	
Beleidsrealisatie in programma	2,5	
Financieel belang Hengelo	€ 267.464	
Eigen vermogen	€ 797.000	€ 1.566.000
Vreemd vermogen	€ 4.073.000	€ 4.569.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 151.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,79	
Solvabiliteitspercentage	25,5%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	12,9%	

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente (VRT) is voor Hengelo de regionale samenwerkingsorganisatie op het gebied van de brandweer, incidenten bestrijding en crisisbeheersing. De VRT kenmerkt zich doordat ze kapitaalintensief en tegelijk arbeidsintensief is. Er is vooral de laatste tijd een sterke invloed van hogere wet- en regelgeving en landelijk beleid.

- Vernieuwing van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Twente. Op 18 juli 2024 is de regeling die de juridische basis vormt voor de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten, op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing, vernieuwd.
- Toename van het aantal incidenten gericht op extreem weer, vooral door storm- en wateroverlast. Er werd een piek veroorzaakt door de stormen in januari en de extreme regenval in juli, zo liep de A1 bij de Lutte onder vanwege wateroverlast.
- Op 4 oktober 2024 vond er een grootschalige rampenoefening plaats waarbij de Veiligheidsregio Twente samen heeft gewerkt met de Duitse hulpdiensten. Deze oefening was gericht op het verbeteren van de (internationale) samenwerking en communicatie bij grensoverschrijdende incidenten en verliep succesvol.
- Oprichting van de stichting Waarborgfonds Veiligheidsregio's. In 2024 is besloten om een stabiele financiële basis te waarborgen door deze stichting op te richten waardoor financiële risico's voor de Veiligheidsregio Twente in de toekomst worden beperkt.

De verbouwde Brandweerkazerne Hengelo Centrum is per 6 januari 2025 in gebruik genomen. Onder meer het Regionaal Coördinatiecentrum (RCC) dat gebruikt wordt voor toekomstige crises, is daar nu gehuisvest.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	(Voorbereiding op) bestrijding van rampen en incidenten	
Beleidsrealisatie in programma	1	
Financieel belang Hengelo	€ 4.033.760	
Eigen vermogen	€ 2.504.000	€ 3.389.000
Vreemd vermogen	€ 72.141.000	€ 77.867.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 2.763.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,82	
Solvabiliteitspercentage	4,2%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	13,6%	

SWB Midden Twente

SWB Midden Twente ontwikkelt mensen en helpt hen om de afstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen. Ze doet dit met de bedrijfsonderdelen SWB en Gildebor. Voor medewerkers, die de ambitie en potentie hebben om weer aan het arbeidsproces deel te nemen begeleidt SWB hen na interne opleiding naar een detacheringsplek bij instellingen en ondernemingen. Voor wie dit een stap te ver is biedt ze een beschermde werkomgeving. Gildebor beheert en onderhoudt de openbare ruimte van de gemeenten Hengelo en Hof van Twente.

2024 stond in het kader van het strategisch plan 2023-2027 "Samen Werk maken van Werk". Er is primair geïnvesteerd in de basis van de organisatie, waarin de structuur is aangepast zodat deze aansluit bij de primaire processen: Werkleerbedrijf, Arbeidsontwikkeling en Beheer openbare ruimte. In 2024 is de eerste fase van de doorontwikkeling doorgevoerd en heeft definitieve plan- en besluitvorming plaatsgevonden voor de tweede fase. De implementatie vindt plaats in 2025. Er was sprake van een transitiedirectie, inmiddels heeft de directie een definitieve invulling gekregen.

De risico-inventarisatie 2024 leidt tot een iets betere score dan 2023. Dit is conform verwachting. SWB toetst goed de kwaliteit van intern en extern geleverd werk. De organisatie staat beter en is zich nog verder aan het verbeteren. De score 2023 werd negatief beïnvloed door meer dan gemiddelde wisselingen in het bestuur (tijdelijk drukkend effect), de afhankelijkheid van een klein aantal opdrachtgevers en het feit, dat de rechtmatigheidsverklaring 2023 nog niet kon worden afgegeven. Wij blijven een risicoscore hoog rapporteren, omdat het financieel belang ver boven de andere partijen uit steekt.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Ondersteuning mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en samenwerking beheer en onderhoud openbare ruimte	
Beleidsrealisatie in programma	6	
Financieel belang Hengelo	€ 15.166.990	
Eigen vermogen	€ 4.921.000	€ 6.790.000
Vreemd vermogen	€ 5.259.000	€ 4.932.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 997.000	
Gerapporteerde weerstandsratio	0,72	
Solvabiliteitspercentage	57,9%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	69,4%	

Stadsbank Oost-Nederland

De Stadsbank Oost Nederland voert de schuldhelpverlening uit voor onze gemeente en 20 andere gemeenten. De gemeente is regievoerder in deze samenwerking, de Stadsbank is de uitvoerende partij en houdt zich bezig met de echte bankzaken. Het gezamenlijke doel is mensen schuldenvrij te krijgen. De financieel-technische zaken op dit gebied zijn overgedragen aan de Stadsbank. Dit betreft o.a. budgetbeheer en schuld regelen.

Stadsbank werkt vanaf 2023 volgens het in 2022 vastgestelde nieuwe dienstverleningsmodel. Hierin is de beweging gemaakt van productgericht naar klant- en resultaatgericht werken. De menselijke maat is leidend en zelfredzaamheid het doel. Wij nemen het basispakket diensten af, omdat we zelf regie willen voeren en de intake verzorgen.

Financieel gezien is 2024 afgesloten binnen de begroting (-€ 19.000). Per 1 september is er (weer) een nieuwe directeur gestart, Gerwin Pol. Het managementteam is op orde. De nieuwe werkwijze, op basis van de klantreis, draait voor het tweede jaar. Door meer aanwezigheid van de Stadsbank in het stadhuis van Hengelo wordt meer tijd vrijgespeeld om onze inwoners te begeleiden. De invoering van SmartFMS kent wat kinderziekten en ook de samenwerking met de Rabobank verloopt niet vlekkeloos. We zijn goed in gesprek hierover.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Hulpverlening aan mensen met financiële problemen en schulden	
Beleidsrealisatie in programma	6	
Financieel belang Hengelo	€ 500.820	
Eigen vermogen	€ 1.370.000	€ 2.236.000
Vreemd vermogen	€ 11.396.000	€ 9.983.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 657.000	
Gerapporteerde weerstandratio	2,14	
Solvabiliteitspercentage	18,3%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	9,9%	

Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT/BXL)

Het Regionaal Bedrijventerrein Twente is als grondexploitatie opgezet. Hengelo neemt voor 23% deel in de GR. Na verkoop van alle gronden kan de grondexploitatie afgesloten worden. Het voornemen om indien mogelijk al per 31-12-2024 de gemeenschappelijke regeling op te heffen is niet gehaald. Ook 1 juli 2025 gaat niet lukken. Het maken van afspraken over de beheershandelingen en bijbehorende financiële impact heeft vertraging opgelopen. Dit zijn de taken op het gebied van het parkmanagement, de erfpachtadministratie en -inning en het beheer van de havenfaciliteiten en de overname van de Energiehub op het park. De coöperatie Parkmanagement XL Businesspark en de gemeente Almelo zijn kandidaten voor de afwikkeling van deze activiteiten. In de afwikkeling willen de overnamekandidaten hun risico's elimineren door zoveel mogelijk geld mee te vragen en willen de deelnemers in de GR zo weinig mogelijk geld achterlaten en de eindwinst onder elkaar verdelen.

Het voorgenomen opheffingsbesluit wordt voor toestemming aan de gemeenteraden van Enschede, Almelo, Hengelo en Borne en Provinciale Staten van Overijssel voorgelegd. Pas daarna kan dit besluit definitief genomen worden.

Het risicobeeld, dat wij ophalen is vanwege het beëindigen van de GR minder relevant. De risico's zijn voldoende geborgd binnen de grondexploitatie.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Regionale afstemming en ontwikkeling XL-businesspark A1	
Beleidsrealisatie in programma	3,8	
Financieel belang Hengelo	€ 2.625.831	
Eigen vermogen	€ 17.597.000	nog niet bekend
Vreemd vermogen	€ 54.733.000	nog niet bekend
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	nog niet bekend	
Gerapporteerde weerstandratio	nog niet bekend	
Solvabiliteitspercentage	nog niet bekend	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	23,0%	

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het GBTwente voert de gemeentelijke belastingen voor ons uit. De hoofdtaken zijn het waarderen van vastgoed conform de Wet WOZ en heffen, bezwaarafhandeling en invorderen van belastingen.

In 2024 is ingezet op het verbeteren van de zuiverheid van waarderen door een nieuwe methodiek te ontwikkelen. Onder de regie van de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen is in 2024 het project 'Het nieuwe waarderen' gestart. Uitgangspunt van dit project is dat de woningeigenaar meer wordt betrokken aan de voorkant van het WOZ-beschikkingsproces en de regie heeft over de kenmerken van de eigen woning. Door de woningeigenaar eerder en actiever te betrekken bij de WOZ-waardering kan de WOZ-waarde nauwkeuriger vastgesteld worden. GBTwente is nauw betrokken bij de totstandkoming van dit project. In het najaar is de pilot 'Check uw woning' uitgevoerd, met goede resultaten. Landelijk starten nu pilots bij andere belastingkantoren/gemeenten met een verbeterde versie naar aanleiding van de terugkoppeling op de pilot.

In 2024 is het aantal WOZ-bezwaren, dat in 2023 explosief was toegenomen, weer genormaliseerd. De automatiseringsslag, die in 2024 is gemaakt om alle bezwaren te kunnen verwerken is nu een tool die structureel de bezwarenafhandeling efficiënter maakt. Ook op het gebied van de hondenbelasting, rioolrecht grootverbruik en controle toeristenbelasting is een automatiseringsslag gemaakt.

De gemeenten Berkelland en Bronckhorst zijn al sinds 2016 klant van GBTwente. GBTwente wil, evenals de gemeenten Berkelland en Bronckhorst, een duurzame relatie aangaan. Om dit te bereiken is momenteel een bestuurlijk besluitvormingstraject bezig om Berkelland en Bronckhorst als deelnemer van de gemeenschappelijke regeling te laten toetreden. Dit betekent dat onze gemeenschappelijke regeling per 1 januari 2026 van 8 naar 10 gemeenten groeit. Dit kan zeker bijdragen aan de continuïteit van GBTwente op de lange termijn.

De risico-inventarisatie geeft geen aanleiding om een strak controleregime te hanteren. De scores zijn goed. Het in positieve zin afwijkende jaarresultaat 2023 geeft een lagere score op het onderdeel control, waardoor net de grens van laag naar gemiddeld risico werd overschreden.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Uitvoering gemeentelijke heffing en invordering lokale belastingen	
Beleidsrealisatie in programma	9,7	
Financieel belang Hengelo	€ 1.392.316	
Eigen vermogen	€ 1.652.000	€ 2.886.000
Vreemd vermogen	€ 7.783.000	€ 10.259.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 1.233.000	
Gerapporteerde weerstandratio	0,24	
Solvabiliteitspercentage	22,0%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	16,5%	

Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Cremieren is een basisvoorziening voor de regio. Inmiddels kiest 68% van de inwoners voor cremieren. Crematoria Twente beheert 4 moderne, sfeervolle crematielocaties met een goede regionale dekking in Twente. Alle inwoners hebben dezelfde toegang tot de crematoria, ongeacht of, en hoe, men verzekerd is en kunnen rekenen op redelijke tarieven. Dit waren de argumenten die in 2022 bij het ter discussie stellen van onze rol in de crematoria de doorslag hebben gegeven om de crematievoorzieningen wel onder gemeentelijk beheer en toezicht te houden.

Na een tijd van investeren in de accommodaties was een periode van consolideren en weer winstgevend worden de inzet. Om zoveel mogelijk eigen vermogen in te kunnen zetten voor de investeringen in de 4 locaties heeft de BV in het verleden een pauze in het uitbetalen van dividend aangekondigd. Eerder dan verwacht is weer winst gerealiseerd in de BV en daarmee ook in OLCT. Hengelo ontving van OLCT € 48.000 in 2023 en in 2024 € 71.000. Ook in 2024 zal de BV winst rapporteren, waardoor we in 2025 ook weer dividend gaan ontvangen.

Crematoria Twente volgt de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van lijkbezorging om hier tijdig op in te kunnen spelen. Dit levert nieuwe ambities op bij de BV die vragen om financiering, ook deels met eigen vermogen. We doelen

op resomeren als nieuwe techniek om het lichaam op te lossen en duurzamer cremen op waterstof in plaats van gas. Na uitwerking van de plannen zal hierover opnieuw besloten worden.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Lijkbezorging met inachtneming van wettelijke voorschriften	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 50.400	
Eigen vermogen	€ 2.081.000	€ 2.563.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 12.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 918.000	
Gerapporteerde weerstandratio	n.v.t.	
Solvabiliteitspercentage	99,5%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	14,9%	

Omgevingsdienst Twente (ODT)

De OD Twente is een wettelijk verplichte gemeenschappelijke regeling tussen de Twentse gemeenten en de provincie Overijssel voor de uitvoering van milieutaken. Zij zet zich in om kwalitatief hoogwaardige VTH-producten (vergunningen, toezicht en handhaving) en diensten te leveren aan haar deelnemers.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft behoorlijke gevolgen gehad. Omdat er veel nieuwe producten zijn ontstaan was het voor de prognosecijfers en verantwoording in 2024 een behoorlijke uitdaging. Het laatste kwartaal van 2024 heeft in het teken gestaan van het intensiveren van de periodieke controles om zoveel mogelijk geplande controles uit te voeren. Ondanks dat is de 100% niet gehaald.

De risicoscore is verbeterd. De organisatie is meer in balans gekomen. Er zijn geen bijzondere aandachtspunten meer op grond waarvan een strak controleregime zou moeten gelden.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	J	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezonde en veilige leefomgeving d.m.v. handhaving wetgeving milieu	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 744.500	
Eigen vermogen	€ 2.036.000	€ 3.070.000
Vreemd vermogen	€ 4.576.000	€ 4.622.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 1.893.000	
Gerapporteerde weerstandratio	1,24	
Solvabiliteitspercentage	39,9%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	7,0%	

2. Ontwikkelingen vennootschappen en corporaties

Twente Milieu N.V.

Twente Milieu levert aan 9 gemeenten diensten op het gebied van afvalinzameling. In 2024 is een positief besluit genomen over de toetreding van Berkelland als aandeelhouder per 1-1-2026. Voor een deel van de gemeenten voert ze tevens beheer van de openbare ruimte en/of overige taken uit, zoals b.v. gladheids- of ongediertebestrijding. Twente Milieu wil samen met gemeenten innovatief werken aan een afvalloos Twente. De bedrijfstaken afvalinzameling en beheer openbare ruimte worden goed gescheiden. Door het kostprijs-plus-systeem kunnen gemeenten rekenen op goede tarieven. Winsten zijn daarom niet te verwachten, tenzij bijzondere

omstandigheden de bedrijfsvoering positief beïnvloeden. In die gevallen is nu afgesproken, dat er geen winst wordt uitgekeerd, maar dat de voordelen via tariefverlaging aan de aandeelhoudende gemeenten worden teruggegeven.

Twente Milieu bereidt zich voor op nieuwe duurzaamheidseisen van gemeenten bij de toegang tot de binnenstad. Ze vergroent daarom het wagenpark; elektrisch waar het kan en minder vervuilende brandstof waar elektrisch (nog) niet kan.

Twente Milieu behoort tot de best scorende verbonden partijen bij de jaarlijkse risico-inventarisatie.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	N.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Gezamenlijke efficiënte duurzame afvalinzameling (en onderhoud openbare ruimte)	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 3.299.280	
Eigen vermogen	€ 12.064.000	nog niet bekend
Vreemd vermogen	€ 15.275.000	nog niet bekend
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	nog niet bekend	
Solvabiliteitspercentage	nog niet bekend	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	16,4%	

Twence Holding B.V.

Twence is de verwerker van onze afvalstoffen, waaronder gft en huishoudelijk restafval. Per 1-7-2022 zijn nieuwe langjarige leverings- en prijsafspraken met gemeenten overeengekomen en doorgevoerd. Hierdoor kunnen we de afvaltarieven voor inwoners zo stabiel mogelijk houden. Twence profileert zich daarnaast op ons verzoek tevens als duurzaamheidsbevorderaar. Ze is producent van waardevolle grondstoffen en energie uit afval en biomassa. Daarmee worden grondstofkringlopen gesloten; alle afval is in die optiek grondstof voor andere producenten, zonder dat er restafval over blijft.

Afvalverbranding staat ter discussie vanwege de forse uitstoot aan CO₂ en andere broeikasgassen zoals stikstof. Afvalverbrandingsinstallaties zullen er echter nog jaren moeten zijn, omdat we ondanks afvalscheiding nog veel restafval produceren. De vrijkomende warmte wordt benut. Inwoners en bedrijven in Enschede en Hengelo gebruiken deze warmte om gebouwen te verwarmen. In 2024 is de nieuwe grootschalige CO₂ afvanginstallatie in gebruik genomen, die 1/3e deel van de totale fossiele uitstoot van Twence gaat afvangen en in vloeibare vorm levert aan kassen, die de CO₂ gebruiken voor plantengroei.

Het resultaat 2024 van € 12,5 miljoen overtreft het begrote resultaat van € 10,6 miljoen. Bij dit resultaat wordt het minimale dividend van € 7 miljoen uitgekeerd aan de aandeelhouders. De winst wordt nog steeds nadelig beïnvloed door ongeplande stops van de verwerkingslijnen als gevolg van ontploffing van lachgascilinders. Dit ondanks genomen maatregelen om de cilinders vooraf in te nemen.

Op 19 december 2024 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders na een zeer langdurig proces besloten om de gemeenten Almelo, Oldenzaal en Twenterand in staat te stellen hun aandelen te verkopen. Hengelo was één van de kopende gemeenten. Ons aandeel steeg daarmee van 12,44% naar 18,25%. Door het vertrek van Almelo, Oldenzaal en Twenterand, die nog tot 1 juli 2027 verplicht afval leveren aan Twence, ontstaat onderbezetting op de publieke afvallijn als niet tijdig nieuwe aandeelhouders of deelnemers aan de communale samenwerking worden gevonden.

De objectieve risicoscore is nog steeds erg goed.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Regionale afvalverwerker, energieleverancier en duurzaamheidsbevorderaar	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 2.202.675	
Eigen vermogen	€ 169.261.000	€ 166.200.000
Vreemd vermogen	€ 162.475.000	€ 174.746.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 14.413.000	
Solvabiliteitspercentage	48,7%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	17,4%	

Warmtebedrijf Hengelo B.V.

Warmtebedrijf Hengelo B.V. (WBH) is de leverancier van warmte aan de eindgebruikers die zijn aangesloten op het lokale warmtenet in Hengelo. Ennatuurlijk B.V. is met 95% van de aandelen grootaandeelhouder. Gemeente Hengelo heeft met 5% van de aandelen een minderheidsbelang in de BV. WBH is eigenaar van de DEC Noord en Zuid en het distributie leidingstelsel in de wijken. WBH heeft belangstelling om de eigendommen van WNH over te nemen. Het bedrijf kan dan nog adequater inspelen op alle ontwikkelingen om invulling te geven aan de collectieve-warmte opgaven die de warmtetransitie met zich meebrengt. Het warmtenet biedt kansen om, naast de nieuwbouw in de concessiegebieden waarvoor een aansluitplicht geldt, ook bestaande bouw in de wijken waar al warmte-infrastructuur aanwezig is aardgasvrij te maken. Beide partijen zijn het eens geworden over de overname van de activa en passiva. Voor de eindgebruikers verandert er niets want de klantcontacten verliepen altijd al via WBH.

In de risico-inventarisatie laat het jaar 2024 een iets lagere score zien dan in 2023. Dat komt onder andere door een wat grotere afwijking tussen het werkelijke resultaat en het budget in 2023. Logischerwijze is een kleine organisatie meer op de kerntaak gericht en minder op de bijkomende aspecten als bijvoorbeeld governance, frequente rapportage en vergelijking in de branche. Ze heeft één directeur in plaats van een directie met meervoudige expertises. Ontbrekende kwaliteitsaspecten buiten de kerntaak worden overigens wel gecompenseerd door de controle vanuit moederbedrijf Ennatuurlijk. Veel soorten kosten zijn nauwelijks beïnvloedbaar. Er worden weer zwarte cijfers geschreven, maar nog niet op het verlangde niveau.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Leverancier warmte warmtenet Hengelo	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 1.262.165	
Eigen vermogen	€ 4.339.000	€ 4.168.000
Vreemd vermogen	€ 12.098.000	€ 11.510.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	-€ 171.000	
Solvabiliteitspercentage	26,6%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	5,0%	

Warmtenetwerk Hengelo B.V.

Warmtenetwerk Hengelo (WNH) is een B.V. waar Firan als grootaandeelhouder 95% van de aandelen bezit en gemeente Hengelo een minderheidsbelang heeft met 5% aandelen. Daarmee is het een publieke netbeheerder die verantwoordelijk is voor het transport van warmte voor het bestaande lokale warmtenet. WNH is eigenaar van het hoofdtransportnet dat vanaf het warmteoverdrachtstation bij Nobian de industriële restwarmte van dit bedrijf bij DEC Noord en DEC Zuid invoedt. Vanuit de DEC's levert Warmtebedrijf Hengelo B.V. (WBH) deze warmte aan haar klanten. WNH heeft zelf geen invloed op de klantenwerving en is afhankelijk van afzet van WBH. Door het uitblijven van besluitvorming over de Wet collectieve warmte (WCW) zijn ook de geraamde aansluitingen op het warmtenet achter gebleven en daarmee het warmtetransport. Daardoor heeft WNH in de afgelopen jaren verliezen geleden en is er een negatief eigen vermogen ontstaan.

Dat was aanleiding voor Firan om te willen stoppen met haar activiteiten in Hengelo en op zoek te gaan naar een geïnteresseerde partij die de transportactiviteiten wil overnemen. WBH was geïnteresseerd en beide partijen zijn het eens geworden over de overname van de activa- en passiva. Onderdeel van de afspraken over de activa/passiva overdracht is dat gemeente Hengelo naar rato bijdraagt in het negatieve eigen vermogen per 31-12-2023. Dit betekent, dat exploitatierisico's na deze datum voor Firan zijn. De kerngegevensstabel is daarom gebaseerd op de peildatum 31-12-2023.

Met de in 2024 gevormde verliesvoorziening voor een te storten bijdrage van € 105.000 aan het vermogen van Warmtenetwerk Hengelo BV is het risico van deze deelneming afgedekt.

Naar verwachting zal Warmtenetwerk Hengelo BV na de overdracht van activa en passiva ontbonden worden.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Beheerder primaire netwerk warmtenet Hengelo	
Beleidsrealisatie in programma	7	
Financieel belang Hengelo	€ 2.625.781	
Eigen vermogen	-€ 1.577.000	-€ 1.577.000
Vreemd vermogen	€ 9.916.000	€ 9.916.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 0	
Solvabiliteitspercentage	-18,9%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	5,0%	

Enexis N.V.

Enexis is een netbeheerder die elektriciteit en gas naar huizen en bedrijven in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland transporteert. Het is een grote speler in de energietransitie. Het jaar 2024 stond voor Enexis in het teken van bouwen, bouwen, bouwen. Het elektriciteitsnet raakt steeds voller, waardoor grootzakelijke klanten niet meer aangesloten kunnen worden op het net. En ook zijn er geen mogelijkheden meer om grootschalige duurzaam opgewekte elektriciteit terug te leveren aan het net. Enexis werkt dan ook hard aan het uitbreiden van haar infrastructuur. Het gaat om de extra aanleg van kabels en leidingen, het verzwaren van midden-spanningsstations, maar ook in de wijken moeten er extra laag-spanningsstations en trafohuisjes bij komen.

Gemeente Hengelo verkent samen met Enexis welke potentiële locaties geschikt zijn. Ook eigen gronden van de gemeente worden kunnen worden ingezet. Zo is er overeenstemming over de overname van gemeentegronden om het midden-spanningsstation Boeldershoek uit te breiden.

De financiering van de investeringen is een opgave. Enexis heeft toename van eigen vermogen nodig om solvabel te blijven en de A-status bij kredietbeoordelaars te behouden. Dit is nodig om leningen tegen een gunstige rente te kunnen afsluiten. Een ander gevolg is dat de netwerktarieven voor inwoners en bedrijven toenemen, omdat investeringslasten door worden berekend.

Om financiering te borgen heeft Essent het Rijk gevraagd om mee te denken en te overwegen om eigen vermogen te verschaffen. Hier is positief op gereageerd. De verwachting is dat Enexis het Rijk niet nodig heeft voor 2030. Wel vraagt Enexis medewerking van aandeelhouders door toe te staan, dat het uit te keren dividend naar boven toe gemaximeerd wordt op € 100 miljoen. Over dit voorstel wordt in de AvA van april 2025 gestemd.

De risicoscore is goed. Omdat Enexis maar 1x per jaar een AvA houdt en 2x per jaar rapporteert scoort ze minder op het onderdeel governance.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	B.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Ontwikkeling en beheer regionale distributienetwerk energie	
Beleidsrealisatie in programma	7,9	
Financieel belang Hengelo	€ 410.105	
Eigen vermogen	€ 5.320.000.000	€ 5.538.000.000
Vreemd vermogen	€ 5.140.000.000	€ 5.949.000.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 254.000.000	
Solvabiliteitspercentage	48,2%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	0,14%	

BNG Bank N.V.

De BNG Bank is de bankier van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank ziet zichzelf als publieke bank met dezelfde maatschappelijke doelen als haar klanten. Met de strategie "Ons kompas naar impact" ligt de focus op maatschappelijke impact, meer dan op winst. Kernwaarden: duurzaam, betrouwbaar en professioneel.

BNG Bank is financieel zeer solide. Dit wordt onderstreept met een triple A-rating, de beste rating in de markt. BNG Bank geeft zelf aan een "uitstekende periode achter de rug te hebben". Het halfjaarbericht 2024 laat dit ook zien. BNG Bank staat onder intensief toezicht van De Nederlandse Bank en De Europese Centrale bank. Wij kunnen volstaan met het volgen van de bank.

Voor banken is de solvabiliteit per definitie zeer laag. Daarom wordt bij banken naar de Tier 1 ratio gekeken. Deze geeft de verhouding van de vrije reserves ten opzichte van de (risico gewogen) verstrekte leningen aan. Voor BNG Bank is de Tier 1 medio 2024 43%, ruim boven het door de ECB vereiste niveau.

Onze eigen risico-inventarisatie is daarom qua relevantie ondergeschikt aan de kijk van de markt op de bank. Overigens scoort de bank ook in onze risico-inventarisatie zeer goed.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	N.V.	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	N	
Openbaar belang van de samenwerking	Financiering publieke sector: laag houden financieringskosten maatschappelijke voorzieningen	
Beleidsrealisatie in programma	9	
Financieel belang Hengelo	€ 841.215	
Eigen vermogen	€ 4.721.000.000	€ 4.777.000.000
Vreemd vermogen	€ 110.819.000.000	€ 123.164.000.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 294.000.000	
Solvabiliteitspercentage	3,7%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	0,3%	

Zonneveld Boeldershoek B.V.

De gemeente heeft als regisseur van de energietransitie in Hengelo het initiatief genomen om een zonneveld aan te leggen in de Boeldershoek. Omdat er sprake is van een ondernemingsactiviteit, verkoop van energie aan particulieren en bedrijven, is gekozen voor de oprichting van een BV. Hiermee is er een volledige scheiding van activiteiten en administratie ervan tussen gemeente en het zonneveld. De gemeenteraad heeft hierover haar bedenkingen naar voren kunnen brengen en vragen over kunnen stellen. De gemeente is 100% aandeelhouder van de BV. De directie wordt gevormd vanuit de ambtelijke gemeentelijke organisatie. Het bestuurlijk deel ligt bij het college van B en W.

De bedrijfsvoering is in handen van de lokale energiecoöperatie Energie van Hengelo. Er is geen winstoogmerk. Bij het opstellen van deze tekst, begin maart 2025, was de bouw van het zonnenveld bijna voltooid.

De BV heeft als hoofddoel om op duurzame wijze en tegen betaalbare tarieven energie te op te wekken en hiermee 8.000 huishoudens te voorzien. Het zonnenveld beslaat 24 hectare en levert met 43.000 panelen een vermogen van 28,5 Megawatt piek. In de risico-inventarisatieronde 2025 zullen we deze nieuwe verbonden partij ook betrekken. Zodra de balansoverdrachten van de gemeenten naar de BV hebben plaatsgevonden zullen we ook kerngegevens van Zonnenveld Boeldershoek opnemen.

3. Ontwikkelingen overige verbonden partijen

Euregio

De euregio behartigt de belangen van de grensgemeenten in Nederland en Duitsland. Ze is erop gericht om drempels die door landelijke regels worden gevormd te bestrijden. En daarmee het vrije verkeer van mensen en goederen in de regio te bevorderen.

Het vreemd vermogen van de Euregio bestaat voor € 12 miljoen uit de verplichting om bij de Euregio gestalde middelen van het Interreg-V-programma terug te betalen. Zonder deze middelen is er een normale verhouding eigen/vreemd vermogen.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Nederlands-Duits openbaar lichaam	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Bestrijden van obstakels voor NL en DU inwoners en ondernemers opdat over een weer kansen kunnen worden benut.	
Beleidsrealisatie in programma	9	
Financieel belang Hengelo	€ 15.212	
Eigen vermogen	€ 2.577.000	€ 2.540.000
Vreemd vermogen	€ 29.943.000	€ 39.553.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	-€ 37.000	
Solvabiliteitspercentage	6,0%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	2,4%	

Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG)

De VNG is onze belangenbehartiger in alle gemeente overstijgende belangengroeperingen. Zij is de gesprekspartner van het rijk, de provincies, werknemersorganisaties etc. in veel zaken die gemeenten aangaan. De website van de VNG is een kennis- en informatiebron voor gemeenten. Ze zit vooraan bij ontwikkelingen en vertaalt deze naar behapbare informatie voor gemeenten. Daarnaast doet ze onderzoeken en draait ze projecten die voor gemeenten waardevol zijn. Deze projecten worden jaarlijks in de ledenvergadering bepaald.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Vereniging	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Krachtiger lokale overheid door samenwerking en belangenbehartiging	
Beleidsrealisatie in programma	9	
Financieel belang Hengelo	€ 221.000	
Eigen vermogen	€ 56.301.000	nog niet bekend
Vreemd vermogen	€ 118.819.000	nog niet bekend
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	nog niet bekend	
Solvabiliteitspercentage	niet bekend	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	0,5%	

Stichting Twente Board

De sociaal-economische taken van de voormalige Regio Twente zijn per 1-7-2021 bij Stichting Twente Board belegd. De board wordt ondersteund door Twente Board Development BV. Twente Board is de samenwerking van ondernemers, onderwijs en overheid (3 O's). Vergaderingen van de Twente Board worden vanuit de Overheid voorbereid in de Bestuurlijk Overleg Sociaal Economische Structuurversterking (BOSS).

De (nieuwe) Agenda voor Twente (2023-2027) is de basis voor beleid en uitvoering van de taken. De Agenda voor Twente is gericht op het 'later'. Het middel om te komen tot het samenwerken in een groene technologische topregio.

Aanvullende gegevens

Soort VP	Waarde / bedrag 1-1-2024	Bedrag 31-12-2024
Juridische vorm	Stichting	
Verplichte samenwerking?	N	
Dragen we financieel bij?	J	
Openbaar belang van de samenwerking	Versterking van de economie in Twente en ontwikkeling tot groene topregio.	
Beleidsrealisatie in programma	3	
Financieel belang Hengelo	€ 383.158	
Eigen vermogen	€ 24.000	€ 36.000
Vreemd vermogen	€ 9.142.000	€ 10.259.000
Gerapporteerd jaarresultaat 2024	€ 12.000	
Solvabiliteitspercentage	0,3%	
Aandeel Hengelo (stemrecht/dividend)	4,3%	

CSV Amsterdam BV

We rapporteerden al niet meer over de vennootschappen, die na de verkoop van Essent en Attero vanaf 2010 zijn opgericht om de rechten en plichten uit deze verkoop af te wikkelen. De BV's zijn na afwikkeling allen opgeheven, op CSV Amsterdam na. Deze BV zal in 2025 worden opgeheven, maar beschikt nog wel over een eigen vermogen van € 8.500.000, dat bij de opheffing aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd. Hengelo kan hier in 2025 mogelijk nog ca € 17.000 als slotuitkering ontvangen.

Naast deze verbonden partijen zijn er veel samenwerkingsverbanden, waar we aan deelnemen en waar we bestuurlijk onze invloed willen uitoefenen. Als voorbeelden kunnen we de diverse coalities noemen met Twentse gemeenten, zoals Mobiliteit en Milieu Duurzaamheid en Afval, de Regionale Energiestrategie of de G40.

In bijlage 9.3 is een overzicht opgenomen van de vertegenwoordiging namens onze gemeente bij de verbonden partijen en andere samenwerkingsrelaties.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een overzicht van de deelnemingen opgenomen met inzicht in een mogelijke, hypothetische marktwaarde van de grootste deelnemingen.

6.7 Bedrijfsvoering

6.7.1 Organisatie

De ambities voor de stad en de ambtelijke organisatie zijn vormgegeven in de koers 2040. Om mee te kunnen blijven doen in die ambities moeten we wendbaar zijn als medewerker én als organisatie. Dit vraagt een zelfbewuste houding en eigenaarschap van alle medewerkers.

Hengelo's werken

Om hier als organisatie aan te werken is er afgelopen jaar de focus geweest op:

- Leren en Ontwikkelen (wendbare, lerende medewerker en organisatie)
- Opgavegericht werken (opdrachtgericht samenwerken en resultaatgericht)

Leren en Ontwikkelen

Het doel van het speerpunt Leren & Ontwikkelen is om toe te werken en ons te ontwikkelen naar een lerende organisatie waarin het leren en ontwikkelen stevig gepositioneerd is en waar een positief leerklimaat is. In 2024 is de visie op leren en ontwikkelen geschreven die begin 2025 wordt vastgesteld. In de visie is veel aandacht voor de ontwikkeling van medewerkers zodat ze optimaal kunnen bijdragen aan de ambities die we hebben voor de stad. Met de visie op leren en ontwikkelen willen we toewerken naar:

1. Wendbaarheid en inzicht
2. Integraal Samenwerken
3. Lerende organisatie/ continu leren
4. Feedback & reflectie

Hengelo Academie, Skillstown

In 2024 is het digitale leerplatform Hengelo Academie verder uitgebreid. Dit platform dient als een centrale plek voor het aanbieden, agenderen en monitoren van al het leeraanbod voor de organisatie. De online leeromgeving van de Hengelo Academie, aangevuld met de trainingen en Essentials van Skillstown is ingericht als centraal platform voor het aanbieden, agenderen en monitoren van alle leerinterventies binnen onze organisatie.

Opleidingsbeleid

In aansluiting op de visie op leren en ontwikkelen is in 2024 een start gemaakt met de actualisering van ons opleidingsbeleid. Hierbij is het zijn van een aantrekkelijke werkgever ook een belangrijk speerpunt.

Kenniscafé

We organiseren kenniscafé's waarin medewerkers worden geïnspireerd op verschillende relevante thema's die aansluiten bij de werkpraktijk van medewerkers. In 2024 waren dat: focus door middel van aandachtscirkels, werkgeluk en cybersecurity.

Opgavegericht werken

Binnen Hengelo is er een wens en toenemend gevoel van urgentie om beter grip en inzicht te krijgen als organisatie op onze opgaven in relatie tot beschikbare capaciteit. Een capaciteitstool, goede en passende overlegstructuren/ opgavetafels én aandacht voor projectmatig werken zullen hier ondersteunend aan zijn. Gelet hierop is in 2024 besloten dat wij als organisatie Projectmatig Creëren (PMC) gaan gebruiken als projectmanagementmethode.

In 2024 is de aanbesteding voltooid en het trainingsbureau Hart Voor Projecten gecontracteerd dat ons gaat helpen bij de implementatie van PMC. De start hiervan is in 2025.

6.7.2 Personeel

De samenleving verandert snel. Daarmee verandert onze rol als gemeentelijke organisatie. De gemeente Hengelo verandert mee naar een wendbare organisatie, zodat we slagvaardig en fit blijven om snel en adequaat op ontwikkelingen uit de omgeving te kunnen reageren.

Arbeidsmarkt

In een krappe arbeidsmarkt blijft dit een uitdaging, maar in 2024 hebben we mooie stappen gezet om hierop in te spelen. We zijn er opnieuw in geslaagd om ons als aantrekkelijke werkgever te positioneren en vacatures sneller in te vullen.

Recruiting

In 2024 heeft de gemeente Hengelo haar wervingskracht verder versterkt. Een belangrijke mijlpaal is dat we volledig zijn overgestapt op eigen werving en selectie, zonder inzet van externe bureaus. Dit heeft niet alleen kosten bespaard, maar ook onze grip op het recruitmentproces vergroot. Daarnaast hebben we een sterke impuls gegeven aan de werving van jong talent. Dit heeft ertoe geleid dat begin 2025 meer dan 20 stagiaires zijn gestart bij onze gemeente. Ook zijn we in 2024 gestart met competentiegericht werven. Dit zorgt ervoor dat we breder kunnen kijken naar de doelgroepen in deze competitieve arbeidsmarkt en zo ook inclusiever werven.

Arbeidsmarktcommunicatie: Werkgeversmerk

Onze arbeidsmarktcommunicatie heeft in 2024 een flinke boost gekregen. We hebben ons werkgeversmerk "Maak het voor elkaar, werk mee aan Hengelo" verder uitgedragen met gerichte campagnes en een sterke aanwezigheid op sociale media. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke toename in het aantal sollicitanten en een groei van ons bereik op verschillende kanalen. Het aantal LinkedIn-volgers is in 2024 gegroeid van 14.396 naar 17.231. Een groei van 2.835 volgers. De video voor de vacature klantmanager op LinkedIn heeft maar liefst 31.118 mensen bereikt en de video voor de vacature van Young Talent Recruiter 29.605 mensen. Een bereik om trots op te zijn.

De zichtbaarheid van Hengelo als werkgever is sterk verbeterd en we worden erkend als een aantrekkelijke werkgever. Deze inspanningen dragen bij aan een duurzame en toekomstgerichte arbeidsmarktstrategie voor de gemeente Hengelo.

Binden en boeien

Naast alle inspanningen om onze wervingskracht te vergroten is er werk gemaakt van het behoud van medewerkers. In 2024 is het vernieuwde onboardingprogramma geïmplementeerd. Dit is erop gericht om medewerkers goed kennis te laten maken met- en zich thuis te laten voelen in de organisatie.

Het medewerker betrokkenheidsonderzoek (MBO) is een belangrijke graadmeter voor medewerkerstevredenheid en daarmee voor behoud. De resultaten van het MBO van 2023 zijn afgelopen jaar opgeleverd en vertaald in actieplannen.

Voor leren en ontwikkelen als instrument voor binden en boeien wordt verwezen naar paragraaf 6.7.1.

Diversiteit en inclusie

In 2024 is een projectgroep met een brede vertegenwoordiging van de organisatie aan de slag gegaan met het thema diversiteit en inclusie. In 2024 is daarom een plan gemaakt met de focus op 4 andere thema's, te weten:

- inclusiever maken van het werving en selectieproces;
- een 0-meting betreffende de diversiteit van de organisatie;
- uitvoering geven aan de wet banenafpraak;
- bewustwording en draagvlak voor diversiteit en inclusie vergroten.

In 2024 is een goede start gemaakt met de uitvoering van acties op deze thema's. De pilot competentiegericht werven (zie ook recruiting) draagt direct bij aan inclusie en diversiteit in onze werving en selectie. Daarnaast worden vacatureteksten inclusiever geschreven om zoveel mogelijk kandidaten aan te spreken.

Er zijn 5 plekken gerealiseerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit krijgt in 2025 een organisatiebreed vervolg. Tot slot is er op verschillende momenten aandacht besteed aan bewustwording en draagvlak rond het thema diversiteit en inclusie, onder andere door het organiseren van een Living Library voor collega's. Het doel was om vooroordelen bespreekbaar te maken en verder te kijken dan een eerste indruk. Deze acties zullen in 2025 een vervolg krijgen.

Bereiken?	Gedaan?
	De resultaten uit het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek (MBO) vertaald in actieplannen.
	Verder geïnvesteerd in een lerende organisatie met een duidelijke link naar de ambities van Hengelo's werken.
	Het digitale leerplatform Hengelo Academie met online leeromgeving Skillstown verder ontwikkeld.
	Voorbereidingen getroffen voor een organisatiebrede training PMC (projectmatig creëren) welke begin 2025 gaat starten.
	Kenniscafé: inspiratiesessies door externe sprekers afgewisseld met inhoudelijke informatiebijeenkomsten.
Modern en aantrekkelijk werkgeverschap	Onboardingprogramma vernieuwd en geïmplementeerd.
	Volledig eigen werving en selectie gerealiseerd, zonder inzet van externe bureaus.
	Het werkgeversmerk "Maak het voor elkaar, werk mee aan Hengelo" verder uitgedragen met gerichte campagnes en een sterke aanwezigheid op sociale media.
	Een sterke impuls gegeven aan de werving van jong talent.
	Gestart met competentiegericht werven.
Leiderschapsontwikkeling/MD traject	Start gemaakt met de uitvoering van de acties voor het thema diversiteit en inclusie.
	Afgerond MD programma, met wrapup voor nieuwe leidinggevendenden in het nieuwe onboardingsprogramma.
	Structureel aandacht voor ziekteverzuimpreventie en bevordering van vitaliteit:
	- Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek (PAGO) is gegund en gepland.
Een verlaging van het ziekteverzuim	-Inlooppreekuren bij de coaches arbeid en gezondheid, en voor vitaliteit georganiseerd.
	-Acties organisatiebreed geformuleerd en opgepakt om het verzuim terug te dringen.
	De aanbesteding van het nieuwe contract met onze Arbodienstverlener is in 2024 afgerond.

6.7.3 Arbeidsvoorwaarden

Cao gemeenten 2024

De huidige cao gemeenten heeft een looptijd van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. De belangrijkste afspraken in de cao gaan over loon, IKB, toelagen, verlof, RVU, vitaliteit, arbeidsmarktpositie en arbeidsmarkt:

- Loonstijging van 4,75% op 1 januari 2024 en 1,25% op 1 oktober 2024
- Het gehele IKB is pensioengevend geworden
- De toelagen onregelmatige en beschikbaarheidsdienst zijn verhoogd
- Het aantal bovenwettelijke vakantiedagen is verhoogd naar 8
- Het vereiste aantal dienstjaren voor de RVU regeling is verlaagd naar 41
- Er zijn criteria opgesteld voor het vitaliteitsbeleid dat iedere gemeente moet hebben
- Er moet in het Arbobeleid aandacht voor werkdruk zijn
- Het is gemakkelijker geworden om de werkweek uit te breiden naar 40 uur
- De maximale arbeidsmarkttoelage is verhoogd naar 15% van het salaris
- De mogelijkheden voor extra periodieke salarisverhogingen zijn uitgebreid
- Doorwerken na de AOW-gerechtigde leeftijd is gemakkelijker geworden

- De opzegtermijn voor werkgevers en voor werknemers is langer geworden
- De stagevergoeding is verhoogd en gelijk getrokken voor alle opleidingsniveau's

Aandacht voor ziekteverzuim

In 2024 was er in onze organisatie een stijging van het ziekteverzuim. Ons gemiddelde ziekteverzuimpercentage in 2024 was 6,6%, merendeels veroorzaakt door een groot aantal langdurig ziekteverzuimgevallen. Deze ontwikkeling heeft het afgelopen jaar geleid tot meer inzet op dit thema. Meer en structureel aandacht voor preventie en vitaliteit, de voorbereiding van het Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek (PAGO) dat plaatsvindt in 2025 en inloopsprekuren voor vitaliteit zijn hiervan concrete voorbeelden. Daarnaast zijn tijdens een werksessie acties geformuleerd en geprioriteerd om het verzuim terug te dringen. Deze acties zijn het afgelopen jaar organisatiebreed onder de aandacht gebracht en opgepakt.

De aanbesteding van het nieuwe contract met onze Arbodienstverlener is in 2024 afgerond en gaat per 1 april 2025 in. In gezamenlijkheid worden werkafspraken gemaakt met de Arbodienstverlener om het verzuim terug te dringen.

6.7.4 HR Processen

De HR-agenda en eHRM

Een van de speerpunten binnen team HRM is het verbeteren en optimaliseren van onze HR-processen. In 2023 is gestart met de uitvoering van de ontwikkelagenda e-HRM, waarmee het systeem zodanig wordt aangepast en uitgebreid dat managers en medewerkers sneller, slimmer en efficiënter kunnen werken met de digitale processen van team HRM. In 2024 is ingezet op de optimalisatie van verschillende HR-processen, waaronder ouderschapsverlof, ziekteverzuim en declaraties. Daarnaast zijn meer processen beschikbaar gesteld in de app die bij het HR-systeem hoort, zodat medewerkers en leidinggevendenden hun HR-zaken sneller en eenvoudiger kunnen regelen.

Ook is gewerkt aan het verbeteren en beschikbaar stellen van HR-managementinformatie. Er zijn nieuwe rapportages en dashboards toegevoegd aan het HR-systeem en er zijn verbeteringen doorgevoerd in het dashboard Grip op Personeelslasten.

6.7.5 Informatievoorziening en technologie

Gemeente Hengelo wil een vitale partner zijn voor haar inwoners en ondernemers. IT is daarbij een onmisbare schakel; IT, informatisering en digitalisering zijn essentieel geworden om aansluiting met de veranderende samenleving te behouden en te verbeteren en maken nieuwe en meer efficiënte vormen van samenwerking en besluitvorming mogelijk, waarmee we toegevoegde waarde voor onze inwoners realiseren. In 2024 hebben wij verdere stappen gemaakt in het ondersteunen en realiseren van een effectieve bedrijfsvoering en mensgerichte dienstverlening. Niet alleen voor Hengelo, wij leveren ook de IT-dienstverlening voor Oldenzaal, de SWB en Haaksbergen, en zijn samen met Haaksbergen aan het onderzoeken of samenwerken op informatiemanagement meerwaarde biedt. Daarnaast nemen wij als grote gemeente in Twente onze verantwoordelijkheid door deel te nemen in meerdere regionale samenwerkingen, vaak als kartrekker.

Bereiken?	Gedaan?
Continue verbeteren van de dienstverlening	In 2024 hebben we een Europese aanbesteding doorlopen naar een nieuw zaaksysteem. En hebben we een start gemaakt met de implementatie. Nieuwe moderne functionaliteit voor het klantcontactcentrum en de MijnHengelo omgeving zorgt voor een betere dienstverlening richting onze inwoners. In 2024 zijn we als onderdeel van de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv) en de Wet Digitale Overheid (Wdo) door gegaan met het digitaliseren van nieuwe producten die via de website van Hengelo kunnen worden aangevraagd en digitaal voor iedereen toegankelijk zijn. In 2024 hebben we een Europese aanbesteding doorlopen naar een externe partner die de digitalisering van de fysieke archieven in samenwerking met de SWB gaat uitvoeren.
Efficiëntere bedrijfsvoering	Sinds een aantal jaar zijn we bezig om het tijd- en plaats onafhankelijk werken te verbeteren. In 2024 hebben we vooral geïnvesteerd in verbeterde digitale samenwerking. Het zwaartepunt lag daarbij op de interne organisatie, maar logischerwijze resulteert dit ook in een betere digitale samenwerking met onze ketenpartners en de digitale communicatie mogelijkheden met onze inwoners. Als onderdeel van de cloudstrategie die in 2023 is vastgesteld, is in 2024 de virtualisatiestrategie opgesteld, waarmee de komende jaren een veilige en toekomstbestendige werkplek en datacenter kunnen worden opgebouwd. Daarnaast is de professionaliseringsstrategie 'Informatie en IT' vastgesteld. Deze strategie geeft handvatten en richtlijnen voor de wijze waarop wij de IT moeten en kunnen inzetten om de ambitie van de gemeente Hengelo te realiseren. In 2024 zijn we gestart met werken onder architectuur. Dat stelt ons in staat om beter en sneller te anticiperen op de in een hoog tempo veranderende technologische mogelijkheden en vragen en verwachtingen van onze inwoners. We willen dus meer wendbaar worden. In 2024 hebben we hier vanuit digitale dienstverlening naar gekeken en de onderliggende technologieën gestructureerd en gestandaardiseerd. Een ander instrument hiervoor is het werken onder architectuur. Ook hebben we in 2024 IT-Basisprincipes opgesteld. Met deze basisprincipes kunnen we meer wendbaar, eenvoudiger en gestandaardiseerd de inrichting van informatie- en IT-landschap vormgeven.
Datedreven sturing	In 2024 zijn de diverse projecten voor de uitvoering van de datastrategie gestart. Een van deze projecten was het toepassen van ethiek bij dataprojecten. Dit project heeft een checklist en ethisch afwegingskader opgeleverd. Hiermee kan worden bepaald of ethiek van toepassing is en welke risico's aanwezig zijn. Naast dit programma zijn er diverse nieuwe dashboards opgeleverd die bijdragen aan de monitoring en sturing op diverse aandachtsgebieden van onze organisatie. Een voorbeeld hiervan is het dashboard Sociale Basis waarbij in samenwerking met Wijkkracht Hengelo inzicht is gegeven in belangrijke indicatoren per wijk/ buurt. Daarnaast zijn er diverse dashboards opgeleverd waarmee analyses op de 'workload' van diverse teams gemaakt kunnen worden. Hierdoor kan beter bepaald worden op welke wijze toegevoegde waarde voor de inwoners van Hengelo gerealiseerd kan worden.
Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen	Gemeenten zijn bezig met een transitie naar Common Ground, zo ook de gemeente Hengelo. Common Ground is de informatiekundige visie op het gemeentelijke informatie landschap. En heeft als doel om een wendbare informatievoorziening te realiseren. Hierdoor kunnen we met IT sneller inspelen op de in een hoog tempo veranderende samenleving. In 2024 hebben we de applicatie Signalen op basis van deze visie geïmplementeerd. Dit is een applicatie voor het beheer van de openbare ruimte. Nieuwe AI-oplossingen volgen elkaar snel op. We willen onze medewerkers niet verbieden om bijvoorbeeld ChatGPT te gebruiken. In 2024 hebben we beleid gemaakt wat onze collega's helpt om zorgvuldig met generatieve AI om te gaan.
Digitale Transformatie	In 2024 zijn we gestart om onze Top 30 producten digitaal aan te kunnen bieden. Per product zorgen we ervoor dat dit product voldoet aan de relevante wetgeving. Hierbij checken we op de Wet open overheid (WOO), Modernisering archiefwet, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), Single Digital Gateway (SDG) en Wet digitale overheid (Wdo). In 2024 hebben we opnieuw binnen het programma Digitale Transformatie talentvolle collega's een plek kunnen geven. Daarnaast hebben we ook een aantal afstudeerders een opdracht kunnen geven. Samen hebben we alle in 2023 gestarte pilots afgerond en, waar zinvol, overgedragen aan de organisatie. De meest aansprekende pilots zijn: - Bouwen van een Digital Twin van de Breemarsweg dat direct toegepast kan worden bij het ontwerp, realisatie en overdracht naar beheer van het fysieke project 'Reconstructie Breemarsweg'. In deze pilot zijn ook sensoren geplaatst waarmee o.a. de luchtkwaliteit wordt gemonitord. N.a.v. de resultaten van deze metingen zijn in een vervolgonderzoek meerdere databronnen gebruikt om te onderzoeken hoe analyse van meerdere databronnen tot inzichten en evt. een betere woon- en leefomgeving kunnen leiden. Tenslotte is de digital twin ook vertaald naar een Virtual Reality omgeving die kan helpen om o.a. de bestaande ontwerp-, participatie- en beheerprocessen op een innovatieve wijze te ondersteunen. - Minecraft: samen met Microsoft is een Minecraft Challenge georganiseerd waarbij basisscholen zijn uitgedaagd om mee te denken over duurzaamheidsvraagstukken voor het project Lange Wemen. Met dit project hebben we laten zien dat we met nieuwe technologie in staat zijn om ook de allerjongste jeugd te laten participeren in waar we als gemeente voor staan. - Slimme nestkasten: we hebben in Hengelo nestkasten geplaatst met daarin sensoren die verbonden zijn met een dataplatform. De eerste resultaten geven een mooi inzicht in de biodiversiteit. In overleg met onze stadsecoloog worden de slimme nestkasten nu ook ingezet om het effect van de bestrijding van de eiken processierups te meten. - Autotranscript: via een AI-toepassing is gestart met het automatisch genereren van gespreksverslagen van keukentafelgesprekken binnen het Sociaal Domein. Dit project heeft een vervolg gekregen in een intern project: "automatisch notuleren". - AI-brieven: automatisch herschrijven van bestaande teksten in uitgaande brieven op basis van "Helder Hengelo's" m.b.v. Artificial Intelligence.

	De pilots maken duidelijk dat innovatie ons helpt om onze dienstverlening te verbeteren, ons werk beter en anders te doen én talent aan te trekken. Tenslotte zijn we in 2024 gestart met het uitwerken van een voorstel hoe we blijvend kunnen blijven innoveren en daardoor ook talenten blijvend kunnen binden.
Samenwerken: samenwerking in Twente	In 2024 is de aansluiting van Hengelo op SSO Twentecloud afgerond, waarmee medewerkers van de verschillende Twentse gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen met één login gebruik maken van elkaars systemen.
versterken en uitbouwen	Hengelo ondersteunt in IT-voorzieningen van, en het leveren van IT-diensten aan, de gemeente Oldenzaal, SWB en de gemeente Haaksbergen. Deze dienstverlening wordt continue verder geprofessionaliseerd. Ook zijn pilots gestart om te verkennen en ontdekken of samenwerken met Haaksbergen op informatiemanagement meerwaarde biedt. Tenslotte is in 2024 een onderzoek uitgevoerd naar het onderbrengen van de IT van de gemeente Borne bij de gemeente Hengelo. Het positieve advies wordt naar verwachting in 2025 geëffectueerd.

6.7.6 Informatiebeveiliging en privacy

In een digitale wereld zijn informatiebeveiliging en privacy zeer belangrijke onderwerpen. Zowel op landelijk en regionaal niveau wordt dit onderkend. Ook binnen de gemeente Hengelo wordt ervoor gezorgd dat bij de dagelijkse werkzaamheden beveiliging en privacy een prominente plek innemen door onder andere "security-by-design" en "privacy-by-design" als standaard te hanteren. We volgen de ontwikkelingen van de wet- en regelgeving om daar tijdig op te kunnen anticiperen.

Bereiken?	Gedaan?
Uitvoeren jaarlijkse AVG-compliance toets	In 2024 is de compliance meting opnieuw uitgevoerd en is het volwassenheidsniveau gemeten aan de hand van het AVG-borgingsproduct van de VNG. Ten opzichte van 2023 is een stijging geconstateerd. Deze stijging is in lijn met de gestelde ambities, maar vraagt wel blijvende aandacht en inzet van de organisatie.
Toezicht door de Functionaris Gegevensbescherming	In 2024 is de Functionaris Gegevensbescherming (FG) in de gelegenheid gesteld om toezicht uit te oefenen op de naleving van de regelgeving op het gebied van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiekegegevens (Wpg). De FG heeft gewerkt conform een FG advies- en toezichtplan met toezichtmaatregelen. De FG heeft in 2024 aan het college verslag gedaan over het uitgevoerde toezicht. De aanbevelingen die de FG in zijn jaarverslag heeft gedaan zijn door de directie/CMT overgenomen en verwerkt in concrete maatregelen die moeten bijdragen aan het bereiken van het vereiste privacy-volwassenheidsniveau in 2026.
Organisatie privacy	In 2024 is het team van twee privacy officers volledig operationeel geweest, wat heeft bijgedragen aan een grotere zichtbaarheid binnen de organisatie. Er is vooruitgang geboekt in het beschrijven van interne werkprocessen binnen de gemeente. Het aantal uitgevoerde DPIA's blijft vooralsnog achter bij de gewenste doelstelling.
Organisatie Informatiebeveiliging	In 2024 is de uitbreiding van de capaciteit op het gebied van informatiebeveiliging verder geëffectueerd. Om de digitale weerbaarheid van de gemeente te versterken, is niet alleen ingezet op security-expertise binnen het IT-bedrijf, maar is ook actief geïnvesteerd in kennisontwikkeling en optimalisatie.
Security & Privacy by design	Er is breed ingezet op trainingen voor medewerkers om bewustwording en vaardigheden rondom informatiebeveiliging te vergroten. Daarnaast hebben we samen met een extern bureau een grondige 0-meting uitgevoerd. Dit onderzoek heeft inzicht geboden in verbeterpunten en geeft richting aan continue verbetering.
SIEM/SOC	In 2024 is privacy en informatiebeveiliging beter geborgd door vroegtijdig betrokken te zijn bij projecten en integratie in het projectenportfolio en het changemanagementproces. Ook de afstemming met verschillende disciplines zoals procesoptimalisatie en dienstverlening is versterkt. Dit levert een bijdrage aan het structureel verankeren van Privacy & Security by Design in onze organisatie.
(Verzamelen, monitoren en analyseren van informatie irt informatiebeveiliging)	In 2023 is door het oprichten van een "kwaliteitsboard" het toepassen van informatiebeveiliging beter geborgd bij de start van nieuwe projecten.
SIEM/SOC (Verzamelen, monitoren en analyseren van informatie irt informatiebeveiliging)	Doordat we in 2023 ook een IT procesmanager hebben mogen verwelkomen, borgen we beter dat informatiebeveiliging tijdens de beheerfase ook de benodigde aandacht krijgt.
	In 2024 heeft de gemeente actief deelgenomen aan de landelijke aanbesteding van VNG voor een nieuwe Security Incident & Event Management (SIEM)/ Security Operations Center (SOC) oplossing. Uit deze aanbesteding zijn zes potentiële aanbieders naar voren gekomen.
Bewustwording en samenwerking Informatiebeveiliging en privacy	Om de continuïteit van monitoring, detectie en respons te waarborgen, is de tijdelijke oplossing, die in 2023 werd geïmplementeerd als vervanger voor de beëindigde landelijke oplossing ook in 2024 operationeel gehouden. Eind 2024 is voorgesorteerd op de toevoeging van extra logbronnen, zodat deze in 2025 actief kunnen worden ingezet voor een bredere en effectievere monitoring.
	In 2024 is veel aandacht besteed aan informatiebeveiliging en privacy voor zowel huidige als nieuwe medewerkers. Tijdens de IT-skillsweek waren er diverse activiteiten, zoals de Cybertruck (een privacy- en informatiebeveiliging escaperoom) en een lezing van een techjournalist over veilige omgang met informatie.
Uitvoeren van de jaarlijkse pentest	Voor nieuwe medewerkers is de Datagame geïntroduceerd, een 'serious game' waarmee zij op een interactieve manier kennismaken met het inzetten van data en veilig datagebruik. Na evaluatie is besloten deze training verplicht te stellen.
	In 2024 is opnieuw een pentest uitgevoerd door een gecertificeerde partner om de beveiliging van zowel het interne als externe (cloud) netwerk van de gemeente Hengelo te toetsen. De resultaten van deze test hebben inzicht gegeven in mogelijke kwetsbaarheden en verbeterpunten. De aanbevelingen uit de pentest zijn projectmatig opgepakt en waar

	nodig doorgevoerd om de digitale weerbaarheid verder te versterken. Hiermee wordt continu gewerkt aan het verhogen van de beveiliging en het verkleinen van risico's.
Verstevigen samenwerking Twentse gemeenten	In 2024 is de samenwerking op het gebied van informatiebeveiliging en privacy met de Twentse gemeenten voortgezet en geïntensiveerd. De betrokken functionarissen, waaronder CISO's, FG's en PO's (Privacy Officer), hebben structureel overleg gevoerd en elkaar ondersteund bij vraagstukken en gezamenlijke uitvoeringswerkzaamheden. In het kader van deze samenwerking is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om op onderwerpen de samenwerking te intensiveren.
Risicomanagement	Vanuit een sessie met de CISO's en de Directeuren bedrijfsvoering zijn werkgroepen geformeerd om vier thema's verder uit te werken voor nadere samenwerking. De gemeente Hengelo heeft binnen verschillende regionale kenniskringen een voortrekkersrol vervuld. Door deze actieve bijdrage heeft Hengelo een belangrijke rol gespeeld in het versterken van de gezamenlijke aanpak en kennisdeling binnen Twente op het gebied van informatieveiligheid en privacy.
Operationele technologie	In 2024 is, na een succesvolle aanbesteding, gestart met de implementatie van het geselecteerde systeem. Dit traject heeft echter niet het gewenste resultaat opgeleverd. Hoewel de integrale visie op risicomanagement ongewijzigd blijft, blijkt deze niet realiseerbaar binnen het gekozen systeem. Hierdoor is integrale samenwerking in één systeem vooralsnog niet mogelijk. In 2025 wordt opnieuw naar een werkende oplossing gekeken.
	OT (Operationele Techniek) omgevingen zijn anders dan IT (Informatie Technologie) omgevingen. Hoewel beide systemen informatieopslag en -verwerking mogelijk maken, is een OT-omgeving juist bedoeld om aangesloten fysieke apparaten gecontroleerd handelingen uit te laten voeren. Een bekend voorbeeld van een OT is een Verkeersregelininstallatie die gekoppeld is aan de verkeerslichten en op basis van data zorgt voor een optimale doorstroming van het verkeer.
Artificial intelligence (AI)	In 2024 zijn stappen gezet om de Operationele Technologie (OT) binnen de gemeente beter in beeld en onder controle te krijgen. De inventarisatie, gestart in 2023, heeft inzicht gegeven in de aanwezige OT-systemen, de verantwoordelijken en de gebruikte data. Hoewel deze vorderingen belangrijk zijn, is er nog veel werk te verzetten om OT volledig in de grip te krijgen en de beveiliging structureel te borgen. Daarom is het noodzakelijk dat er verder gewerkt wordt aan inzicht, beleid en maatregelen om OT veilig en verantwoord te kunnen (blijven) inzetten.
	In 2024 zijn technologische ontwikkelingen en het toenemende gebruik van Artificial Intelligence (AI) actief gevolgd en getest. Er is specifiek beleid opgesteld voor het verantwoord gebruik van generatieve AI, met aandacht voor informatieveiligheid en privacy. Daarnaast is ingezet op bewustwording en informatievoorziening voor medewerkers, zodat AI op een veilige en doordachte manier kan worden toegepast binnen de organisatie. Gezien de voortdurende ontwikkelingen op dit gebied, blijft AI een aandachtspunt binnen het bredere technologie- en beveiligingsbeleid.

6.7.7 Inkopen van diensten, leveringen en werken

De ontwikkeling en professionalisering van de inkoopfunctie en contractmanagement is een doorlopend proces. In 2024 zijn er op het personele vlak wisselingen geweest binnen het cluster inkoop waardoor niet alle verbetermaatregelen de aandacht hebben gekregen zoals gepland. De verbetermaatregelen voor 2024 worden daarom voor een deel doorgetrokken naar 2025. Dit geldt ook voor het definitief maken van het actieplan MVOI en de bijbehorende implementatie.

De inkoopadviseurs adviseren en ondersteunen zowel de interne opdrachtgevers als de tactische inkoopadviseurs, bij aankomende inkooptrajecten. Door het hernieuwd invoeren van accountgesprekken met leidinggevenden per domein wordt invulling gegeven aan de toegevoegde waarde die inkoop kan leveren aan initiatieven en ontwikkelingen vanuit de eigen organisatie. We streven naar een integrale werkwijze met andere bedrijfsvoering disciplines.

In 2024 zijn de voorbereidingen getroffen voor het trainen van contractmanagers en contractbeheerders volgens een uniforme tool. Deze trainingen worden in 2025 verzorgd door een extern bureau.

Overzicht onrechtmatige inkoopdossiers boekjaar 2024

Herkomst fout (jaar)	Domein	Thema	Onrechtmatig 2024	Status
2024	Sociaal	Onderzoeks- en adviesbureau	200.280	o.b.v. collegebesluit
2020	Bedrijfsvoering	Cateringdiensten	567.229	onderhanden
2021	Bedrijfsvoering	Exploitatie DAS personeel	158.846	onderhanden
Totaal			926.355	

Voor een nadere toelichting verwijzen we ook naar paragraaf 6.7.9. Rechtmatigheid.

6.7.8 Huisvesting

Bereiken?	Gedaan?
Doorontwikkelen hybride werken	- De werkgroep hybridewerken is actief gebleven - Het werkconcept is op regelmatige basis geevalueerd en er zijn aanbevelingen gedaan voor verbetering/aanvulling
Verduurzaming wagenpark	Het wagenpark is grotendeels verduurzaamd
Terugbrengen gasverbruik	Er is een extra warmtepomp geplaatst en in gebruik genomen, daarnaast zijn maatregelen getroffen om zuiniger met gas om te gaan

6.7.9 Rechtmatigheid

Dit is het tweede jaar dat het college verplicht is om door middel van de rechtmatigheidsverantwoording, verantwoording aan de raad af te leggen over het rechtmatig handelen van de gemeente. De gemeente moet handelen volgens vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en andere relevante wet- en regelgeving. In de rechtmatigheidsverantwoording geeft het college aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Voorheen was het de accountant die een oordeel gaf over het rechtmatig handelen van de gemeente maar door deze wetswijziging komt de nadruk meer te liggen op de verantwoording van het college aan de raad.

De organisatie heeft een aantal jaar de tijd gehad om zich op deze wetswijziging voor te bereiden. In 2023 zijn de financiële- en de controleverordening aangepast. Omdat de rechtmatigheidsverantwoording zich richt op de naleving van regelgeving moet het normenkader jaarlijks worden geactualiseerd en vastgesteld door de gemeenteraad. Deze is in 2024 vastgesteld. Daarnaast is in 2024 de financiële verordening aangepast om de meest recente actualiteiten te verwerken.

In het verlengde van de controleverordening is het controleprotocol 2024 opgesteld. Hierin zijn een aantal afspraken vastgelegd ter afbakening en ondersteuning van de jaarrekeningcontrole. In het controleprotocol zijn normen opgenomen over toleranties waarmee de accountant de controle uitvoert.

De verantwoordingsgrens geeft aan welk bedrag aan fouten of onzekerheden, gevonden tijdens de jaarrekeningcontrole, maximaal mag voorkomen. Zonder dat dit van invloed is op de strekking van de controleverklaring en de rechtmatigheidsverantwoording van het college. De verantwoordingsgrens is in het controleprotocol vastgesteld op 3% van de totale begrote programmalasten inclusief toevoegingen aan reserves.

Naast de verantwoordingsgrens is in het controleprotocol vastgelegd dat onze rapporteringstolerantie gelijk is aan die van de accountant, namelijk 5% van de materialiteit die geldt voor de jaarrekening 2024. Wat betekent dat we de raad informeren over fouten of onzekerheden die een financiële omvang hebben van € 234.000,- en hoger.

Om onrechtmatigheden te beheersen en controleren maken we gebruik van het drie-lijnenmodel. Daarbij worden fouten zoveel mogelijk voorkomen in de eerste lijn, collega's of toetsers kijken mee voordat een besluit wordt genomen. De tweede lijn controleert dossiers achteraf middels een steekproef. Waarbij de 3^e lijn onafhankelijk controleert en toetst of er rechtmatig is gehandeld. Hiermee onderzoekt en verbetert de organisatie continu de rechtmatigheid van ons handelen. Met de bevindingen uit de organisatie stelt het college de verantwoording op. We gebruiken daarbij de drie criteria voor rechtmatigheid.

Het college concludeert dat de opgenomen inkomsten en uitgaven in deze jaarrekening, evenals de veranderingen in de balans, binnen de vastgestelde grens van 3% (€ 14 miljoen) rechtmatig zijn gerealiseerd. Met de bevindingen uit de organisatie stelt het college de verantwoording op. Hieronder presenteren we de bevindingen per criterium voor rechtmatigheid. (het voorwaardencriterium, misbruik en oneigenlijk gebruik en begrotingscriterium)

Begrotingscriterium	
Overschrijding lasten programma's	€ 1.751.415,-
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 0,-
Ongeautoriseerde reservemutaties p.s. veelal zijn dit ook getrouwe beeld fouten, die in de jaarstukken aangepast kunnen worden	€ 0,-
Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	€ 0,-
A. Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€1.751.415,-
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 1.585.415,-
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden (inhoudelijk toegelicht in onderstaande paragraaf bedrijfsvoering)	€ 166.000,-
B. Voorwaardencriterium	€ 1.345.080,-
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed (inhoudelijk toegelicht in onderstaande paragraaf bedrijfsvoering)	€ 926.355,-
Subsidies	€418.725,-
C. M&O criterium	n.v.t.
Totaal ORM 2024 (A+B+C)	€ 3.096.495,-
Waarvan acceptabel	€ 2.930.495,-
Waarvan niet-acceptabel	€ 166.000,-

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium gaat over het handelen door de gemeente volgens de regels. Hierbij wordt vooral gekeken of de financiële beheershandelingen binnen de gemeente voldoen aan de voorwaarden zoals die gesteld zijn in de wet- en regelgeving. Denk hierbij aan de voorwaarden in de gemeentelijke verordeningen die in het normenkader zijn opgenomen. Hierbij zijn de onderstaande onrechtmatigheden gevonden.

Onrechtmatigheden bij de Europese aanbestedingen

Boven drempelbedragen moeten opdrachten namens de gemeente Europees worden aanbesteed.

Er zijn 2 nieuwe onrechtmatige inkoopdossiers bijgekomen in 2024. Waarbij er bij 1 een bewuste keuze van het college aan ten grondslag ligt. Op 1 inkoopdossier uit 2022 voor diensten voor inhuur personeel verschillen de deskundigen van standpunt of deze concessieovereenkomst rechtmatig is. Wij nemen deze daarom op als onduidelijk. Deze loopt al enige jaren. In 2024 is dit contact nieuw aanbesteed en het nieuwe (rechtmatige) contract gaat per 1-6-2025 in.

Verder zien we dat we nog niet altijd ons eigen inkoopbeleid volgen. Daarmee wijken we af van de gids proportionaliteit. We werken continu aan verbetering van deze processen en hebben hier aandacht voor. Op dit moment loopt er een verbetertraject om de taken en verantwoordelijkheden m.b.t de inkoopprocedures te verduidelijken in de organisatie.

Voor diverse onrechtmatige inkoopdossiers nemen we de volledige contractwaarde op in de rechtmatigheidsverantwoording zodat we transparant zijn over de totale fout en de verantwoording in het jaar wordt opgenomen wanneer deze wordt geconstateerd.

Onrechtmatigheid	Bedrag onrechtmatig	Bedrag onduidelijkheden
Inkoop Totaal	€ 926.355,-	
<i>Diensten voor de terbeschikkingstelling van personeel, met inbegrip van tijdelijk personeel.*</i>		€ 158.846,-
Cateringdiensten	€ 567.229,-	
Onderzoeks- en adviesbureau	€ 200.280,-	

* Voor deze opdracht worden alleen de fees voor de dienst als onduidelijk beoordeeld, dus niet de kosten van het ingehuurd personeel. Dit is gelijk aan afgelopen jaren. Het contract is in 2024 europees aanbesteed. Het nieuwe contract zal per 1-6-2025 ingaan.

Subsidieverstrekingen

In 2024 hebben we een subsidie verstrekt die feitelijk een inkoop betreft. Hiervan hebben we afgeweken van ons subsidie/inkoopbeleid. Deze afweging is bewust gemaakt en vastgelegd in het college besluit. Daarnaast is er een Subsidie verstrekt die afwijkt van de subsidieverordening. Echter is deze niet geaccordeerd door college en daarmee onrechtmatig verstrekt. Het besluit wordt met terugwerkende kracht genomen maar is niet tijdig genoeg voor het jaarrekening traject 2024. Gezamenlijk gaat om een bedrag van € 418.725,-.

Daarnaast constateren we dat in het proces rondom subsidieverstrekingen verbeteringen nodig zijn om ervoor te zorgen dat we de gestelde termijnen kunnen halen. Met name de termijnen rondom het tijdig vaststellen heeft aandacht nodig. Hoewel dit geen materiele impact heeft op onze jaarrekening willen we als gemeente als betrouwbare partner operen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Van misbruik en oneigenlijk (M&O) gebruik kan sprake zijn als mensen of organisaties bewust of onbewust gebruik maken van de voorzieningen van de gemeente, terwijl ze er geen recht op hadden. Deze bedragen worden waar mogelijk teruggevorderd, daarbij kan een boetebedrag worden opgelegd.

M&O Participatiewet

Mensen met een uitkering worden periodiek gecontroleerd, ook signalen van misbruik of oneigenlijk gebruik worden onderzocht. Daaruit kan blijken dat iemand onterecht een (deel van de) uitkering heeft ontvangen. Waar mogelijk wordt dat teruggevorderd. In 2024 het totaalbedrag wat is teruggevorderd onder de rapporteringsgrens. En wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

M&O WMO/Jeugdwet

Signalen van fraude bij zorgaanbieders of PGB-aanbieders in de WMO en Jeugdwet worden in regionaal verband onderzocht. Daarnaast wordt om fraude te voorkomen in Twente het barrièremodel gebruikt. Hierbij worden aanbieders voordat zij in aanmerking komen voor een contract al op een aantal punten gecontroleerd. In 2024 zijn er geen terugvorderingen geweest.

Onrechtmatigheid	Bedrag onrechtmatig	Bedrag onduidelijkheden
M&O participatiewet	Onder rapportagegrens	
M&O WMO/Jeugdwet	n.v.t.	

Fraudepreventie Intern

Onze frauderisicoanalyse hebben we in 2024 geactualiseerd. We hebben steeds meer aandacht voor de frauderisico's die plaats kunnen vinden binnen onze processen. Frauderisico's spelen bij procesmanagement ook een belangrijke rol. Het is noodzakelijk om effectieve controles binnen een proces te implementeren om deze risico's te beheren en te minimaliseren. Bovendien zullen bij de verdere ontwikkeling van ons risicomanagementsysteem ook de risico's op fraude worden geïntegreerd.

We onderkennen binnen de gemeente inherent frauderisico bij de onderstaande processen. Op deze onderdelen zijn specifieke beheersmaatregelen getroffen om frauderisico's te voorkomen, maar er zal altijd een risico blijven bestaan.

Proces	Risico's (niet limitatief)
Inkopen / Crediteuren	Het risico op corruptie, samenspanning of omkoping bij het verstrekken van opdrachten. Betalingsfraude door bijv. spookfacturen of niet geleverde prestaties.
Subsidieverstrekingen	Belangenverstrengeling bij subsidies. Omkoping/corruptie/samenspanning bij subsidies. Subsidies worden onjuist ingezet door organisaties.
ICT	Gegevens wijzigen in systemen voor eigen gewin. Ontvreemding van goederen (computers/telefoons) of gegevens. Phishing of hack door externen in het systeem voor afpersing.
Verslaggevingsfraude	Doorbreking van beheersing/ingrijpen op interne regels door management/bestuur (managementoverride), aantasting budgetrecht van Raad en daarmee niet voldoen aan het begrotingscriterium.

Binnen de gemeente is er sprake van een diversiteit aan beheersmaatregelen. Sommigen zijn specifiek getroffen om het frauderisico te beperken. En andere zijn algemene beheersmaatregelen die o.a. het frauderisico beperken. We onderkennen 2 soorten 'controls'. Hard controls en soft controls. Een hard control is bijvoorbeeld het 4-ogen principe of autorisaties in een systeem. Soft controls zijn minder tastbaar en kunnen bijvoorbeeld bestaan uit trainingen en casuïstiek besprekingen.

Volgens het beleid Melden Vermoeden Misstanden, is het mogelijk om meldingen te doen van (mogelijk) fraude bij daarvoor aangewezen functionarissen. Bij navraag blijkt dat er in 2024 in totaal 4 meldingen zijn gedaan van integriteitszaken. Geen van deze zaken zijn doorgezet of hebben geleid tot een integriteits/fraude kwestie.

Begrotingscriterium

De raad heeft budgetrecht en besluit op programmaniveau over de begroting. In 2024 zijn er afwijkingen geconstateerd in de programma's.

Zoals uit de Rechtmatigheidsverantwoording blijkt zijn alle afwijkingen ten opzichte van de begroting onrechtmatig. Het totaal aan begrotingsonrechtmatigheid is hierdoor € 1.8 miljoen. Vervolgens wordt getoetst of deze afwijkingen acceptabel zijn of niet-acceptabel. Deze spelregels zijn vooraf door de raad bepaald en vastgelegd in het controleprotocol 2024 en financiële verordening.

Overschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) zijn op basis van de gemeentewet onrechtmatig. Andere begrotingsafwijkingen zoals overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Deze kunnen alleen onrechtmatig zijn wanneer deze niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld. Het melden van onderschrijdingen van lasten op programmaniveau of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten is tijdig en daarmee rechtmatig als deze afwijkingen uiterlijk bij de jaarstukken worden gemeld en toegelicht. In de jaarstukken worden deze afwijkingen gerapporteerd en toegelicht per programma.

Spelregels bij beoordelen acceptabel / niet acceptabel.

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. In het controleprotocol en de financiële verordening is vastgelegd dat afwijkingen als acceptabel (en daarmee rechtmatig) worden aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren;
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling;
- De overschrijding van een budget is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage;
- Er is sprake van een overschrijding van lasten en/of investeringskrediet (of nieuw investeringskrediet) in de laatste 2 maanden van het (begrotings)jaar, waardoor deze niet meer in de laatste verzamelwijziging op de Beleidsbegroting kan worden vastgesteld door de raad, maar deze overschrijding wel is bekrachtigd in het afzonderlijk raadsbesluit over het desbetreffende onderwerp.

Acceptabele afwijkingen (€ 1.751.415,-)

Deze worden toegelicht bij de desbetreffende beleidsprogramma's.

Niet acceptabele afwijkingen (€ 166.000,-)

Deze worden ook toegelicht bij de beleidsprogramma's. Daarnaast wordt in deze paragraaf verantwoording afgelegd indien ze groter zijn dan de rapportagetolerantie. Dit is in lijn met de rapportage over andere onrechtmatigheden.

Taakveld	Afwijking	Toelichting
5.2 Sportaccommodaties	€166.000,-	Wij hebben voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van de huisvesting van de voetbalacademie. Deze voorbereidingskosten zijn niet opgenomen in de kredietaanvraag, die is gedaan in de Zomernota 2023-2027. In 2024 zorgt dit voor een incidenteel nadeel van € 166.000.

Verbeteren van de processen

Niet alle onrechtmatigheden zijn te voorkomen. Bij sommige bevindingen kiezen we in de afweging van risico's en beheersing om het proces niet te veranderen. Om de bovenstaande onrechtmatigheden te voorkomen worden de volgende verbeteracties ingezet:

- Om fouten bij het inkopen te vermijden, wordt de focus gelegd op het bevorderen van kennis bij inkopers en contractbeheerder over de Europese aanbestedingsregels. Daarnaast hebben we aandacht voor het contract en het managen van afspraken. Zo voorkomen we dat een opdracht gedurende de looptijd boven de Europese drempel uitkomt. Door middel van een risicoanalyse streven we ernaar om mogelijke overschrijdingen in de inkoop vroegtijdig te signaleren, zodat we tijdig corrigerende maatregelen kunnen nemen.
- In het kader van de begrotingsonrechtmatigheid hebben we een aantal keer begrotingswijzigingen voorgelegd aan de raad. Het komende jaar zullen we ons richten op het voorlichten van budgethouders over begrotingsonrechtmatigheid. Door het verstrekken van betere informatie zal het bewustzijn van de impact van begrotingsonrechtmatigheid in het P&C-proces toenemen.
- In 2022 is de visie op control opgesteld. In 2024 hebben we verder gebouwd aan deze visie. Deze visie heeft tot doel dat we als gemeente beter 'in control' komen, de organisatie beheersbaar te houden en daarmee doen wat we hebben afgesproken. Als gemeente willen we namelijk een betrokken en betrouwbare partner zijn. Zowel voor inwoners als bedrijven. Maar zeker ook voor de raad, het college, verbonden partijen en andere maatschappelijke organisaties. Daarnaast vinden we het belangrijk om flexibel en wendbaar te kunnen werken aan vraagstukken en strategische opgaven waar we ons als gemeente voor gesteld zien. Zo hebben we een stappen gemaakt met het verstevigen van projectcontrol. En hebben we onze interne sturing en beheersing verbeterd door focus op de jaarplannen

6.8 Subsidies

Wat willen we bereiken

De gemeente Hengelo verleent subsidies om bepaalde doelen te bereiken. De doelen zijn omschreven in de programma's van de Beleidsbegroting en in specifieke beleidsnota's. De subsidieverlening moet voldoen aan de regels van de Algemene wet bestuursrecht, de Algemene subsidieverordening (ASV) en de subsidie uitvoeringsregelingen. De laatste twee worden door onszelf bepaald. Met een subsidie kunnen de kosten van een activiteit geheel of gedeeltelijk worden betaald.

Hoe gaan we dit doen?

Voor het jaar 2024 is de lokale regelgeving vastgelegd in de volgende documenten: de Algemene subsidieverordening (ASV) en de subsidie uitvoeringsregelingen 2023. Voor alle verleende subsidies in 2024 verwijzen wij u naar het openbare subsidieregister op de website van de gemeente Hengelo.

Per afzonderlijke subsidie worden de voorwaarden waaronder de subsidie wordt verleend, de verplichtingen waaraan de subsidieontvanger moet voldoen en de wijze van betaling vastgelegd in een subsidiebesluit (beschikking). Waar mogelijk worden prestatieafspraken gemaakt.

We kennen jaarlijkse subsidies, die per (boek)jaar of voor een bepaald aantal boekjaren aan een instelling voor een periode van maximaal 4 jaar worden verstrekt, en eenmalige subsidies voor bijvoorbeeld projecten of activiteiten.

In de begroting is rekening gehouden met de jaarlijkse indexering zoals in de Zomernota 2024 - 2027 opgenomen. De meeste subsidies worden jaarlijks geïndexeerd. Voor 2024 zijn de subsidies geïndexeerd met 8,9% ten opzichte van 2023. Onderstaand worden de subsidies vermeld waarvoor sprake is van een uitvoeringsregeling en subsidieplafond.

Subsidie uitvoeringsregelingen 2024

Een aantal subsidieplafonds zijn niet bereikt en we zien in onderstaande tabel dat we middelen overhouden op onze subsidie uitvoeringsregelingen.

Er is een hogere onderwijssubsidie Voorschool Hengelo uitgekeerd dan het vastgestelde subsidieplafond. In de P&C-documenten heeft er een bijstelling van de begroting plaatsgevonden, waardoor er aansluiting is met de uitgekeerde subsidie. Per abuis is het subsidieplafond niet bijgesteld.

Uitvoerings-/subsidieregelingen	Begroot 2024	Subsidieplafonds 2024	Uitgekeerd 2024
Subtotaal cultuurhistorisch erfgoed	211.428	211.428	127.970
1. Monumentenzorg	35.023	35.023	32.718
2. Begraafplaats en gedenkmonumenten	2.835	2.835	-
3. Karakteristieke boerderijen en opstallen	3.401	3.401	1.635
4. Kunst uit de wederopbouw	4.535	4.535	-
5. Voorlichting en communicatie	5.668	5.668	3.544
6. Tuindorp t Lansink	11.336	11.336	8.792
7. Archeologie	17.004	17.004	-
8. Gevelverbetering binnenstad	91.626	91.626	73.122
9. (Industrieel) erfgoed Hart van Zuid	40.000	40.000	8.160
Subtotaal kunst en cultuur	9.261.351	9.261.351	9.218.986
10. Culturele Initiatieven	21.915	21.915	26.198
11. Podiumbudget	24.068	24.068	18.600
12. Stimuleringsbudget Beeldende Kunst en Vorming	54.365	54.365	55.732
15. Basissubsidie Amateurkunst	155.612	155.612	149.706
16. Culturele kernvoorzieningen - Bibliotheek Hengelo	2.874.519	2.874.519	2.874.519
16. Culturele kernvoorzieningen - Oyfo	2.291.120	2.291.120	2.291.120
16. Culturele kernvoorzieningen - Schouwburg Hengelo	<u>2.460.621</u>	<u>2.460.621</u>	<u>2.455.980</u>
16. Culturele kernvoorzieningen - Metropool Poppodia van Twente	987.328	987.328	987.328
17. Beeldende kunst - Ateliers '93	7.502	7.502	7.502
17. Beeldende kunst - HeArtpool	16.514	16.514	18.165
17. Beeldende kunst - MHHK	4.622	4.622	4.622
17. Beeldende kunst - SWWK	13.662	13.662	13.662
18. Presentatie beeldende kunst	102.992	102.992	77.303
19. Cultureel Erfgoed - Museum Hengelo	19.604	19.604	19.604
19. Cultureel Erfgoed - Historisch Archief Beckum	3.209	3.209	3.209
19. Cultureel Erfgoed - Historie Brandweer Hengelo	1.372	1.372	1.372
20. Lokale Omroep - 1Twente	222.326	222.326	214.364
Subtotaal internationaal	8.740	8.740	677
21. Uitwisseling partnerstad Emsdetten	8.740	8.740	676,5
Subtotaal jeugd	94.063	94.063	92.330
22. Vrijwillig jeugdwerk - scouting	94.063	94.063	92.330

Uitvoerings-/subsidieregelingen	Begroot 2024	Subsidieplafonds 2024	Uitgekeerd 2024
Subtotaal sport en bewegen	183.463	183.463	177.353
23. Sportkennismaking	18.991	18.991	23.574
24. Openbare ruimte inrichten en kleine evenementen	6.492	6.492	6.492
25. Deskundigheidsbevordering	20.000	20.000	17.047
26. Sporten met een beperking mogelijk maken	18.990	18.990	26.168
27. Duurzaamheid	18.990	18.990	4.072
28. FBK Games	100.000	100.000	100.000
Subtotaal welzijn	2.426.724	2.426.724	2.365.084
29. Lhbt+ – incidentele projecten en initiatieven	35.000	35.000	6.285
30. Wijkwelzijnswerk	2.179.098	2.179.098	2.207.249
31. Bewonersparticipatie - Basissubsidie erkende bewonersorganisaties	61.989	61.989	36.686
31. Bewonersparticipatie - Organiseren van wijkbrede activiteiten door erkende bewonersorganisaties	90.310	90.310	56.157
31. Bewonersparticipatie - Buurtbonnen voor ongeorganiseerde bewoners(groepen)	60.327	60.327	58.708
Subtotaal zorg	1.319.825	1.319.825	1.303.112
32. Thuis in de buurt	26.463	26.463	16.195
33. Maatschappelijke opvang, begeleiding en bemoeizorg	1.293.362	1.293.362	1.286.917
Subtotaal onderwijs	1.952.636	1.800.000	1.952.636
34. Voorschool Hengelo	1.952.636	1.800.000	1.952.636
Totaal subsidie uitvoeringsregelingen met plafond	15.458.230	15.305.594	15.238.149

6.9 Wet open overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden, als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Onderdeel van de wet is het opnemen van een Openbaarheidsparagraaf Woo in de Beleidsbegroting en Jaarstukken, waarin we inzicht geven aan de wijze waarop we uitvoering aan de wet geven. Conform de Woo maken we informatie actief en passief openbaar. Gemeente Hengelo implementeert de Woo via een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma heeft een roadmap opgeleverd waarin wordt afgetekend welke activiteiten de komende jaren te ondernemen zijn om o.a. de informatiehuishouding passend door te ontwikkelen. Dit heeft impact op bestuur, onze informatieprofessionals, informatiesystemen en informatievolume.

Wat wilden we bereiken?

In 2024 wilden we verder met de implementatie van de Woo. Het eerste Koninklijk Besluit zou genomen worden waarmee verplicht werd de eerste tranche aan informatie categorieën actief openbaar te maken. Tegelijk wilden we inzetten op informatiebewustzijn in de organisatie, het ontwikkelen van hulpmiddelen om het werken met de Woo makkelijker te maken, aansluiting te vinden bij andere grote informatiekundige veranderopgaven en technische voorzieningen treffen waarmee gegevens gemakkelijker geschikt gemaakt konden worden voor (actieve) openbaarmaking. Terwijl de verandering stapsgewijs ingevoerd moest worden waren er ook de Woo-verzoeken die afgehandeld moesten worden.

Wat hebben we bereikt?

Algemeen

- Programma governance is ingericht met periodieke Opdrachtgever/Opdrachtnemer-overleggen, en een zogeheten regiegroep onder leiding van de programmamanager met de voorzitters van diverse inhoudelijke werkgroepen;
- De roadmap is gevolgd met activiteiten die door het programma worden opgepakt;
- Het ontwerp van afhandelen van het Woo-verzoeken is in praktijk gebracht;
- Ten aanzien van informatiebewustzijn zijn er meerdere presentaties gegeven om medewerkers op de hoogte te brengen van de kernelementen van de Woo en welke impact dit kan hebben in het werk;
- Er is een intranet-omgeving gerealiseerd voor de Woo die geldt als vindplaats voor alle hulpmiddelen en informatieproducten (o.a. hulpkartaal bij Woo, richtlijn anonimiseren, uitgebreide handleiding afhandelen Woo-verzoek);
- Voor de griffie hebben we een impact-analyse uitgevoerd om te bepalen wat er voor hen nog nodig is te voldoen aan de Woo. Het programma heeft aangeboden deze resterende implementatiepunten te verzorgen;
- Regionaal nemen we samen met een aantal andere gemeenten een vooropgaande rol in het delen van informatie en aanpak aan kleinere gemeenten en Woo-plichtige organisaties.

Actieve openbaarmaking

- We hebben de Woo-index gevuld met de per 1-11-2024 verplichte informatiecategorieën;
- We hebben meer informatie categorieën actief openbaar gemaakt in de Woo-index dan wettelijk verplicht.

Informatiecategorie	Actief gepubliceerd	¹ In Woo-index	Verplicht per
Wetten en algemeen verbindende voorschriften	Ja	Ja	1-11-2024
Overige besluiten van algemene strekking	Ja	Ja	1-11-2024
Organisatie en werkwijze	Ja	Ja	1-11-2024
Bereikbaarheidsgegevens	Ja	Ja	1-11-2024
Woo-verzoeken	Aan indiener	² Nee	n.n.b.
Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges	Besluitenlijsten	Ja	n.n.b.
Beschikkingen	Gedeeltelijk	Ja	n.n.b.
Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag	Adviescolleges	Ja	n.n.b.
Jaarplannen en jaarverslagen	Geheel	Ja	n.n.b.
Vergaderstukken decentrale overheden (raadsstukken)	Geheel	Ja	n.n.b.

1 https://organisaties.overheid.nl/woo/35296/Gemeente_Hengelo

2 Woo-verzoeken publiceren we op dit moment nog niet. We starten in 2025 met het aanschaffen en inrichten van een publicatieplatform. Woo-verzoeken worden in behandeling genomen en aan de indiener beantwoord.

Passieve openbaarmaking

- Woo verzoeken worden na beoordeling doorgezet naar de verantwoordelijke lijnafdeling, en van daaruit behandeld. In 2024 hebben we 49 Woo-verzoeken ontvangen, waarvan:
- 27 Woo-verzoeken beantwoord;
- 16 Woo-verzoeken afgewezen (bijv. als gevolg van informatieverzoek, geen beschikbare informatie, documenten al openbaar, doorgezet naar ander openbaar lichaam, of wegens de antimisbruikregeling);
- 6 Woo-verzoeken nog in behandeling.

Informatiehuishouding op orde

- Nadat in 2023 de aanbesteding op anonimiseringssoftware is doorlopen, hebben we deze in 2024 geïmplementeerd. Hierbij is ook een aanvullende technische koppeling gerealiseerd met het Vergunningen-Toezicht- en Handhavingssystemen;
- We hebben een analyse gedaan naar de reikwijdte van een publicatieplatform, omdat dit vanuit meerdere wet- en regelgeving een aandachtspunt is. De scope die hierop is vastgesteld geldt als vertrekpunt voor de op te starten aanbesteding voor een publicatieplatform, waarop tenminste (een link naar) alle Woo-plichtige informatie te vinden zal zijn;
- Er is gestart met het gereed maken (opstellen en implementeren van eisen) van diverse systemen om deze straks te kunnen koppelen met het aan te schaffen publicatieplatform;
- Juridische en beleidsmatige handvatten zijn opgesteld voor het in behandeling nemen van Woo-verzoeken, actieve publicatie en het gegevensbeheer hieromtrent.

7

Jaarrekening

7.1	Balans	182
7.2	Het overzicht van baten en lasten	186
7.3	Toelichtingen	189
7.4	Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	224
7.5	WNT-verantwoording 2024	232
7.6	Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	233

7.1 Balans

Balans per 31 december (activa)

A C T I V A	31-12-2024	31-12-2023
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	299	323
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	2.015	2.003
Immateriële vaste activa	2.314	2.326
Materiële vaste activa		
Gronden uitgegeven in erfpacht	17.928	18.382
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	34.801	34.395
Investerings met economisch nut	195.622	189.020
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	48.471	41.746
Materiële vaste activa	296.822	283.543
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	8.593	722
- Gemeenschappelijke regelingen	129	129
Leningen aan:		
- Woningcorporaties	225.478	240.978
- Deelnemingen	-	-
Overige langlopende leningen	12.400	13.836
Uitzettingen:		
- Overige uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer	2.613	865
Financiële vaste activa	249.213	256.530
Vaste Activa	548.349	542.398
Vlottende Activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	42.542	41.936
Gereed product en handelsgoederen	3.654	2.920
Voorraden	46.196	44.856
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	20.481	18.875
Rekening courant verhouding met het Rijk	101.317	122.495
Rekening courant verhouding met niet financiële instellingen	8.066	6.164
Overige vorderingen	4.895	8.058
Overige uitzettingen:		
- Overige uitzettingen	-	-
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	134.759	155.592
Liquide middelen		
Kas- en banksaldi	738	707
Liquide middelen	738	707
Overlopende activa		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	441	1.372
- Het rijk	25	25
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.963	1.910
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	22.017	20.990
Overlopende activa	24.446	24.297
Vlottende Activa	206.139	225.452
Activa	754.488	767.850

Balans per 31 december (passiva)

P A S S I V A	31-12-2024	31-12-2023
Vaste Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	80.692	95.699
Bestemmingsreserve	73.415	38.163
Gerealiseerd resultaat	1.714	7.270
Eigen vermogen	155.821	141.132
Voorzieningen		
Voorzieningen	39.007	39.029
Voorzieningen	39.007	39.029
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	452.624	487.159
Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen	15.000	15.000
Waarborgsommen	109	92
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	467.733	502.251
Vaste Passiva	662.561	682.412
Vlottende Passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
Overige kasgeldleningen	-	-
Kas- en banksaldi	-	-
Overige vlottende schulden	14.413	9.419
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	14.413	9.419
Overlopende Passiva		
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkering met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Europese overheidslichamen	796	258
- Het Rijk	38.771	38.673
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.328	679
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	36.619	36.409
Overlopende Passiva	77.514	76.019
Vlottende Passiva	91.927	85.438
Passiva	754.488	767.850
Gewaarborgde geldlening	27.248	28.491
Garantiestellingen	-	-

7.2 Het overzicht van baten en lasten

Consolidatie (bedragen x € 1.000)	REKENING 2023				BEGROTING 2024				GEWIJZIGDE BEGROTING 2024				REKENING 2024			
	BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO	
Resultaat voor bestemming																
1. Veiligheid	73	9.595	-9.522		98	10.944	-10.846		82	11.111	-11.029		47	10.556	-10.509	
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.268	11.615	-10.346		1.118	13.047	-11.929		1.118	12.477	-11.359		1.274	12.575	-11.301	
3. Economie	3.266	4.640	-1.373		2.465	4.127	-1.662		23.708	23.815	-108		20.583	20.540	42	
4. Onderwijs	3.715	11.439	-7.724		4.265	12.522	-8.257		5.408	14.206	-8.797		5.312	14.345	-9.033	
5. Sport, cultuur en recreatie	9.331	31.330	-21.998		7.772	31.494	-23.722		8.602	32.535	-23.933		9.332	33.001	-23.669	
6. Sociaal domein	71.314	182.304	-110.989		49.476	175.254	-125.778		76.058	193.923	-117.865		74.679	192.410	-117.731	
7. Volksgezondheid en milieu	26.318	28.599	-2.281		27.103	30.015	-2.912		26.903	29.818	-2.915		28.225	30.867	-2.642	
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	10.580	15.482	-4.902		19.053	23.022	-3.969		23.351	27.285	-3.934		9.080	20.559	-11.479	
9. Bestuur en ondersteuning	3.422	12.596	-9.174		3.576	16.957	-13.381		4.228	13.644	-9.416		4.320	15.558	-11.238	
Resultaat voor bestemming	129.287	307.598	-178.311		114.926	317.382	-202.456		169.459	358.815	-189.356		152.852	350.412	-197.560	
Algemene dekkingsmiddelen	BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO	
1. Lokale heffingen, ongebonden	30.586	-	30.586		33.132	-	33.132		33.132	-	33.132		33.866	-	33.866	
2. Algemene uitkeringen	193.827	-	193.827		199.645	-	199.645		208.595	-	208.595		209.522	-	209.522	
3. Dividend	2.776	-	2.776		890	-	890		1.409	-	1.409		1.374	-	1.374	
4. Samenwerking en financieringsfunctie	13.891	10.617	3.274		9.847	9.059	788		14.139	9.059	5.079		14.906	10.375	4.531	
5. Ov. alg. dekkingsmiddelen	391	-	391		435	-	435		435	-	435		350	-	350	
Algemene dekkingsmiddelen	241.470	10.617	230.853		243.950	9.059	234.890		257.710	9.059	248.650		260.017	10.375	249.642	
Overhead / vennootschapsbelasting	BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO	
6. Overhead	6.218	38.929	-32.711		4.716	41.827	-37.111		6.499	45.326	-38.827		7.681	44.842	-37.162	
7. Vennootschapsbelasting	-	86	-86		-	71	-71		-	71	-71		-	64	-64	
Overhead	6.218	39.015	-32.797		4.716	41.898	-37.181		6.499	45.397	-38.898		7.681	44.907	-37.226	
Resultaat voor bestemming																
1. Veiligheid	73	9.595	-9.522		98	10.944	-10.846		82	11.111	-11.029		47	10.556	-10.509	
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.268	11.615	-10.346		1.118	13.047	-11.929		1.118	12.477	-11.359		1.274	12.575	-11.301	
3. Economie	3.538	4.640	-1.102		2.634	4.127	-1.494		23.876	23.815	60		20.766	20.540	226	
4. Onderwijs	3.715	11.439	-7.724		4.265	12.522	-8.257		5.408	14.206	-8.797		5.312	14.345	-9.033	
5. Sport, cultuur en recreatie	9.331	31.330	-21.998		7.772	31.494	-23.722		8.602	32.535	-23.933		9.332	33.001	-23.669	
6. Sociaal domein	71.314	182.304	-110.989		49.476	175.254	-125.778		76.058	193.923	-117.865		74.679	192.410	-117.731	
7. Volksgezondheid en milieu	26.318	28.599	-2.281		27.103	30.015	-2.912		26.903	29.818	-2.915		28.225	30.867	-2.642	
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	10.580	15.482	-4.902		19.053	23.022	-3.969		23.351	27.285	-3.934		9.080	20.559	-11.479	
9. Bestuur en ondersteuning	250.838	62.757	188.082		252.073	67.914	184.160		268.268	68.100	200.168		271.834	71.005	200.829	
Gerealiseerd totaal van baten en lasten	376.976	357.760	19.216		363.592	368.339	-4.747		433.667	413.271	20.396		420.549	405.859	14.690	
Mutaties reserves	BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO		BATEN	LASTEN	SALDO	

Consolidatie (bedragen x € 1.000)	REKENING 2023			BEGROTING 2024			GEWIJZIGDE BEGROTING 2024			REKENING 2024		
	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-	-	-	-	-	-	75	-	75	-	-	-
4. Onderwijs	-	-	-	-	800	-800	-	800	-800	-	800	-800
5. Sport, cultuur en recreatie	184	1.342	-1.158	-	202	-202	525	359	166	549	359	191
6. Sociaal domein	1.775	8.971	-7.196	2.532	-	2.532	9.945	8.718	1.227	9.869	8.818	1.051
7. Volksgezondheid en milieu	629	361	268	45	-	45	45	510	-465	504	361	143
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	140	-	140	-	-	-	71	11.130	-11.059	71	11.130	-11.059
9. Bestuur en ondersteuning	31.740	35.741	-4.001	12.825	9.182	3.643	43.473	53.013	-9.541	39.260	41.762	-2.501
Mutaties reserves	34.469	46.415	-11.946	15.402	10.184	5.218	54.134	74.530	-20.396	50.253	63.230	-12.976
Gerealiseerd resultaat	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO	BATEN	LASTEN	SALDO
1. Veiligheid	73	9.595	-9.522	98	10.944	-10.846	82	11.111	-11.029	47	10.556	-10.509
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.268	11.615	-10.346	1.118	13.047	-11.929	1.193	12.477	-11.284	1.274	12.575	-11.301
3. Economie	3.538	4.640	-1.102	2.634	4.127	-1.494	23.876	23.815	60	20.766	20.540	226
4. Onderwijs	3.715	11.439	-7.724	4.265	13.322	-9.057	5.408	15.006	-9.597	5.312	15.145	-9.833
5. Sport, cultuur en recreatie	9.515	32.671	-23.156	7.772	31.696	-23.924	9.127	32.894	-23.767	9.881	33.359	-23.478
6. Sociaal domein	73.090	191.275	-118.185	52.008	175.254	-123.245	86.003	202.641	-116.638	84.548	201.228	-116.680
7. Volksgezondheid en milieu	26.947	28.960	-2.013	27.148	30.015	-2.867	26.948	30.328	-3.380	28.729	31.228	-2.499
8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	10.720	15.482	-4.762	19.053	23.022	-3.969	23.422	38.415	-14.994	9.151	31.689	-22.538
9. Bestuur en ondersteuning	282.579	98.498	184.080	264.898	77.096	187.802	311.740	121.113	190.627	311.094	112.767	198.327
Gerealiseerd resultaat	411.445	404.175	7.270	378.994	378.524	471	487.800	487.800	-	470.802	469.089	1.714

Voor de analyse van de afwijkingen tussen de gewijzigde begroting en de gerealiseerde cijfers verwijzen wij naar hoofdstuk 5.2 van het jaarverslag.

7.3 Toelichtingen

7.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De Jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 19 april 2022 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

7.3.2 Algemene grondslagen voor het opstellen van de Jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar zijn in acht genomen als die bij het opmaken van de Jaarrekening bekend zijn. Winsten worden opgenomen als zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het besluit tot toekenning aan het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De eindresultaten van de vastgestelde grondexploitaties worden verrekend met de algemene reserve grondexploitatie. De verrekening is in de meerjarenraming gefaseerd in het jaar dat verwacht wordt dat de grondexploitatie kan worden afgesloten. In enkele gevallen vindt er een tussentijdse verrekening plaats. Een tussentijdse verrekening kan alleen plaatsvinden, wanneer er aan onderstaande regels wordt voldaan:

- Verliezen zullen worden genomen in het jaar waarin deze tot uitdrukking komen (onafwendbaar zijn). Voor deze negatieve complexen wordt een voorziening gevormd tegen contante waarde;
- Tussentijdse winst dient genomen te worden conform de Percentage of completion (Poc) methode. Naar rato van gerealiseerde kosten en opbrengsten wordt de winst genomen. Dit conform de spelregeld zoals opgenomen in de notitie grond exploitaties van de commissie BBV.

De balans geeft de stand van zaken weer voor wat betreft de omvang en samenstelling van het vermogen, zowel per balansdatum alsmede de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar (artikel 30 BBV). De balans bestaat uit Activa en Passiva.

Activa wordt onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente al dan niet duurzaam te dienen. Passiva wordt onderscheiden in vast en vlottend.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende verlofaanspraken. Vakantiedagen en verlofsaldi leiden in principe niet tot een uitbetaling, tenzij medewerkers uit dienst gaan.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering is in de Jaarrekening de algemene uitkering opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeente afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid en volledigheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. Conform de uitspraak van de commissie BBV is in de Jaarrekening het uitgekeerde bedrag opgenomen en is er geen schatting opgenomen van nog te ontvangen eigen bijdragen.

Bedragen opgenomen in financiële tabellen zijn x € 1.000. Bij de tekstuele toelichting op de balans is de afronding gedaan tot miljoenen euro's, tenzij anders is aangegeven.

Vaste Activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa (artikel 33 BBV).

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn, evenals materiële vaste activa, niet financieel van aard. Ze zijn niet tastbaar, in tegenstelling tot materiële vaste activa. Alle activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (artikel 63 BBV), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De kosten van het sluiten van geldleningen (incl. de betaalde boeterente) worden geactiveerd en over maximaal de looptijd van de lening volledig afgeschreven. Indien geen nieuwe lening wordt aangetrokken zijn de kosten van vervroegde aflossing (boeterente) niet geactiveerd, maar als last verantwoord.

De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden volledig afgeschreven in maximaal 5 jaar.

Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden, bedoeld in artikel 34, onderdeel c, is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt. Deze worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdrage verminderd met de afschrijvingen. Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven als was het actief waarvoor de bijdrage wordt verstrekt in bezit van de gemeente.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa (inclusief Software) zijn te onderscheiden in:

- Investerings met een economisch nut (het is verhandelbaar / kan opbrengst genereren);
- Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut (artikel 35 BBV).
- Investerings met een economisch nut in erfpacht

Activa met een economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Tevens zijn de uit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven.

Activa in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De "verordening op het Financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo" is in 2023 vernieuwd en in de "Nota investerings- en activeringsbeleid 2024" zijn de regels omtrent waarderen en afschrijven van activa nader vastgelegd.

In beginsel wordt lineair afgeschreven. Slechts in incidentele gevallen wordt een afwijkende afschrijvingsmethode gekozen, bijvoorbeeld omdat wet- en regelgeving dit voorschrijft of om fluctuaties in tarieven te voorkomen. Afschrijvingen geschieden op basis van een bestendige gedragslijn en zijn onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen (percentages) zijn:

Soort actief	Afschrijving
Onderzoek en ontwikkeling	20,0%
Grond	0,0%
Riolering	2 - 3,3%
Openbare verlichting	4,0%
Wegen	3,3%
Parkeerapparatuur	6,67 - 10,0%
Gebouwen	2,5%
Vervoermiddelen	10 - 12,5%
Soft- en hardware	16,6 - 33,3%

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde (onderhouds)voorziening gebracht.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van de eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Indien de gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn uitgegeven vindt waardering tegen registratiewaarde plaats.

Financiële vaste activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd van langer dan één jaar worden onder de financiële vaste activa opgenomen. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar behoren tot de vlottende activa.

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten). De verstrekte leningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde bestaande uit de initiële verstrekking verminderd met de jaarlijkse aflossingen. Indien nodig heeft afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde van de leningen in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn

gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de deelneming duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs zal er een voorziening worden getroffen voor de waarde vermindering tot marktwaarde.

Flottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar, de liquide middelen en de overlopende activa (Artikel 37 BBV).

Voorraden

De grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden vermeerderd met de toegerekende algemene beheerskosten (inclusief rente) en verminderd met de gerealiseerde verkopen. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs, vindt waardering plaats tegen deze lagere marktwaarde.

De onderhanden werken incl. de bouwgronden in exploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen en ontvangen (rijks)subsidies.

Voor verwachte incourantheid van de voorraad of voor verwachte verliezen op grondexploitatie is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening is bepaald op de contante waarde van de voorraad.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien is voldaan aan de volgende voorwaarden, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De vorderingen zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen verkrijgingsprijs opgenomen. Kas- en Banksaldi worden daarbij afzonderlijk opgenomen.

Vaste passiva

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer (Artikel 41 BBV).

Eigen vermogen

Het eigen vermogen kent geen eigenstandige waardering. Feitelijk vormt het eigen vermogen de resultante van alle overige in de balans opgenomen posten, die wel een eigenstandige waardering kennen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders (op basis van actuariële berekeningen) is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd, o.a. o.v.v. gehanteerde rekenrente.

De voorzieningen ter egalisering van kosten stelen op een actuele meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is het beleid ter zake nader uiteengezet.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan de reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar worden gesplitst in kasgeldleningen, bank- en giroaldi alsmede in overige schulden. De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen jegens een derde om op een bepaalde manier te handelen of presteren. Deze worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De Verplichting is in het begrotingsjaar opgebouwd en komt in een volgend begrotingsjaar tot betaling. Hieronder vallen ook van overheidswege ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Aan de passiefzijde van de balans worden buiten de balanstelling opgenomen het bedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen een borgstelling of garantstelling is verstrekt (Artikel 50 BBV).

Borgstelling

Bij een borgstelling wordt altijd waarborg voor een bepaald bedrag verleend. Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Garantstelling

Bij een garantstelling kan in principe ook een garantstelling worden gedaan zonder een maximumbedrag.

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hier wordt melding gemaakt van de financiële verplichtingen waarbij de gemeente Hengelo voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, voor zover dit niet blijkt uit de balans.

Overige gegevens

Alle ten tijde van het opmaken van de Jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de Jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt.

Rechtmatigheid

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:

- Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals in 2024 door de raad is vastgesteld;
- Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
- Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 14 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 234.000,- is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

7.3.3 Toelichting op de balans

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2024:

Immateriële vaste activa	Boek- waarde 01-01-2024	Invest.	Des- invest.	Bijdr.	Afwaard.	Afschr.	Boek- waarde 31-12-2024
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	323	-	-	-	-	25	299
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	-	-	-	-	-	-
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	2.003	190	-	-	-	178	2.015
Totaal immateriële vaste activa	2.326	190	-	-	-	203	2.314

De immateriële vaste activa betreft het disagio op de lening van de Deutsche Bank AG. De lening werd in 2011 verstrekt tegen een koers van 95,583%, een disagio derhalve van € 622.050. Dit disagio wordt gekoppeld aan de looptijd van de lening afgeschreven met € 25.000 per jaar. De lening loopt af in 2036. Daarnaast betreffen de immateriële activa de bijdragen aan activa in eigendom van derden zoals de Stichting Schouwburg, Markt 8; Hengelo Promotie en de bijdrage voor de kunstijbaan in Enschede.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen: (zie volgende bladzijde). De belangrijkste mutaties betreffen:

Investerings: De grootste investering betreffen voornamelijk:

Economisch nut: € 25,7 miljoen

- € 8,0 miljoen aankoop grond en pand Hazenweg
- € 3,0 miljoen project Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W
- € 2,5 miljoen project Uitvoeringskrediet Zonneveld Boeldershoek

Maatschappelijk nut: € 13,3 miljoen

- € 2,6 miljoen project Uitvoeringskrediet Wetplein
- € 2,5 miljoen project Uitvoeringskrediet F35 Bankastraat

Desinvesteringen : betreffen verkoop gronden.

Bijdragen: de bijdragen (van derden) betreffen voornamelijk onder:

- *Economisch nut: € 6,8 miljoen*
- € 4,4 miljoen bijdragen uit voorziening rioolrenovatie
- € 2,0 miljoen bijdragen uit EU, Provincie en Rijk, Project Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W
- *Maatschappelijk nut: € 5,2 miljoen*
- € 1,3 miljoen subsidie Provincie, Rijk en voorziening rioolrenovatie, Project Uitvoeringskrediet F35 Bankastraat
- € 1,2 miljoen subsidie Provincie, Rijk en voorziening rioolrenovatie, Project Uitvoeringskrediet Wetplein
- € 0,8 miljoen voorziening rioolrenovatie, Project Uitvoeringskrediet Bloemenbuurt
- € 0,5 miljoen interne bijdrage, Project Uitvoeringskrediet Laan van Driene/PC Hooftlaan rotonde

Afwaarderingen: betreft afwaardering gronden Geleenstraat. Inventarisatie leert dat er geen mogelijkheden meer zijn om te ontwikkelen aan Geleenstraat. Dit besluit is reeds meegenomen in de 2^e Berap 2024.

Afschrijvingen: betreft de reguliere afschrijving (± € 11,5 miljoen).

Herrubricering: Gronden gekwalificeerd onder MVA zijn naar Onderhanden werk overgeheveld. Betreft ingebrachte gronden in Campus Driene, Woonwagenlocatie, Hart van Zuid verspreide gronden en erfpachtgrond welke wordt ingebracht in Beekstraat en omgeving. Totale waarde € 3,4 miljoen.

Op de boekwaarde van materiële vaste activa "Gronden en terreinen met economisch nut" wordt de Voorziening "Voormalige Niet in exploitatie genomen bouwgronden" in mindering gebracht. Dit betreffen conform het BBV de strategische gronden. De kolom "Boekwaarde" is exclusief de genoemde voorziening, de kolom "Balanswaarde" is inclusief de voorziening. De voorziening bedraagt ultimo 2024 € 11,7 miljoen.

De voorziening en de balanswaarde zijn in aparte kolommen zichtbaar gemaakt.

Materiële vaste activa	2024				2024				2024					
	Balans- waarde 01-01-2024	Boek- waarde 01-01-2024	Herrubri- cing 01-01-2024	Balans- waarde 01-01-2024	Boek- waarde 01-01-2024	Herrubri- cing 01-01-2024	Invest.	Des- invest.	Bijdr.	Afwaar- dering	Afschr.	Boek- waarde 31-12-2024	Voor- ziening 31-12-2024	Balans- waarde 31-12-2024
	189.020	202.011	-	189.020	202.011	-2.989	17.870	-	223	96	9.242	207.331	11.709	195.622
M.V.A. met economisch nut:														
Gronden en terreinen	36.971	49.963	-	36.971	49.963	-2.989	4.195	-	-	96	-	51.073	11.709	39.364
Woonruimten	24	24	-	24	24	-	-	-	-	-	2	22	-	22
Bedrijfsgebouwen	117.367	117.367	-	117.367	117.367	-	7.496	-	54	-	4.429	120.380	-	120.380
Grond, weg en waterbouwkundige werken	529	529	-	529	529	-	-	-	-	-	141	388	-	388
Vervoermiddelen	15	15	-	15	15	-	-	-	-	-	8	7	-	7
Machines, apparaten en installaties	21.984	21.984	-	21.984	21.984	-	5.374	-	31	-	3.538	23.789	-	23.789
Ov. materiële vaste activa	12.129	12.129	-	12.129	12.129	-	805	-	138	-	1.124	11.672	-	11.672
M.V.A. met econ. nut door heffingen:	34.395	34.395	-	34.395	34.395	-	7.814	-	6.601	-	807	34.801	-	34.801
Gronden en terreinen	361	361	-	361	361	-	-	-	-	-	-	361	-	361
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	744	744	-	744	744	-	-	-	-	-	26	718	-	718
Grond, weg en water- bouwkundige werken	32.683	32.683	-	32.683	32.683	-	7.639	-	6.601	-	621	33.100	-	33.100
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	607	607	-	607	607	-	-	-	-	-	160	447	-	447
Ov. materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-	175	-	-	-	-	175	-	175
M.V.A. met econ. nut in erfpacht:	18.382	18.382	-	18.382	18.382	-453	-	1	-	-	-	17.928	-	17.928
M.V.A. met maatschappelijk nut:	41.746	41.746	-	41.746	41.746	-	13.373	-	5.235	-	1.413	48.471	-	48.471
Waarvan voor 1 januari 2017	8.802	8.802	-	8.802	8.802	-	-	-	-	-	536	8.266	-	8.266
Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grond, weg en water- bouwkundige werken	31.330	31.330	-	31.330	31.330	-	11.543	-	4.865	-	1.012	36.996	-	36.996
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines, apparaten en installaties	9.036	9.036	-	9.036	9.036	-	1.529	-	362	-	323	9.880	-	9.880
Ov. materiële vaste activa	1.380	1.380	-	1.380	1.380	-	301	-	8	-	78	1.595	-	1.595
Totaal	283.543	296.534	-	283.543	296.534	-3.442	39.057	1	12.059	96	11.462	308.531	11.709	296.822

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit kapitaalverstrekkingen en leningen. De mutatie in de balanswaarde van deze activa wordt veroorzaakt door aflossingen, afschrijvingen, (des)investeringen en wijzigingen in de bijbehorende voorziening. Dit heeft voor een afname van de balanswaarde van € 7,3 miljoen gezorgd.

De gemeentelijke deelnemingen bestaan uit aandelen in:

- Twence € 7.871.200
- BNG Bank € 436.215
- Twente Milieu N.V. € 154.285
- Warmtebedrijf Hengelo € 90.000
- Enexis N.V. € 40.840

In deze opsomming is Twence nieuw. In december 2024 hebben we 40.000 aandelen Twence gekocht. Dit was het resultaat na een langdurig proces waarin we uiteindelijk hebben ingestemd met het vertrek van 3 gemeenten uit Twence. De 105.681 aandelen die we tot het aankoopmoment al in bezit hadden vertegenwoordigen geen balanswaarde, omdat deze aandelen door overdracht zijn verkregen (zonder betaling). De nieuwe aandelen zijn als deelneming op de balans verantwoord.

De kapitaalverstrekking aan de gemeenschappelijke regeling betreffen de inleggeden in de Stadsbank Oost Nederland.

Het bedrag aan uitgezette leningen aan woningbouwcorporaties van € 225 miljoen betreft leningen aan de Hengelose woningcorporatie Welbions. De leningen zijn voor 100% bestemd voor investeringen in de sociale huisvesting en zijn als zodanig "staatssteunproof". Leningen aan woningbouwcorporaties werden verstrekt tegen de leningsvoorwaarden waartegen de gemeente de lening afsluit, vermeerderd met een opslag van 0,065%. Er zijn in 2024 twee leningen afgelost met een waarde van € 15,5 miljoen. De leningen worden gedekt door een recht van eerste hypotheek, gevestigd ten gunste van de gemeente. De overwaarde van deze hypotheek is in overeenstemming gebracht met de WSW-norm (200% van de WOZ-waarde van de woningen).

Onder leningen aan Deelnemingen zijn de leningen aan Warmtenetwerk Hengelo B.V. (€ 1 miljoen) en Warmtebedrijf Hengelo B.V. (€ 1,11 miljoen) opgenomen. De terugbetaling van de twee achtergestelde leningen is afhankelijk van de toekomstige resultaten van de opgerichte B.V.'s. De toekomstige resultaten van beide B.V.'s zijn onvoldoende om aflossingen op de geldleningen te verwachten. Beide leningen zijn volledig in de voorziening oninbaar opgenomen.

Het bedrag in de voorziening onder Deelnemingen en Overige langlopende geldleningen is € 3,6 miljoen. Hiervan betreft € 2,1 miljoen de achtergestelde leningen aan beide warmtebedrijven in Hengelo. Een bedrag van € 0,3 miljoen heeft betrekking op BBZ-kredieten en € 0,5 miljoen op WTC. Overige leningen: € 0,7 miljoen. De voorziening wordt bepaald op basis van de financiële positie van de leningnemer, gebaseerd op ontvangen jaarstukken, kengetallen en op basis van informatie van de organisatie zelf, de accounthouder of de financiële administratie m.b.t. betalingsgedrag. De hypotheekverstrekking aan (ex-)ambtenaren is een aflopende regeling. Er wordt wel afgelost. Er kunnen geen nieuwe leningen meer verstrekt worden. Er staat nog € 2,4 miljoen uit.

De overige financiële vaste activa zijn als volgt te specificeren:

Het saldo uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer bestaat uit een bijdrage aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) voor het verstrekken van startersleningen.

Financiële vaste activa	Balans- waarde 01-01-2024	Boek- waarde 01-01-2024	Invest.	Des- invest.	Afw.	Afschr./ aflos. 31-12-2024	Boek- waarde 31-12-2024	Voor- ziening 31-12-2024	Balans- waarde 31-12-2024
Kapitaalverstrekkingen aan:									
- Deelnemingen	722	722	7.871	-	-	-	8.593	-	8.593
- Gemeenschappelijke regelingen	129	129	-	-	-	-	129	-	129
Kapitaalverstrekkingen aan:	851	851	7.871	-	-	-	8.722	-	8.722
Leningen aan:									
- Woningcorporaties	240.978	240.978	-	-	-	15.500	225.478	-	225.478
- Deelnemingen	-	2.039	-	-	-	-64	2.103	2.103	-
Overige langlopende leningen	13.836	15.370	149	-	-	1.578	13.941	1.541	12.400
Totaal financiële vaste activa (niet in activa module)	254.814	258.387	149	-	-	17.014	241.522	3.644	237.878
Uitzettingen:									
- Overige uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of langer	865	865	1.863	-	-	115	2.613	-	2.613
Uitzettingen:	865	865	1.863	-	-	115	2.613	-	2.613
Totaal financiële vaste activa	256.530	260.103	9.883	-	-	17.129	252.857	3.644	249.213

Flottende activa

Voorraden

Voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Voorraad	Boek- waarde 01-01-2024	Voorziening 01-01-2024	Balans- waarde 01-01-2024	Herrubri- cering	Boek- waarde 01-01-2024	Balans- waarde 01-01-2024
Onderhanden werk, waaronder:						
bouwgronden in exploitatie	77.197	50.615	26.582	3.442	80.639	30.024
Tussentijdse winstneming	15.354	-	15.354	-	15.354	15.354
Gereed product en handelsgoederen	2.920	-	2.920	-	2.920	2.920
Totaal	95.471	50.615	44.856	3.442	98.913	48.298

Voorraad	Vermeerde- ringen 2024	Verminde- ringen 2024	Boek-waarde 31-12-2024	Voorziening 31-12-2024	Balans 31-12-2024
Onderhanden werk, waaronder:					
bouwgronden in exploitatie	29.767	23.597	85.843	44.546	41.297
Tussentijdse winstneming	17	14.126	1.245	-	1.245
Gereed product en handelsgoederen	1.034	300	3.654	-	3.654
Totaal	30.818	38.023	90.742	44.546	46.196

De waardering van de gronden in exploitatie per 31 december 2024 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 31 december 2024. Dit betreft de beste inschatting op dit moment die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) worden herzien.

Deze periodieke herziening kan leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie, de hiermee samenhangende voorziening voor verlieslatende grondexploitaties en de hiermee samenhangende tussentijdse winst voor winstgevendende grondexploitaties. Het belangrijkste risico is gelegen in de rente.

Voor een gedetailleerde toelichting op de grondexploitaties, de gehanteerde uitgangspunten alsmede risico's en onzekerheden van grondexploitaties verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

Er heeft een herrubricering van gronden plaatsgevonden. Gronden gekwalificeerd onder MVA zijn naar Onderhanden werk overgeheveld. Betreft ingebrachte gronden in Campus Driene, Woonwagenlocatie, Hart van Zuid verspreide gronden en erfpachtgrond welke wordt ingebracht in Beekstraat en omgeving. Totale waarde € 3,4 miljoen.

Onderhanden werk	31-12-2024	31-12-2023
Gronden in exploitatie	25.484	21.367
Bedrijventerreinen	17.059	20.568
Totaal	42.542	41.935
Nog te maken kosten	94.399	88.515
Nog te verwachten opbrengsten	110.133	105.956
Verwacht exploitatieresultaat	26.808	24.494

Het eindresultaat van de in exploitatie genomen gronden bedraagt minus € 26,8 miljoen op eindwaarde. Dat wil zeggen dat de verliesgevende exploitaties € 26,8 miljoen meer middelen uit de reserve grondexploitaties vragen dan dat de winstgevende exploitaties aan de reserve toevoegen.

Uit de winstgevende exploitaties vloeit € 22 miljoen naar de reserve en de verliesgevende grondexploitaties vragen € 48,8 miljoen (exclusief de externe grondexploitaties). Deze bedragen zijn de totale eindwaarden van de complexen.

Voor de te verwachten verliezen zijn voorzieningen gevormd tegen de contante waarde. Voor de € 48,8 miljoen aan verliezen voor exploitaties in de gemeentelijke administratie is voor € 44,5 miljoen aan voorzieningen getroffen. Dat wil zeggen dat er nu € 44,5 miljoen beschikbaar is om € 48,8 miljoen aan verliezen in de toekomst te kunnen betalen. Het verschil wordt in de loop van de tijd overbrugd door rente bijschrijvingen.

Voor de te verwachten winsten zijn tussentijdse winsten gevormd tegen de contante waarde. Voor de € 22,0 miljoen aan winsten voor exploitaties in de gemeentelijke administratie is voor € 1,2 miljoen aan tussentijdse winst getroffen.

Boekwaarde overzicht grondexploitaties inclusief winstneming

Omschrijving	Boekwaarde per 01-01-2024	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Boekwaarde herzieningen per 31-12-2024	Boekwaarde balans	Nog te realiseren kosten	Te realiseren bijdragen en opbrengsten	Verwacht eindresultaat
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	4.133.993	-79.073	-516.935	3.537.985	3.537.985	-	5.301.158	-1.763.173
10 Huurgronden	1.933.450	783.931	-100.000	2.617.381	2.617.381	-	2.548.846	68.535
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom	4.609.014	1.595.419	-0	6.204.433	6.204.433	-	5.542.637	661.796
62 Schalmeden	8.760.560	-	-	8.760.560	8.760.560	-	3.113.600	5.646.960
66 Sportpark Groot Driene	2.388.573	-	-2.388.573	-	-	-	-	-
68 Stadspark Weusthag	1.876.702	-	-783.931	1.092.770	1.092.770	-	1.397.592	-304.821
81 Boeldershoek Oost	3.533.059	-	-	3.533.059	3.533.059	-	1.963.320	1.569.739
90 Westermaat Veld	2.103.186	-	-	2.103.186	2.103.186	-	498.291	1.604.895
Materiele Vaste Activa	29.338.537	2.300.277	-3.789.440	27.849.374	27.849.374	-	20.365.442	7.483.930
Vorraden - Nog te betalen "Bougrond niet in exploitatie"								
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden								
104 Lange Wemen	2.382.057	149.138	-962	2.532.158	2.532.158	48.714	-0	2.580.872
101 Broek Noord	5.525.252	229.205	1.469.733	4.284.725	4.284.725	1.736.723	628.583	5.392.865
28 Marskant	3.977.942	270.622	1.722.666	2.525.898	2.525.898	1.011.178	1.715.526	1.821.550
44 Veldwijk Noord	-1.374.828	446.551	-	-928.277	-928.277	105.872	195.250	-1.017.655
52 Dalmeden	13.016.517	-6.015.098	7.001.418	0	0	-	-	0
666 Dalmeden	-	23.169.148	10.790	23.158.358	23.158.358	6.036.174	46.659.944	-17.465.412
583 Herontwikkeling Beckumerstraat	-282.521	28.746	-	-253.775	-253.775	134.418	378.040	-497.398
Beckum	122.481	12.282	-	134.763	134.763	1.320.290	1.410.904	44.149
Woonwagens	-	7.548.409	1.959.895	5.588.514	5.588.514	5.831.477	8.008.286	3.411.706
Beekstraat	-	547.806	-	547.806	547.806	733.699	698.673	582.831
Campus Driene	-	3.383.280	2.908	3.380.372	3.380.372	15.158.244	17.533.122	1.005.494
Hart van Zuid	15.731.795	2.524.367	2.948.215	15.307.948	15.307.948	15.530.242	9.666.082	21.172.107
Vorraden - Woningbouw in exploitatie	39.098.696	32.294.457	15.114.663	56.278.489	56.278.489	47.647.031	86.894.411	17.031.109
Vorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"								
790 Verspreide gronden Hart van Zuid	-	-	-	-	-	-	-	-
Vorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"								
Woningbouw in exploitatie								
16 Gezondheidspark	13.754.526	314.154	943.934	13.124.746	13.124.746	651.763	7.248.192	6.528.318
35 Oosterveld	4.664.600	113.810	4.778.410	-	-	-	-	-
96 Westermaat Campus	18.403.719	337.762	3.715.032	15.026.449	15.026.449	543.436	8.014.500	7.555.385
716 Kanaalzone	-778.149	24.686	27.156	-780.618	-780.618	77.365	614.427	-1.317.680
Walkatenplein	2.053.411	140.815	-	2.194.226	2.194.226	928.140	6.116.385	-2.994.018
Vorraden - Bedrijvencomplexen in exploitatie	38.098.108	931.226	9.464.531	29.564.803	29.564.803	2.200.705	21.993.504	9.772.005

Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder zijn als volgt verdeeld:

Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Boekwaarde 31-12-2024	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2024	Balanswaarde 31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	20.481	-	20.481	18.875
Rekening courant verhouding met het Rijk	101.317	-	101.317	122.495
Rekening courant verhouding met niet financiële instellingen	8.520	454	8.066	6.164
Overige vorderingen	8.945	4.050	4.895	8.058
Overige uitzettingen:				
- Overige uitzettingen	-	-	-	-
Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	139.263	4.504	134.759	155.592

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar zijn met € 20,8 miljoen afgenomen. Dit ontstaat door de volgende mutaties:

- Toename vorderingen op openbare lichamen ad. € 1,6 miljoen;
- Afname rekening-courant verhouding met het Rijk ad. € 19,3 miljoen;
- Afname overige vorderingen ad. € 3,1 miljoen.

Deze mutaties zijn hieronder nader toegelicht.

Vorderingen op openbare lichamen (toename € 1,6 miljoen)

De vorderingen op openbare lichamen zijn toegenomen met een bedrag ad. € 1,6 miljoen. Deze mutatie bestaat met name uit:

- BCF belastingdienst € 1,4 miljoen.
- Overige debiteuren € 0,2 miljoen.

Rekening-courant verhouding (afname € 19,3 miljoen)

De rekening-courant verhoudingen zijn afgenomen met een bedrag ad. € 19,3 miljoen. Deze mutatie bestaat met name uit:

- Rekening courant SVN € 1,3 miljoen
- Rekening courant GBTwente € 0,6 miljoen
- Rekening courant verhouding met het Rijk inzake schatkistbankieren € -21,2 miljoen

Van de debiteuren GBTwente is € 0,5 miljoen als dubieus aangemerkt en hier is een voorziening voor getroffen.

Overige vorderingen (afname € 3,1 miljoen)

De overige vorderingen (debiteuren) laten een afname zien van € 3,1 miljoen. Deze mutatie bestaat met name uit:

- Debiteuren algemeen € -2,8 miljoen
- Voorziening debiteuren € 0,3 miljoen
- Bijstandsdebiteuren € -0,6 miljoen

De overige vorderingen bestaan voor € 7,0 miljoen uit bijstandsdebiteuren. Van deze vordering is € 3,9 miljoen aangemerkt als dubieus en hiervoor is een voorziening getroffen.

De gemeente is verplicht om overtollige middelen, boven het drempelbedrag, onder te brengen bij het Ministerie van Financiën via het zogenaamde schatkistbankieren. Eventuele overtollige middelen mogen niet worden belegd bij andere partijen. Onder voorwaarden mogen wel leningen worden verstrekt aan andere decentrale overheden.

Het drempelbedrag bedroeg € 8,2 miljoen euro in 2024. Uit onderstaande tabel blijkt dat de gemeente in 2024 het drempelbedrag niet heeft overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	8161			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	509	507	499	505
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	7.652	7.654	7.662	7.656
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	408.052			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	408.052			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.		Drempelbedrag	8161		
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	46.355	46.111	45.949	46.473
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	509	507	499	505

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit door de gemeente aangehouden kas en bankrekeningen.

Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
Banksaldi	683	656
Kassaldi	55	51
Liquide middelen	738	707

In de banksaldi zijn ook de derdenrekeningen Rabobank ROZ en BNG ROZ met een totaalsaldo van € 0,2 miljoen opgenomen. Alleen het ROZ kan hierover beschikken.

Overlopende activa

De overlopende activa wordt als volgt verdeeld:

Overlopende activa	31-12-2024	31-12-2023
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	441	1.372
- Het rijk	25	25
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.963	1.910
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	22.017	20.990
Overlopende activa	24.446	24.297

De overlopende activa zijn in 2024 toegenomen met € 0,15 miljoen.

De onderbouwing van de Nog te ontvangen bijdragen van EU, Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen is terug te vinden in onderstaande tabel.

De boekwaarde van € 22 miljoen betreffende de nog te ontvangen bedragen (€ 19,7 miljoen) en vooruitbetaalde bedragen (€ 2,3 miljoen) bestaat voornamelijk uit:

Nog te ontvangen bedragen ad. € 19,7 miljoen:

- € 4,8 miljoen nog te ontvangen rente van uitstaande geldleningen en € 14,7 miljoen diverse nog te ontvangen bedragen, waarvan groter dan € 1,0 miljoen:
- € 2,2 miljoen bijdrage beschermd wonen 2024
- € 2,0 miljoen COA inkomsten 2024
- € 1,9 miljoen variabele opbrengst afvalstoffenheffing 2024
- € 1,6 miljoen resultaat Businesspark XL
- € 1,1 miljoen compensatie Jettenregeling 2023

Vooruitbetaalde bedragen ad. € 2,3 miljoen:

- € 1,36 miljoen software/licenties
- € 0,2 miljoen subsidie Energie van Hengelo Fix Brigade 2024
- € 0,2 miljoen bevoorschotting Jarabee
- € 0,5 miljoen overige vooruit ontvangen bedragen

Omschrijving NTO overheidssubsidies	01-01-2024	Toegevoegd in 2024	Ontvangen in 2024	31-12-2024
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:				
Nog te ontvangen bedragen Europese Overheidslichamen	1.372	-	931	441
NTO EU Inzet van de ondernemersadviseur ROZ	252	-	83	169
NTO EU CEF Kanaal	1.120	-	848	272
Nog te ontvangen bedragen Rijk	25	-	-	25
NTO Rijk Geluidsanering Breemarsweg Oost	25	-	-	25
Nog te ontvangen bedragen overige Nederlandse overheidslichamen	1.910	150	97	1.963
NTO Prov. 550 Duurzaam Veilig	97	-	97	-
NTO Prov.cultuureducatie Cultuur aan de basis 2.0	44	13	-	57
NTO Prov.F35 Slachthuisweg - Banakstraat	161	-	-	161
NTO Prov. Marktpl. kernwinkelgeb. klimaatadapt.	24	-24	-	-
NTO Prov. PS730 Subsidie Stadsarrangement	536	-186	-	350
NTO Prov. verbeteren en verdiepen Twentekanaal 2	1.010	190	-	1.200
NTO Prov. PS745 IVRI's busbanen	23	132	-	155
NTO Prov. Project loket deelmobiliteit Overijssel	15	3	-	18
NTO Prov. Progr.plan fietsen werkt fietsmakelaar	-	2	-	2
NTO Prov. Mon Regionale Energie Strategie Twente	-	11	-	11
NTO Prov. Project realisatie flexwoningen	-	9	-	9
Totaal	3.307	150	1.028	2.429

Vaste passiva

Eigen Vermogen

Het verloop van de reserves in 2024 per soort reserve:

Eigen vermogen	Toevoegingen			Onttrekkingen			Boekwaarde 31-12-2024
	Boekwaarde 01-01-2024	Bestemming resultaat vorig boekjaar	via resultaat-bestemming bij het overzicht van baten en lasten	Te bestemmen resultaat 2024	via resultaat-bestemming bij het overzicht van baten en lasten	Afschr. op activa	
Algemene reserves:							
Algemene reserve	74.162	4.822	14.085	-	29.726	-	63.343
Reserve grondexploitatie	21.537	-	2.371	-	6.559	-	17.349
Bestemmingsreserves	38.163	2.448	46.773	-	13.717	252	73.415
Bestemd resultaat 2023	7.270	-7.270	-	-	-	-	-
Te bestemmen resultaat 2024	-	-	-	1.714	-	-	1.714
Totaal eigen vermogen	141.132	-	63.229	1.714	50.002	252	155.821

Het te bestemmen resultaat over 2024 is € 1,7 miljoen. Het voorstel voor bestemming van dit resultaat is opgenomen in Hoofdstuk 4.

In onderstaand overzicht en in de toelichting reserves zijn de mutaties per reserve vermeld.

Mutaties in de reserves

Reserve	nr.	Boekwaarde 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Betemming resultaat 2023	Te bestemmen resultaat 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Algemene reserve							
Algemene reserve	101	74.162	14.085	29.726	4.822	-	63.343
Reserve Grex Algemeen	150	21.537	2.371	6.559	-	-	17.349
Subtotaal Algemene reserve		95.699	16.456	36.285	4.822	-	80.692
Bestemmingsreserves							
Vereveningsreserve binnenstad	313	55	-	-	-	-	55
Reserve ruimtelijke kwaliteit binnenstad	314	71	-	71	-	-	-
Reserve dekking kapitaallasten	320	5.024	16.157	252	-	-	20.929
Reserve Vastgoedbedrijf	327	2.409	150	223	-	-	2.336
Reserve duurzaamheid	328	926	-	-	-	-	926
Reserve Duurzaam Veilig	329	85	-	-	-	-	85
Reserve Gebiedsontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork	330	-	11.130	-	-	-	11.130
Reserve bodemsanering	332	3.616	362	504	-	-	3.474
Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij	334	4.571	-	-	-	-	4.571
Reserve TOZO	335	3.538	-	979	-	-	2.559
Reserve ondernemersfonds	336	1.180	-	900	-	-	280
Reserve vluchtelingen	337	10.671	7.318	7.950	1.500	-	11.539
Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg	350	2.078	359	467	-	-	1.970
Reserve Onderwijshuisvesting	367	-	800	-	-	-	800
Reserve aanjaagbudget talentopgave	370	-	5.144	155	-	-	4.989
Reserve Nog uit te voeren werken/activiteiten	371	3.510	5.353	2.321	948	-	7.490
Reserve Organisatieontwikkeling	372	91	-	24	-	-	67
Reserve Compensatiefonds Bomenverordening	374	298	-	83	-	-	215
Reserve onderhoud buurtcentra	398	40	-	40	-	-	-
Subtotaal Bestemmingsreserves		38.163	46.773	13.969	2.448	-	73.415
Subtotaal Saldo van de rekening		7.270	-	-	-7.270	1.714	1.714
Totaal eigen vermogen		141.132	63.229	50.254	-	1.714	155.821

Toelichting reserves

Algemene reserve (101) : € 63.343

Doel: Gevormd vanuit resultaten van algemene middelen zonder directe bestemming, nodig t.b.v. het weerstandsvermogen van de gemeente (o.a. voor calamiteiten).

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 145	4e verzamelwijziging 2024	€ 11.130	Storting reserve Gebiedsontwikk. KMS tlv Alg.res.
€ 7.964	Zomernota 2024-2028	€ 952	Ingroeipad TFP vanuit AR
€ 5.971	2e Beleidsrapportage 2024	€ 1.908	Ingroeipad TFP vanuit AR beklemd
€ 5	Rentetoevoeging 0,1% van € 5 miljoen	€ 1.270	Transformatiebudget vanuit AR beklemd
		€ 6.004	Zomernota 2023-2027: onttrekking aan AR
		€ 13	Zomernota 23-27: motie C01-M03 Laat beiaard klinken
		€ 100	Zomernota 2023-2027: motie C01-M08 Motiemarkt
		€ 7.600	MFA Beckum naar reserve dekking kapitaallasten
		€ 140	Hijsinstall.schouwburg nr reserve dekking kap.Istn
		€ 520	Onttrekking kosten Binnenveldweg
		€ 89	Werkelijke lasten HEMO 2024 tlv AR

Bestemming van het resultaat: € 1.714

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		€ 4.822	Rekening resultaat 2023 na bestemming
		€ 1.500	Opvang vluchtelingen
		€ 151	Versterking en Vernieuwing 2023-2024
		€ 70	Hengelo's Werken
		€ 567	Beschermd Wonen
		€ 80	Voorbereidingsbudget IHP
		€ 30	Veilige steden
		€ 50	Invoeringskosten omgevingswet

Reserve grondexploitatie incl. Hart van Zuid (150) : € 17.349

Doel: Buffer ter afdekking van de risico's grondexploitatie.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 831	Erfpachtresultaat	€ 89	Bijdrage Horecawand
€ 1.236	Rente GZ 2023 Reserve en voorziening	€ 77	Aanpassing boekwaarde Geleenstraat
€ 71	Aan- en verkoop percelen Enexis	€ 2.754	Afwikking grexcomplex 35 't Oosterveld
€ 69	Resultaat gronden in verhuur	€ 3.053	Afwikking deelcomplex 702 HvZ Langelier Erve
€ 53	Tussentijdse winst Hemmelhorst	€ 1.399	Afwikking deelcomplex 790 HvZ Verspreide gronden
€ 114	Tussentijdse winst BXL	€ 5.233	Afwikking complex 52 Dalmeden
€ -20	Tussent winstneming Veldwijk Noord	€ 17	Personeelslasten grondzaken
€ 17	Tussent. Winstneming her.Beckumerstr.	€ 3	Stimulering grondverkoop
		€ 70	Nakomende kosten grexcomplex Landmanserve
		€ 57	Nakomende kosten grexcomplex Broek Oost
		€ 46	Resultaat niet in exploitatie genomen gronden
		€ 152	Rentecompensatie de Veldkamp
		€ -6.069	Aanpassing voorziening IEGG
		€ -24	Aanpassing voorziening De Veldkamp
		€ -1.263	Aanpassing voorziening NIEGG

Vereveningsreserve binnenstad (313) : € 55

Doel: Compactere binnenstad.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		Geen	

Reserve ruimtelijke kwaliteit binnenstad (314) :		€ 0	
<i>Doel: Ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in de binnenstad o.a. voor de herinrichting van de openbare ruimte van het kernwinkelgebied, het versterken en ondersteunen van de woonfunctie in de binnenstad.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		€ 71 Bijdrage horecawand	
Reserve dekking kapitaallasten (320) :		€ 20.929	
<i>Doel: Reserve dekking kapitaallasten</i>			
<i>Door de wijziging van de BBV-systematiek, met ingang van 2017, voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zal voor de oude 'probleemgevallen' en nieuwe gevallen gebruik kunnen worden gemaakt van de dekkingsreserve kapitaallasten. Het gereserveerde bedrag in deze nieuwe reserve kan worden gebruikt voor de dekking van de jaarlijkse kapitaallasten, die voortvloeien uit de betreffende investeringen. Op basis van de vastgestelde nota Investerings- en activeringsbeleid gaat de voorkeur bij alle uitbreidings- en vervangingsinvesteringen uit naar het toepassen van de reguliere afschrijvings- en rentesystematiek. Na afloop van de gebruiksduur van het actief vallen de kapitaallasten vrij in de exploitatie en ontstaat er ruimte om een nieuwe vervangingsinvestering met bijbehorende kapitaallasten te ramen.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 7.600	MFA Beckum	€ 252	kapitaallasten 2024
€ 140	Hijsinstallatie achouwborg		
€ 7.950	Aankoop pand Hazenweg		
€ 450	3741720 Activering		
	Hijsinstallatie Schouwborg		
€ 17	Motie Basketbalveld		
Reserve Vastgoedbedrijf (327) :		€ 2.336	
<i>Doel: Bestemd om voor- en nadelige verkoopresultaten op vastgoed te plooiën. Daarnaast geeft het jaarlijks financieel rendement en vangt het vermogensrisico op van het gemeentelijk vastgoed. Ook ondersteund het de monitoring en effectuering van de gemeentelijke bezuinigingen op het vastgoed.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 150	Verkoopresultaat pand W. De Clercqstr 9	€ 162	Kosten af te stoten panden
		€ 61	Inhuur vastgoedbedrijf
Reserve duurzaamheid (328) :		€ 926	
<i>Doel: De reserve Duurzaamheid heeft tot doel de dekking van (meerjarige) duurzaamheidsopgaven te borgen en bestaat voornamelijk uit afgezonderde middelen uit de algemene uitkering.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		Geen	
Reserve Duurzaam Veilig (329) :		€ 85	
<i>Doel: Maatregelen m.b.t. Verkeersveiligheid, aanpak van ongevallen en concentratiepunten(AVOC) en uitvoeringsnota fietsen.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		Geen	
Reserve Gebiedsontw. Kon. Machinefabriek Stork(330)		€ 11.130	
<i>Doel: De bestemmingsreserve voor de Koninklijke Machinefabriek Stork is gevormd voor de ontwikkeling van dit gebied. Samen met Trebbe B.V. gaat de gemeente Hengelo dit gebied ontwikkelen en met deze reserve worden de onrendabele toppen afgedekt.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 11.130		Gebiedsontwikk. KMS	Geen
Reserve bodemsanering (332) :		€ 3.474	
<i>Doel: Middelen ter dekking van lasten bodemsaneringen, waarvoor binnen de beschikbare ISV-gelden geen ruimte is.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 362	Dotatie meicirculaire 2024	€ 436	Onttrekking op basis van werkelijke kosten
		€ 68	Wetplein bijdrage bodem

Reserve Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij (334) :		€ 4.571	
<i>Doel: Deze bestemmingsreserve is om de meerjarige besteding van middelen van het project Aardgasvrije Nijverheid goed te kunnen volgen. Het betreft een lang lopende inzet om een hele wijk aardgasvrij te maken, waarbij de aard en fasering van besteding op voorhand nog niet volledig bekend is.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		Geen	
Reserve TOZO (335) :		€ 2.559	
<i>Doel: Het kunnen dekken van de meerjarige kosten voor de uitvoering van de Tozo.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		€ 979	Uitvoeringskosten TOZO 2024
Reserve ondernemersfonds (336) :		€ 280	
<i>Doel: De reserve is bedoeld voor twee ondersteuningsmaatregelen. Een kredietmogelijkheid voor ondernemers die vanwege partnerinkomen niet in aanmerkingen komen voor een BBZ- krediet en een verlenging van de TONK- regeling.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
Geen		€ 900	Vrijval Reserve Ondernemersfonds
Reserve vluchtelingen (337) :		€ 11.539	
<i>Doel: De inkomende geldstromen voor nieuwkomers zijn onzeker en grotendeels incidenteel. Inmiddels hebben wij een structurele opgave met bijbehorende doorlopende verplichtingen. Dit brengt risico's met zich mee. De reserve is bedoeld om deze risico's op te vangen. Specifiek benutten wij de reserve voor noodzakelijke werkzaamheden om / rondom de opvanglocatie(s) voor nieuwkomers.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 7.950	aankoop grond	€ 5.079	24-FP-6.3 Opvang nieuwkomers
		€ 2.239	Toevoeging reserve toename COA
		€ 1.500	Opvang vluchtelingen
Reserve onderhoudswerkzaamh. Schouwborg (350) :		€ 1.970	
<i>Doel: Onderhoudswerkzaamheden aan het pand van de Schouwborg aan Beurstraat 44 in Hengelo. Deze werkzaamheden mogen pas worden uitgevoerd zodra aan de daarvoor gestelde voorwaarden wordt voldaan; waaronder overdracht van het pand aan de gemeente (conform Raadsbesluit).</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 150	23-FP-5.1 B Struct toevoeging tbv res Schouwborg	€ 450	3741720 Activering Hijsinstallatie Schouwborg
€ 52	24-NB-5.2 Uitbreiding hijsinstallatie dotatie	€ 17	Theatertechniek uit res onderhoud schouwborg
€ 157	2e Berap 2024 Corr res onderhoud Schouwborg		
Reserve Onderwijshuisvesting(367)		€ 800	
<i>Doel: De Gemeente Hengelo dient zorg te dragen voor adequate huisvesting voor Hengelose leerlingen in het primair, voortgezet en speciaal (basis)onderwijs. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs maakt de benodigde investeringen op lange termijn inzichtelijk. We gebruiken de reserve onderwijshuisvesting om de incidentele voorbereidingskosten van businesscase tot aan definitief ontwerp per school uit te dekken.</i>			
Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 800		onderwijshuisvestingGeen 2024	
Reserve aanjaagbudget talentopgave(370)		€ 4.989	
<i>Doel: De reserve is bedoeld voor het volgende doel: Op basis van de koers en de strategische agenda is het aantrekken, boeien, binden en ontwikkelen van talent een van de belangrijkste strategische opgaven voor Hengelo. Door de veranderende samenstelling van onze bevolking en daarmee afname van de beroepsbevolking is het niet meer vanzelfsprekend dat we de kwaliteit van leven in onze stad en regio op peil kunnen houden bij de huidige bevolkingsomvang. Deze talentopgave, waarmee de hele Hengelose samenleving en dus ook al het gemeentelijke beleid te maken heeft, vraagt om een nieuwe en integrale aanpak waarin onderzoeken, stimuleren, netwerkvorming, samenwerken met kennisinstellingen, culturele en creatieve economie en bedrijfsleven, marketing, promotie en acquisitie de pijlers zijn.</i>			

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 144		€ 120	Spoorzone Hengelo Enschede (25-NB-8.3)
		Vorbereidingskosten strategische agenda	
€ 5.000		Aanjaagdbudget talentopgave (24-NB-9.4)	€ 35 RSIA/ROS Twente (25-NB-8.4)

Reserve Nog uit te voeren werken/activiteiten (371) : € 7.490

Doel: Afgezonderde middelen uit de algemene uitkering ter dekking van uitgaven die gemoeid zijn met decentralisatie uitkeringen. Het gaat om incidentele middelen voor een beperkte periode.

Toevoegingen:		Ontrekkingen:	
€ 100	Motiemarkt 2024 2e berap 2024	€ 123	Budgetoverh. '23- '24 Opdracht HHM regievoer- 2024
€ 371	Toekomstbestendig maken energiebeleid	€ 206	Vorbereidingskosten strategische agenda
€ 110	Reservering landelijk gebied	€ 25	Vrijval middelen spoorfietsen
€ 365	Wet WOO dotatie 2024	€ 47	Onttrekking tbv kosten leefbaar Beckum
€ 1.650	Digitale archieven dotatie 2024	€ 84	Wet goed verhuurderschap (ovb 2023)
€ 125	Hengelo's Werken dotatie 2024	€ 180	Wet WOO verrek 2023
€ 55	Invoering digitale overheid dotatie 2024	€ 800	Digitale archieven verrek 2023
€ 48	Implementatie Wmebv dotatie 2024	€ 151	Onttr Versterking en vernieuwing 2024 uit res NUWA
€ 46	Klachtencoördinatie dotatie 2024	€ 120	Onttrekk industrieel erfgoed stimreg Hart van Zuid
€ 262	Meicirculaire invoeringsksten omgevingswet	€ 17	Res Dekk kap lsten Motie Basketbalveld
€ 243	Industrieel erfgoed stimreg Hart van Zuid	€ 10	Motie Spelen Berflo 2024
€ 772	Transformatieplan dotatie 2024	€ 6	Vrijval middelen Motie Basketbalvld 2024
€ 30	Storting veilige steden	€ 73	24-FP-6.11 onttrekk ivm JPFonds
€ 65	Storting wet betaalbare huur	€ 29	24-FP-6.11 Vrijval energiearmoede /vroegsign.
€ 60	Budgetoverh 24-25 Actualiseren Parkeerbeleid	€ 55	24-FP-6.11 Vrijval dienstv.Armoede
€ 278	Bijz. bijstand/vroegsign. sept.circ.2023	€ 10	23-FP-6.14 Nog uit te voeren werken KOTA
€ 6	Toestroom asiel inburgering	€ 225	Budgetoverheveling energietoeslag 2023
€ 767	Dotatie reserve Beschermd Wonen 24-FP-6.5	€ 80	1 fte uitbr. ivm vroegsignalering schulden
€ 151	Versterking en Vernieuwing 2023-2024	€ 80	Middelen IHP
€ 70	Hengelo's Werken		
€ 567	Beschermd Wonen		
€ 80	Vorbereidingsbudget IHP		
€ 30	Veilige steden		
€ 50	Invoeringskosten omgevingswet		

Reserve organisatieontwikkeling (372) : € 67

Doel: Bestemd voor de transitie van meer mobiliteit in de organisatie naar een flexibele organisatie met de juiste medewerker op de juiste plek.

Toevoegingen:	Ontrekkingen:
Geen	€ 23 Generatiepact 2024

Reserve Compensatiefonds Bomenverordening (374) : € 215

Doel: Baten en lasten van de bomenverordening te egaliseren.

Toevoegingen:	Ontrekkingen:
Geen	€ 83 Cf bomenverordening saldo boekjaar

Reserve onderhoud buurtcentra (398) : € 0

Doel: Meerjarig onderhoud buurtcentra. Met amendement 147062 heeft de raad besloten dat € 108.609 beschikbaar moet blijven.

Toevoegingen:	Ontrekkingen:
Geen	€ 40 Reserve Onderhoud buurtcentra

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen, verliezen en risico's, ter egalisering van vooral onderhoudskosten dan wel tarieven en voor van derden verkregen middelen, die specifiek besteed moeten worden.

Het verloop van de voorzieningen in 2024 per soort voorziening:

Voorzieningen	Saldo 01-01-2024	Toevoe- gingen	Aanwen- dingen	Vrijval	Saldo 31-12-2024
Verplichtingen, verliezen en risico's	25.486	1.584	506	-	26.564
Egalisatie onderhoud	3.617	1.200	798	-	4.019
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	9.926	3.268	4.770	-	8.424
Totaal voorzieningen	39.029	6.052	6.074	-	39.007

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de voorzieningen van de gemeente Hengelo met € 22 duizend zijn afgenomen in het verslagjaar 2024.

Op basis van de regelgeving vanuit het BBV moet aan een onderhouds- of egalisatievoorziening een beheerplan ten grondslag liggen. Deze mag maximaal 5 jaar oud zijn, tenzij er gemotiveerd van wordt afgeweken en dit door de raad wordt besloten. Bij de voorziening Onderhoud haven is dit aan de orde, het beheerplan is opgesteld in 2016. Dit plan wordt jaarlijks geactualiseerd maar het nieuwe beheerplan wordt pas opgesteld nadat enkele grote investeringen zijn gedaan. Deze investeringen zijn de afgelopen jaren door diverse omstandigheden uitgesteld. In het raadsbesluit van deze jaarstukken is, conform vorig jaar, voorgesteld om te besluiten dat er beargumenteerd en bewust wordt afgeweken van de standaard regels in het BBV.

In onderstaand overzicht en in de toelichting voorzieningen zijn de mutaties per voorziening vermeld.

Mutaties in de voorzieningen

Voorzieningen	nr.	Boekwaarde 01-01-2024	Dotatie	Aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2024
1. Risico, Verplichtingen						
Voorz. Pensioen wethouders	503	6.647	1.297	306	-	7.638
Voorz. Spaarverlof	509	650	312	-	-	962
Voorz. Complexen derden	512	17.875	-25	-	-	17.850
Voorz. Wachtgeld Muziekschool	522	-	-	-	-	-
Voorz. Afwikkeling Warmtenet	523	-	-	-	-	-
Voorz. Samenwerking schoolbesturen PO	536	314	-	200	-	114
Subtotaal risico, verplichtingen		25.486	1.584	506	-	26.564
2. Egalisatie Onderhoud						
Voorz. Groot-onderhoud stadhuis/stadskantoor	501	-	-	-	-	-
Voorz. Renovatie sportvelden	527	-	-	-	-	-
Voorz. Onderhoud vastgoed	533	2.942	1.150	798	-	3.294
Voorz. Onderhoud Haven	537	675	50	-	-	725
Subtotaal egalisatie onderhoud		3.617	1.200	798	-	4.019
3. Beklemd middelen						
Voorz. Rioolrenovatie	508	6.128	3.268	4.404	-	4.992
Voorz. Gebiedsgericht grondwaterbeleid	510	1.754	-	-	-	1.754
Voorz. Afvalverwerking	511	2.044	-	366	-	1.678
Subtotaal beklemd middelen		9.926	3.268	4.770	-	8.424
Totaal		39.029	6.052	6.074	-	39.007

Toelichting voorzieningen

1. Risico, Verplichtingen

Voorziening pensioen wethouders (503):		€ 7.638	
<i>Doel: Te verwachten verplichtingen jegens de pensioenen en wachtgelden wethouders, waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten is.</i>			
Dotatie:		Aanwending:	
€ 1.297 Dotatie opbouw pensioenen		€ 306 Salaris voormalig wethouders	
Voorziening Spaarverlof (509):		€ 962	
<i>Doel: Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet.</i>			
Dotatie:		Aanwending:	
€ 312		Geen	
Voorziening Complexen derden (512):		€ 17.850	
<i>Doel: Voorziening t.b.v. grondcomplexen, waarvan we de administratie niet zelf voeren</i>			
Dotatie:		Aanwending:	
Geen		€ -25 Voorz derden compl. De Veldkamp	
Voorziening samenwerking schoolbesturen (536):		€ 114	
<i>Doel: Bijdragen aan de samenwerking van de schoolbesturen primair onderwijs.</i>			
Dotatie:		Aanwending:	
Geen		€ 200 trekking gelden Primato 2023	

2. Egalisatie Onderhoud

Voorziening onderhoud vastgoed (533):

€ 3.294

Doel: Ter dekking (groot) onderhoud van panden vastgoed

Dotatie:

€ 1.150 Dotatie voorziening

Aanwending:

€ 4 Anton Brucknerstraat 85 (Gymlokaal)
 € 2 Achterhoekse Molenweg 271 3 (Gymlokaal)
 € 7 Apolloplein 1 (MFA 't Berflo)
 € 59 Asveldweg 14 (01) (Kantoorgebouw Asveldweg)
 € 15 Asveldweg 14 (02) (Garage/timmerwerkplaats)
 € 2 Asveldweg 14 (03) (Open stalling en werkpl. sp/ve)
 € 49 B.P. Hofstedestraat 41 (Parkeergarage P1 Hengelo)
 € 15 Burgemeester Jansenplein 1 (Stadhuis)
 € 1 Deurningerstraat 250 (03) (t Beukert-kantine boer)
 € 3 Cruys Voorberghstraat 105 (Gymlokaal)
 € 3 Havezatenlaan 18 (Gymlokaal)
 € 8 Jacques Perkstraat 13 (Gymlokaal)
 € 6 Deurningerstraat 250 (01) (t Beukert-stadsdeelkan)
 € 1 Deurningerstraat 65
 € 11 Elritsplein 100
 € 4 Gerststraat 2 (01) (Gymlokaal)
 € 7 Havenkade 52 (Havenkantoor)
 € 24 Henry Woodstraat 60 (Sporthal Hasseler Es)
 € 58 Henry Woodstraat 62 (Hasselerhoes, Kulturhus Hass)
 € 69 Industrieplein 10 (Metropool)
 € 11 Koekoekweg 18 t/m 20 (Cerberus)
 € 6 Mussenstraat 34 (Gymlokaal)
 € 89 Kuipersdijk 40 (02) (Sportpark Veldwijk-FBK-Stad)
 € 7 Straatsburg 3 (Sporthal Slangenbeek)
 € 45 Twijnstraat 6 t/m 8 (t Lansink speeltuingebouw)
 € 14 Woolderesweg 126 (Gymlokaal)
 € 33 Leeuwerikstraat 36 (t Vogelkwartier)
 € 30 Burgemeester v.d. Dussenplein, stadhuis (nwe deel)
 € 61 Neptunusstraat 51 (De Sterrentuin)
 € 17 Straatsburg 1 (Soos Wijkcentrum Slangenbeek)
 € 97 Uitslagweg 47 (Wijkcentrum Hengelose Es)
 € 4 van Alphenstraat 25 (01) (Educatief Centr kinderb)
 € 84 Beursstraat 44
 € -28 teruggaaf SPUK 2024
 € -20 teruggaaf SPUK 2023

Voorziening onderhoud Haven (537):

€ 725

Doel: T.b.v. het toekomstig groot onderhoud van de haven

Dotatie:

€ 50 Dotatie voorziening

Aanwending:

Geen

3. BEKLEMDDE MIDDELEN

Voorziening rioolrenovatie (508):		€ 4.992	
<i>Doel: Bestemd voor de vervangingsinvesteringen van het rioolstelsel, evenals egalisatie van detarieven rioolrecht.</i>			
<i>Dotatie:</i>		<i>Aanwending:</i>	
	€ 3.268 Dotatie volgens Onderhoudsplan	€ 1.182	Relining Transportriool fs 2
		€ 6	Relinen Bergweg
		€ 153	Suze Robertsonstraat
		€ 434	Bataafse Kamp
		€ 447	Wetplein
		€ 786	Bloemenbuurt
		€ 903	F35 Bankastraat
		€ 98	Zwawertsweg
		€ 6	Samenwerkingsovk KAS
		€ 174	Kerkpad Beckum
		€ 46	Zeggersweg
		€ 19	Stadspark Weusthag
		€ 150	Lijngoten Stationsplein
Voorziening gebiedsgericht grondwaterbeleid (510):		€ 1.754	
<i>Doel: Ter dekking van grondwaterverontreiniging in centrumgebied.</i>			
<i>Dotatie:</i>		<i>Aanwending:</i>	
	Geen		Geen
Voorziening afvalverwerking (511):		€ 1.678	
<i>Doel: Reserve vanuit toevallige meevallers product afvalverwerking/-verwijdering ten behoeve vanegalisatie mogelijk toekomstige tegenvallers. Geen gebonden besteding.</i>			
<i>Dotatie:</i>		<i>Aanwending:</i>	
	Geen	€ 366	voorz afval of Resultaat

Vaste schulden met looptijd langer dan één jaar

Verloop vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar in 2024 is als volgt:

Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	Boekwaarde 01-01-2024	Vermeer- deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2024
Onderhandse leningen van:				
-binnenlandse banken en overige financiële instellingen	487.159	-	34.535	452.624
-buitenlandse instellingen	15.000	-	-	15.000
Waarborgsommen	92	30	13	109
Vaste schulden met rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	502.251	30	34.548	467.733

In 2024 zijn de vaste schulden op balansdatum afgenomen met € 35 miljoen. De totale rentelast voor de vaste schulden bedroeg € 13,2 miljoen. Dit bedrag bestaat uit € 4,5 miljoen rentelasten eigen financiering en € 8,7 miljoen rentelasten in verband met de financiering van woningcorporatie Welbions. De geleende middelen voor financiering van Welbions worden 1 op 1 doorverstrekkt aan Welbions en zijn eveneens opgenomen onder kapitaalverstrekkingen in de Financiële vaste activa.

In de paragraaf 6.5 Financiering is een nadere toelichting gegeven inzake het risicobeheer van de financieringsportefeuille van de gemeente Hengelo.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden als volgt gespecificeerd:

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	Balanswaarde 31-12-2024	Balanswaarde 31-12-2023
Overige kasgeldleningen	-	-
Kas- en banksaldi	-	-
Overige vlottende schulden	14.413	9.419
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	14.413	9.419

Ultimo 2024 is de vlottende schuld met € 5,0 miljoen toegenomen. Dit is met name ontstaan door een toename in de crediteuren van € 3,8 miljoen en is het saldo rekening courant samenwerkende gemeenten in het kader van de participatiewet toegenomen met € 1,1 miljoen.

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	Balanswaarde 31-12-2024	Balanswaarde 31-12-2023
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Europese overheidslichamen	796	258
- Het Rijk	38.771	38.673
- Overige Nederlandse overheidslichamen	1.328	679
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	36.619	36.409
Overlopende passiva	77.514	76.019

De overlopende passiva bestaan uit verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, vooruitontvangen bijdragen van Europese of Nederlandse overheidslichamen en overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, waarvan groter dan € 1,0 miljoen:

- € 7,5 miljoen Nog te betalen GWS4ALL/WMO/BBZ
- € 7,0 miljoen Nog te betalen Rente geldleningen
- € 5,7 miljoen Nog te betalen inzake personeel
- € 2,0 miljoen Nog te betalen BBZ kredieten
- € 1,1 miljoen Nog te betalen BTW 4e kwartaal 2024
- € 1,0 miljoen Nog te betalen opvang vluchtelingen
- € 1,0 miljoen Nog te betalen SPUK MEOZ
- € 7,8 miljoen Overige nog te betalen bedragen kleiner dan € 1 miljoen

De overige vooruitontvangen bedragen bestaan uit:

- € 0,9 miljoen Vooruitontvangen erfpacht
- € 1,5 miljoen Vooruitontvangen gelden inburgering
- € 0,5 miljoen Overige vooruitontvangen bedragen

De onderverdeling van de ontvangen voorschotbedragen voor overheidssubsidies is als volgt:

Vooruitontvangen subsidie Rijk	Boekwaarde 01-01-2024	Ontvangen	Terug- betaling	Aanwen- dingen	Boekwaarde 31-12-2024
VO EU CEF Kanaal	258	2.534	-	1.996	796
Totaal Vooruitontvangen subsidie Rijk	258	2.534	-	1.996	796

Vooruitontvangen subsidie Rijk	Boekwaarde 01-01-2024	Ontvangen	Terug- betaling	Aanwen- dingen	Boekwaarde 31-12-2024
VO Rijk Onderwijs Achterstandenbeleid	1.205	-	485	36	684
VO Rijk 583 Voorb. Geluidsanering Deldenerstraat	3	-	-	-	3
VO Rijk subsidie geluid Bornsestraat/Breemarsweg	13	-	-	12	1
VO Rijk geluidsanering Beethovenlaan/Sloetsweg	80	-	-	51	29
VO Rijk Woningbouwimpuls 2e tranche Hengelo-HvZ	2.036	-	-	-1.604	3.640
VO Rijk covid-19 gerelateerde onderwijsachterstand	616	-	-	342	274
VO Rijk huisversting vergunningshouders	794	-	-	299	495
VO Rijk Huisvesting aandachtsgroepen	40	-	-	-	40
VO Rijk Spuk impulsaanpak winkelgebieden	1.634	514	-	1.887	261
VO Rijk Spuk bodemopgaven	74	-	-	13	61
VO Rijk Spuk aanpak energiearmoede	2.730	-	-	701	2.029
VO Rijk Spuk intelligente verkeersregelinstantie	250	-	-	190	60
VO Rijk Spuk impuls jongerencultuur	269	87	-	329	27
VO Rijk Woningbouwimpuls 4e tranche binnenstad	3.443	-	-	348	3.095
VO Rijk Verkeersveiligheidsmtr Bankastraat	280	-	-	277	3
VO Rijk stimuleringsregeling flexwoningen	206	-	-	-	206
VO Rijk Spuk stimulering sport 2022	509	-	-	509	-
VO Rijk Tijd. reg. cap. klimaat- en energiebeleid	772	1.784	-	1.586	970
VO Rijk SPUK Breed	-	1.336	-	1.336	-
VO Rijk SPUK huisvesting aandachtsgroepen RH 2023	595	-	-	-	595
VO Rijk Geluids. Troelstra/De Ruyter/Dennenbosweg	96	-	-	-	96
VO Rijk Geluidsanering Oldenzaalsestraat e.o.	58	-	-	-	58
VO Rijk Spuk bodemopgaven 2023	177	-	-	46	131
VO Rijk SPUK lokale aanpak isolatie	2.810	4.231	-	27	7.014
VO Rijk SPUK nat.pr. lokale warmtetransitie	533	280	-	124	689
VO Rijk SPUK WOKT Binnenstad Hengelo	6.296	-	-	-	6.296
VO Rijk SPUK WOKT Hart van Zuid	9.341	-	-	-	9.341
VO Rijk Startbouwimpuls	3.811	-	-	2.683	1.128
VO Rijk Woningbouwimpuls 6e tranche Campus Driene	-	1.037	-	-	1.037
VO Rijk Spuk bodemopgaven 2024	-	74	-	-	74
VO Rijk DUMAVA	-	269	-	-	269
VO Rijk OV ambassadeurprojecten 2023	-	19	-	-	19
VO Rijk activiteitenplan maatwerkregeling	-	26	-	-	26
VO Rijk Project vroegsignalering	-	120	-	-	120
Totaal Vooruitontvangen subsidie Rijk	38.671	9.777	485	9.192	38.771

Vooruitontvangen subsidie Provincie/Rijk/Regio	Boekwaarde 01-01-2024	Ontvangen	Terug- betaling	Aanwen- dingen	Boekwaarde 31-12-2024
VO Prov Inkoop duurz. lokaal opgewekte, energie	-	45	-	-	45
VO Prov. subs Wijkaanpak Twentekanaal	45	-	-	-	45
VO Prov. Duurzaam Veilig	-	191	-	165	26
VO Prov.cultuureducatie Cultuur aan de basis 2.0	-	40	-	40	-
VO Prov. Markplein-Kernwinkelgebied	-	24	-	24	-
VO Prov. Ruimte wonen retail Hengelo	-	370	-	370	-
VO Prov. Project F35 Bankastraat	202	-	-	-	202
VO Prov. Mon. Regionale Energie Strategie Twente	23	-	-	23	-
VO Prov. Cultuurmakers Hengelo Borne	-	19	-	19	-
VO Prov. Toegangscontrolesysteem binnenstad	12	-	-	12	-
VO Prov. rontonde Laan van Driene -P.C. Hooftlaan	32	-	-	-	32
VO Prov. 2e fase deltaprogramma zoetwater	295	-	-	274	21
VO Prov. Project groen gezond Hengelo	30	-	-	19	11
VO Prov. Project platform impact oost	16	-	-	16	-
VO Prov. Landschapsinitiatief Driene	5	-	-	5	-
VO Prov. Project loket deelmobiliteit Overijssel	-	157	-	154	3
VO Prov. Project realisatie flexwoningen	9	-	-	9	-
VO Prov. project programmaplan fietsen werkt	-	30	-	30	-
VO Prov. Fietsen werkt communicatiestrategie	-	77	-	77	-
VO Prov. Toekomstbestendig Timmersveld	-	145	-	-	145
VO Prov. Huisvesting aandachtsgroepen wonen en zor	-	59	-	59	-
VO Prov. Stimulering sociaal impact ondernemen	-	4	-	4	-
VO Prov. Vernatting stadspark Het Weusthag	-	19	-	1	18
VO Prov. I-VRI's Hengelo 2024	-	116	-	41	75
VO Prov. Project nieuwe bushaltes dienstregeling	-	83	-	36	47
VO Prov. Project toegankelijkheid bushaltes	-	150	-	7	143
VO Prov. Project cultuurmakelaar 2025 - 2026	-	25	-	-	25
VO Prov. Reconstructie Breemarsweg fase 1	-	344	-	-	344
VO gem Enschede Twentse Belofte	-	675	-	675	-
VO gem. Oldenzaal tijd. imp.reg. kl.adaptatie 2023	-	96	-	8	88
VO gemeente Samenwerking Onder Twente	-	48	-	-	48
VO WTS Wadi Bankastraat	10	-	-	-	10
Totaal Vooruitontvangen subsidie Provincie/Rijk/Regio	679	2.717	-	2.068	1.328

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

De gewaarborgde geldleningen voor particulieren betreft de door de gemeente verstrekte gemeentegaranties voor geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen. Sinds 1 januari 1995 worden ze niet meer verstrekt. De afname betreft de reguliere afloop.

Aard Instelling	Oorspronkelijk bedrag	Perc. Borgstelling	Betaling in 2024	Restant 31-12-2023	Restant 31-12-2024
Instellingen	41.905	100%	937	27.991	27.054
Particulieren	41.000	100%	306	500	194
Totaal gewaarborgde geldleningen	82.905		1.243	28.491	27.248

Overige niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

De gemeente Hengelo is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

In onderstaand overzicht zijn, met uitzondering van de lopende contracten voor energie en schoonmaak, de overige niet uit de balans blijvende verplichtingen groter dan € 200.000 opgenomen, niet zijnde raamcontracten.

Werk of dienst (bedragen x €1.000)	Verplichting in €	I/U	Toelichting	Einddatum
Avi-Twente B.V.	409	U	Hoofdovereenkomst lev opw real hernieuwbare energie	31-12-2025
Bravo Beveiliging B.V.	1.153	U	Beveiligingsdienstverlening Hazenweg 121	20-4-2025
Brookhuis personenvervoer B.V.	15.450	U	Structureel routegebonden vervoer (perceel 4)	31-7-2033
Staffing Management Services B.V.	750	U	Inhuurdesk DAS	28-2-2025
Vodafone	326	U	Telefonieomgeving	13-3-2026

N.B. Er zijn 9 raamcontracten > € 200.000,- met een totale verplichting van € 33 miljoen.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

De openstaande vakantiedagen van medewerkers op 31 december 2024 bedragen 9.842 dagen voor een waarde van € 3,8 miljoen.

Eigen bijdragen van Centraal AdministratieKantoor (CAK)

Aanvragers van een voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat het CAK de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdragen uitvoert. Het CAK verstrekt aan de gemeente een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen.

De gemeente kan met deze overzichten van het CAK de aantallen personen, de soort en omvang van de zorgverlening beoordelen in relatie tot de eigen WMO-administratie. Door het ontbreken van inkomensgegevens op de CAK-overzichten heeft de gemeente Hengelo onvoldoende informatie over de eigen bijdragen om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de keuze van het CAK de berekening, oplegging en incasso van de eigen bijdragen te laten uitvoeren, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat de gemeente Hengelo geen zekerheid kan verkrijgen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen.

Achtervangfunctie voor de WEW

Vanaf 1995 zijn de gemeentegaranties niet meer mogelijk. De waarborgfunctie is ondergebracht bij de stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). WEW voert de NHG, nationale hypotheekgarantie, uit en staat garant voor hypotheek van particuliere woningbezitters die vanaf 1995 onder NHG-condities zijn afgesloten. Van 1995 tot 2011 zijn gemeenten en rijk, elk voor 50%, aanspreekbaar voor schulden als de WEW onvermogen zou worden. Vanaf 2011 ligt deze verantwoordelijkheid voor 100% bij het rijk. WEW heeft een garantievermogen van 1,7 miljard euro. De kans, dat de gemeente als achtervang wordt aangesproken is bijna nihil. Omdat banken de restantschulden niet doorgeven aan WEW is het niet mogelijk om het totale achtervangrisico te kwantificeren.

Achtervangfunctie voor de WSW

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is het waarborgfonds voor de sociale woningbouw in Nederland. Zij staan garant voor de rente- en aflossingsverplichtingen van corporaties als deze niet meer aan de betalingsverplichting kunnen voldoen. Het WSW heeft voor deze achtervang afspraken gemaakt met gemeenten (50%) en Rijk (50%) dat zij kunnen beschikken over renteloze leningen mocht niet aan de betalingsverplichting kunnen worden voldaan. Gemeenten en Rijk zijn het sluitstuk van de zekerheidscultuur binnen het borgstelsel. De kans dat de gemeente als achtervang wordt aangesproken is bijna nihil.

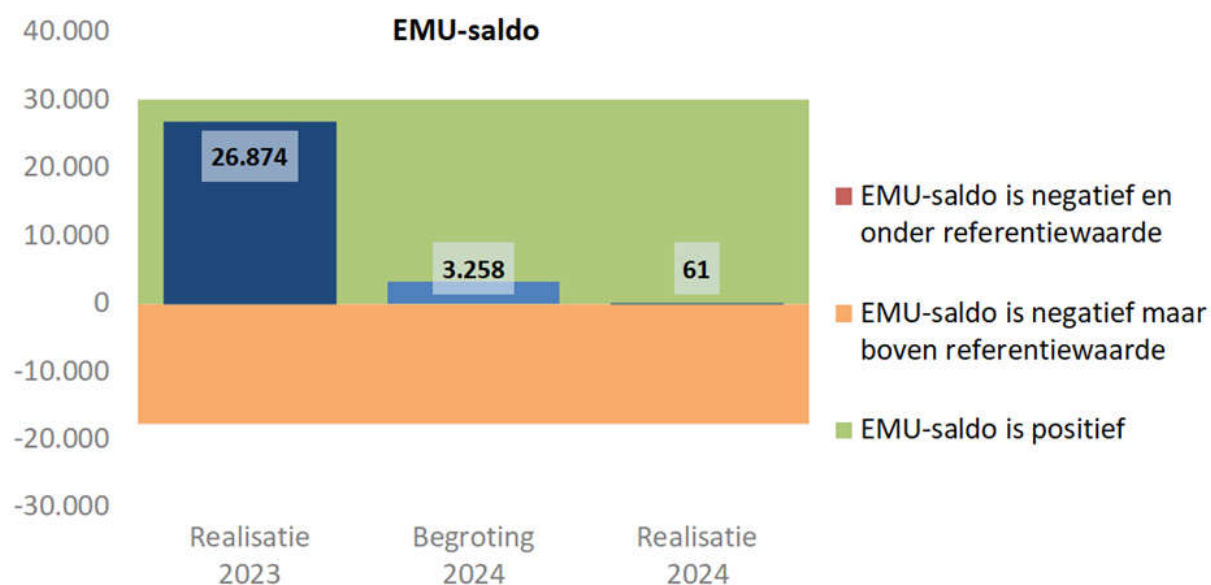
Per ultimo december 2023 heeft WSW een risicovermogen van € 584 miljoen. De credit rating van de twee grootste kredietbeoordelaars is triple A, de hoogst mogelijke kredietwaardigheid.

EMU Saldo

Toelichting EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Zo tellen investeringen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Een ander verschil heeft betrekking op mutaties van reserves en voorzieningen. Die tellen wel mee in het stelsel van baten en lasten, maar niet voor het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Wij hebben in 2024 een klein positief EMU-saldo.

Grafische weergave ontwikkeling EMU-saldo

Tabel EMU-saldo

		Bedragen x € 1.000		
EMU Saldo		Realisatie 2023	Begroting 2024	Realisatie 2024
1.	Mutaties financiële activa			
1a.	(+) Financiële vaste activa	-13.049	-18.280	-7.316
1b.	(+) Uitzettingen	50.046	-23.331	-20.833
1c.	(+) Liquide middelen	42	8.313	31
1d.	(+) Overlopende activa	-12.008	200	149
2.	Mutaties financiële passiva			
2a.	(-) Vaste schuld	-24.021	-35.656	-34.519
2b.	(-) Vlottende schuld	-6.836	-850	4.992
2c.	(-) Overlopende passiva	29.014	150	1.497
3.	Boekwinst			
3a.	(-) Boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		26.874	3.258	61

7.3.4 Toelichting op de staat van baten en lasten

7.3.4.1 Incidentele baten/lasten

Het overzicht wordt opgesteld op basis van de Notitie Structurele en Incidentele baten en lasten van de Commissie BBV. Net als in de notitie hanteren we als gemeente het uitgangspunt dat structurele baten en lasten de regel zijn c.q. incidentele baten en lasten de uitzondering. Deze uitzonderingen van incidentele baten en lasten worden volledig opgenomen in het verplichte overzicht van incidentele baten en lasten. Zowel in de begroting en de meerjarenraming als in de jaarrekening. In beginsel verwerken wij dus elke baat of last als structureel tenzij deze voldoet aan één of meerdere kenmerken die in de notitie zijn opgenomen.

Incidentele baten / lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)

Taak veld	Omschrijving incidentele baten/ lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)	B/L	Bedrag	Toelichting
Programma 1 t/m 3				
Geen				
Programma 4:				
4.2	Compensatie meerkosten energie	B	215	Wij hebben van het Rijk compensatie ontvangen voor de meerkosten in energie
4.3	NPO middelen	L	342	We hebben Incidentele middelen vanuit NPO en corona gerelateerde onderwijsvertragingen ingezet
4.3	Doorstroompunt	B	185	Aanvullende incidentele subsidie om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en schoolverlaters aan een baan te helpen.
4.3	Doorstroompunt	L	185	Aanvullende incidentele subsidie om vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en schoolverlaters aan een baan te helpen.
Programma 5:				
5.3	Spuk Impuls Jongerencultuur	B	536	Wij hebben de middelen vanuit de spuk uitbetaald aan organisaties die activiteiten voor cultuurbeoefening door jongeren organiseren
5.3	Spuk Impuls Jongerencultuur	L	536	Wij hebben een incidentele SPUK ontvangen voor cultuurbeoefening door jongeren

Taak veld	Omschrijving incidentele baten/ lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)	B/L	Bedrag	Toelichting
5.3	Lokale culturele organisaties	L	174	Wij hebben resterende incidentele coronamiddelen ingezet voor het versterken en vernieuwen van lokale culturele organisaties
5.6	Robuuste rechtsbescherming	L	119	Wij hebben POK middelen ingezet om het juridisch loket in de Bibliotheek Hengelo voort te zetten
5.7	Stadsecoloog 24-NB-5.7	L	57	Deze kosten worden vanuit de in de zomernota beschikbaar gestelde middelen gedekt.
Programma 6:				
6.1	Vluchtelingen	B	17.011	Ontvangen incidentele inkomsten Rijk en COA voor de opvang van vluchtelingen in 2024.
6.1	Vluchtelingen	L	8.631	Incidentele uitgaven voor de opvang van vluchtelingen
6.3	Toeslagenaffaire	B	348	Incidentele compensatie voor het Rijk en buiten invordering in het kader van de kinderopvangtoeslagenaffaire
6.3	Toeslagenaffaire	L	305	In het kader van de kinderopvangtoeslagenaffaire incidentele uitgaven 2024 bijzondere bijstand voor toeslagen en overige kosten.
6.3	ROZ Tozo uitvoeringsbudget als centrum gemeente - directe kosten 2023	L	687	Uitvoeringskosten Tozo regeling 2024 voor gemeente Hengelo en overige gemeenten.
6.3	ROZ Tozo regeling gemeente Hengelo uitvoeringsbudget	B	205	Aanvullende incidentele opbrengsten voor de gemeente Hengelo in het kader van de uitvoering van de Tozo regeling voor andere gemeenten
6.5	Nieuw Beschut	L	71	Aanvulling negatief eigen vermogen Stichting SWB Beschut (Nieuw Beschut) 2024
6.73c	Specifieke uitkering niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf in gemeente	B	958	Wij hebben met terugwerkende kracht subsidie ontvangen ter dekking van in 2022/2023 gemaakte jeugdhulpkosten voor een gerepatriëerd gezin.
Programma 7:				
7.1	Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	B	471	Brede SPUK-regeling voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis
7.1	Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	L	464	Brede SPUK-regeling voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis
7.4	Bijdrage SPUK Energiearmoede	B	667	Via het Rijk hebben wij SPUK middelen ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. De Rijksbijdrage is ingezet voor verduurzamingsmaatregelen voor inwoners van Hengelo
7.4	Inzet SPUK Energiearmoede	L	-667	Via het Rijk hebben wij SPUK middelen ontvangen voor de aanpak van energiearmoede. De Rijksbijdrage is ingezet voor verduurzamingsmaatregelen voor inwoners van Hengelo
7.4	Bijdrage SPUK NIP LAI	B	27	Via het Rijk hebben wij SPUK middelen ontvangen ten behoeve van het Nationaal Isolatie Programma. De Rijksbijdrage is ingezet voor verduurzamingsmaatregelen voor inwoners van Hengelo
7.4	Inzet SPUK NIP LAI	L	-27	Via het Rijk hebben wij SPUK middelen ontvangen ten behoeve van het Nationaal Isolatie Programma. De Rijksbijdrage is ingezet voor verduurzamingsmaatregelen voor inwoners van Hengelo
7.4	Bijdrage SPUK NPLW	B	123	Via het Rijk hebben wij SPUK middelen ontvangen in het kader van de regeling regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie. De rijksbijdrage is ingezet voor de uitvoering van de warmtetransitie.
7.4	Inzet SPUK NPLW	L	-123	Via het Rijk hebben wij SPUK middelen ontvangen in het kader van de regeling regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie. De rijksbijdrage is ingezet voor de uitvoering van de warmtetransitie.
7.4	Bijdrage SPUK loket deelmobiliteit	B	191	Via de provincie hebben wij SPUK middelen ontvangen voor de uitvoering van project loket deelmobiliteit. De provinciale bijdrage is ingezet om de plaatsingen en gebruik van deelmobiliteit te bevorderen.
7.4	Inzet SPUK loket deelmobiliteit	L	-191	Via de provincie hebben wij SPUK middelen ontvangen voor de uitvoering van project loket deelmobiliteit. De provinciale bijdrage is ingezet om de plaatsingen en gebruik van deelmobiliteit te bevorderen.
7.4	Subsidiebijdrage Energie cooperatie Energie van Hengelo	L	194	Wij hebben een subsidie verleend aan Energie cooperatie Energie van Hengelo voor de doorontwikkeling en overige activiteiten uit het bedrijfsplan.
Programma 8:				
8.1	Ruimte en leefomgeving	L	53	Ambtelijk inzet voor het behoud en versterken van de sociaaleconomische kwaliteit in het landelijk gebied
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	B	114	Het resultaat BXL wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	B	53	De tussentijdse winst van Hemmelhorst wordt verrekende met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	L	152	De rentecompensatie voor De Veldkamp wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)

Taak veld	Omschrijving incidentele baten/ lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)	B/L	Bedrag	Toelichting
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	L	13.404	Vanuit de afwikkeling van project Dalmeden, 't Oosterveld, deelproject Hart van Zuid Langer Erve en deelproject Hart van Zuid Verspreide gronden volgt deze mutatie, die wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	L	-6.069	De aanpassing van de voorziening Grex IEG wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	L	-1.281	De aanpassing van de voorziening NIEGG wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	L	46	Het resultaat niet in exploitatie genomen gronden wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	L	127	De nakomende kosten van de reeds afgesloten projecten worden verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	L	96	Het afwaarderen van de boekwaarde gronden aan de Geleenstraat wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	B	69	Het resultaat vanuit gronden in verhuur verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	B	832	Het resultaat vanuit erfpacht wordt verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	B	71	De aan- en verkoop percelen grond van Enexis worden verrekend met de reserve Grex (mutatie grondexploitatie)
8.3	Subsidiebeschikking startbouwimpuls	B	2.683	Vanuit het Rijk hebben wij SPUK-middelen ontvangen voor woningbouw in het kader van de startbouwimpuls (SBI).
8.3	Subsidiebeschikking startbouwimpuls	L	2.683	Wij hebben subsidie verleend aan ondernemingen voor de bouw van woningen in het kader van de startbouwimpuls (SBI).
8.3	Spoorzone	L	230	Voor de ontwikkeling van de spoorzone is er incidenteel geld beschikbaar (deels vanuit de reserve talentopgave).
8.3	Implementatiekosten omgevingswet	L	68	De kosten die gemaakt zijn voor de invoering van de omgevingswet zijn gedekt uit middelen van voorgaande circulaire

Programma 9:

0.1	Storting voorziening pensioen wethouders	L	1.297	De voorziening is geactualiseerd op basis van de waardeberekening toekomstige pensioenuitkeringen
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	L	300	Van de verkoop van de panden aan de W. de Clercqstraat volgt een incidentele last vanuit het afboeken van de boekwaarde
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	B	458	Vanuit de verkoop van de panden aan de W. de Clercqstraat volgt een incidentele baat
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	L	56	De incidentele inhuur voor het vatgoedbedrijf wordt verrekend met de reerve vastgoedbedrijf
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	L	162	De kosten voor af te stoten panden worden verrekend met de reserve vastgoedbedrijf
0.4	Storting voorziening spaarverlof	L	312	Door de toename van het spaarverlof en de jaarlijkse herwaardering van het uurtarief wordt de voorziening op peil gebracht.
0.5	Verliesneming vermogenstekort Warmtenetwerk Hengelo B.V.	L	105	We moeten dit verlies nemen, omdat bekend is dat Warmtenetwerk ophoudt te bestaan. Wij moeten ons aandeel in het verlies dragen.
0.5	Juridische ondersteuning aankoop aandelen Twence	L	60	De incidentele aankoop aandelen Twence heeft veel externe juridische ondersteuning gevestigd.
0.7	Gemeentefonds - Invoerings-/ uitvoeringskosten Omgevingswet (DU)	B	262	In het gemeentefonds hebben wij middelen uitgekeerd gekregen middels de decentralisatie-uitkering (DU) invoerings-/ uitvoeringskosten Omgevingswet (2022 t/m 2024). Het betreft een tegemoetkoming voor de invoerings- en tijdelijke extra uitvoeringskosten als gevolg van deze nieuwe Wet.
0.7	Gemeentefonds - Meerkosten Oekraïne sociaal domein (DU)	B	118	In het gemeentefonds hebben wij middelen uitgekeerd gekregen middels de decentralisatie-uitkering meerkosten Oekraïne sociaal domein (2022 t/m 2024). Het betreft een tegemoetkoming in de meerkosten.
0.7	Gemeentefonds - Energietoelag (DU)	B	157	Incidentele gemeentefondsmiddelen voor de vangnetconstructie energietoelag.
0.7	Gemeentefonds - Alleenverdienersproblematiek (DU)	B	111	Gemeenten kunnen financiële ondersteuning bieden aan huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek in 2023 en 2024 onder het bestaansminimum uitkomen. Gemeenten kunnen de gemiste huur- en zorgtoelag compenseren vanuit de individuele bijzondere bijstand.
0.7	Gemeentefonds - Toekomstbestendig maken energiebeleid (DU)	B	371	Deze middelen zijn bedoeld voor het toekomstbestendig maken van energiebeleid en aanpak netcongestie voor de hele regio Twente. In RES-verband is een uitvoeringsplan 2025 gemaakt waarin de betreffende middelen gekoppeld zijn aan acties. Gemeente Hengelo ontvangt de middelen, omdat we gastheer zijn voor het MDA (milieu, duurzaamheid, afval).
0.7	Gemeentefonds - Spreidingswet (DU)	B	57	Vanuit de Spreidingswet hebben gemeenten een nieuwe taak gekregen in het zoeken naar opvangplekken voor asielzoekers om zo tot een evenwichtiger spreiding van asielzoekers te komen over gemeenten en provincies.

Taakveld	Omschrijving incidentele baten/lasten vanaf € 50.000 (bedragen x €1.000)	B/L	Bedrag	Toelichting
0.10	Totaal incidentele toevoegingen reserves	L	63.022	Incidentele toevoegingen aan de reserves
0.10	Totaal incidentele onttrekkingen reserves	B	50.002	Incidentele onttrekkingen aan de reserves
	Totaal (t.b.v. kengetal structurele exploitatieruimte)	B	76.295	
	Totaal (t.b.v. kengetal structurele exploitatieruimte)	L	85.580	

7.3.4.2 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves 2024

Taakveld	Omschrijving structurele dotatie/onttrekking aan reserve	D / O	2024
0.10	Dotatie algemene reserve (rente)	D	5
0.10	Dotatie reserve Schouwborg	D	202
0.10	Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	O	252
	Totaal dotaties	D	207
	Totaal onttrekkingen	O	252

7.3.4.3 Aanwending onvoorzien

Wijziging begroting	Stuk nummer	Omschrijving	Pr.	B&W datum	Mutatie	Nieuw Saldo
		Onvoorzien (primitieve begroting)				91.000
		Onvoorzien structureel (primitieve begroting)				75.000
Eindstand						166.000

In 2024 is er geen beroep gedaan op het budget voor onvoorzien.

7.3.4.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Afsluiten deelprojecten Dalmeden

Dalmeden is een project met een lang financieel verleden. Er is er meer dan 20 jaar aan informatie binnen deze grondexploitatie verwerkt voor reeds gerealiseerde deelplannen, wat de overzichtelijkheid niet ten goede komt. Daarom is al eerder de wens uitgesproken om de grondexploitatie Dalmeden te “versimpelen”/ inzichtelijker te maken en te actualiseren.

De “vereenvoudiging” kan gerealiseerd worden door de grondexploitatie voor de gerealiseerde deelplannen af te sluiten. De deelplannen Meander Noord, Kamers en Weide blijven dan over als nog uit te voeren (nog te realiseren deel).

Deze vereenvoudiging wordt separaat naar de Raad gebracht (zaaknummer 3878230). Inhoudelijk wijzigen de plannen niet. Het is een wijziging van de administratieve verwerking van dit plan die aan de Raad aangeboden moet worden.

De definitieve besluitvorming vindt plaats in 2025. De gevolgen zijn echter materieel van betekenis voor de jaarrekening van 2024 en deze zijn daarom verwerkt in de jaarrekening van 2024.

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar deel I van de herzieningen.

Erfpachtovereenkomst zonnepark Boeldershoek

Op 7 januari 2025 is de erfpachtovereenkomst afgesloten tussen de gemeente en zonnepark Boeldershoek Hengelo B.V.

In deze overeenkomst is afgesproken dat de erfpachter een jaarlijkse vergoeding betaalt over de boekwaarde van de gronden. Daarmee worden de gronden tegen de boekwaarde opgenomen in het erfpachtcomplex.

Deze gronden waren geadministreerd in de niet in exploitatie genomen gronden. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat de gronden, die niet in een transformatieproces zitten, dan voor de marktwaarde getaxeerd dienen te worden. Tijdens de terreinopname is geconstateerd dat onderhavige percelen hoofdzakelijk in gebruik zijn als gras- en maïsland. De getaxeerde waarde voor grasland lag € 1,6 miljoen lager dan de boekwaarde. Daarvoor is een voorziening getroffen. Door deze overeenkomst vervalt de wettelijke bepaling dat er een voorziening getroffen dient te worden.

7.3.4.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18-12-2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 14 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 3.1 miljoen bedraagt.

Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 14 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1.6 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

7.4 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verreiker	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp oedudeerden toeslaenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) Aard controle D2 Indicator: B2/01 9 Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06 Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08 €181.683 Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14 €0 Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20 €123.480	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02 70 Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07 Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09 € 366.633 Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15 €99.940 Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21 €243.480	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Ja Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10 €0 Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16 €32.121 Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 €0	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Ja Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11 €243.669 Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17 €243.669 Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 €0	Eindverantwoording (Ja/Nee) Nee Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12 €24.008 Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18 €27.705 Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19 €144.832 Total Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24 €388.997	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaflaire	Gederfte opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01 € 7.311	Eindverantwoording (Ja/Nee) Nee Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01 € 78.055	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02 € 0	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03 1	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04 583	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05 36	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01 € 2.221.872 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen 1 2 100	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02 € 785.558 Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07 € 0 1 2 100	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03 € 54.686 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09 € 0	Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/04 € 111.134 Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/10 € 1.204.714 Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/05 € 683.701	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) Aard controle R Indicator: D8/06 € 683.701	
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld Aard controle R Indicator: D14/01 € 342.613 Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/04 € 0 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen 1 2 10	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen Aard controle R Indicator: D14/02 € 0 Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/05 € 616.178 Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/09 € 0	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/03 € 0 Opgebouwde reserve (jaar T) Aard controle R Indicator: D14/06 € 273.565 Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10 Nee Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/11 Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee) Nee Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07 Nee Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08 Nee Aard controle n.v.t. Indicator: D14/09 Nee Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10 Nee Aard controle n.v.t. Indicator: D14/11 Nee		
OCW	D21	Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur	Naam instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D21/01 1 Stichting Oyo 2 PVCC Praktijk voor Coaching en Creativiteit 3 Stichting 074PK 4 Dansstudio X-Dance 5 Subsidie Wijkrecht 6 Twents Muziekstituut Popscod 7 Stichting Wijkrecht - workshops Henselose jongeren 8 Metropool - Summer Square	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle R Indicator: D21/02 € 316.951 € 29.807 € 41.967 € 0 € 30.458 € 37.761 € 40.593 € 32.254	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D21/03 € 584.893 € 40.366 € 85.174 € 7.336 € 37.298 € 37.761 € 40.593 € 32.254	Eindverantwoording (Ja/Nee) Nee Nee Nee Nee Nee Nee Nee	Eventuele toelichting	

			9 Creatieve Broedplaats Oogst - onderzoek jongerenparticipatie	€ 6.293	€ 6.293	Nee		
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (Sisa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	€ 0	€ 371.798	€ 0	€ 922.557
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	€ 7.519	€ 7.519	€ 15.039	€ 15.039
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	Nee			
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	Nee			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	Afkoppelen, bergen, infiltreren en vergoeren 074HE-1	Ja		
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2023/377838	Simme stuwten en infiltratie 074HE-2	Nee		
lenW	E81	Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022	Besteding (jaar T-1)	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E81/01	Aard controle R Indicator: E81/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E81/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E81/04		
			€ 0	€ 5.180	€ 5.180	Nee		
lenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project t/m Sisa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01	Aard controle R Indicator: E83/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03	Aard controle R Indicator: E83/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05	
			1 Wining Hasselo	€ 0	Ja	€ 0	€ 17.267	
			2 Praktijk Kennistafels PFAS	€ 0	Nee	€ 0	€ 0	
			3 Steekproef Bodemonderzoek PFAS PFOA Speelplaatsen	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09		
			1 Wining Hasselo	Nee	Uitvoering nog niet afgerond	Nee		
			2 Praktijk Kennistafels PFAS	Nee	Subsidie wordt besteed aan speelplaatsen PFAS	Nee		
			3 Steekproef Bodemonderzoek PFAS PFOA Speelplaatsen	Nee	Uitvoering moet nog plaatsvinden	Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10					
			Nee					
lenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 1.089.453	€ 1.219.385	€ 912.425	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1 330 Aantleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h/aantal in Stuks	Ja	2			
			2 301 Aantleg van openbare verbindingsaantal in Meters	Nee	700			
			3 317 Vervangen verharding fietspad/aantal in Meters	Nee	600			
			4 318 Verbreden van fietspad/aantal in Meters	Nee	600			
			5 320 Flatsoversteek over zijweg door middel van een uitritconstructie/aantal in Stuks	Nee	5			
			6 342 Aantleg van een rotonde binnen de bebouwde kom/aantal in Stuks	Nee	1			
			7 344 Het volwaardig afwaarderen van een GOW 50 km/h naar een ETW 30 km/h/aantal in meters	Nee	600			
lenW	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstanties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstandaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstandaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E85/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/02	Aard controle R Indicator: E85/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/05	
			4	12	€ 347.759	€ 822.827	Nee	
lenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (Sisa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één provincie (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02	Aard controle R Indicator: E87B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04	Aard controle R Indicator: E87B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06
			1 030004 Provincie Overijssel	D0203-05-012343	€ 0	€ 187.577	€ 0	€ 140.683
			2 030004 Provincie Overijssel	D0203-05-012343	€ 1.093.433	€ 1.986.996	€ 820.075	€ 1.490.247
			Kopie beschikingsnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08				
			1 D0203-05-012343	Nee				
			2 D0203-05-012343	Nee				
lenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project t/m Sisa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01	Aard controle R Indicator: E97/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03	Aard controle R Indicator: E97/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05	
			1 Hasselo 3599245	€ 59.336	Ja	€ 0	€ 59.336	
			2 F16-locatie 3599245	€ 0	Ja	€ 0	€ 73.756	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09		
			1 Hasselo 3599245	Nee	Project in uitvoering	Nee		
			2 F16-locatie 3599245	Nee	Project in uitvoering	Nee		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10					
			Nee					
lenW	E103B	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	Hieronder per regel één provincie(code) en/of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Projectcategorie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

		SiSa tussen medeoverheden		Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/02	Aard controle R Indicator: E103B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/05	
				060164 Gemeente Hengelo S2023-0001593 € 70.855 € 120.000 Ja	060164 Gemeente Hengelo S2024-0003636 € 120.000 Ja	060164 Gemeente Hengelo S2023-0003169 € 0 Ja	060164 Gemeente Hengelo S2024-0002057 € 32.000 Ja		
lenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikkingnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01	Aard controle R Indicator: E104/02	Aard controle R Indicator: E104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06	
	1		IENW/BSK-2023/365670	€ 0	€ 0	€ 0	235	230	
	2		IENW/BSK-2023/362613	€ 0	€ 0	€ 0	222	180	
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindevantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10			
	1		IENW/BSK-2023/365670	123	118	Nee			
	2		IENW/BSK-2023/362613	80	45	Nee			
			Naam infrastructuurle voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructuurle voorziening Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024	Totale besteding (jaar T) per infrastructuurle voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructuurle voorziening	Infrastructuurle voorziening afgeord? (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11	Aard controle R Indicator: E104/12	Aard controle R Indicator: E104/13	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15		
	1		Bouw mobiliteitsbus bij kruising Bornesstraat Deldenerstraat Of denzaalsestraat	€ 0	€ 0	€ 0			
	2		Mobiliteitsbus Hart van Zuid	€ 0	€ 0	€ 0	Nee Nee		
lenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van SiSa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad iVm SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindevantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E113/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02	Aard controle R Indicator: E113/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05		
			€ 0	Nee	€ 0	€ 0	Nee		
EZ	F20	Regeling specifieke uitkering impulsaanpak winkeloebieden	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Collateralisering (jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06	
	1		SPUKIW22-1-03113503	Transformatie binnenstad Hengelo	€ 1.887.102	Door de veranderende marktomstandigheden is het plan aangepast. In 2024 is het financiële kader voor de gebiedsontwikkeling Beekstraat e.o. vastgesteld door de gemeenteraad. Met marktpartijen wordt op basis van de SOK een Realisatieovereenkomst opgesteld die naar verwachting in Q1 van 2025 getekend gaat worden. Een belangrijk deel van het te ontwikkelen gebied is in 2024 aangekocht door de gemeente. Met uitzondering van de potentiële saksid impasse die ontstaat is na uitspraken van de Raad van State zien wij nu geen belemmeringen voor de ontwikkelingen.	€ 2.095.969	€ 5.661.307	
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatietransformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatietransformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12	
	1		SPUKIW22-1-03113503	€ 8.287.908	Nee	8	Nee	0	
			Kopie beschikkingnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindevantwoording (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17		
1			SPUKIW22-1-03113503	Nee	Zie ook toelichting bij F20/04	Ja	Nee		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de War	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06	
			€ 35.683.873	€ 148.655	€ 1.200.849	€ 499	€ 360.958	€ 137	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12	
			€ 269.481	€ 21.116	€ 0	€ 4.249.882	€ 28.294	€ 3.119	
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14					
			€ 0	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstreking). gemeentedeel 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de War.	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G3/05	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06	
			€ 148.435	€ 80.888	€ 130.097	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2024 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de War.	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G3/12	

			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	-€ 3.512	€ 473.873	€ 13.135
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	-€ 6.142	€ 107.483	€ 3.788
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	-€ 1.210	€ 85.998	€ 2.900
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	-€ 2.248	€ 7.671	€ 501
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	-€ 1.593	€ 2.198	€ 141
			6 Totaal	€ 0	€ 0	-€ 14.705	€ 677.223	€ 20.465
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021, gemeentedeel 2024	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 1.290.635	€ 0	Ja			
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire, gemeentedeel 2024	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G13	Onderwijsroute, deel gemeente 2024	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Ja	
			€ 92.364	€ 0	€ 0	€ 0		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Gemeenten	Totale werkelijke berekende uitkering Gemeenten				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 1.513.875	€ 1.413.235				
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08
			1 Gemeente Hengelo	€ 1.413.235	€ 1.168.317	€ 244.918	€ 0	
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03			
			€ 71.333	€ 106.134	Ja			
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 61.052	€ 61.052	€ 119.660	Ja	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 417.974	€ 484.791	€ 834.442	Ja	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 93.927	€ 111.960	€ 184.094	Ja	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 75.142	€ 88.667	€ 142.767	Ja	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 23.482	€ 23.482	€ 55.040	Ja	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 82.187	€ 97.967	€ 161.084	Ja	Ja
			7 Valpreventie	€ 223.078	€ 269.614	€ 455.258	Ja	Ja
			8 Leefomgeving	€ 46.964	€ 55.981	€ 92.048	Ja	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 11.741	€ 13.995	€ 23.012	Ja	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 169.070	€ 195.755	€ 327.399	Ja	Ja
			11 Mantelzorg	€ 46.964	€ 55.981	€ 92.047	Ja	Ja
			12 Een tegen eenzaamheid	€ 46.964	€ 49.815	€ 94.898	Ja	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 44.616	€ 44.616	€ 69.412	Ja	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 11.741	€ 11.741	€ 23.012	Ja	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 34.283	€ 41.109	€ 81.233	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)				Ja	Ja
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07					
		Nee						

VWS	H37	Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente	Gedurende het Jaar T-1 en T-2 zijn activiteiten i.a.v. niet beoogde jeugdzorgkosten verricht waar de uitkering voor is ontvangen? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T-2)	Besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Toelichting						
			Aard controle n.v.t. Indicator: H37/01	Aard controle R Indicator: H37/02	Aard controle R Indicator: H37/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H37/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H37/05						
			Ja	€ 0	€ 957.999	Ja							
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Tranche 1 t/m 6 Gemeenten	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06				
				1 Woningbouwimpuls 2e tranche Hart van Zuid	Nee	Ja	102	97	20				
				2 Woningbouwimpuls 4e tranche Binnenstad Hengelo	Ja	Ja	69	69	8				
				3 Woningbouwimpuls 6e tranche Campus Driene	Nee	Ja	0	0	0				
				Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12				
				1 Woningbouwimpuls 2e tranche Hart van Zuid	Nee	€ 1.942.962	€ 8.019.173	€ 110.490	€ 2.756.117				
				2 Woningbouwimpuls 4e tranche Binnenstad Hengelo	Ja	€ 2.626.494	€ 5.277.956	€ 0	€ 0				
				3 Woningbouwimpuls 6e tranche Campus Driene	Ja	€ 3.383.280	€ 3.383.280	€ 2.908	€ 2.908				
				Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)						
				Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16						
				1 Woningbouwimpuls 2e tranche Hart van Zuid	Nee	In de Appendage is, met een jaar vertraging i.o.v. de aanvraag, gestart met de bouw van 68 woningen. Met de bouw van 44 woningen in Dikkers en 49 woningen in Hazemeijer is nog niet gestart. Er is wel gestart met de bouw van 14 woningen in de Hofmakerij (Lansinkveld Zuid). De overige woningen in de Hofmakerij waarvan de bouw gestart is in 2023 worden inmiddels bewoond. Een belangrijk deel van bodemsaneringswerkzaamheden in de Appendage is gerealiseerd in 2024. Bij de aanvraag werd uitgegaan van de realisatie van 76% betaalbare woningen. Naar verwachting worden 83% van de woningen in het betaalbare segment gerealiseerd.	Nee						
				2 Woningbouwimpuls 4e tranche Binnenstad Hengelo	Ja		Nee						
				3 Woningbouwimpuls 6e tranche Campus Driene	Ja	In de aanvraag is rekening gehouden met de realisatie 25 sociale huur appartementen door een externe partij (facilitair). Deze partij heeft onlangs aangegeven niet door te willen gaan met de realisatie van de appartementen. Tegelijkertijd zijn er plannen om minimaal 25 sociale huurappartementen te ontwikkelen nabij een zorginstelling (TMZ) binnen Campus Driene. Het plan hiervoor is nog niet uitontwikkeld maar wij hopen verwachten daarmee de 25 weggevalen sociale huurappartementen alsnog te kunnen realiseren.	Nee						
				VRO	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Gemeenten	Beschikingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten indicator 04 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
								Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01	Aard controle R Indicator: J32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03	Aard controle D2 Indicator: J32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06
								1 SUVIS21-2-03064278	€ 0	€ 100.899	Ja		Nee
								2 SUVIS21-2-03064705	€ 0	€ 92.031	Ja		Ja
								Kopie Beschikingsnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
								Aard controle n.v.t. Indicator: J32/07	Aard controle D2 Indicator: J32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/09			
				VRO	J41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/01	Aard controle R Indicator: J41B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/03	Aard controle R Indicator: J41B/04					Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/06				
1 Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)											
Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/09											
VRO	J55	Aanpak energieraamde	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoede kosten					
				Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06				
				813	€ 448.578	€ 600.343	349	€ 238.815	€ 290.749				
VRO	J55	Aanpak energieraamde	Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoede kosten								
				Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09							

			1.425 Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) Aard controle n.v.t. Indicator: 355/10	€ 13.300 Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) Aard controle n.v.t. Indicator: 355/11	€ 22.000 Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: 355/12	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: 355/13	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevold. Aard controle n.v.t. Indicator: 355/14	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen Aard controle n.v.t. Indicator: 355/15
VRO	J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	7.436 Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: 356/01	5.810 Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: 356/02	0 Besteding (jaar T) per project Aard controle R Indicator: 356/03	569 Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Aard controle R Indicator: 356/04	1.162 Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: 356/05	1.103 Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: 356/06
			1 RHA2021-02326479 Huisvesting Aandachtsgroepen 2021 Aard controle n.v.t. Indicator: 356/07	1 Opbrengsten jaar T Aard controle R Indicator: 356/08	1 Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: 356/09	1 Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) Aard controle R Indicator: 356/10	1 De uitvoering loopt volgens de planning (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 356/11	1 Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 356/12
			1 Kopie Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: 356/13	1 Huisvesting Aandachtsgroepen 2021 Aard controle n.v.t. Indicator: 356/14	1 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 356/15	1 Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? Aard controle n.v.t. Indicator: 356/16	1 Ja	1 Ja
VRO	J68	Specifieke uitkering aan gemeenten ten behoeve van de huisvesting van vergunninghouders	1 Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: 368/01	1 Cumulatief aantal woningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen Aard controle n.v.t. Indicator: 368/02	1 Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontbreken van vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen Aard controle n.v.t. Indicator: 368/03	1 Besteding (jaar T) van het project - zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: 368/04	1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden Aard controle R Indicator: 368/05	1 Totale opbrengsten (jaar T) per project - zelfstandige uitvoering Aard controle R Indicator: 368/06
			1 WSS-Tower Aard controle n.v.t. Indicator: 368/07	1 Cumulatieve totale opbrengsten (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derde Aard controle R Indicator: 368/08	1 Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 368/09	1 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 368/10	1 Ja	1 Ja
VRO	J85	Stimuleringsregeling flex- en transitiewoningen	1 Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: 385/01	1 Cumulatief aantal flex- of transitiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen Aard controle n.v.t. Indicator: 385/02	1 Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontbreken van vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen Aard controle n.v.t. Indicator: 385/03	1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden Aard controle R Indicator: 385/04	1 Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden Aard controle R Indicator: 385/05	1 Ja
			1 Hengelo Zuid 1 Aard controle n.v.t. Indicator: 385/06	1 Hengelo Zuid 2 Aard controle n.v.t. Indicator: 385/07	1 Hengelo West Aard controle n.v.t. Indicator: 385/08	1 Ja	1 Ja	1 Ja
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	1 Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: 394/01	1 Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst Aard controle R Indicator: 394/02	1 Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a Aard controle D1 Indicator: 394/03	1 Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 Aard controle D1 Indicator: 394/04	1 Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteedt is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). Aard controle n.v.t. Indicator: 394/05	1 Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteedt is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a Aard controle R Indicator: 394/06
			1 LA/23-03613351 Aard controle n.v.t. Indicator: 394/07	1 Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteedt is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b Aard controle n.v.t. Indicator: 394/08	1 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 394/09	1 Ja	1 Ja	1 Ja
VRO	J95	Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	1 Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: 395/01	1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: 395/02	1 Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 395/03	1 Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: 395/04	1 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 395/05	1 Ja
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwpuls	1 Projectnummer Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/01	1 Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/02	1 Afsproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht Aard controle D1 Indicator: 3105/03	1 Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/04	1 Afsproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht Aard controle D1 Indicator: 3105/05	1 Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: 3105/06
			1 Kopie projectnummer Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/07	1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/08	1 Prijs categorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/09	1 Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijs categorieën woningen Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/10	1 Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: 3105/11	1 Afsproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) Aard controle D1 Indicator: 3105/12
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	1 Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/01	1 Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/02	1 Besteding (jaar T) per project Aard controle R Indicator: 3209/03	1 Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/04	1 Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project Aard controle D2 Indicator: 3209/05	1 Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/06
			1 RA2023-03496394 Meerjarige regeling specifieke uitkering voor huisvesting aandachtsgroepen Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/07	1 Kopie Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/08	1 De uitvoering loopt volgens de planning (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/09	1 Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle R Indicator: 3209/10	1 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: 3209/11	1 Ja

			1 Meerjarige regeling specifieke uitkering voor huisvesting aardbevingen	0	Nee	Nee	Nee	
VRO	J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Hieronder per regel één provincie(cod) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen Sisa tussen medeoverheden Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/01	Cumulative besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Aard controle R Indicator: J210B/02	Cumulative cofinanciering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: J210B/03	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/04	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J210B/06
			1 030004 Provincie Overijssel	€ 66.377	€ 23.492	2	248	Nee
			2 030004 Provincie Overijssel	€ 60.827	€ 20.353	4	99	Nee
KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel Aard controle R Indicator: K28/01 € 1.413.747 Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel Aard controle R Indicator: K28/02 € 39.196	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten Aard controle R Indicator: K28/03 € 12.410	Cumulative bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04 € 2.187.831	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle R Indicator: K28/05 € 141.946	Cumulative bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06 € 150.373
			Nee					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/01 € 8.427.150 Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/07 € 0	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) Aard controle R Indicator: M16/02 € 0 Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/08 € 19.136	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03 € 0 Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) Aard controle R Indicator: M16/09 € 132.390	Besteding (jaar T) t/m de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten Aard controle R Indicator: M16/04 € 29.135 Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 Aard controle n.v.t. Indicator: M16/10 € 8.531.971	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie Aard controle R Indicator: M16/05 € 0 Cumulative besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: M16/11 € 34.913.568	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) Aard controle R Indicator: M16/06 € 188.940

7.5 WNT-verantwoording 2024

De WNT is van toepassing op gemeente Hengelo. Het voor gemeente Hengelo toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 en betreft het algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. *Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling*

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	J. Eshuis	G.J. Eeftink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	148.426	113.330
Beloningen betaalbaar op termijn	22.232	17.616
<i>Subtotaal</i>	<i>170.658</i>	<i>130.946</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	170.658	130.946
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2023		
bedragen x € 1	J. Eshuis	G.J. Eeftink
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	140.504	106.742
Beloningen betaalbaar op termijn	22.515	17.577
<i>Subtotaal</i>	<i>163.019</i>	<i>124.319</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Totale bezoldiging	163.019	124.319

De overige onder hoofdstuk 1 voorgeschreven tabellen zijn niet van toepassing voor de gemeente Hengelo en daarom ook niet opgenomen in de WNT-verantwoording 2024.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Er is in 2024 geen sprake van een uitkering aan topfunctionarissen wegens beëindiging dienstverband.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

7.6 Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakveld	Baten 2024	Lasten 2024	Saldo 2024
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0	7.607	-7.607
1.2 Openbare orde en veiligheid	47	2.949	-2.902
Veiligheid	47	10.556	-10.509
2.1 Verkeer en vervoer	503	10.292	-9.788
2.2 Parkeren	50	1.140	-1.091
2.4 Economische havens en waterwegen	679	726	-47
2.5 Openbaar vervoer	42	417	-375
Verkeer, vervoer en waterstaat	1.274	12.575	-11.301
3.1 Economische ontwikkeling	0	214	-214
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	20.100	18.919	1.181
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	299	493	-194
3.4 Economische promotie	367	915	-548
Economie	20.766	20.541	225
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	-
4.2 Onderwijshuisvesting	959	6.880	-5.921
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.353	7.465	-3.112
Onderwijs	5.312	14.345	-9.033
5.1 Sportbeleid en activering	552	829	-277
5.2 Sportaccommodaties	6.383	11.271	-4.888
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.169	8.462	-6.293
5.4 Musea	-	427	-427
5.5 Cultureel erfgoed	0	462	-462
5.6 Media	78	3.434	-3.356
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	150	8.116	-7.966
Sport, cultuur en recreatie	9.332	33.001	-23.669
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	18.367	22.996	-4.629
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	10.291	-10.291
6.3 Inkomensregelingen	49.808	62.935	-13.127
6.4 WSW en beschut werk	0	14.064	-14.064
6.5 Arbeidsparticipatie	1.901	9.421	-7.520
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	25	3.959	-3.934
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	-
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	1.071	10.794	-9.723
6.71B Begeleiding (WMO)	0	11.383	-11.383
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	2.482	-2.482
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	-
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	5.043	-5.043
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	6.580	-6.580
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	3.249	-3.249
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	332	2.183	-1.851
6.73A Pleegzorg	0	2.003	-2.003
6.73B Gezinsgericht	0	1.413	-1.413
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	958	8.749	-7.791
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	7.565	-7.565
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	1.722	-1.722
6.74C Gesloten plaatsing	0	793	-793
6.81A Beschermd wonen (WMO)	2.211	53	2.158
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	7	1.225	-1.218

Taakveld	Baten 2024	Lasten 2024	Saldo 2024
6.82A Jeugdbescherming	0	3.054	-3.054
6.82B Jeugdreclassering	0	455	-455
Sociaal domein	74.680	192.412	-117.732
7.1 Volksgezondheid	552	4.253	-3.701
7.2 Riolering	11.867	9.437	2.431
7.3 Afval	11.757	10.021	1.736
7.4 Milieubeheer	3.442	6.260	-2.818
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	607	896	-290
Volksgezondheid en milieu	28.225	30.867	-2.642
8.1 Ruimte en leefomgeving	527	2.455	-1.928
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.111	10.151	-7.041
8.3 Wonen en bouwen	5.443	7.953	-2.510
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.081	20.559	-11.479
0.1 Bestuur	52	5.494	-5.442
0.2 Burgerzaken	1.913	3.876	-1.963
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.948	2.630	-682
0.4 Overhead	7.681	44.842	-37.161
0.5 Treasury	16.280	10.541	5.739
0.61 OZB woningen	13.928	1.342	12.586
0.62 OZB niet-woningen	16.745	122	16.623
0.63 Parkeerbelasting	2.088	101	1.987
0.64 Belastingen overig	921	48	873
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	209.522	0	209.522
0.8 Overige baten en lasten	757	1.945	-1.188
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	64	-64
0.10 Mutaties reserves	50.253	63.230	-12.976
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
Bestuur en ondersteuning	322.088	134.235	187.854
Totaal	470.805	469.091	1.714

8

Overig

- 8.1 Controleverklaring van de
onafhankelijke accountant

236

8.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Hengelo

Verklaring over de jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken 2024 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van gemeente Hengelo ('de gemeente') op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten ('BBV').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024 van gemeente Hengelo gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de WNT-verantwoording 2024; en
- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2024 en het Controleprotocol WNT 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Hengelo zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en financiële risico's, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel belang' wordt toegelicht in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de bij onze controle toegepaste materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op €4,69 miljoen (2023: €4,04 miljoen), waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% bedraagt en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €232.000 (2023: €200.000) rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van SiSa of WNT, relevant zijn. Daarnaast rapporteren wij balansreclassificaties boven de €3,51 miljoen.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in gemeente Hengelo en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarstukken 2024, waarin het college van burgemeester en wethouders haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het management, de gedragscode, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het college van burgemeester en wethouders en het management (waaronder de directeur bedrijfsvoering, concern controller, afdelingsmanager financiën, advies en control en de medewerkers van de verbijzonderde interne controle) of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het college van burgemeester en wethouders c.q. het management Het college van burgemeester en wethouders c.q. het management bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders c.q. het management, waaronder risico's	Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Wij hebben voor organisaties/bedrijven waar collegeleden een nevenfunctie hebben, vastgesteld of de gemeente materiële inkooptransacties met deze organisaties/bedrijven is aangegaan. Dergelijke materiële inkooptransacties hebben wij niet aangetroffen.

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
op mogelijke afwijkingen als gevolg van fraude op basis van een analyse van mogelijke belangen van het college van burgemeester en wethouders c.q. het management. In dat kader hebben wij specifiek aandacht besteed aan: • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening; • schattingen.	Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college c.q. het management, specifiek de waardering van de grondexploitatie. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college c.q. het management bij deze posten. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college c.q. het management.
Het risico dat inkoopcontracten worden gegund aan (bevreemde) partijen, dan wel dat sprake is van omkoping om een contract te verkrijgen (met het risico op belangenverstrengeling en kickbacks). De gemeente Hengelo heeft een grote diversiteit aan inkoop van goederen en diensten die worden ingekocht bij een groot aantal leveranciers. Er is ook een groot aantal ambtenaren dat inkopen kan initiëren en al dan niet met behulp van inkoopspecialisten deze inkopen realiseren. Hierdoor bestaat inherent een risico op kickbacks en belangenverstrengeling.	Wij hebben de opzet en implementatie van relevante interne beheersingsmaatregelen in het proces inkoop en aanbestedingen geëvalueerd. Wij hebben vastgesteld dat er een spendanalyse is opgesteld en dat er interne controles zijn uitgevoerd. Wij hebben de uitkomsten van de door de organisatie uitgevoerde interne controles op de naleving van aanbestedingsrichtlijnen geëvalueerd. Daarnaast hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen op de aanbestedingsdossiers uitgevoerd op crediteurniveau. Hierbij is expliciet vastgesteld voor aanbestedingen in de deelwaarneming dat de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd, dat meerdere medewerkers betrokken zijn geweest bij het proces van gunning, het contract door een bevoegde medewerker is getekend en dat de opdracht is gegund aan de partij die op basis van de gunningscriteria de opdracht had moeten krijgen op basis van vooraf vastgestelde criteria. Daarnaast hebben wij risicogericht controles uitgevoerd op de beheersing van meerwerk en hebben wij op basis van deelwaarnemingen beoordeeld of indien er sprake is van meerwerk van de opdrachten, de prestatie daadwerkelijk is geleverd en of er functiescheiding bestaat. Wij hebben voor organisaties/bedrijven waar collegeleden of het management een nevenfunctie hebben, vastgesteld of de gemeente niet-zakelijke transacties is aangegaan met deze organisaties/bedrijven. Dergelijke inkooptransacties hebben wij niet aangetroffen. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen.
Het risico op niet-zakelijke transacties bij de grondverkoop en het risico op onjuiste opbrengstverantwoording inzake grondverkoop De gemeente Hengelo kent jaarlijks omvangrijke grondverkoop aan onder andere particulieren, projectontwikkelaars en bedrijven. Het risico bestaat hier dat transacties worden afgesloten tegen niet zakelijke voorwaarden, met het inherente risico op kickbacks en belangenverstrengeling. Daarnaast bestaat het frauderisico dat opbrengsten grondverkoop niet juist worden verantwoord.	Wij hebben de opzet en implementatie van relevante beheersingsmaatregelen in het proces ten aanzien van grondverkoop geëvalueerd. Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken. Wij hebben gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waarbij we door middel van deelwaarnemingen hebben getoetst of bij verkooptransacties marktconforme prijzen tot stand zijn gekomen en de opbrengsten grondverkoop juist zijn verantwoord. Daarnaast hebben wij vastgesteld dat geen verkooptransacties hebben plaatsgevonden met organisaties/bedrijven waar collegeleden of het management nevenfuncties hebben. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van (de juiste verantwoording van) grondverkoop.

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben we kennisgenomen van advocatenbrieven en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvormen en risicobeheersing' heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden om de risico-inschatting in relatie tot de financiële positie van het college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- Kennisnemen van het risicomanagement en overwegen of de risico-inschatting van het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben door het doornemen van notulen, interne memo's en het college van burgemeester en wethouders bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Kennisnemen van de beleidsbegroting 2025-2028, de ontwikkelingen in de sector lokale overheden en het analyseren van de ontwikkeling van de belangrijkste kengetallen in de begroting.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen voortzetten van het geheel van de activiteiten en bedrijfsvoering is gewaarborgd.
- Vastgesteld dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's.
- Inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken 2024 opgenomen andere informatie

De jaarstukken 2024 omvatten ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in de jaarstukken anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet ('de specifieke uitkeringen') rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen ('de SiSa-bijlage').

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet ('Regeling Informatieverstreking SiSa').

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het BBV;
- de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader;
- het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening; en voor
- een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 12 juni 2025

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door:

S.J. Dul MSc RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2024 van gemeente Hengelo

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat
 - de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand zijn gekomen.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing van de gemeente.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Ook het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

9

Bijlagen

9.1	Staat van activa onderhanden complexen	248
9.2	Verbonden partijen en vertegenwoordiging	254
9.3	Verdeling taakvelden over programma's	256
9.4	Verplichte kengetallen	258

9.1 Staat van activa onderhanden complexen

9.1.1 Verrekeningen met reserve grondbedrijf

Reserve per 31-12-2024	€ 21.536.685
<i>Dotaties in de reserve</i>	
Rente	1.236.199
Bijdrage Algemene Dienst	
Resultaten (o.a. erfpacht)	1.085.082
Winst afsluiten grondexploitaties	702.141
Totaal dotaties	€ 3.023.422
<i>Onttrekkingen uit de reserve</i>	
Bijdrage Algemene Dienst	€ 89,486-
Afdracht Welbions watertorenpark	€ 46,148-
Personeel en stimulering grondverkopen	€ 20,106-
Rentevergoeding Veldkamp	€ 152,044-
Overige onttrekkingen	€ 222,650-
Totaal onttrekkingen	€ 530,435-
Totaal mutaties	€ 2.492.987
Mutatie tussentijdse winst	€ 14,055,500-
Mutatie voorzieningen	€ 7.375.154
Reserve per 01-01-2024	€ 17.349.326

9.1.2 Onderhanden complexen

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Boekwaarde balans
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom	4.133.993	-79.073	-516.935	3.537.985
10 Huurgronden	1.933.450	783.931	-100.000	2.617.381
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom	4.609.014	1.595.419	-0	6.204.433
62 Schalmeden	8.760.560	-	-	8.760.560
66 Sportpark Groot Driene	2.388.573	-	-2.388.573	0
68 Stadspark Weusthag	1.876.702	-	-783.931	1.092.770
81 Boeldershoek Oost	3.533.059	-	-	3.533.059
90 Westermaat Veld	2.103.186	-	-	2.103.186
Materiele Vaste Activa	29.338.537	2.300.277	-3.789.440	27.849.374
Voorraden - Nog te betalen "Bouwgrond niet in exploitatie"				
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden				
Lange Wemen	2.382.057	149.138	-962	2.532.158
Broek Noord	5.525.252	229.205	1.469.733	4.284.725
Marskant	3.977.942	270.622	1.722.666	2.525.898
Veldwijk Noord	-1.374.828	446.551	-	-928.277
Dalmeden	13.016.517	-6.980.115	6.036.401	0
Herontwikkeling Beckumerstraat	-282.521	28.746	-	-253.775
Beckum	122.481	12.282	-	134.763
Beekstraat	0	7.548.409	1.959.895	5.588.514
Woonwagens	0	547.806	-	547.806
Campus Driene	0	3.383.280	2.908	3.380.372
Dalmeden 2.0	0	23.169.148	10.790	23.158.358
HART VAN ZUID	15.731.795	2.524.367	2.948.215	15.307.948
Hijschveste	3.610.889	68.961	-	3.679.850
De Smelterij	2.750.265	302.659	3.052.924	-
Appendage	1.880.141	1.564.023	-534.104	3.978.269
Woonstad Noord	-1.401.116	103.217	-922.304	-375.595
De Koppeling	6.429.053	218.429	-63.949	6.711.431
De Verbinding	1.392.690	22.957	1.415.647	-
De Hofmakerij	1.069.873	244.120	-	1.313.993
Voorraden - Woningbouw in exploitatie	39.098.696	31.329.440	14.149.646	56.278.489
0				
Voorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"				
Woningbouw in exploitatie				
Gezondheidspark	13.754.526	314.154	943.934	13.124.746
't Oosterveld	4.664.600	113.810	4.778.410	-
Gem Campus	18.403.719	337.762	3.715.032	15.026.449
Kanaalzone	-778.149	24.686	27.156	-780.618
Walkatenplein	2.053.411	140.815	-	2.194.226
Voorraden - Bedrijvencomplexen in exploitatie	38.098.108	931.226	9.464.531	29.564.803
Bedrijvencomplexen in exploitatie	0	-	-	0
Subtotaal Onderhanden werk woningbouw en bedrijven	77.196.804	32.260.666	23.614.177	85.843.292
Totalen grondexploitatie cf herziening				
95 Erfpachtgronden	18.382.034	-	-453.944	17.928.089,36
Totaal generaal	95.578.838	32.260.666	23.160.233	103.771.382

Omschrijving	Totale kosten	Totale opbrengsten	Tijds-invloeden	Verwacht eindresultaat	Voorziening NIEGG	Verdeeld eindresultaat
09 Verspreide gronden binnen de bebouwde kom		5.301.158	-	-1.763.172	1.012.252	-1.763.173
10 Huurgronden		2.548.846	-	68.535	566.544	68.535
22 Verspreide gronden buiten de bebouwde kom		5.542.637	-	661.796	661.796	661.796
62 Schalmeden		3.113.600	-	5.646.960	5.646.960	5.646.960
66 Sportpark Groot Driene		-	-	-	-	-
68 Stadspark Weusthag		1.397.592	-	-304.821	646.322	-304.821
81 Boeldershoek Oost		1.963.320	-	1.569.739	1.569.739	1.569.739
90 Westermaat Veld		498.291	-	1.604.896	1.604.895	1.604.895
Materiele Vaste Activa	-	20.365.442	-	7.483.932	11.708.507	7.483.930
Vorraden - Nog te betalen "Bouwgrond niet in exploitatie"						
Nog niet in exploitatie genomen bouwgronden						
104 Lange Wemen	46.182	-0	2.532	-2.580.872	-	2.580.872
101 Broek Noord	1.707.428	628.583	29.295	-5.392.865	-	5.392.865
28 Marskant	988.285	1.689.625	-3.008	-1.821.550	-	1.821.550
44 Veldwijk Noord	106.801	195.250	-928	1.017.656	-	-1.017.656
52 Dalmeden	-	-	-	-0	-	0
666 Dalmeden	5.771.548	45.324.371	-1.070.948	17.465.412	-	-17.465.412
583 Herontwikkeling Beckumerstraat	134.671	378.040	-254	497.398	-	-497.398
Beckum	1.287.727	1.358.560	-19.782	-44.149	-	44.149
Beekstraat	5.671.076	7.707.342	-132.730	-3.411.706	-	3.411.706
Woonwagens	720.375	682.090	-3.259	-582.831	-	582.831
Campus Driene	14.583.788	16.463.315	-495.351	-1.005.494	-	1.005.494
Hart van Zuid	14.862.664	9.555.968	557.464	-21.172.107	-	21.172.107
Vorraden - Woningbouw in exploitatie	45.880.546	83.983.144	-1.136.969	-17.031.109	-	17.031.109
790 Verspreide gronden Hart van Zuid						
Vorraden - Nog te betalen "onderhanden werk"						
Woningbouw in exploitatie						
16 Gezondheidspark	569.207	7.248.192	82.556	-6.528.318	-	6.528.318
35 Oosterveld	-	-	-	-	-	-
96 Westermaat Campus	460.838	8.014.500	82.598	-7.555.385	-	7.555.385
716 Kanaalzone	78.145	614.427	-781	1.317.680	-	-1.317.680
Walkatenplein	901.268	6.116.385	26.872	2.994.018	-	-2.994.018
Vorraden - Bedrijvencomplexen in exploitatie	2.009.458	21.993.504	191.246	-9.772.005	-	9.772.005
Bedrijvencomplexen in exploitatie	-	-	-	-	-	-
Subtotaal Onderhanden werk woningbouw en bedrijven	47.890.005	105.976.647	-945.723	-26.803.113	-	26.803.113
Totalen grondexploitatie cf herziening	47.890.005	126.342.090	-945.723	-19.319.181	11.708.507	34.287.044
95 Erfpachtgronden		17.928.089				
Totaal generaal	47.890.005	144.270.178	-945.723	-19.319.181	11.708.507	34.287.044

9.2.3 Voorzieningen grondexploitaties

De totale voorziening bedraagt € 89,3 miljoen. Hiervan heeft € 75,4 miljoen betrekking op de verliesgevende grondexploitaties en € 13,8 miljoen op de (nog) niet in exploitatie genomen gronden.

Voorziening tekortexploitaties

Conform de "gedragslijn BBV en grondbedrijf" (raadsbesluit 20.03.2007) dient ten laste van de reserve een voorziening getroffen te worden om de contante waarde van de tekortexploitaties af te dekken. Per 31.12.2020 is er een voorziening getroffen van afgerond € 75,4 miljoen. Per 31.12.2019 was er een voorziening getroffen à € 78,5 miljoen, waarbij er verwacht werd dat de voorziening in 2020 zou toenemen tot € 80,0 miljoen (dit is de voorziening per 31.12.2019 vermeerderd met de rente, verminderd met de verwachte verrekeningen van de reserve)

Project	2025	2024	Vershil
Woningbouw:			
Lange Wemen	€ 2,5 miljoen	€ 2,5 miljoen	€ 0,0 miljoen
Broek Noord	€ 5,2 miljoen	€ 5,2 miljoen	€ 0,0 miljoen
Marskant	€ 1,7 miljoen	€ 2,1 miljoen	-€ 0,3 miljoen
Beekstraat	€ 3,1 miljoen	€ 0,0 miljoen	€ 3,1 miljoen
Woonwagens	€ 0,5 miljoen	€ 0,0 miljoen	€ 0,5 miljoen
Campus Driene	€ 0,8 miljoen	€ 0,0 miljoen	€ 0,8 miljoen
Hart van Zuid	€ 18,1 miljoen	€ 23,3 miljoen	-€ 5,2 miljoen
	€ 32,0 miljoen	€ 33,0 miljoen	€ 1.0- miljoen
Bedrijventerreinen:			
Gezondheidspark	€ 5,8 miljoen	€ 6,1 miljoen	-€ 0,3 miljoen
Oosterveld	€ 0,0 miljoen	€ 2,7 miljoen	-€ 2,7 miljoen
De Veldkamp	€ 17,9 miljoen	€ 17,6 miljoen	€ 0,2 miljoen
Campus	€ 6,7 miljoen	€ 8,8 miljoen	-€ 2,0 miljoen
	€ 30,4 miljoen	€ 35,2 miljoen	€ 4.8- miljoen
Voorziening voor gewijzigde regelgeving BBV			
Veldkamp	€ 0,0 miljoen	€ 0,3 miljoen	€ 0.3- miljoen
	€ 0,0 miljoen	€ 0,3 miljoen	€ 0.3- miljoen
	€ 62,4 miljoen	€ 68,5 miljoen	€ 6.2- miljoen

Voorziening Nog Niet In Exploitatie Genomen Gronden

Naast de bezittingen in de vastgestelde grondexploitaties heeft het grondbedrijf 145 hectare grond in eigendom. Dit zijn gronden waarvoor (nog) geen concrete plannen zijn. Als de verkeers-waarde van deze gronden lager is dan de boekwaarde, dan dient voor het verschil een voorziening te worden getroffen (BBV artikel 70). Is de verkeerswaarde hoger dan de boekwaarde, dan is er prake van een stille reserve.

Project	Boekwaarde per m ²	Verkeerswaarde	Voorziening per m ²	Voorziening
Schalmeden	€ 35	€ 12	€ 22	€ 5,6 miljoen
Stadspark Weusthag	€ 4	€ 5	€ 2	€ 0,6 miljoen
Westermaat Veld	€ 43	€ 10	€ 33	€ 1,6 miljoen
Milieubedrijvenpark	€ 27	€ 15	€ 12	€ 1,6 miljoen
Verspr.gr.buiten de kom	€ 15	€ 13	€ 2	€ 0,7 miljoen
Verspr.gr.binnen de kom	€ 17	€ 25	€ 5	€ 1,0 miljoen
Overig				miljoen
				€ 11,1 miljoen

9.2.4 Meerjarenraming reserve GREX

In navolgend overzicht staat de ontwikkeling van het eindsaldo van de reserve weergegeven. Het betreft het geprognosticeerde eindsaldi van de reserve op basis van de herzieningen van de grondexploitaties per 01 januari 2020.

De staven geven de stand van de reserve weer. Het gearceerde deel, is het deel van de reserve wat (naar verwachting) benodigd is voor het treffen van de voorziening. Hieruit blijkt dat naar huidige inzichten de reserve de komende jaren voldoende is om de voorziening te kunnen treffen.

Wanneer de huidige planningen worden gehaald, dan is het vrij besteedbare deel van de reserve niet eerder dan in 2020 groter dan de doelstelling van € 3,0 miljoen.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Reserve en voorziening per 1 januari	21.536.685	15.349.322	22.390.328	28.189.762	32.375.847	47.994.029	59.049.569	69.483.629	79.465.099	89.446.149	99.426.820
Rente / rentecompensatie	1.236.199	91.454	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kadernota (bijdrage aan algemene dienst)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties in complexen:											
- Nog niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Grondexploitaties met een positief eindresultaat	7.907.797	1.587.601	0	0	148.677	0	808.389	0	0	0	0
- Grondexploitaties met een negatief eindresultaat	-7.205.656	2.580.872	5.392.865	7.312.536	6.110.409	9.533.838	8.159.274	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties in complexen</i>	<i>702.141</i>	<i>-993.271</i>	<i>5.392.865</i>	<i>7.312.536</i>	<i>6.961.732</i>	<i>9.533.838</i>	<i>8.350.885</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Reserve per 31 december na mutaties in complexen	23.475.025	15.447.505	27.997.533	35.502.302	39.337.808	57.527.862	67.588.419	79.483.629	89.465.099	99.446.149	109.421.326
Specifieke stortingen:											
- Erfpachtresultaat	1.231.575	1.284.516	1.284.516	1.284.516	1.284.516	1.284.516	0	0	0	0	0
- Begroting afdracht erfpachtresultaat aan algemene dienst	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000	-400.000	0	0	0	0	0
- Bijdrage bodemsanering ketelfabriek	0	0	1.280.000	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verkoop perceel Beneluxlaan (iris)	0	255.800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Verhuur resultaat	68.911	71.168	71.168	71.168	71.168	71.168	0	0	0	0	0
- Erfpachtresultaat BXL	113.810	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Tussentijdse winst Hemmelhorst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Aan- en verkoop percelen Enexis	70.786	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Bijdrage stelpost binnenstad voor Kloosterhof	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal stortingen</i>	<i>1.085.082</i>	<i>2.211.484</i>	<i>2.235.684</i>	<i>2.235.684</i>	<i>2.235.684</i>	<i>2.235.684</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Reguliere onttrekkingen:											
- Stimulering grondverkoop	-3.416	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	0	0	0	0	0
- Personeelslasten Grondzaken	-16.691	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	0	0	0	0	0
Reeds bestemd:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- De veldkamp afrekening rente	-152.044	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Uitbetaling voorziening De veldkamp	-18.207.344	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Nakomende kosten reeds afgesloten complexen (best res)	-126.864	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- Nakomende kosten Dalmeden	0	-266.284	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat niet in exploitatie genomen gronden (WOZ etc)	-46.148	-75.000	-50.000	-50.000	-75.000	-50.000	0	0	0	0	0

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Afdracht aan reserve vastgoed voor Markant	0	0	0	-250.000	0	0	0	0			
Afwaarderen Geleenstraat	-95.786	0	0	0	0	0	0	0			
Exploitatie overeenkomsten Watertorenpark	0	-10.000	0								
Bijdrage verwijderen parkeerplaatsen Kloosterhof (zie bijdrage 2023, zaaknummer: 3537409)	0	0	-70.750	0	0	0	0	0			
Bijdrage horecawand	-89.486	0	0								
Tussentijdse winst											
Tussentijdse winst	-14.055.500	5.142.422	4.642.903	6.398.680	3.323.080	778.740	0	0	0	0	0
Afdracht grondbeleid	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Wijziging voorziening tekortexploitaties	6.069.197	372.274	44.509.392	6.519.245	55.451.147	8.979.956	7.784.996	-18.578	-18.950	-19.329	985.778
Wijziging voorziening tekortexploitaties extern	24.486	7.850.338	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wijziging voorziening Materiele vaste activa/verhuur	1.281.470	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal specifieke onttrekkingen	-7.210.781	1.731.406	4.956.542	12.542.923	62.624.227	27.633.697	17.784.996	-18.578	-18.950	-19.329	985.778
Mutatie saldo	-6.125.699	5.942.890	1.192.220	13.498.609	9.579.911	10.589.370	7.784.996	-18.578	-18.950	-19.329	985.778
Reserve en voorziening per 31 december	17.349.322	22.390.392	28.189.762	42.375.847	61.994.029	72.049.569	80.483.673	62.465.099	43.446.149	23.426.820	29.407.104

9.2 Verbonden partijen en vertegenwoordiging

In deze lijst worden verbonden partijen genoemd en overige samenwerkingsverbanden waarin onze bestuurders deelnemen. In het overzicht worden de volgende afkortingen gebruikt:

GR	Gemeenschappelijke regeling	Publieke rechtspersoon op grond van de Wet op de Gemeenschappelijke regelingen
OL	Openbaar lichaam	Gemeenschappelijke regeling met een geled bestuur (algemeen en dagelijks bestuur)
BVO	Bedrijfsvoeringsorganisatie	Gemeenschappelijke regeling met een enkelvoudig bestuur
AB	Algemeen bestuur	Hoogste en besluitvormend orgaan in en publieke rechtspersoon
DB	Dagelijks bestuur	Dagelijks besluit voorbereidend orgaan in de rechtspersoon
BC	Bestuurscommissie	Bestuur van een activiteitendomein binnen een rechtspersoon
PFB	Portefeuillehoudersberaad	(Voor)overlegstructuur van portefeuillehouders t.b.v. inspraak van gemeenten
ALV	Algemene ledenvergadering	Hoogste en besluitvormend orgaan in een vereniging
AVA	Alg. vergadering van aandeelhouders	Hoogste en besluitvormend orgaan in een aandelenvennootschap

1. Gemeenschappelijke regelingen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaats-vervanger
Veiligheidsregio Twente	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Schelberg -	Bruggink -
Samen Twente	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Bruggink Bruggink	Luttikholt -
Recreatieschap Twente	GR-BVO	Bestuur	Gerrits	Steen
SWB Midden Twente	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Gerrits en Brand Gerrits	Bruggink -
Stadsbank Oost- Nederland	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Brand -	Luttikholt -
Crematoria Twente	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Gerrits -	Steen -
Regionaal Bedrijventerrein Twente	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Gerrits en Steen Gerrits	Bruggink en Brand -
Omgevingsdienst Twente	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Schelberg -	Bruggink -
Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	GR-OL	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur	Steen -	Gerrits -
ICT Hengelo	GR-Centrumgemeente	B&W Hengelo	Brand	-
Samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	GR-Centrumgemeente	B&W Hengelo	Brand	-

2. Overige vertegenwoordigingen

Naam rechtspersoon (of onderdeel)	Juridische vorm	Orgaan	Vertegenwoordigd door	Plaats-vervanger
Twente Board	Stichting		(vanuit Boss wisselend)	-
Bestuurlijk Overleg Sociaal Economische Structuur versterking (BOSS)	Regionaal afstemmingsoverleg tbv Twente Board	Regionaal overleg	Gehele college (afhankelijk van de inhoud)	Cf. vervangingsregeling
BNG Bank N.V.	N.V.	AvA	Steen	Gerrits
Twence B.V.	B.V.	AvA	Gerrits	Brand
Enexis Holding N.V.	N.V.	AvA	Gerrits	Steen
Warmtenetwerk Hengelo B.V.	B.V.	AvA	Gerrits	Bruggink
Warmtebedrijf Hengelo B.V.	B.V.	AvA	Gerrits	Bruggink
CotW Mobiliteit	Vrijwillige coalitie	PHO	Steen	Gerrits
CotW Milieu, Duurzaamheid & Afval	Vrijwillige coalitie	PHO	Bruggink	Brand
CotW Twentse Kracht	Vrijwillige coalitie	PHO	Brand	Schelberg
CotW IT Platform Twente	Vrijwillige coalitie	PHO	Brand	Schelberg
PHO Arbeidsmarkt	Overleg orgaan	PHO	Brand	Schelberg
Coördinatieoverleg Gebiedsagenda Oost	Overleg orgaan		Gerrits	Steen
Portefeuillehouders overleg Sport	PFO		Bruggink	Luttikholt
Kennispunt Twente	Netwerk organisatie	Bestuur	Brand	Schelberg
Eurocities	Netwerk organisatie		Portefeuille afhankelijk	
Euregio	Gemeenschappelijke regeling naar Duits recht	Algemeen Bestuur Dagelijks Bestuur Euregioraad	Schelberg Schelberg Raadsleden van den Beukel en Boekhoudt	Cf. vervangingsregeling Cf. vervangingsregeling
Districtelijk Veiligheidsoverleg Twente	Overleg orgaan		Schelberg	Brand
Samenwerking sociale zaken (Borne, Haaksbergen en Hengelo)	Centrumgemeente regeling	Portefeuille - houdersoverleg	Brand	Schelberg
Samenwerking ICT Hengelo	Centrumgemeente regeling	Portefeuille - houdersoverleg	Brand	Schelberg
Vereniging van Gemeentelijke Aandeelhouders Noord Nederland (VEGANN)	Verenigingen	Alv	Gerrits	Steen
De "Overijsselse Ombudsman"	Stichtingen		Schelberg	Brand
Havenbedrijf Twente	Samenwerking Almelo, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Lochem		Steen	Gerrits
Programmering bedrijven-terreinen Twente	Samenwerking Prov. Overijssel + 14 Twentse gemeenten	Portefeuille - houdersoverleg	Gerrits	Steen
Twente Milieu N.V.	N.V.		Gerrits	Steen
Provincie Overijssel Uitvoeringscommissie Enschede-Zuid	Commissie van de provincie Overijssel		Gerrits	Steen
Cultuurconvenant Oost Nederland	Overige verbonden partijen		Luttikholt	Bruggink
Pact van Twickel	Overige verbonden partijen		Gerrits	Steen
Regiegroep Nieuwe Energie Overijssel	Overige verbonden partijen		Bruggink	Luttikholt
RES Regionale Energiestrategie Twente	Overleg orgaan		Bruggink	Luttikholt
G40 themagroep duurzaamheid	Netwerk organisatie	Bestuur	Bruggink (duo-voorzitter)	-
G40 pijler Fysiek	Netwerk organisatie	Bestuur	Steen (duo-voorzitter)	-

9.3 Verdeling taakvelden over programma's

Programma 1 Veiligheid	Taakveld
	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
	1.2 Openbare orde en Veiligheid
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	
	2.1 Verkeer, wegen en water
	2.2 Parkeren
	2.4 Economische Havens en waterwegen
	2.5 Openbaar vervoer
Programma 3 Economie	Taakveld
	3.1 Economische ontwikkeling
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
	3.3 Bedrijfsloket en -regelingen
	3.4 Economische promotie
Programma 4 Onderwijs	Taakveld
	4.1 Openbaar basisonderwijs
	4.2 Onderwijshuisvesting
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	Taakveld
	5.1 Sportbeleid en activering
	5.2 Sportaccommodaties
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
	5.4 Musea
	5.5 Cultureel erfgoed
	5.6 Media
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Programma 6 Sociaal domein	Taakveld
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
	6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
	6.3 Inkomensregelingen
	6.4 WSW en beschut werk
	6.5 Arbeidsparticipatie
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-
	6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)
	6.71B Begeleiding (WMO)
	6.71C Dagbesteding (WMO)
	6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)
	6.72A Jeugdhulp begeleiding
	6.72B Jeugdhulp behandeling
	6.72C Jeugdhulp dagbesteding
	6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig
	6.73A Pleegzorg
	6.73B Gezinsgericht
	6.73C Jeugdhulp met verblijf overig
	6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
	6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
	6.74C Gesloten plaatsing
	6.81A Beschermd wonen (WMO)
	6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Programma 1 Veiligheid	Taakveld
	6.82A Jeugdbescherming
	6.82B Jeugdreclassering
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	Taakveld
	7.1 Volksgezondheid
	7.2 Riolering
	7.3 Afval
	7.4 Milieubeheer
	7.5 Begraafplaatsen
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Taakveld
	8.1 Ruimtelijke Ordening
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
	8.3 Wonen en bouwen
Programma 9 Bestuur en ondersteuning	Taakveld
	0.1 Bestuur
	0.2 Burgerzaken
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
	0.4 Ondersteuning organisatie
	0.5 Treasury
	0.61 OZB woningen
	0.62 OZB niet-woningen
	0.63 Parkeerbelasting
	0.64 Belastingen Overig
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds
	0.8 Overige baten en lasten
	0.10 Mutaties reserves

9.4 Verplichte kengetallen

1. Veiligheid

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Verwijzingen naar Halt (per 1.000 inwoners in de leeftijd 12-17 jaar)	7	8 (2022)	9
Winkeldiefstallen (het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners)	2,2	1,9 (2022)	2,4*
Geweldsmisdrijven (het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners)	3,6	4,3 (2022)	4,6
Diefstallen uit woning (het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners)	1,2	1,7 (2022)	1,3
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (aantal per 1.000 inwoners)	5,4	5,8 (2022)	5,9

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Dit taakveld heeft geen verplichte BBV Indicatoren.

3. Economie

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Het aantal vestigingen van bedrijven (per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar)	166,0	158,7 (2021)	n.n.b.
Functiemenging (de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken))	57,1%	57% (2022)	n.n.b.

4. Onderwijs

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Omvang absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) (per 1.000 leerlingen)	1,1 ¹	1 (2017)	n.n.b
Omvang relatief verzuim (wel ingeschreven, maar ongeoorloofd afwezig) (per 1.000 leerlingen)	18	1 (2022)	n.n.b
Aantal vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (percentage van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar))	2,7%	1.9% (2021)	n.n.b

¹ Van de omvang absoluut verzuim hebben wij geen recent cijfer. Wij zijn hier afhankelijk van een landelijke bron en die geeft dit cijfer aan.

5. Sport, cultuur & recreatie

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage niet sporters (t.o.v. het totaal aantal inwoners)	49,6%	49,2% (2020)	n.n.b

6. Sociaal domein

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal banen (per 1000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	977,6	982,1 (2022)	n.n.b.
Het percentage jongeren (12-21 jaar) met een delict voor de rechter (t.o.v. het totaal aantal jongeren tussen de 12-21 jaar)	1%	1% (2021)	1%
Het aantal kinderen in uitkeringsgezinnen (percentage kinderen tot 18 jaar)	5%	6% (2021)	5%
Netto arbeidsparticipatie (Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	73%	72,8% (2022)	72,5%
Aantal werkloze jongeren (Percentage werkloze jongeren 16-22 jaar)	3%	2% (2021)	3%
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners voor de jaren 2017 en 2018; per 1.000 inwoners voor het jaar 2019)	424	528,4 (2021)	421
Personen met een lopend re-integratietraject (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar; werkelijk 2018 per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar)	148,3	148,9 (2022)	n.n.b.
Aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdhulp (Percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)	15%	14,2% (2022)	12,8%
Aantal jongeren met een beschermingsmaatregel (percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar)	2%	2,1% (2022)	2%
Aantal jongeren met een reclasseringsmaatregel (Percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren (12-22 jaar)	1%	0,5% (2022)	0,5%
Clënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep)	900	910 (2022)	820

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	65	69 (2021)	n.n.b.
Hernieuwbare elektriciteit (aandeel nieuwe energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente)	64,3 (2022)	68,1% (2021)	n.n.b.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen)	10,4	5,8 (2022)	7,4
Demografische druk (de som van het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar)	69,4	69,4% (2023)	68,6

9. Bestuur en ondersteuning

	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	9,35	9,77	10,1
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,57	8,67	10,01
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	836,56	932,37	1032,2
Overhead (percentage van de totale lasten)	7,97%	10,22%	7,84%
Externe inhuur (percentage van totale loonsom + kosten externen)	18,94%	4,03%	16,99%
Gemiddelde WOZ-waarde x1.000	€ 292	€ 292 (2023)	€ 306
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 889	€ 889 (2023)	€ 935
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 928	€ 928 (2023)	€ 972

10

Overige bijlagen

10.1	Overzicht investeringsprojecten	262
10.2	Transformatieplan sociaal domein	271
10.3	Declaratiegedrag college (Motie Raad)	279
10.4	Overzicht subsidies 2024 (Motie Raad)	280

10.1 Overzicht investeringsprojecten

10.1.1 Lopende grondexploitatieprojecten

Project		Boekwaarde 1-1-2024	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Restant 2024	Boekwaarde 31-12-2024
16 Gezondheidspark	Baten	17.837	743	944	201	18.781
16 Gezondheidspark	Lasten	31.592	327	314	13	31.906
Saldo Gezondheidspark		13.755	415	630	188	13.125
28 Marskant	Baten	378	1.885	1.723	-162	2.100
28 Marskant	Lasten	4.356	349	271	78	4.626
Saldo Marskant		3.978	1.537	1.452	-240	2.526
44 Veldwijk Noord	Baten	15.519	195	-	-195	15.519
44 Veldwijk Noord	Lasten	14.144	497	447	50	14.590
Saldo Veldwijk Noord		-1.375	-302	-447	-246	-928
96 Gem Campus	Baten	21.238	738	3.715	2.977	24.953
96 Gem Campus	Lasten	39.641	352	338	14	39.979
Saldo Gem Campus		18.404	386	3.377	2.963	15.026
101 Broek Noord	Baten	28.163	2.072	1.470	-602	29.633
101 Broek Noord	Lasten	33.688	641	229	412	33.918
Saldo Broek Noord		5.525	1.431	1.241	-1.014	4.285
104 Lange Wemen	Baten	13.792	-	-1	-1	13.791
104 Lange Wemen	Lasten	16.174	184	149	35	16.323
Saldo Lange Wemen		2.382	-184	-150	-36	2.532
583 Beckumerstraat	Baten	810	240	-	-240	810
583 Beckumerstraat	Lasten	527	142	29	114	556
Saldo Beckumerstraat		-283	98	-29	-354	-254
591 Woningbouw Beckum	Baten	-	-	-	-	-
591 Woningbouw Beckum	Lasten	122	129	12	117	135
Saldo Woningbouw Beckum		122	-129	-12	-117	135
635 Woonwagenlocatie	Lasten	-	612	548	64	548
Saldo Woonwagenlocatie		-	-612	-548	64	548
638 Beekstraat en omgeving (incl V&D gebouw)	Baten	-	2.034	1.960	-74	1.960
638 Beekstraat en omgeving (incl V&D gebouw)	Lasten	-	7.707	7.548	159	7.548
Saldo Beekstraat en omgeving (incl V&D gebouw)		-	-5.674	-5.589	-232	5.589
640 Walkatenplein	Lasten	2.053	386	141	245	2.194
Saldo Walkatenplein		2.053	-386	-141	245	2.194
642 Campus Driene	Baten	-	-	3	3	3
642 Campus Driene	Lasten	-	3.438	3.383	54	3.383
Saldo Campus Driene		-	-3.438	-3.380	-52	3.380
666 Dalmeden 2.0	Baten	-	-	11	11	11
666 Dalmeden 2.0	Lasten	-	-	24.134	-24.134	24.134
Saldo Dalmeden 2.0		-	-	-24.123	24.145	24.123
701 HvZ Lansinkveld Noord	Baten	31.857	-	-	-	31.857
701 HvZ Lansinkveld Noord	Lasten	35.468	224	69	155	35.537
Saldo HvZ Lansinkveld Noord		3.611	-224	-69	-155	3.680
704 HvZ EMGA	Baten	12.704	-	-534	-534	12.170
704 HvZ EMGA	Lasten	14.584	1.757	1.564	193	16.148
Saldo HvZ EMGA		1.880	-1.757	-2.098	-727	3.978
714 HvZ Woonstad Noord	Baten	9.426	-	-922	-922	8.504
714 HvZ Woonstad Noord	Lasten	8.025	560	103	457	8.128

Project		Boekwaarde 1-1-2024	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Restant 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Saldo HvZ Woonstad Noord		-1.401	-560	-1.026	-1.379	-376
716 HvZ Kanaalzone	Baten	12.908	18	27	9	12.935
716 HvZ Kanaalzone	Lasten	12.130	70	25	46	12.154
Saldo HvZ Kanaalzone		-778	-52	2	-37	-781
717 De Koppeling Hart van Zuid	Baten	5.792	-85	-64	21	5.728
717 De Koppeling Hart van Zuid	Lasten	12.221	543	218	325	12.439
Saldo De Koppeling Hart van Zuid		6.429	-629	-282	-303	6.711
Totaal lopende grondexploitatie projecten		50.324	-11.005	-32.096	22.889	82.419

10.1.2 Afgesloten grondexploitatieprojecten

Project		Boekwaarde 1-1-2024	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Restant 2024	Boekwaarde 31-12-2023
35 't Oosterveld	Baten	21.205	2.046	4.778	2.732	25.983
35 't Oosterveld	Lasten	25.870	163	114	49	25.983
Saldo 't Oosterveld		4.665	1.883	4.665	2.683	-
52 Dalmeden	Baten	62.384	2.539	6.036	3.498	68.420
52 Dalmeden	Lasten	75.400	2.869	-6.980	9.849	68.420
Saldo Dalmeden		13.017	-330	13.017	-6.351	-
702 HvZ Langeler Erve	Baten	15.894	-	3.053	3.053	18.947
702 HvZ Langeler Erve	Lasten	18.645	371	303	68	18.947
Saldo HvZ Langeler Erve		2.750	-371	2.750	2.985	-
790 HvZ Verspreide gronden	Baten	1.376	26	1.416	1.389	2.792
790 HvZ Verspreide gronden	Lasten	2.769	25	23	2	2.792
Saldo HvZ Verspreide gronden		1.393	1	1.393	1.387	-
Totaal afgesloten grondexploitatie projecten		21.825	1.183	21.825	704	-

10.1.3 Lopende exploitatieovereenkomsten projecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
Exploitatieovereenkomst Seahorsecomplex	Baten	287	237	7	243	44
Exploitatieovereenkomst Seahorsecomplex	Lasten	287	251	7	258	29
Saldo Exploitatieovereenkomst Seahorsecomplex		-	15	-	15	-15
Expl.ovk. Wemenpark (Anterieure ovk.)	Baten	55	-	-	-	55
Expl.ovk. Wemenpark (Anterieure ovk.)	Lasten	19	-	-	-	19
Saldo Expl.ovk. Wemenpark (Anterieure ovk.)		-36	-	-	-	-36
Expl.ovk. Vitens Locatie	Baten	-	50	-	50	-50
Expl.ovk. Vitens Locatie	Lasten	-	85	6	91	-91
Saldo Expl.ovk. Vitens Locatie		-	35	6	41	-41
Exploitatieovk. TenneT 110 KV ondergr. verbinding	Baten	41	20	21	41	-
Exploitatieovk. TenneT 110 KV ondergr. verbinding	Lasten	41	78	32	110	-69
Saldo Exploitatieovk. TenneT 110 KV ondergr. verbinding		-	58	11	69	-69
Exploitatieovk. TenneT 110 KV Weideweg - Oele	Baten	-	23	-	23	-23
Exploitatieovk. TenneT 110 KV Weideweg - Oele	Lasten	-	40	28	68	-68
Saldo Exploitatieovk. TenneT 110 KV Weideweg - Oele		-	17	28	45	-45
Tijdelijke omleiding F35	Baten	31	13	-	13	18
Tijdelijke omleiding F35	Lasten	31	27	6	33	-2
Saldo Tijdelijke omleiding F35		-	14	6	20	-20
Expl.ovk. Brouwerijterrein	Baten	128	87	49	136	-8
Expl.ovk. Brouwerijterrein	Lasten	128	87	49	136	-8
Saldo Expl.ovk. Brouwerijterrein		-	-	-	-	-
Expl.ovk. Primoteq	Baten	58	29	-	29	29
Expl.ovk. Primoteq	Lasten	58	60	44	104	-46
Saldo Expl.ovk. Primoteq		-	31	44	75	-75
Expl.ovk. Ontwikkeling Meijersweg	Baten	25	25	-	25	-
Expl.ovk. Ontwikkeling Meijersweg	Lasten	25	9	-	9	16
Saldo Expl.ovk. Ontwikkeling Meijersweg		-	-16	-	-16	16
Expl.ovk. RvR Enschedesestraat 406	Baten	24	24	-	24	-
Expl.ovk. RvR Enschedesestraat 406	Lasten	24	18	-	18	6
Saldo Expl.ovk. RvR Enschedesestraat 406		-	-6	-	-6	6
Realisatieovk. EMGA Dijkers	Baten	-	31	21	52	-52
Realisatieovk. EMGA Dijkers	Lasten	-	44	21	65	-65
Saldo Realisatieovk. EMGA Dijkers		-	13	-	13	-13
Expl.ovk. Schalmedenweg 21	Baten	25	-	-	-	25
Expl.ovk. Schalmedenweg 21	Lasten	25	14	12	26	-1
Saldo Expl.ovk. Schalmedenweg 21		-	14	12	26	-26
Expl.ovk. Erve Berchus	Baten	191	57	56	113	78
Expl.ovk. Erve Berchus	Lasten	191	54	60	114	77
Saldo Expl.ovk. Erve Berchus		-	-3	4	1	-1
Expl.ovk. Pand Markant	Baten	93	93	-	-	93
Expl.ovk. Pand Markant	Lasten	93	24	5	29	64
Saldo Expl.ovk. Pand Markant		-	-69	5	29	-29
Expl.ovk. Erve Lonink Beckum (Anterieure ovk.)	Baten	61	-	61	61	-
Expl.ovk. Erve Lonink Beckum (Anterieure ovk.)	Lasten	61	-	7	7	54
Saldo Expl.ovk. Erve Lonink Beckum (Anterieure ovk.)		-	-	-54	-54	54
Expl.ovk. Etef Journee (Anterieure ovk.)	Baten	111	-	11	11	100
Expl.ovk. Etef Journee (Anterieure ovk.)	Lasten	111	2	29	31	80
Saldo Expl.ovk. Etef Journee (Anterieure ovk.)		-	2	18	20	-20
Expl.ovk. De Hofmakerij fase 2 (Anterieure ovk.)	Baten	-	-	70	70	-70

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
Expl.ovk. De Hofmakerij fase 2 (Anterieure ovk.)	Lasten	-	28	29	57	-57
Saldo Expl.ovk. De Hofmakerij fase 2 (Anterieure ovk.)		-	28	-41	-13	13
Expl.ovk. Graskarperstraat (Anterieure ovk.)	Baten	69	-	-	-	69
Expl.ovk. Graskarperstraat (Anterieure ovk.)	Lasten	69	-	16	16	53
Saldo Expl.ovk. Graskarperstraat (Anterieure ovk.)		-	-	16	16	-16
Expl.ovk. Gietart (Anterieure ovk.)	Baten	183	-	45	45	138
Expl.ovk. Gietart (Anterieure ovk.)	Lasten	183	-	1	1	182
Saldo Expl.ovk. Gietart (Anterieure ovk.)		-	-	-44	-44	44
Expl.ovk. Dalmedenweg 2 (Anterieure ovk.)	Baten	-	-	-	-	-
Expl.ovk. Dalmedenweg 2 (Anterieure ovk.)	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo Expl.ovk. Dalmedenweg 2 (Anterieure ovk.)		-	-	-	-	-
Totaal lopende exploitatieprojecten		-36	134	10	236	-272

10.1.4 Afgesloten exploitatieovereenkomsten projecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
Exploitatieovk. Hengelse Es	Baten	132	206	28	234	-102
Exploitatieovk. Hengelse Es	Lasten	132	250	7	257	-125
Saldo Exploitatieovk. Hengelse Es		-	44	-21	23	-23
Exploitatieovereenkomst Badhuis - Ariensschool	Baten	98	136	-	136	-38
Exploitatieovereenkomst Badhuis - Ariensschool	Lasten	98	202	-	202	-104
Saldo Exploitatieovereenkomst Badhuis - Ariensschool		-	66	-	66	-66
Expl.ovk. Etef Journee locatie (Intentieovk.)	Baten	20	5	13	18	2
Expl.ovk. Etef Journee locatie (Intentieovk.)	Lasten	20	17	-	17	3
Saldo Expl.ovk. Etef Journee locatie (Intentieovk.)		-	12	-13	-1	1
Exploitatieovk. Hof te Tweekelo	Baten	32	-25	-	-25	57
Exploitatieovk. Hof te Tweekelo	Lasten	32	34	-	34	-2
Saldo Exploitatieovk. Hof te Tweekelo		-	59	-	59	-59
Expl.ovk. Enschedesestraat 236A	Baten	8	8	-	8	-
Expl.ovk. Enschedesestraat 236A	Lasten	8	-	-	-	8
Saldo Expl.ovk. Enschedesestraat 236A		-	-8	-	-8	8
Expl.ovk. RvR Dalmedenweg 2	Baten	19	19	-	19	-
Expl.ovk. RvR Dalmedenweg 2	Lasten	19	-	-	-	19
Saldo Expl.ovk. RvR Dalmedenweg 2		-	-19	-	-19	19
Intentieovk. voorfase Gietart	Baten	50	21	26	47	3
Intentieovk. voorfase Gietart	Lasten	50	35	12	47	3
Saldo Intentieovk. voorfase Gietart		-	14	-14	-	-
Totaal afgesloten exploitatieprojecten		-	168	-48	120	-120

10.1.5 Lopende investeringsprojecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
Herinrichting park Bataafse Kamp	Baten	1.094	412	500	912	182
Herinrichting park Bataafse Kamp	Lasten	1.683	771	651	1.422	261
Saldo Herinrichting park Bataafse Kamp		589	359	151	510	79
Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W	Baten	3.900	2.078	404	2.482	1.418
Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W	Lasten	7.450	418	72	489	6.961
Saldo Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W		3.550	-1.660	-332	-1.992	5.542
Uitvoering Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W	Baten	-	-	1.607	1.607	-1.607
Uitvoering Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W	Lasten	-	2.904	2.961	5.865	-5.865
Saldo Uitvoering Haven fase 2 CEF 2017-EU-TM-0024-W		-	2.904	1.355	4.258	-4.258
Uitvoeringskrediet Bloemenbuurt	Baten	1.205	85	786	871	333
Uitvoeringskrediet Bloemenbuurt	Lasten	1.205	260	933	1.194	11
Saldo Uitvoeringskrediet Bloemenbuurt		-	175	147	322	-322
Uitvoeringskrediet winkelcentrum Groot Driene eo	Lasten	1.622	1.196	647	1.843	-221
Saldo Uitvoeringskrediet winkelcentrum Groot Driene eo		1.622	1.196	647	1.843	-221
Uitvoeringskrediet rotonde Staringstraat	Baten	420	-	-	-	420
Uitvoeringskrediet rotonde Staringstraat	Lasten	560	15	751	766	-206
Saldo Uitvoeringskrediet rotonde Staringstraat		140	15	751	766	-626
Uitv.krediet Laan van Driene/PC Hooftlaan rotonde	Baten	1.590	-	520	520	1.070
Uitv.krediet Laan van Driene/PC Hooftlaan rotonde	Lasten	1.590	-	1.195	1.195	395
Saldo Uitv.krediet Laan van Driene/PC Hooftlaan rotonde		-	-	676	676	-676
Voorb. en uitv. F35 Slachthuisweg	Baten	113	98	-	98	15
Voorb. en uitv. F35 Slachthuisweg	Lasten	113	116	-	116	-3
Saldo Voorb. en uitv. F35 Slachthuisweg		-	18	-	18	-18
Parkeren / Verkeersveiligheid Twentebad	Baten	650	-	431	431	219
Parkeren / Verkeersveiligheid Twentebad	Lasten	1.420	1.127	74	1.201	219
Saldo Parkeren / Verkeersveiligheid Twentebad		770	1.127	-357	770	0
Uitvoering Anthoniusstraat en Karelstraat	Baten	721	593	153	746	-25
Uitvoering Anthoniusstraat en Karelstraat	Lasten	721	736	9	746	-25
Saldo Uitvoering Anthoniusstraat en Karelstraat		-	144	-144	-	-
Uitvoeringskrediet F35 Bankastraat	Baten	4.080	-	1.267	1.267	2.813
Uitvoeringskrediet F35 Bankastraat	Lasten	4.080	274	2.524	2.798	1.282
Saldo Uitvoeringskrediet F35 Bankastraat		-	274	1.257	1.531	-1.531
Vorbereidingskrediet Zonneveld Boeldershoek	Lasten	489	553	-57	495	-6
Saldo Vorbereidingskrediet Zonneveld Boeldershoek		489	553	-57	495	-6
Uitvoeringskrediet Zonneveld Boeldershoek	Lasten	10.440	-	2.545	2.545	7.895
Saldo Uitvoeringskrediet Zonneveld Boeldershoek		10.440	-	2.545	2.545	7.895
Uitvoeringskrediet Prins Bernhardplantsoen	Lasten	-	-	91	91	-91
Saldo Uitvoeringskrediet Prins Bernhardplantsoen		-	-	91	91	-91
Uitvoeringskrediet toegangsbeleid binnenstad	Baten	93	-	12	12	81
Uitvoeringskrediet toegangsbeleid binnenstad	Lasten	409	-	158	158	251
Saldo Uitvoeringskrediet toegangsbeleid binnenstad		316	-	145	145	171
Verduurzamingsmaatregelen Twentebad (24-NB-9.1)	Baten	-	-	9	9	-9
Verduurzamingsmaatregelen Twentebad (24-NB-9.1)	Lasten	2.600	-	44	44	2.556
Saldo Verduurzamingsmaatregelen Twentebad (24-NB-9.1)		2.600	-	36	36	2.564
Totaal lopende investeringsprojecten		14.615	2.115	4.192	6.307	8.308

10.1.6 Afgesloten investeringsprojecten

Projecten	Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
-----------	-------------------	-------------------------------	------------------	-------------------------------	--------------------

10.1.7 Lopende rioleringsprojecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
WGW Stelpost PWR inv 2023 actief 50jr	Lasten	2.446	-	-	-	2.446
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2023 actief 50jr		2.446	-	-	-	2.446
WGW Stelpost PWR inv 2023 actief 15jr	Lasten	570	-	-	-	570
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2023 actief 15jr		570	-	-	-	570
WGW Stelpost PWR inv 2024 actief 50jr	Lasten	1.444	-	-	-	1.444
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2024 actief 50jr		1.444	-	-	-	1.444
WGW Stelpost PWR inv 2024 actief 15jr	Lasten	200	-	-	-	200
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2024 actief 15jr		200	-	-	-	200
Rioolrenovatie 4 straten Veldwijk Noord	Baten	239	-	-	-	239
Rioolrenovatie 4 straten Veldwijk Noord	Lasten	1.639	-	16	16	1.623
Saldo Rioolrenovatie 4 straten Veldwijk Noord		1.400	-	16	16	1.384
WGW Beekherstel Klimaat Actief Hengelo	Baten	-	-	-	-	-
WGW Beekherstel Klimaat Actief Hengelo	Lasten	313	154	-	154	159
Saldo WGW Beekherstel Klimaat Actief Hengelo		313	154	-	154	159
WGW Stelpost PWR inv 2024 uit vrz 50jr	Baten	526	-	-	-	526
WGW Stelpost PWR inv 2024 uit vrz 50jr	Lasten	526	-	-	-	526
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2024 uit vrz 50jr		-	-	-	-	-
Relining Transportriool fase 2	Baten	2.133	643	1.223	1.866	266
Relining Transportriool fase 2	Lasten	2.133	643	1.223	1.866	266
Saldo Relining Transportriool fase 2		-	-	-	-	-
WGW bijdr. GRP aan Bataafse Kamp	Baten	744	150	434	583	161
WGW bijdr. GRP aan Bataafse Kamp	Lasten	744	150	434	583	161
Saldo WGW bijdr. GRP aan Bataafse Kamp		-	-	-	-	-
WGW Bijdrage GRP aan Wetplein	Baten	1.388	596	447	1.043	345
WGW Bijdrage GRP aan Wetplein	Lasten	1.388	596	447	1.043	345
Saldo WGW Bijdrage GRP aan Wetplein		-	-	-	-	-
WGW Bijdr GRP aan uitvoering F35 Bankastr	Baten	903	-	903	903	-
WGW Bijdr GRP aan uitvoering F35 Bankastr	Lasten	903	-	903	903	-
Saldo WGW Bijdr GRP aan uitvoering F35 Bankastr		-	-	-	-	-
Relinen riool Bergweg	Baten	76	55	6	61	15
Relinen riool Bergweg	Lasten	76	55	6	61	15
Saldo Relinen riool Bergweg		-	-	-	-	-
Oplossen wateroverlast Suze Robertsonstraat	Baten	420	35	153	187	233
Oplossen wateroverlast Suze Robertsonstraat	Lasten	420	35	153	187	233
Saldo Oplossen wateroverlast Suze Robertsonstraat		-	-	-	-	-
Aanpak riolering Zwavertsweg	Baten	112	-	98	98	14
Aanpak riolering Zwavertsweg	Lasten	112	-	98	98	14
Saldo Aanpak riolering Zwavertsweg		-	-	-	-	-
Samenwerkingsovk. KAS Waterschap	Baten	1.090	-	6	6	1.085
Samenwerkingsovk. KAS Waterschap	Lasten	1.090	-	6	6	1.085
Saldo Samenwerkingsovk. KAS Waterschap		-	-	-	-	-
WGW Voorb. en Uitv. Riolering Kerkpad Beckum	Baten	200	-	174	174	26
WGW Voorb. en Uitv. Riolering Kerkpad Beckum	Lasten	200	-	174	174	26
Saldo WGW Voorb. en Uitv. Riolering Kerkpad Beckum		-	-	-	-	-
WGW Onderzoek en Ontwerp rioolgemaal Zeggarsweg	Baten	75	-	46	46	29
WGW Onderzoek en Ontwerp rioolgemaal Zeggarsweg	Lasten	75	-	46	46	29
Saldo WGW Onderzoek en Ontwerp rioolgemaal Zeggarsweg		-	-	-	-	-
WGW Ontwerp en uitv. vernatting Stadspark Weusthag	Baten	330	-	28	28	302
WGW Ontwerp en uitv. vernatting Stadspark Weusthag	Lasten	330	-	28	28	302
Saldo WGW Ontwerp en uitv. vernatting Stadspark Weusthag		-	-	-	-	-

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
Lijngoten Stationsplein	Baten	200	-	150	150	50
Lijngoten Stationsplein	Lasten	200	-	150	150	50
Saldo Lijngoten Stationsplein		-	-	-	-	-
Totaal lopende exploitatieprojecten		6.373	154	16	170	6.203

10.1.8 Afgesloten rioleringsprojecten

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
WGW Stelpost GRP 2022 actief 50	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 actief 50		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2020 actief 15	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 actief 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 actief 15	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 actief 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 actief 15	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 actief 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2020 actief 5	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2020 actief 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 actief 5	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 actief 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 actief 5	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 actief 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2023 actief 5	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2023 actief 5		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 50	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 50	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 50		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 50	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 50	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 50		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 15	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 15	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2021 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 15	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 15	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost GRP 2022 voorz. 15		-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 50jr	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 50jr	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 50jr		-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 15jr	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 15jr	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 15jr		-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 5jr	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 5jr	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2023 uit vrz 5jr		-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2024 uit vrz 15jr	Baten	-	-	-	-	-
WGW Stelpost PWR inv 2024 uit vrz 15jr	Lasten	-	-	-	-	-
Saldo WGW Stelpost PWR inv 2024 uit vrz 15jr		-	-	-	-	-
Herinrichting Elsbeek Waterschap	Baten	330	393	-	393	-63
Herinrichting Elsbeek Waterschap	Lasten	330	393	-	393	-63
Saldo Herinrichting Elsbeek Waterschap		-	-	-	-	-

Projecten		Totaal krediet	Mutaties (cum) t/m 2023	Mutaties 2024	Mutaties (cum) t/m 2024	Restant krediet
WGW Bijdr GRP aan Herinrichting Markt	Baten	1.829	1.829	-	1.829	-
WGW Bijdr GRP aan Herinrichting Markt	Lasten	1.829	1.829	-	1.829	-
Saldo WGW Bijdr GRP aan Herinrichting Markt		-	-	-	-	-
WGW Bijdr GRP Anthoniusstr Karelstr	Baten	546	546	-	546	-
WGW Bijdr GRP Anthoniusstr Karelstr	Lasten	546	546	-	546	-
Saldo WGW Bijdr GRP Anthoniusstr Karelstr		-	-	-	-	-
WGW Bijdrage GRP aan uitv Bloemenbuurt	Baten	871	85	786	871	-
WGW Bijdrage GRP aan uitv Bloemenbuurt	Lasten	871	85	786	871	-
Saldo WGW Bijdrage GRP aan uitv Bloemenbuurt		-	-	-	-	-
Totaal afgesloten exploitatieprojecten		-	-	-	-	-

10.2 Transformatieplan sociaal domein

Bij het vaststellen van de kaders van het transformatieplan door de gemeenteraad is afgesproken dat de verantwoording ervan plaats vindt via de reguliere P&C-cyclus, met een aanvullende bijlage daarbij. In hoofdstuk 5 hebben wij al een korte verantwoording gegeven op inhoud (paragraaf 5.1 en 5.2.6). In deze bijlage gaan wij nader in op de stand van zaken opgaven, financiën, de risicobeheersing en de monitoring.

Opgaven

Met het gunnen van de basisondersteuning en jeugdhulp hebben wij in 2024 de organisatievorm aangepast. De overgang naar de implementatiefase vraagt een andere manier van organiseren, van programma-organisatie naar lijnorganisatie. Met daarbij aandacht voor een viertal opgaven: jeugd, zakelijk partnerschap, integrale toegang en monitoring.

Opgave jeugd

Voor jeugd hebben wij de opgaven uit de Zomernota uitgewerkt en - waar het aan de orde is - in lijn gebracht met het transformatieplan en het daarbij behorende besparingspotentieel. Bij elke van de opgaven jeugd hebben we aandacht voor de koppeling met de basisondersteuning, de regionaal ingekochte jeugdhulp en de landelijke ontwikkelingen en regionale 'uitvoering' daarvan. Wij hebben in 2024 onder andere inzet op en aandacht gehad voor:

- Wij hebben het team Jeugd en Gezin versterkt om wachtlijstvrij te kunnen werken en in te kunnen zetten op de werkwijze verklarende analyse (conform Hervormingsagenda Jeugd). Om zo te komen tot efficiëntere inzet van zorg en mogelijk zelfs tot inperken van complexiteit en trajectduur. Dit doen wij niet geheel zelfstandig, want hiervoor is een gedragswetenschapper nodig. Afhankelijk van de regionale ontwikkelingen en daaropvolgende afspraken, zullen wij deze gaan implementeren.
- Wij hebben het Preventieteam Jeugd, met daarin onder andere de Praktijkondersteuners Huisartsen (POH) en Schoolzorgondersteuners (SZO), zorgvuldig overgedragen aan Wijkkracht Hengelo. Per 2025 zit het Preventieteam in de opdracht 'Realiseren en doorontwikkelen basisondersteuning'.
- Wij hebben gesprekken met de gecertificeerde instellingen gevoerd over de inzet jeugdhulp, de financiële bewustwording en de toekomstige samenwerking basisondersteuning.
- Om de uitstroom uit wonen en verblijf te bevorderen en de instroom te beperken, werken wij al een tijd met toekomstplannen voor jeugd 16+. Wij hebben hiervoor in 2024 de ontwikkeling van een app voorbereid en aanbesteed.
- Voor het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zijn er in 2024 diverse onderzoeken uitgevoerd naar het functioneren van Veilig Thuis Twente (VTT). Doel was te kijken naar de - grotendeels verplichte - taken van VTT en de uitvoering daarvan, maar ook naar hun rol in het Toekomstscenario. Voor het bereiken van samenhangende resultaten is het cruciaal dat de verschillende adviestrajecten op elkaar worden afgestemd. Keuzes moeten nog gemaakt worden.
- Wij hebben de pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen geëvalueerd en besloten het voort te zetten en de aanbesteding voor onderwijsondersteuningsarrangementen in gang te zetten. Qua timing en risico is er voor gekozen dit niet mee te nemen in de opdracht voor de basisondersteuning. Afstemming en samenwerking met de ondersteuning op de zorgintensieve scholen hebben wij wel geregeld. Wij hebben in het Transformatieplan rekening gehouden met een investeringsbijdrage, maar weten niet of dit bedrag volstaat. Wij komen daar in de Zomernota 2025-2029 op terug.
- Wij hebben besloten mee te doen met de Onderwijs Jeugd Arrangementen (OJA) op zorgintensieve scholen in Enschede, zodat ook de Hengelose leerlingen die daar op school zitten, gebruik kunnen maken van deze arrangementen.

Opgave zakelijk partnerschap

Wij hebben gewerkt aan de doelstellingen die opgenomen zijn in de uitvoeringsagenda, te weten: zakelijk partnerschap inkoop basisondersteuning en implementatie overgangsjaar en zorgcontinuïteit.

In de eerste helft van 2024 is het proces van de verwerving leidend geweest, zowel op planning als op inhoud. Met als mijlpaal een getekende inkoopovereenkomst volgens de uitgangspunten zakelijk partnerschap. Daarna hebben wij gewerkt aan de implementatie van het zakelijk partnerschap. Wij hebben een accountteam basisondersteuning geformeerd en een contractmanager voor deze overeenkomst aangesteld. Ook hebben wij met Stichting Wijkkracht

overeenstemming bereikt op een aantal documenten die conform inschrijfleidraad nog uitgewerkt moesten worden ten behoeve van de monitoring, sturing en verantwoording. Denk daarbij aan een memo Kritische prestatie indicatoren (KPI's), een position paper over rechtmatigheid en een escalatieladder (op inhoud en contractniveau).

Wat betreft de implementatie van het overgangsjaar en de zorgcontinuïteit, hebben wij veel aandacht besteed aan de signalen, zorgen en vragen vanuit inwoners, huidige cliënten en (latende) zorgaanbieders met betrekking tot de veranderingen en de start van de basisondersteuning. Waar nodig hebben wij hierop actie ondernomen. Wij hebben gesprekken gevoerd met inwoners, cliënten en (latende) zorgaanbieders en latende aanbieders gewezen op hun verantwoordelijkheid en contractuele verplichtingen vanuit een overgangsjaar. Het doel van een zachte landing en warme overdracht van huidige cliënten was en is hierbij continu het uitgangspunt geweest.

Opgave integrale toegang

Voor 2024 was het doel dat er een integraal werkproces georganiseerd en geïmplementeerd werd, dat op 1 januari 2025 zou kunnen draaien. Daarnaast moest er een meerjaren ontwikkelproces uitgelijnd zijn.

Per 1 januari 2025 is een minimale variant van een integraal werkproces gerealiseerd. In samenwerking met Wijkkracht Hengelo is een startscenario van de integrale toegang uitgedacht, uitgewerkt en opgezet. Dit houdt in dat de werkprocessen in de toegang zijn uitgewerkt in proces, afspraken zijn gemaakt over gegevensregistratie en informatie-uitwisseling en de basale inrichting van de digitale, fysieke en telefonische toegang zijn gerealiseerd. Intern zijn collega's geïnformeerd via een e-learning en verschillende sessies in de teams. Externe communicatie over de nieuwe toegang is gestart halverwege december en dit loopt door in 2025. Waarbij de nadruk is gelegd op een informatiecampagne via socials en websites van alle betrokken partijen en daarnaast het gemeentenieuws, posters en flyers. De afspraken over de overgang van cliënten van latende aanbieders naar Wijkkracht Hengelo zijn gemaakt en worden uitgevoerd.

Het gerealiseerde startscenario wijkt op onderdelen af van de afspraken uit het programma van eisen. De fysieke toegang, de zogeheten *Wijkentree*, heeft zes locaties die een minimale bezetting hebben. Telefonische bereikbaarheid is nog niet dekkend conform afspraken. Digitale ingang, de website, is in minimale vorm aanwezig maar nog niet conform alle afspraken uit het programma van eisen. Wij houden in 2025 de vinger stevig aan de pols en ondersteunen Wijkkracht Hengelo waar nodig bij het ingroeien naar de vorm conform contract afspraken.

Een meerjaren ontwikkelproces is nog niet uitgelijnd. De huidige samenwerking is nu gericht op het optimaliseren van de werkprocessen en samenwerkingsafspraken. Wij pakken dit in 2025 verder op. Hierbij moet ook de inbreng van inwoners een plek krijgen.

Opgave sociale basis

In 2024 zijn wij aan de slag gegaan met een aantal projecten. Allereerst hebben wij gezorgd voor meer inzicht door wijkanalyses te maken in samenwerking met onze partner Wijkkracht Hengelo. Dit met het doel om tot een goede verdeling te komen van bijvoorbeeld de wijkentree locaties en het koppelen van de juiste expertise in de wijkteams aan de gekozen stadsdelen. Er is een gezamenlijk dashboard opgeleverd dat inzicht geeft in de sociale basis op wijkniveau in Hengelo.

Wij hebben ook ingezet op samenwerking in de wijk tussen professionals. Een aantal van deze netwerken en collega's zijn geschoold in de methodiek van Positieve Gezondheid. Daarnaast hebben sessies plaatsgevonden met inwoners, partners en collega's in het kader van 'gelijkwaardig samenwerken met je eigen rol en expertise', met als gevolg dat er hernieuwde energie en samenwerking is ontstaan tussen inwoners, partners en gemeente.

Om de verandering verder aan te jagen, is het denkkader sociale basis opgenomen in de opdracht van de basisondersteuning. Op de partnerconferentie van 4 november 2024 is aandacht besteedt aan het nieuwe samenspel met de basisondersteuning en sociale basis.

Tot slot is de uitvoeringsregeling 'Inwonersfonds Leefbare Wijken' vastgesteld. Hiermee kunnen inwoners en georganiseerde groepen die een initiatief willen starten subsidie krijgen. Het initiatief moet bijdragen aan een sterke sociale basis en een oplossing bieden voor een maatschappelijk probleem.

Opgave monitoring, onderzoek en verantwoording

De focus heeft in 2024 gelegen op de opdracht basisondersteuning en de inrichting van monitoring en sturing daarop. Dit is een voorwaarde voor de opdracht zakelijk partnerschap (zie hierboven). Denk hierbij aan het formuleren van de KPI's. Daarmee volgen wij de voortgang van de basisondersteuning op het gebied van bereikt aantal inwoners, bereikt effect, doorstroom, inwoner ervaring en grove financiële verantwoording.

De volgende stap is het verder uitwerken van monitoring, onderzoek en verantwoording sociaal domein breed, met een uitwerking en aanpak op strategisch, tactisch en operationeel niveau. En dit in lijn te brengen met de herijking van de beleidsdoelstellingen en -indicatoren voor de Beleidsbegroting 2026-2029.

Wel hebben wij in 2024 de kernindicatoren bijgehouden die ons helpen de bewegingen te monitoren naar een sterke sociale basis en (daardoor) minder maatwerk. Het gaat dan om:

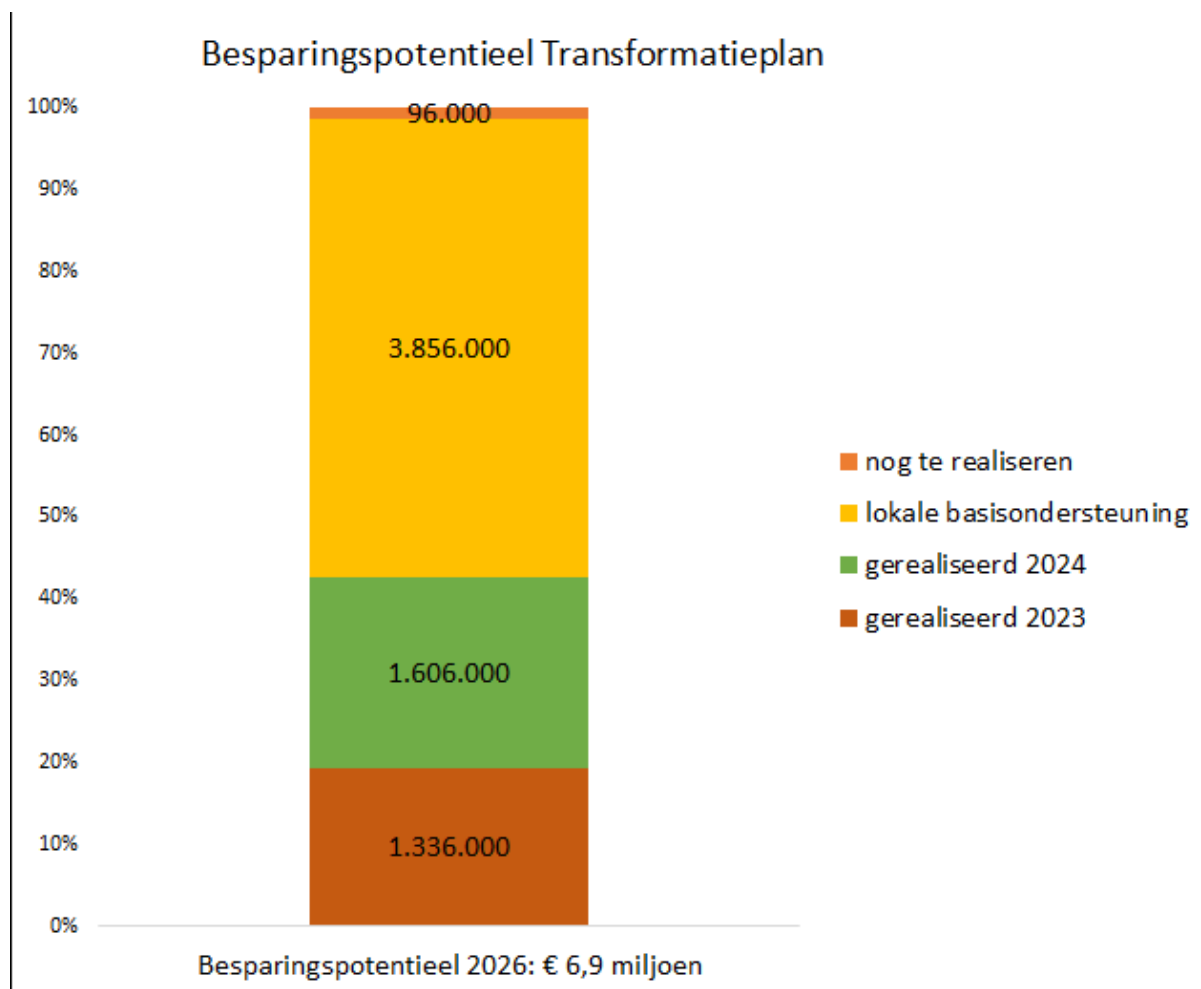
1. Financiële uitgaven
2. Gebruik van voorzieningen
3. Beleidsdoelstellingen (waaronder inwonerervaringen).

Wij zijn in 2023 gestart met het definiëren van deze kernindicatoren en het ombouwen van onze data- en informatiehuishouding. Zo hebben wij de kernindicatoren voor maatwerkondersteuning en sociale basis(ondersteuning) per wet en per wijk (waar mogelijk) in beeld gebracht. Ook voor 2024 hebben wij de kernindicatoren in een factsheet samengebracht. Met een uitbreiding van de gegevens voor jeugd, in lijn met de informatie die wij in de tweede Beleidsrapportage 2024 hebben gedeeld. Het zijn dezelfde gegevens, maar in een iets ander jasje. Wij hebben gemeend dat dit de leesbaarheid van de factsheet ten goede komt. Zie factsheet.

Financiën

Voor de uitvoering van het Transformatieplan zijn incidentele- (transformatiebudget) en structurele- (besparingen en investeringen) budgetten beschikbaar gesteld. Hieronder is een samenvatting opgenomen van het gerealiseerde besparingspotentieel.

Met het Transformatieplan moet in 2026 een structureel besparingspotentieel van € 6,9 miljoen ingevuld worden. Dit besparingspotentieel bestaat uit het saldo van besparingen en investeringen/kosten. In onderstaande figuur is de invulling ervan per jaar te zien. In de tweede Beleidsrapportage 2024 rapportage hebben wij gerapporteerd hoe deze invulling tot stand is gekomen.

In 2024 hebben wij € 1,6 miljoen van de structurele opgave voor 2026 ingevuld. Dit hebben wij gedaan door:

- Te investeren in 'Krachtig oud worden', deze pilot zorgt structureel voor een voordelig financieel effect (ca. € 290.000).
- We hebben al eerder lagere vervoerskosten binnen de Wmo geconstateerd, die we nu structureel hebben ingevuld (€ 250.000).
- We investeren extra (€ 90.000) in het sturen op wonen en verblijf jeugd en verwachten hier ook een structureel financieel effect (€ 500.000).
- Het project 'Aanmodderen is stoppen' levert ons financieel ca. € 80.000 op, mits we deze aanpak blijvend voortzetten.
- Als laatste is de volledige opgave voor Bijzondere Bijstand en Minimabeleid ingevuld en zorgt de inzet op loonkostensubsidie voor het kunnen invullen van het resterende besparingspotentieel Werk Eerst (€ 575.000).

Resterend investeringsbudget in 2024

Vanuit resterende incidentele middelen in 2024 hebben wij in de tweede Beleidsrapportage 2024 al voorgesteld € 772.000 over te hevelen. Aanvullend daarop verwachten wij een gedeelte van het transformatiebudget niet volledig te besteden in 2024:

- Vanuit de opdracht regievoering implementatie basisondersteuning resteert een budget van € 73.000, de opdracht loopt door in 2025.
- Het nog niet bestede communicatiebudget basisondersteuning van € 57.000, waarvoor wij in 2025 kosten zullen maken.
- De werkelijke kosten voor 2024 vallen op onderdelen lager uit dan ingeschat (€ 43.000).

Wij stellen voor dit bedrag van € 173.000 aanvullend over te hevelen naar 2025, omdat de kosten hiervoor door zullen lopen en ten behoeve van de eventuele extra investering in de basisondersteuning.

Risicobeheersing

In het transformatieplan hebben wij de verschillende risico's beschreven, onder te verdelen in: te voorkomen risico's, strategische risico's en externe risico's. In de P&C producten van 2024 is een aantal risico's de revue gepasseerd. De risico's van het transformatieplan blijven deels bestaan omdat ze over de gewenste verandering de komende jaren gaan. Sommige risico's waren specifiek gericht op de aanbesteding en gunning van de opdracht, die risico's zijn bij het gunnen van de opdracht vervallen.

Vanwege het veranderen van de projectorganisatie, betekent het dat de risico's meer binnen de lijnorganisatie en reguliere P&C processen worden geïnventariseerd, gemonitord en beheerst.

Wij zetten de belangrijkste risico's die nu nog spelen op een rij:

- Wij zien een risico met betrekking tot samenwerking en draagvlak bij aanbieders voor de veranderingen in het sociaal domein. Tijdens de marktconsultatie en partnerconferentie hebben voldoende draagvlak op de gewenste veranderingen ervaren. Aanbieders en partners uit de sociale basis vinden het spannend, maar onderschrijven de gewenste richting. De beheersmaatregel hierop is vooral duidelijke communicatie.
- Het belangrijkste financiële risico op dit moment in de verandering is de realiseerbaarheid van het besparingspotentieel binnen de opdracht basisondersteuning in de daarvoor gestelde tijd. Daarvoor zijn bestuurlijk duidelijke afspraken gemaakt die verankerd zijn in de opdracht. Wij monitoren dit risico en sturen bij indien nodig. Dit doen wij in de reguliere P&C cyclus. Daarnaast heeft het accountteam een belangrijke rol in de monitoring van de basisondersteuning.
- Het politiek en inhoudelijke risico gaat met name over de boodschap die wij uitdragen en de beeldvorming naar buiten. Zeker in het overgangsjaar van basisondersteuning waarin inwoners en medewerkers van de Gemeente en Wijkkracht Hengelo de verandering voelen, is het belangrijk om hier aandacht voor te hebben. Het vraagt om goed te begrijpen wat de verandering betekent voor ons professioneel handelen en dit in de praktijk toe te passen. Hiervoor is een intern communicatieplan opgesteld dat in de jaarplannen binnen Sociaal Domein plaats krijgt.
- De kans op toename bezwaar & beroep blijft aanwezig bij de overgang naar basisondersteuning. Ook hier intensiveren wij de beheersmaatregel met duidelijke communicatie richting partners en inwoners.
- Gebrek aan personeel zien wij bij bezetting van projectorganisaties terugkomen, maar ook bij partners die verbonden zijn aan de projecten/ activiteiten in het transformatieplan. Zoals de Gecertificeerde

Instellingen (GI's) die bij 'Effectief inzetten van het gedwongen kader' onder andere door personeelstekort niet kunnen meewerken.

- Wat betreft de Hervormingsagenda Jeugd zien wij geen aanvullende bezuinigingsopgaven. Ook inhoudelijk is ons transformatieplan in lijn met de opgaven en maatregelen uit de Hervormingsagenda. Dit risico wordt daarmee kleiner.
- Omdat het risico op onvoldoende rijksbijdrage (onzekerheid aan de inkomstenzijde) buiten de opgave van het transformatieplan is gehouden, houden wij dit risico hier niet meer apart bij. Deze is opgenomen in Beleidsprogramma 6 en het weerstandsvermogen.

Factsheet Sociaal Domein in beeld

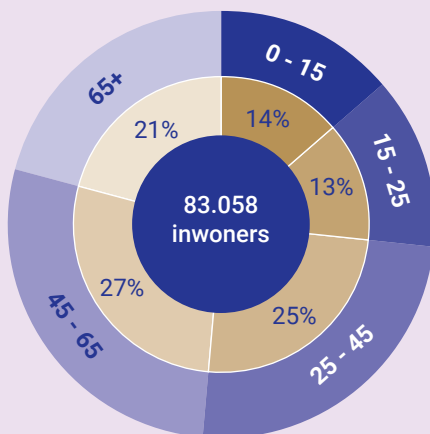
Sociaal domein in beeld 2024

Wij organiseren ondersteuning in Hengelo anders om de zorg voor inwoners ook in de toekomst te kunnen blijven bieden. Wij zetten meer in op zelfzorg, onderlinge hulp en de juiste partners voor basis- en specifieke ondersteuning. Deze verandering gebeurt in meerdere jaren. Waarin dingen steeds duidelijker worden zoals in deze factsheet. Hier vindt u de belangrijkste veranderingen op het gebied van aantallen, indicaties, uitgaven (gecorrigeerd voor inflatie) en voorzieningen.

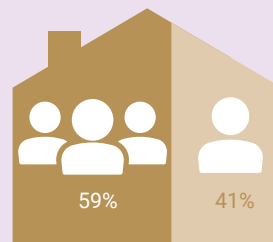
Ontwikkelingen

Inwoners

Het totaal aantal inwoners in Hengelo is licht toegenomen ten opzichte van vorig jaar (+0,9%).

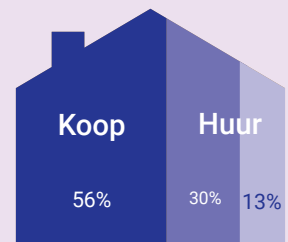

Huishoudens

39.858 huishoudens

Het aantal huishoudens in Hengelo is licht toegenomen ten opzichte van vorig jaar (+1,3%).

coöperatie | vrije sector

De verdeling tussen koopwoningen, coöperatiewoningen en huurwoningen in de vrije sector is gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

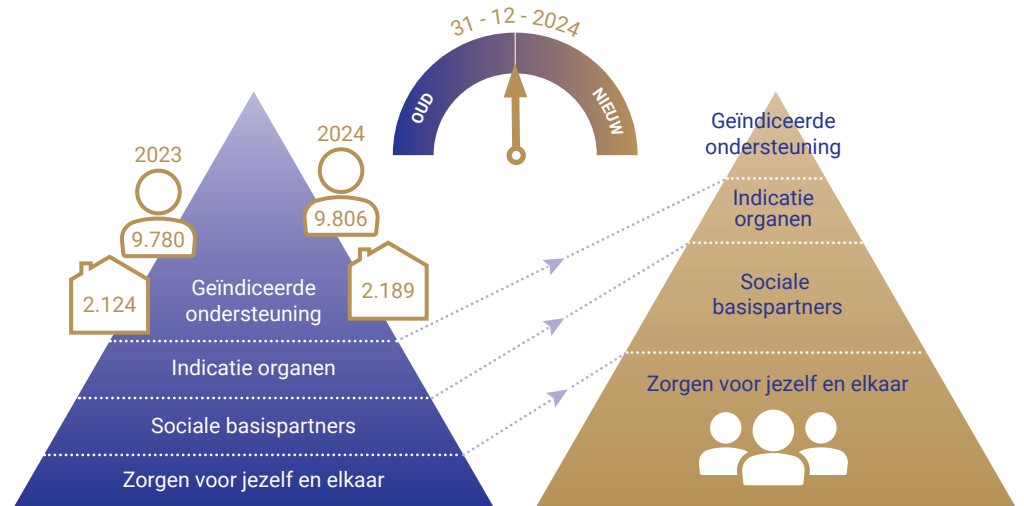
Sociaal Domein

Inwoners

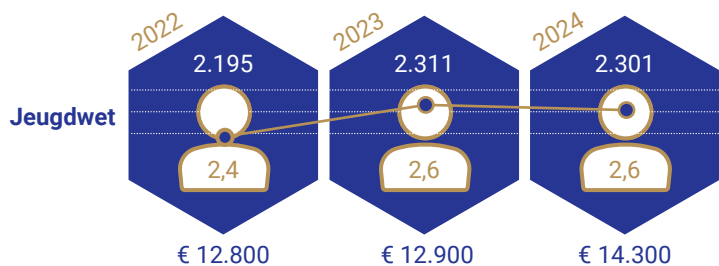
Het aantal inwoners met ondersteuning vanuit de gemeente (Jeugdwet en Wmo) is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar (+0,3%).

Huishoudens

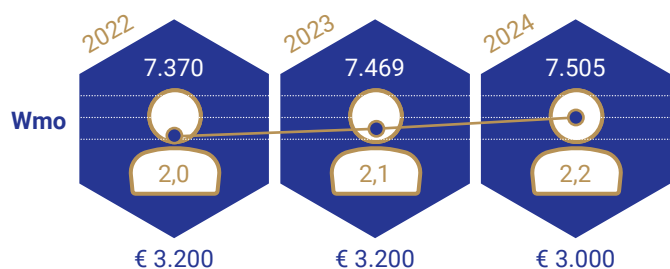
Het aantal huishoudens met een uitkering vanuit de gemeente (Participatiewet) is met 3,1% toegenomen ten opzichte van 2023.

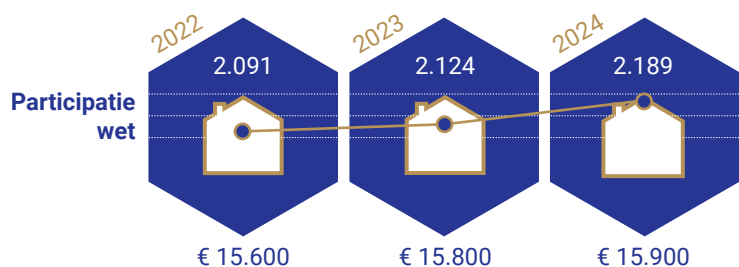
Geïndiceerde ondersteuning

Het aantal **inwoners** en het aantal indicies per inwoner met ondersteuning vanuit de Jeugdwet stabiliseert. Ondanks deze ontwikkelingen blijven de uitgaven per inwoner stijgen (door toenemende intensiteit en duur van indicies).

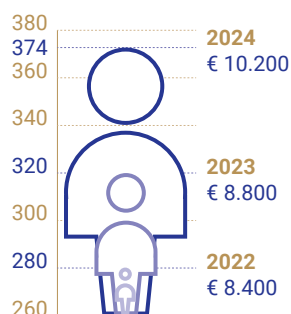

Het aantal **inwoners** met ondersteuning vanuit de Wmo stabiliseert (+0,5%), maar het aantal indicies per inwoner neemt licht toe. De uitgaven per inwoner echter nemen af (door een verschuiving van intensieve naar lichtere ondersteuning).

Het aantal **huishoudens** met een uitkering neemt toe (+3%), net zoals de hoogte van de uitkering. Hiermee zien wij een lichte stijging van uitgaven.

Loonkostensubsidie

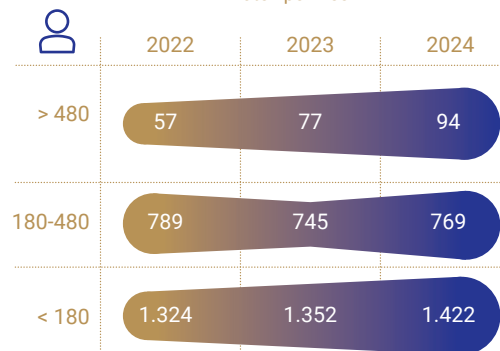
Zowel het aantal inwoners als de gemiddelde uitgaven per inwoner nemen toe. Dit is een positieve ontwikkeling want onderzoek wijst uit dat de maatschappelijke opbrengsten dubbel zo hoog zijn als de gemeentelijke kosten.

Ondersteuning

Jeugdwet en Wmo

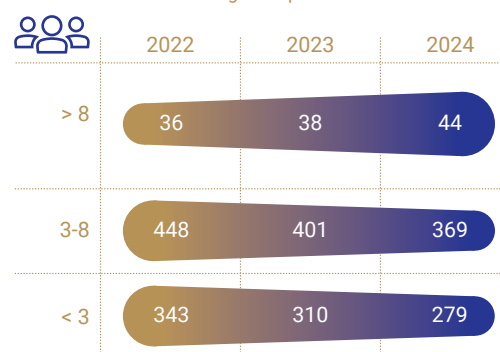
Individuele begeleiding

in minuten per week

Groepsbegeleiding

in dagdelen per week

In 2024 zien wij een toename van intensieve individuele begeleiding (+22,1%) en groepsbegeleiding (+14,8%) vergeleken met 2023. Deze groepen zijn klein ten opzichte van de totale groep inwoners. De stijging bij individuele begeleiding betreft met name Jeugdhulp. De stijging bij groepsbegeleiding betreft met name Wmo. De toename van minder intensieve individuele begeleiding is positief, want hierdoor kunnen meer inwoners gebruik maken van passende ondersteuning.

Financiële ontwikkelingen

Hoewel het aantal inwoners met ondersteuning (Jeugdwet, Wmo, Bijstandsuitkeringen) van de gemeente stabiliseert, zien wij dat de uitgaven van voornamelijk jeugdhulp verder stijgen. Zonder de ingezette transformatie zouden de kosten nog hoger zijn geweest.

2022	2023	2024
€ 84.500.000	€ 87.068.000	€ 90.459.000
Totaal aantal 11.656	Totaal aantal 11.904	Totaal aantal 11.995

10.3 Declaratiegedrag college (Motie Raad)

Kostensoort	Naam	Eindtotaal
Overige diensten derden	Bruggink	735,00
Kilometerdeclaraties	Freriksen	39,00

Overzicht als bedoeld in de door de raad op 19-7-2011 aangenomen motie.

10.4 Overzicht subsidies 2024 (Motie Raad)

Tijdens de behandeling van de Beleidsbegroting 2019-2022 op 6 november 2018 is de motie Openbaar subsidieregister aanvaard (C02-M24). In de motie is opgedragen om een openbaar subsidieregister op te zetten welke eenvoudig via de gemeentelijke website toegankelijk is. Dit subsidieregister wordt sinds 2019 twee maal per jaar gepubliceerd op de website van de gemeente onder de naam "Subsidieregister". Voor de meest actuele cijfers verwijzen wij u door naar onze website.

In paragraaf 6.8 wordt gerapporteerd over de subsidie plafonds en bestedingen in het jaar. Deze subsidies zijn ook onderdeel van het subsidie register.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van de Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo